

**ΚΩΣΤΑΣ
ΤΣΟΚΛΗΣ**

«Πόσα, αλήθεια, πράγματα
θα προλάβω ακόμη
να δω και να κάνω;»

Συνέντευξη στην Κρυστάλλη Γλυνιαδάκη

Ο ΤΥΠΟΣ ΤΟΥ '40

Η Ελλάδα μιλά μέσα
απ' τις εφημερίδες της εποχής

Της Δήμητρας Γκρους

Γιατί αξίζει.

Εσύ + Εμείς =
γιατί αξίζει.

Ο δρόμος προς την επιτυχία, είναι εύκολος.
Γίνε και εσύ μέλος της ομάδας μας!

team.lidl.gr

ΣΥΝΘΗΜΑ ΣΕ ΤΟΙΧΟ

«Born to be wine»
(Εξω από μπαρ)

RAW ΒΑΤΑ

Μυθικό και παταγώδες το μοσχαρίσιο διάφραγμα του Χρόνη Δαμαλά. Έχει περάσει μια εβδομάδα κι ακόμα το ονειρεύομαι.
(Λακωνίας 33, Αμπελόκηποι)

ΣΙΝΕΜΑ ΑΠΟ ΤΙΣ 12, ΟΠΩΣ ΠΑΛΙΑ

Από φέτος το Cinobo Όπερα ξεκινάει να προβάλλει τις μεγάλες ταινίες της σεζόν από τις 12 το μεσημέρι. Όπως τότε που ο κινηματογράφος ήταν καταφύγιο από τη βουή της μέρας.

ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ ΧΩΡΙΣ ΣΚΑΛΩΣΙΕΣ

Έφυγαν οι σκαλωσιές και φαίνεται καθαρό και όμορφο το μνημείο. Σαν να φορούσε σιδεράκια επί 15 χρόνια και τώρα του τα έβγαλε ο οδοντίατρος.

ΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟ FOODHALL

Στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη, στο παλιό εργοστάσιο της Πίτσος, έρχεται ένας από τους πιο φιλόδοξους χώρους της πόλης, από τον όμιλο Σκλαβενίτη. Το παρελθόν της ελληνικής βιομηχανίας ενώνεται με το μέλλον της αστικής ζωής σε ένα νέο κέντρο εμπορίου, γαστρονομίας και πολιτισμού.

ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ

«Δεν αντέχω άλλο. Θέλω σύνταξη!»
(4χρονο μετά από ασκήσεις γυμναστικής)

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΑ

Άλλο ένα τερατούργημα, αφιερωμένο στους μικρομεσαίους επιχειρηματίες (!). Μνημείο κακογουστιάς και δημοσιοϋπαλληλικής μιζέριας. Επρεπε να το στήσουν δίπλα στο άγαλμα της Μαρίας Κάλλας έξω από το Ηρώδειο, για να κάνουν μια ωραία ατμόσφαιρα.
(στο Πεδίον του Άρεως)

ΜΕΤΑ ΤΟ

«ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΟΥ»

Καταθέτουμε εδώ κι άλλες ιδέες για αγάλματα, καθώς και προτεινόμενες τοποθεσίες:

«Το άγαλμα του μεγαλοκαρχαρία»

(Ακτή Μιαούλη - Πειραιάς)

«Το άγαλμα του πλουτοκράτη»

(πλατεία Αγίου Γεωργίου - Εκάλη)

«Το άγαλμα του μεγαλοαστού»

(πλατεία Βασ. Γεωργίου - Παλαιό Ψυχικό)

«Το άγαλμα του μεγαλοβιομήχανου»

(Αθηνάϊκή Ριβιέρα)

«Το άγαλμα του χαλαρού»

(πλατεία Αγίου Κωνσταντίνου - Γλυφάδα)

«Το άγαλμα του μετανάστη»

(πλατεία Βικτωρίας)

«Το άγαλμα του τοξικοεξαρτημένου»

(οδός Τσαμαδού - Εξάρχεια)

«Το άγαλμα του μπουζουκοεξαρτημένου»

(οδός Πειραιώς)

«Το άγαλμα του καλοφαγά»

(πλατεία Προσκόπων - Παγκράτι)

«Το άγαλμα του ψαροφαγά» (Μικρολίμανο)

«Το άγαλμα του μικροπωλητή»

(Λεωφόρος Σχιστού - Πέραμα)

«Το άγαλμα του αφυδατωμένου»

(πλατεία Νερού - Καλλιθέα)

«Το άγαλμα του κωλοτούμπα»

(πλατεία Κουμουνδούρου - Μεταξουργείο)

«Το άγαλμα του μικροεπενδυτή»

(Λεωφόρος Αθηνών)

«Το άγαλμα του παρκαδόρου»

(οδός Ξενοκράτους - Κολωνάκι)

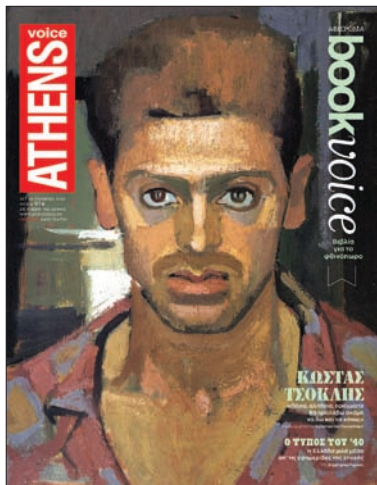
Φτιάξε μου τη μέρα

Έργο Καλατράβα στην Καισαριανή

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα είναι μια αυτοπροσωπογραφία του **Κώστα Τσόκλη** (1953). Ο Τσόκλης γεννήθηκε το 1930 στην Αθήνα. Αποφοιτώντας από την ΑΣΚΤ, κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στη Ρώμη. Το 1959 εγκαθίσταται στο Παρίσι. Η πρώτη τομή στη δουλειά του έρχεται το 1966, με έργα γλυπτικού χαρακτήρα, που ξεπερνούν τα όρια του τελέρου. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 δημιουργεί μια από τις σημαντικότερες ενότητες έργων του, τα «Δέντρα». Το 1983 εγκαθίσταται μόνιμα στην Αθήνα και ξεκινά μια νέα περίοδο δημιουργίας με έμφαση στις οπτικοακουστικές εγκαταστάσεις. Το 1986 εκπροσωπεί την Ελλάδα στην 42η Μπιενάλε της Βενετίας. Ακολουθούν σπουδαία έργα, συμμετοχές σε πλήθος ομαδικών και ατομικών εκθέσεων στις σημαντικότερες γκαλερί και στα μεγαλύτερα εικαστικά γεγονότα του κόσμου. Περισσότερα στη σελίδα 18

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

«Δεν βλέπει Ακρόπολη, ματάκια μου, αλλά αν θες να πας, έχει τρόλεϊ στην πλατεία Βικτωρίας».

(Σοβαρό επιχείρημα ιδιοκτήτριας που νοικιάζει διαμέρισμα στην πλατεία Βικτωρίας)

- Πω πω, ένας μάγκαας!

- Δεν είμαι μάγκας, η Ρηνούλα είμαι. . .

(Παπούλης σε άγνωστο παιδάκι, στην Αιόλου, Σάββατο μεσημέρι)

«Πέρα στη Δροσοπούλου τους αράπηδες τους ξέρεις; Έχεις πάει; Τζο; Γουίλι; Νίκο;»

(Δύο ρακένδυτοι συζητούν. Οδός Στουρνάρη, Δευτέρα πρωί)

Ερωτευμένο ζευγαράκι μέσα σε λεωφορείο

Εκείνη: «**Η μαμά μου έχει φάει κόλλημα και σε λέει Σέργιο. Της λέω, Στέργιο τον λένε τον άνθρωπο. Η δε γιαγιά μου σε λέει Στέλιο.**

(Γραμμή Α7, Χ. Τρικούπη, Δευτέρα μεσημέρι)

Πωλητής σε λαϊκή, ώρα 2 και μισή, προς τον αλλοδαπό βοηθό του:

«**Σταμάτα να φωνάζεις, δεν χρειάζεται. Αυτοί που είναι τώρα μέσα είναι για να τους δίνεις παρά για να μας δίνουν.**

(Χαλάνδρι, Δευτέρα μεσημέρι)

Μεγάλη παρέα σε κέφια, σε ταβέρνα. Ακούγεται φωνή:

- **Πώς ήταν το κρασί;**
- **Σαν την Ελλάδα: φτηνό, δυνατό και λίγο ξινό.**

(Πετράλωνα, Σάββατο βράδυ)

— Πώς μπλέχτηκες με το ραδιόφωνο; Ήταν τυχαίο ή το κυνήγησες; Απ' όταν ήμουν μικρή όλοι μου λέγανε για τη φωνή μου. Μπορεί να ήμουν 10 χρονών αλλά η φωνή μου ήταν μπάσα. Τότε δεν μου άρεσε. 10 χρόνια μετά, μου ζήτησαν από την *ATHENS VOICE* να κάνω τον πρώτο μου πιλότο. Δεν είναι τυχαίο που από εδώ ξεκίνησα κι εδώ κατέληξα. Κάτι είδαν και μου πέρασαν αυτό το μικρόβιο.

— Θυμάσαι την πρώτη φορά που άνοιξες μικρόφωνο; Όταν άνοιξα πρώτη φορά μικρόφωνο και άκουσα το «3, 2, 1, βγαίνεις», θυμάμαι να ξεχνάω και τ' όνομά μου. Και πράγματι βγήκα στον αέρα και δεν είπα πώς με λένε... Άγχος, φόβος, άγνοια. Αλλά τελικά τα κατάφερα.

— Αν σου έλεγαν να περιγράψεις τον εαυτό σου χωρίς να πεις τι δουλειά κάνεις, τι θα έλεγες; Είμαι ένας άνθρωπος που μιλάει ΠΟΛΥ. Σε χαρτί με στιλό, χωρίς στιλό, σε οθόνη αλλά και χωρίς να φαίνομαι. Τι είμαι!;

— Ποια σκέψη τρέχει συνήθως στο μυαλό σου τα 3 δευτερόλεπτα πριν ανοίξεις το μικρόφωνο για να ξεκινήσει η εκπομπή; Θα καταφέρω να είμαι ο εαυτός μου; Θα ταυτιστεί ο κόσμος; Θα το χαρώ; Ποιος είναι ο αριθμός μας στο Viber;

— Σου δίνουν ένα λευκό T-shirt. Τι στίχο θα έγραφες πάνω του για να σε αντιπροσωπεύει; «Τι να κάνω, τον εαυτό μου χάνω...» Αλλά θα συμπληρώνα πως τον ξαναβρίσκω γιατί αγαπώ αυτό που κάνω.

— Μπορείς να θυμηθείς τη μεγαλύτερη γκάφα σου στον αέρα; Είπα κατά λάθος τον Νίνο «αείμνηστο». Μην με ρωτήσετε γιατί τον πέθανε...

— Τι σε εμπνέει ή σου δίνει ενέργεια πριν μπεις στο στούντιο; Η μουσική. Ο ένας ακροατής που μπορεί να είναι εκεί για εμένα.

— Πώς φτιάχνεις το vibe της εκπομπής σου; Βγάζω τον εαυτό μου. Νομίζω ότι είμαι πολύ θετικός άνθρωπος. Και μετρίοφρων, όπως βλέπετε.

— Είναι ο ραδιοφωνικός σου εαυτός ο ίδιος με τον εαυτό σου εκτός στούντιο; Ναι είναι, απλά έξω είμαι λίγο πιο κουρασμένη.

— Ποιο είναι το πιο απρόσμενο μήνυμα/αντί-

© ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

δραση ακροατή που έχεις λάβει; Με σταμάτησε ένας νοσοκόμος σε ένα νοσοκομείο και μου είπε πως με αναγνώρισε από τη φωνή. Δεν θα το ξεχάσω ποτέ.

— Το πιο πρόσφατο μουσικό «κόλλημά» σου; «Ατελιέ», από Akyra & Papazo. Δεν το είχα εκτιμήσει τόσο πολύ στην αρχή, αλλά για όλα θέλουμε τον χρόνο μας.

— Αν είχες χρονομηχανή, σε ποια μουσική δεκαετία θα πήγαινες να κάνεις εκπομπή και γιατί; Ξεκάθαρα στα 90s-00s. Τότε η μουσική ήταν μουσική. Δεν ένοιαζε τον κόσμο να παίζει το τραγούδι τους στα ραδιόφωνα. Αρκεί να τραγουδάνε.

— Αν μπορούσες να βάλεις ένα track που να παίζει παντού στην Αθήνα για 24 ώρες, ποιο θα ήταν; «Getting away with it all missed up». Όχι και τόσο αισιόδοξο, αλλά αισθάνομαι πως αυτή είναι η Αθήνα.

**ΔΕΥΤΕΡΑ-
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ**

14.00 - 16.00

* Η Αθηνά Κλήμη είναι
ραδιοφωνική παραγωγός
στον Voice 102.5,
παρουσιάστρια
& content creator

— Ποιον ραδιοφωνικό παραγωγό έχεις ζηλέψει για τις εκπομπές του; Έχω ζηλέψει όσους μπορούν να μιλάνε, να χρησιμοποιούν τέλεια την κονσόλα, να κρατάνε κινητό και να έχουν κι ατάκα. Δηλαδή τις ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ.

— Η πιο αξέχαστη συναυλία της ζωής σου; Coldplay. Γιατί ήταν experience και γιατί ήταν η πρώτη συναυλία που πήγα με τον σύντροφό μου.

— Είναι φθινόπωρο και τρέχεις με το αυτοκίνητο στην παραλιακή. Ποιο τραγούδι θα διάλεγες για τη διαδρομή; «Wake me up when September ends».

— Ποιος θα ήθελες να γράψει το soundtrack της Αθήνας και γιατί; Η Νατάσσα Μποφίλιου. Γιατί θα δίκαιε, αλλά θα μοίραζε κι αγάπη.

— Ποια λέξη/φράση δεν αντέχεις να ξανακούσεις ποτέ στον αέρα; «Εδώ είμαστε λοιπόν». Και τη λέω συνέχεια (γέλια).

— Ποιος καλλιτέχνης θα ήθελες να σου χτυπήσει απρόσμενα την πόρτα στο στούντιο; H Miley Cyrus.

— Μαζί με ποιον καλλιτέχνη θα ήθελες να κάνεις ραδιοφωνική εκπομπή και γιατί; Με τον ΛΕΞ. Γιατί ζω για να του πάρω συνέντευξη.

— Το ραδιόφωνο σε σώζει... Μπορείς να συμπληρώσεις τη φράση; Από την κατάθλιψη.

— Τι θα έλεγες σε κάποιον που ακούει για πρώτη φορά τον σταθμό ώστε να τον κερδίσεις; Μοιράζουμε λεφτά. Αυτό δεν θα ήθελε να ακούσει;

— Γιατί να ακούσουμε την εκπομπή σου στον Voice 102.5; Γιατί κερδίζω σε κάτι. Δεν είμαι καλή παραγωγός. Είμαι αληθινή παραγωγός. **A**

Αθηνά Κλήμη

Η ραδιοφωνική μου γκάφα; Είπα κατά λάθος τον Νίνο «αείμνηστο». Μην με ρωτήσετε γιατί τον πέθανε...

Επιμέλεια Α.Υ. TEAM

100 τυχεροί κερδίζουν το ΕΚΟ Πετρέλαιο Θέρμανσης της χρονιάς!

Επίλεξε ΕΚΟ Πετρέλαιο Θέρμανσης, γίνε μέλος
του ΕΚΟ Smile και μπες στην κλήρωση

12

άτοκες δόσεις

Smile

πόντοι

☎ 18198 ή 210 7725555

ή απευθύνσου στα επιλεγμένα πρατήρια ΕΚΟ

Σου επιστρέφουμε την αξία της παραγγελίας σου για αγορές από 500 έως 1000lt σε δωροκάρτα ΕΚΟ.
Ισχύει για αγορές από 15/10/2025 μέχρι και 15/01/2026. Περισσότερες πληροφορίες στο eko.gr

Γιατί αποτυγχάνει η προεδρία του Εμανουέλ Μακρόν

Ανάλυση της κατάστασης στη Γαλλία: πολιτικές συνεργασίες, μικροκομματισμός, προοπτικές

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Ο Sebastian Lecornu διορίστηκε για δεύτερη φορά πρωθυπουργός της Γαλλίας —μετά την παραίτησή του στις 6 Οκτωβρίου— και σχημάτισε καινούργια κυβέρνηση με πρόσωπα του προεδρικού μπλοκ (Renaissance, MoDem, Horizons) και έξι στελέχη από το κόμμα της κεντροδεξιάς Les Républicains: από το υπουργικό συμβούλιο δεν λείπει ούτε αυτή τη φορά η Rachida Dati, αν και οι ικανότητες και τα προτερήματά της παραμένουν αμφίβολα· ίσως για την απαιτούμενη πολυμορφία εθνοτικής καταγωγής να έπρεπε να αναζητηθεί κάποιο άλλο άτομο από το Μαγκρέμπ.

Μέχρι το τέλος Οκτωβρίου, η κυβέρνηση Lecornu II πρέπει να καταθέσει τον προϋπολογισμό του 2026 στο υπουργικό συμβούλιο και στη συνέχεια στην Εθνοσυνέλευση· η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού έχει αναβληθεί μέχρι τις προεδρικές του 2027. Όμως ο προϋπολογισμός πρέπει να εγκριθεί οπωσδήποτε, και μάλιστα με ψηφοφορία — έχει συμφωνηθεί να μη γίνει προσφυγή στο άρθρο 49.3· η παραβίαση της συμφωνίας θα σημαίνει κατάρρευση της κυβέρνησης με τη μορφή τριών κομμάτων: της Εθνικής Συσπείρωσης, των Σοσιαλιστών και της Ανυπότακτης Γαλλίας. Σε περίπτωση που ο προϋπολογισμός δεν εγκριθεί, η κυβέρνηση Lecornu II θα οδηγηθεί σε παραίτηση και η Εθνοσυνέλευση προς διάλυση, με κίνδυνο ακόμα και την κατάρρευση της προεδρίας — πράγμα που μερικοί αναλυτές θεωρούν επερχόμενο τέλος της Πέμπτης Δημοκρατίας.

Πράγματι, γίνεται πολύς λόγος για τη χειρότερη κρίση της Πέμπτης Δημοκρατίας. Αλλά ίσως υπερβάλλουμε: εκτός του ότι η Πέμπτη Δημοκρατία γεννήθηκε από την εξάντληση της Τέταρτης, ο επονομαζόμενος Μάης του 1968 είχε παραλύσει ολόκληρη τη χώρα· και παρότι μετά τη διάλυση της Εθνοσυνέλευσης και τις εκλογές του Ιουνίου 1968 οι γκωλικοί (UDR) απέσπασαν 293 από τις 487 έδρες και η αριστερά (ιδίως το Κομμουνιστικό Κόμμα) καταποντίστηκε, η Γαλλία είχε μεταμορφωθεί και είχε αλλάξει σελίδα. Η κρίση του 1968 ήταν η πιο ριζοσπαστική στην ιστορία του 20ού αιώνα, όχι μόνο στην ιστορία της Πέμπτης Δημοκρατίας: παρά την απάντηση της «σιωπηλής πλειοψηφίας» στους έξαλλους αγώνες του πεζοδρομίου, ο Ντε Γκωλ απομονώθηκε: ως άνθρωπος της προπολεμικής εποχής, αδυνατούσε να διαβάσει τις κοινωνικές μεταβολές. Το 1969, όταν επιχείρησε να αποκαταστήσει το κύρος του με δημοψήφισμα για τη Γερουσία και την περιφερειακή μεταρρύθμιση (με σκοπό την αποκέντρωση), το 52,4% των Γάλλων ψήφισαν «όχι» και ο στρατηγός παραιτήθηκε. Η κρίση του 1968 ήταν η θεαματική αμφισβήτηση της εξουσίας και της νομιμότητας της Πέμπτης Δημοκρατίας, η οποία αποκάλυψε τα όρια του προεδρικού συγκεντρωτισμού και προανήγγειλε το τέλος του γκωλισμού ως ιδεολογίας ενότητας κράτους και έθνους.

Δέκα χρόνια νωρίτερα, το 1958, είχε συμβεί μια ακόμα πολιτική κρίση στην οποία πρωταγωνιστούσε ο πρωθυπουργός Pierre Pflimlin, ένας χριστιανοδημοκράτης από την Αλσατία, μέλος του MRP (Mouvement Républicain Populaire). Επρόκειτο για το αντίστοιχο του Lecornu εκείνης της εποχής: μετριοπαθής και φιλοευρωπαίος, με τα γεγονότα να τον ξεπερνούν· τότε η Γαλλία δεν βρισκόταν μόνο σε θεσμικό αδιέξοδο αλλά και σε κατάσταση εξέγερσης του στρατού εξαιτίας του πολέμου της Αλγερίας που είχε ξεκινήσει το 1954. Ο γαλλικός στρατός και οι Ευρωπαίοι άποικοι της Αλγερίας (οι pieds noirs) θεωρούσαν ότι το Παρίσι πρόδιδε την υπόθεση της «γαλλικής Αλγερίας»· οι κυβερνήσεις άλλαζαν διαρκώς — μέσα σε 12 χρόνια είχαν σχηματιστεί 21 κυβερνήσεις.

Τον Μάιο του 1958, όταν η Εθνοσυνέλευση έδωσε ψήφο εμπιστοσύνης στον Pflimlin ως νέο πρωθυπουργό, στο Αλγέρι ξέσπασε εξέγερση αξιωματικών και εποίκων —το λεγόμενο putsch d'Alger— με επικεφαλής τον στρατηγό Massu. Οι στασιαστές συγκρότησαν την Επιτροπή Δημόσιας Σωτηρίας και απαίτησαν την επιστροφή του στρατηγού Ντε Γκωλ στην εξουσία. Αλλά, αν και ο Pflimlin δήλωσε ότι δεν θα υποκύψει σε στρατιωτικές πιέσεις, ο στρατός μπήκε στην Κορσική και απειλούσε να εισβάλει στη μητροπολιτική Γαλλία. Η κυβέρνηση Pflimlin είχε χάσει τον έλεγχο του στρατού· επενέβη ο Ντε Γκωλ, ο Pflimlin παραιτήθηκε και η Εθνοσυνέλευση ανέθεσε την πρωθυπουργία στον στρατηγό, με έκτακτες εξουσίες για έξι μήνες και εντολή σύνταξης νέου Συντάγματος — μέσω του οποίου προέκυψε η Πέμπτη Δημοκρατία. Με λίγα λόγια, η κρίση του Μαΐου του 1958 προκάλεσε μεταβίβαση εξουσίας υπό στρατιωτική πίεση.

Οι διαφορές του σήμερα από το 1958 είναι βεβαίως ριζικές: τότε η Γαλλία βρισκόταν σε φάση ανοικοδόμησης και εκσυγχρονισμού (σχέδιο Monnet, οι επονομαζόμενες Τρεις Ένδοξες Δεκαετίες 1945-75), ενώ ταυτοχρόνως έπρεπε να αντιμετωπίσει τον πόλεμο της Αλγερίας. Εξίσου ριζικές είναι οι διαφορές του σήμερα από το

1968 όταν η οικονομία βρισκόταν σε άνθηση και το αύριο έμοιαζε όλο και καλύτερο.

Σήμερα, το κλίμα είναι βαρύ μπροστά σε αληθινά και αντιληπτά προβλήματα: οι λαοί δεν έχουν ζήσει τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και έχουν κακομάθει· οι δυσκολίες τούς προξενούν συμπτώματα κατάθλιψης και άγχους. Αλλά, είτε οι Γάλλοι, οι Ευρωπαίοι κι ο κόσμος πάσχουν από κατάθλιψη είτε όχι, χρειάζεται προϋπολογισμός και σταθερότητα. Η ανάγκη για ψήφιση του προϋπολογισμού είναι επιτακτική για συνταγματικούς, δημοσιονομικούς και χρηματοπιστωτικούς λόγους. Χωρίς προϋπολογισμό, το κράτος μπαίνει σε καθεστώς ελάχιστης λειτουργίας, οι επιχειρήσεις παγώνουν τις επενδύσεις τους εξαιτίας της αβεβαιότητας για τη χρηματοδότηση και τη φορολογία, και οι αγορές πιέζουν τα γαλλικά ομόλογα. Καθώς η Γαλλία τελεί υπό Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος με συστάσεις για συγκεκριμένη πορεία δαπανών έως το 2029, αν δεν ψηφιστεί προϋπολογισμός που να δείχνει συμμόρφωση, αυξάνεται ο κίνδυνος κυρώσεων και το ασφάλιστρο κινδύνου στα ομόλογα· οι επενδυτές απαιτούν σαφή φορολογικό ορίζοντα. Σε πολιτική αστάθεια, το spread OAT-Bund τείνει να μεγαλώνει, επιβαρύνοντας το κόστος δανεισμού του κράτους και των επιχειρήσεων.

Όμως όλα αυτά μπορούν να διορθωθούν: το πρόβλημα της Γαλλίας είναι ο διχασμός, το κοινωνικό μίσος και η τρομερή απόκλιση οραμάτων, το ότι οι μισοί Γάλλοι απορρίπτουν το παρόν σύστημα, ζητώντας οι μιν μια σοσιαλιστική Εκτη Δημοκρατία, οι δε, όσοι πρόσκεινται στη Λεπέν και στα συναφή κόμματα, ένα εναλλακτικό πρόγραμμα υποτιθέμενου εθνικού προστατευτισμού. Το πρόβλημα της Γαλλίας —και πολλών άλλων χωρών που παραπαίουν— είναι η έλλειψη συναίνεσης. Το πλεονέκτημα της Γαλλίας είναι ότι διαθέτει πολύ καλά πολιτικά στελέχη: ο Lecornu είναι έντιμος πολιτικός —ο ενήλικας στο δωμάτιο αυτές τις μέρες— κι από τον Μακρόν δεν λείπουν οι ικανότητες. Αν οι Γάλλοι τον μισούν, είναι επειδή δεν παίζει με την πολιτική όπως έχουν συνηθίσει· δεν είναι λαϊκιστής, ούτε κάνει πολιτικά-ντικους ελιγμούς· κι αν φτάσαμε εδώ που φτάσαμε, φταίει πρωτίστως η άρνηση, η αδυναμία, των Γάλλων να αποδεχθούν την ίδια την εξουσία — πρόκειται για ένα είδος εφηβικής αντιδραστικότητας: réactance adolescente. Λιγότερο, πολύ λιγότερο, φταίει η πολιτική ή η προσωπικότητα του Εμανουέλ Μακρόν, η δημοτικότητα του οποίου έχει μειωθεί σήμερα στο 17%.

Η πλειοψηφία των Γάλλων δεν αναθέτει την εξουσία στην προεδρία, στην κυβέρνηση, στις ανεξάρτητες αρχές· επιζητεί διαρκή συμμετοχή.

Αλλά δεν είναι κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά: το 2016 η δημοτικότητα του Φρανσουά Ολάντ έφτασε στο 4%· ο Νικολά Σαρκοζί (ο οποίος μπήκε στην μπουζού), ο Ζακ Σιράκ, ο Φρανσουά Μιτεράν, ο Ζισκάρ Ντ'Εσταίν είχαν σημειώσει πολύ χαμηλά ποσοστά στη διάρκεια της θητείας τους. Οι Γάλλοι σιχαίνονται τους προέδρους που εκλέγουν. Και παρ' όλ' αυτά, δεν πρόκειται για τάση «ακυβερνησίας»· πρόκειται για την ακατανίκητη επιθυμία συγκυβέρνησης όλων των κομμάτων ταυτοχρόνως, μαζί με το συνδικαλιστικό κίνημα και τα πλήθη του δρόμου.

Με λίγα λόγια, η πλειοψηφία των Γάλλων δεν αναθέτει την εξουσία στην προεδρία, στην κυβέρνηση, στις ανεξάρτητες αρχές· επιζητεί διαρκή συμμετοχή. Αλλά, καθώς όλες οι παραλλαγές της άμεσης δημοκρατίας είναι εξαιρετικά δυσκίνητες —δεν μπορούμε να αποφασίζουμε όλοι για όλα, κάθε μέρα, όλη μέρα— και απαιτούν βαθιά γνώση των προς επίλυση ζητημάτων, πολλές γαλλικές προεδρίες και κυβερνήσεις δυσκολεύονται να διοικήσουν: οι εξισώσεις έχουν μεγάλο αριθμό αγνώστων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να επιλυθούν. Στην περίπτωση του Μακρόν, προστίθεται, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, η διαλυτική πολιτική της ακροδεξιάς και της ακροαριστεράς, οι οποίες δεν αναγνωρίζουν την έννοια του κοινού συμφέροντος και πιέζουν στην κατεύθυνση του χάους — το οποίο υποτίθεται ότι θα ωφεληθεί την παράταξή τους. Παρ' όλ' αυτά, στη Γαλλία δεν υπάρχει κίνδυνος χάους· υπάρχει κίνδυνος στασιμότητας και τεράστιων οικονομικών συνεπειών για τους ίδιους τους Γάλλους.

Η προεδρία του Μακρόν έχει μπλοκαριστεί σε πρωτοφανή έκταση. Αν και επί Τρίτης Δημοκρατίας σημειώθηκαν κυβερνητικά αδιέξοδα και παραιτήσεις προέδρων, έκτοτε, εκτός από την παραίτηση του Ντε Γκωλ το 1969, οι «συγκατοικήσεις» Σοσιαλιστών και κεντροδεξιών, η διάλυση της Εθνοσυνέλευσης επί Σιράκ, οι κυβερνητικές ανασυνθέσεις επί Φρανσουά Ολάντ, δεν επέφεραν «παράλυση» απλώς, εμπόδισαν τις μεταρρυθμίσεις, διαιώνισαν το business as usual αλά γαλλικά. Σήμερα, η πλειοψηφία των Γάλλων θα επιθυμούσε να σηκωθεί να φύγει ο Μακρόν («στα τσακίδια!»), αν και μια τέτοια κίνηση πιθανώς θα έφερνε στην προεδρία τον Ζορντάν Μπαρντελά, ο οποίος δεν έχει ούτε την πείρα ούτε το ήθος, ούτε τις δεξιότητες να επωμιστεί τα καθήκοντα του αξιώματος. Μια ενδεχόμενη αποχώρηση του Μακρόν θα σήμαινε ακόμα χειρότερη αστάθεια, ακόμα πικρότερο διχασμό

και κοινωνική αναταραχή: σε ενδεχόμενη προεδρία της Εθνικής Συσπείρωσης, η αριστερά, αν και ταυτίζεται με τη Λεπέν σε όλα εκτός από τη μετανάστευση και το Ισλάμ, θα ξεχυνόταν στους δρόμους — με μεγαλύτερη ορμή απ’ ό,τι μέχρι τώρα. Εξάλλου, ουδείς από τη λαϊκή δεξιά ή την άκρα αριστερά είναι σε θέση να διαχειριστεί την εξωτερική κατάσταση — ένα υπουργείο Εξωτερικών από την Εθνική Συσπείρωση ή τους Ανυπότακτους θα σήμαινε αληθινή συμφορά για τη Γαλλία και για την Ευρώπη.

Να πώς διαμορφώνεται η κατάσταση, ενώ φαίνεται να σταθεροποιείται, προς το παρόν, η δεύτερη κυβέρνηση του Σεμπαστιάν Λεκορνί: στην Εθνοσυνέλευση κανένα κομματικό μπλοκ δεν πλησιάζει την πλειοψηφία των 289 εδρών, με αποτέλεσμα κάθε πρόταση προϋπολογισμού και νόμου να γίνεται πεδίο μάχης· οι εκλεγμένοι προσκολλώνται σε ιδεολογίες και κομματικά συμφέροντα απορρίπτοντας τους συμβιβασμούς. Υπενθυμίζω ότι οι αφορμές για την πρόσφατη μάχη ήταν η αντίθεση στη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος (κυρίως στη μετατόπιση του ηλικιακού ορίου από τα 62 στα 64 έτη) και η πρόταση προϋπολογισμού του 2026, ο οποίος περιλάμβανε μέτρα μείωσης των ελλειμμάτων (όχι «λιτότητας»: η «λιτότητα» ορίζεται εντελώς διαφορετικά).

Προπάντων, αφορμή ήταν η προσφυγή στο άρθρο 49.3 του Συντάγματος, που παρακάμπτει την ανάγκη της πλειοψηφίας στην Εθνοσυνέλευση προκειμένου να εφαρμοστεί επείγουσα πολιτική της προεδρίας. Αν και το 49.3 έχει χρησιμοποιηθεί πάνω από 100 φορές από το 1958 (ο Σοσιαλιστής Μισέλ Ροκάρ κατέφυγε σ’ αυτό 28 φορές, αλλά ήταν ελαφρώς αριστερός οπότε εντάξει...), επί Μακρόν-Μπορν προκάλεσε τρικυμία, με την αριστερά να επιμένει να μη γίνει καμία αλλαγή πέραν της αύξησης των φόρων για τους «πλούσιους» και να πιέζει την κυβέρνηση με πανεθνικές διαδηλώσεις και απεργίες. Όσο για την (ακρο)δεξιά, απλώς επαναλαμβάνει «στα τσακίδια!».

Τη σοβαρότερη ευθύνη για το μπλοκάρισμα έχει η κεντροδεξιά: οι Républicains αρνούνται να στηρίξουν τον προεδρικό χώρο (Renaissance-MoDem-Horizons) από τον οποίο η «αριστερότερη» πτέρυγα, οι Horizons, της οποίας ηγείται ο Édouard Philippe, τείνει να απομακρυνθεί. Οι Républicains, μετά την αποχώρηση του Éric Ciotti, ο οποίος έστησε παράμαζο της Λεπέν με τίτλο Union des droites pour la République (UDR), έχουν απαλλαγεί από την επονομαζόμενη «σκληρή δεξιά» — γιατί λοιπόν αρνούνται να γίνουν «σωσίβιο» της εκτελεστικής εξουσίας; Το σωσίβιο θα ήταν η σοφότερη στάση.

Προφανώς, στο εσωτερικό τους υπάρχει ακόμα η τάση για συνεννόηση με τους Λεπέν-Μπαρντελά, οι οποίοι απαιτούν, ως συνήθως, παραιτήσεις όσων δεν τους αρέσουν, μαζί με διάλυση της Εθνοσυνέλευσης. Η Ανυπότακτη Γαλλία, ως συνήθως κι αυτή, είναι έτοιμη για μομφή, ζητώντας αποπομπή του προέδρου. Οι δε Σοσιαλιστές δηλώνουν ότι θα καταψηφίζουν οποιοδήποτε κυβερνητικό σχήμα, αν δεν σταματήσουν όλες οι, κατά τη γνώμη τους, «νεοφιλελεύθερες» μεταρρυθμίσεις κι αν δεν αυξηθούν οι φόροι στις μεγάλες περιουσίες και στα χρηματιστηριακά έσοδα (καμιά αντίρρηση, να γίνει κι αυτό, αλλά και πάλι δεν βγαίνει το άθροισμα...). Όσο για τους Πράσινους και το ΚΚ, συμπορεύονται με τον Μελανσόν· ο σχηματισμός LIOT (ανεξάρτητοι/υπερπόντιοι κ.ά.) κρατά διαπραγματευτική στάση· στην πραγματικότητα, τελεί σε αμηχανία.

Στη διάρκεια της προεδρίας του Μακρόν, από το πρωθυπουργικό αξίωμα πέρασαν επτά άτομα, όλα άξια, το καθένα με τον τρόπο του. Αλλά, εξαιτίας του μικροκομματισμού και του λαϊκισμού της αντιπολίτευσης, η Εθνοσυνέλευση τριχοτομήθηκε με τα ΜΜΕ λαύρα εναντίον μιας κατασκευασμένης οντότητας την οποία ονομάζουν «μακρονία»: προσπαθώ να καταλάβω γιατί κεντροδεξιά έντυπα επιτίθενται τόσο σφοδρά στην προεδρία και στην κυβέρνηση· δεν υπάρχει πολιτική αιτία· οι αιτίες είναι ψυχοκοινωνικές. Αυτό που θα βοηθούσε τη Γαλλία είναι η συνεργασία του προεδρικού μπλοκ μαζί με τους Horizons (162 βουλευτές), με τους Républicains (50 βουλευτές), με το κεντροδεξιό UDI και τους LIOT (22 βουλευτές), καθώς και με μερικούς σοσιαλιστές (Carole Delga, Nicolas Mayer-Rossignol, Hélène Geoffroy), οι οποίοι ζητούν να αποκτήσει το κόμμα τους σοσιαλδημοκρατική φυσιογνωμία. Μόνο έτσι θα μπορούσε να αρθεί η απειλή μομφής από την ακροδεξιά και την ακροαριστερά και να διασωθεί ο χώρος της λογικής, του «δημοκρατικού τόξου» κατά κάποιον τρόπο.

Σπεύδω ωστόσο να σημειώσω ότι, στη διάρκεια αυτής της τελευταίας κυβερνητικής κρίσης, σε συνάντησή του με εκπροσώπους των κομμάτων, ο Εμανουέλ Μακρόν δεν κάλεσε την (ακρο)δεξιά Εθνική Συσπείρωση και την ακροαριστερή Ανυπότακτη Γαλλία, ως κόμματα που δεν συμπεριλαμβάνονται στο «δημοκρατικό τόξο». Περιέργως, κάλεσε το Κομμουνιστικό Κόμμα· πιθανώς εξαιτίας της ήπιας προσωπικότητας του γενικού γραμματέα Φαμπιέν Ρουσέλ. Νομίζω ότι χρειάζεται περισσότερος σεβασμός στους ψηφοφόρους, ιδιαίτερα σ’ εκείνους της επονομαζόμενης «ακροδεξιάς»· πολλοί ψηφοφόροι της Λεπέν δεν είναι «ακροδεξιοί»· ένας τέτοιος χαρακτηρισμός μου φαίνεται σαν αυτοεκληρούμενη προφητεία. Η εφημερίδα Guardian, η πιο αριστερή καθημερινή εφημερίδα στη Βρετανία, το αντίστοιχο της γαλλικής Libération, δεν περιγράφει το Reform UK ως ακροδεξιό αλλά ως αντιμεταναστευτικό κόμμα: ένας έξυπνος και ακριβής χαρακτηρισμός που δεν επιδεινώνει την κοινωνική πόλωση. **Α**

WIM WENDERS: Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο Bruno Ganz στο "Wings of Desire" του Wim Wenders. Ευγενική παραχώρηση: Wim Wenders Stiftung - Argos Films

WIM WENDERS Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΒΟΛΕΣ,
MASTERCLASS, ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΚΑΙ 3D FILM INSTALLATION

14 → 16 11 25
ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ
ΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

ONASSIS.ORG

Το δικαίωμα στο πρόσωπο

Η μπούρκα, η Ευρώπη και το όριο ανάμεσα στην ελευθερία και την υποταγή

Της ΑΝΝΑΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΔΡΟΥΜΠΟΥΚΗ

Πριν από χρόνια, όταν ήμουν ακόμη μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, βρισκόμουν σε ένα από εκείνα τα τυπικά ακαδημαϊκά τραπεζώματα μετά το τέλος ενός συνεδρίου. Στο τραπέζι κάθονταν διακεκριμένοι καθηγητές, άνθρωποι που είχαν οικοδομήσει ολόκληρη τη δημόσια εικόνα τους πάνω στην έννοια της «προοδευτικότητας». Η συζήτηση είχε στραφεί στις γυναίκες της Αφρικής και σε πρακτικές που, στους περισσότερους από εμάς, προκαλούν δέος και φρίκη. Εκεί ήταν που ο γνωστός καθηγητής Ιστορίας και η συμβία του –δυσμορφές σχεδόν εμβληματικές στους κύκλους της αριστερής διανόησης– διατύπωσαν ήρεμα, σχεδόν με ακαδημαϊκή ψυχρότητα, τη θέση τους:

«Δεν μπορούμε να καταδικάσουμε τις κλειτοριδεκτομές. Είναι πολιτισμικό φαινόμενο. Εμείς οι Δυτικοί δεν έχουμε λόγο να παρεμβαίνουμε».

Ένιωσα το αίμα μου να παγώνει. Κοίταξα τη φίλη μου, το βλέμμα μας συναντήθηκε με την ίδια άναυδη απορία: από πότε η ανθρώπινη αγωνία υπάγεται σε πολιτισμική εξαίρεση; Από πότε ο πόνος είναι αποδεκτός, αρκεί να επιβάλλεται στο όνομα μιας «πολιτισμικής ιδιαιτερότητας»;

Χρειάστηκαν χρόνια για να καταλάβω ότι εκείνη η φράση δεν ήταν απλώς λάθος. Ήταν αποκαλυπτική. Ήταν η στιγμή που συνειδητοποίησα πως ο λεγόμενος «πολιτισμικός σχετικισμός» δεν είναι ουδετερότητα, αλλά μια μορφή ηθικού μηδενισμού. Ένας κόσμος όπου όλα επιτρέπονται –όσο βάρβαρα κι αν είναι–, αρκεί να μη διαταραχθεί η άνεση της δυτικής μας αποστασιοποίησης. Μια αποστασιοποίηση που συχνά στολίζεται με το φωτοστέφανο της «μορφωμένης ανοχής». Ήταν η στιγμή που κατάλαβα επίσης ότι αυτός ο «πολιτισμικός σχετικισμός» δεν είναι ουδέτερη στάση, ούτε ένδειξη προοδευτικότητας. Είναι μια ενεργή επιλογή συγκάλυψης της βαρβαρότητας, ντυμένη με τα ενδύματα της αριστερής διανόησης. Δεν προτάσσει τον σεβασμό στον Άλλο· προτάσσει τον φόβο να κριθεί κανείς «δυτικός», «αποικιοκράτης», «μη ανεκτικός». Είναι η στιγμή που ο διανοούμενος δεν υπερασπίζεται πια τον άνθρωπο, αλλά την εικόνα του. Δεν προστατεύει την αξιοπρέπεια των γυναικών της Αφρικής ή της Μέσης Ανατολής· προστατεύει την ηρεμία του σαλονιού του, τη θέση του στα πανεπιστημιακά φόρα και την ηθική του αυτοπεποίθηση και ανωτερότητα.

Η απαγόρευση ως νέο μανιφέστο φόβου

Όταν ο Μισέλ Ουελμπέκ έγραφε στην «Υποταγή» πως η Ευρώπη δεν καταρρέει από εξωτερική απειλή, αλλά από εσωτερική αδράνεια και απόγνωση, ίσως να προαισθανόταν αυτή τη στιγμή: τον ευσεβή πόθο μιας ηπείρου να επανεφεύρει την ταυτότητά της, μια Ευρώπη σε καθεστώς υπαρξιακής κόπωσης, η οποία δεν πιστεύει πια στον εαυτό της. Ο Ουελμπέκ δεν έκανε προφητεία για την υποτιθέμενη ισλαμική κυριαρχία, έκανε διάγνωση για την ευρωπαϊκή παραίτηση. Ο πραγματικός εχθρός, κατά τον Ουελμπέκ, δεν είναι το Ισλάμ, αλλά η κόπωση της Δύσης από τον ίδιο της τον πολιτισμό. «Η Ευρώπη δεν πιστεύει πια στον εαυτό της», γράφει, και όταν μια ήπειρος σταματά να πιστεύει, δεν αντιστέκεται, ούτε υπερασπίζεται – παραδίδεται. Στο βιβλίο αυτό, η ισλαμική εξουσία δεν επιβάλλεται με τη βία· θριαμβεύει μέσα από την κούραση των Ευρωπαίων, οι οποίοι, έχοντας χάσει την έννοια του νοήματος, επιτρέπουν σε άλλες απόλυτες βεβαιότητες να καταλάβουν τον δημόσιο χώρο. Η μπούρκα, το νικάμπ και κάθε μορφή κάλυψης του γυναικείου προσώπου δεν εμφανίζονται ως «θρησκευτικά αντικείμενα», αλλά ως σύμβολα μιας πολιτισμικής υποχώρησης της Ευρώπης. Όχι επειδή το Ισλάμ «κατακτά», αλλά επειδή η Ευρώπη αποσύρεται.

Ο Ουελμπέκ υποστηρίζει ότι η μεταμοντέρνα Ευρώπη έχει αποδομήσει κάθε αξιακό πυλώνα, αφήνοντας πίσω ένα υπαρξιακό κενό. Και το κενό αυτό το γεμίζει όποιος έχει ακόμη αφήγημα. Το Ισλάμ, δεν είναι «εισβολέας» αλλά «ανταγωνιστής της κενότητας». Και, μην το ξεχνάμε, το Ισλάμ έχει ισχυρό αφήγημα. Εκεί όπου η Δύση βλέπει την ελευθερία ως σχετικότητα, ο φονταμενταλισμός βλέπει την πίστη ως απόλυτο νόημα.

Πρόσωπο σημαίνει πολιτική ύπαρξη

Στις 17 Οκτωβρίου 2025 η πορτογαλική Βουλή ενέκρινε νομοσχέδιο που απαγορεύει την κάλυψη του προσώπου των γυναικών για «λόγους φύλου ή θρησκείας». Η πρωτοβουλία αυτή ανήκει, δυστυχώς, στο ακροδεξιό κόμμα Chega και, εάν γίνει νόμος, θα επιφέρει πρόστιμα 200-4.000 ευρώ για όσες φορούν μπούρκα ή νικάμπ σε δημόσιο χώρο. Το νομοσχέδιο επιτρέπει εξαιρέσεις σε ειδικές περιπτώσεις – π.χ. σε πτήσεις, διπλωματικά κτίρια ή χώρους λατρείας.

Στο προσκήνιο και πάλι οι γυναίκες. Πρόκειται για μια μορφή πολιτισμικού καθρέφτη, όπου η γυναίκα γίνεται ξανά το πεδίο της μάχης. Στο Ισλάμ τη θέλουν σιωπηλή πίσω από το πέπλο, το σώμα της γυναίκας δεν της ανήκει· γίνεται σκηνή πάνω στην οποία προβάλλονται οι φόβοι μιας κοινωνίας. Ο Εμμανουέλ Λεβινάς είχε γράψει πως το πρόσωπο του Άλλου είναι το ηθικό σύνορο του εαυτού μας. Στο πρόσωπο βλέπουμε τη φωνή που μας καλεί σε ευθύνη. Τι σημαίνει λοιπόν μια

κοινωνία που φοβάται να βλέπει πρόσωπα; Μια κοινωνία που επιβάλλει τη διαρκή αορατότητα της γυναίκας ως προϋπόθεση ύπαρξης;

Η Ευρώπη κατηγορείται συχνά για συντηρητισμό, για «ισλαμοφοβία», για πολιτικές που περιορίζουν τις μειονότητες. Όμως κάποτε πρέπει να πούμε την αλήθεια: δεν είναι ισλαμοφοβία να υπερασπίζεσαι το δικαίωμα της γυναίκας να έχει πρόσωπο. Είναι πράξη αντίστασης απέναντι σε μια κουλτούρα που θέλει τη γυναίκα σκιώδη, καλυμμένη, άφωνη. Η Πορτογαλία, με την πρόσφατη απόφαση απαγόρευσης της κάλυψης του προσώπου σε δημόσιο χώρο, δεν χτυπά τη θρησκεία, χτυπά την ιδέα ότι ο μισός πληθυσμός του πλανήτη πρέπει να είναι αόρατος.

Η μπούρκα και το νικάμπ δεν είναι ουδέτερα ενδύματα. Δεν είναι σινιάλα πνευματικότητας τα οποία πρέπει, σύμφωνα με τους ενάρετους διανοούμενους της Δύσης, να σεβαστούμε. Είναι σύμβολα επιβολής ενός φονταμενταλιστικού συστήματος όπου η γυναίκα δεν είναι πρόσωπο, είναι σώμα υπό διαχείριση. Όταν μια κοινωνία επιτρέπει την πλήρη κάλυψη του προσώπου, ουσιαστικά αποδέχεται ότι η γυναίκα δεν έχει δημόσια υπόσταση. Ότι το πρόσωπό της, η εικόνα της αυτοσυνείδησης, της σκέψης και της ηθικής παρουσίας πρέπει να διαγραφεί για να είναι «σεμνή», σύμφωνα με κάποιους θρησκευτικούς κανόνες. Αυτό δεν είναι πολιτισμική διαφορετικότητα. Είναι πολιτισμική υποταγή.

Και πιστεύω βαθιά ότι κανένας άνθρωπος που σέβεται τον ορθό λόγο και την ανθρώπινη αυτονομία δεν μπορεί να υποτάσσει τη ζωή του, τις επιλογές του και την ίδια του την ύπαρξη σε έναν «θεϊκό νόμο» που επιβάλλεται άκριτα, έξω από κάθε δυνατότητα κριτικής ή ατομικής συνείδησης. Ο θεϊκός νόμος, όταν παρουσιάζεται ως απόλυτη και αδιαπραγμάτευτη εντολή, δεν αποτελεί πράξη πίστης, αλλά άρνηση της ελευθερίας. Δεν καλλιεργεί τον άνθρωπο – τον ακυρώνει.

Η ψευδαίσθηση της «ελεύθερης επιλογής»

Πολλοί αντιτείνουν: «Μα το επιλέγει». Ας είμαστε ειλικρινείς. Πόσο ελεύθερη είναι η επιλογή όταν ο θρησκευτικός νόμος, η κοινωνική πίεση, η οικογενειακή τιμή ή ο φόβος της αποβολής καθορίζουν την καθημερινότητα των γυναικών; Στις κοινωνίες αυτές, η γυναίκα γίνεται μέσο απόκρυψης. Η θηλυκότητα εμφανίζεται ως κίνδυνος, άρα πρέπει να εξαφανιστεί. Κι αυτό πρέπει να το σεβόμαστε στη Δύση; Το να υπερασπίζεσαι την πλήρη κάλυψη του προσώπου στο όνομα της ελευθερίας, είναι σαν να υπερασπίζεσαι τα δεσμά στο όνομα της κίνησης.

Η Χάνα Άρεντ έλεγε: «Το να εμφανίζεσαι στον δημόσιο χώρο σημαίνει να αναλαμβάνεις πολιτική ύπαρξη». Τι σημαίνει λοιπόν να αφαιρείς το πρόσωπο; Σημαίνει να ακυρώνεις την ύπαρξη. Σημαίνει ότι η γυναίκα δεν λογιέται ως πολιτικό ον, ως πολίτης, ως φορέας δικαιωμάτων, αλλά ως αντικείμενο της θρησκευτικής κοινότητας. Χωρίς πρόσωπο, δεν υπάρχει ορατότητα. Και χωρίς ορατότητα, δεν υπάρχει φωνή.

Το πρόσωπο –με όλα τα βάσανα, τις χαρακιές, τις εκφράσεις του– είναι το σημείο όπου το άτομο γίνεται υπεύθυνο. Είναι η είσοδος στην ανθρώπινη συνθήκη. Όταν μια κοινωνία επιτρέψει την εξαφάνιση του προσώπου στον δημόσιο χώρο, επιτρέπει την απαλοιφή της γυναίκας από τον ηθικό και πολιτικό χάρτη.

Η απαγόρευση της κάλυψης του προσώπου στην Πορτογαλία δεν είναι αντιθρησκευτική πράξη. Δεν αγγίζει το χιτζάμπ ή τη θρησκευτική έκφραση. Αγγίζει αποκλειστικά την πλήρη απόκρυψη, δηλαδή την πλήρη ακύρωση της ατομικής υπόστασης. Οι νόμοι αυτοί έχουν προηγουμένως: Γαλλία, Βέλγιο, Αυστρία, Δανία, Ολλανδία. Δεν πρόκειται για «κύμα ισλαμοφοβίας», αλλά για την υπεράσπιση ενός πολιτισμικού πυρήνα: ότι ο άνθρωπος, για να είναι ελεύθερος, πρέπει να είναι ορατός, αναγνωρίσιμος, παρών.

Πολλοί φοβούνται να το πουν: είναι απόλυτα θεμιτό η Ευρώπη να υπερασπίζεται τις αξίες της. Και μία από αυτές είναι η ισότητα των φύλων. Όχι σχεδόν ισότητα. Όχι ισότητα «κατά περίπτωση». Πλήρης ισότητα. Και δεν υπάρχει ισότητα όταν μια γυναίκα υποχρεώνεται –νομοθετικά ή πολιτισμικά– να κρύβει το πρόσωπό της.

Η υποκρισία του πολιτισμικού σχετικισμού

Οι ίδιοι άνθρωποι που στηρίζουν το δικαίωμα της γυναίκας να μη φοβάται στον δρόμο, να μιλά δημόσια, να εργάζεται ισότιμα, ξαφνικά υποστηρίζουν ότι είναι πολιτισμικό δικαίωμα να αυτοεξαφανίζεται πίσω από ένα κάλυμμα. Αυτό δεν είναι προοδευτισμός. Είναι μορφή νεο-αποικιακής ενοχής: η Δύση ντρέπεται να πει ότι υπάρχουν πρακτικές καταπίεσης που είναι ασύμβατες με τα δικαιώματα του ανθρώπου. Η ελευθερία δεν είναι άδαιο κουτί όπου χωράνε όλα αδιακρίτως. Η ελευθερία έχει όρια, και τα όριά της είναι ο άνθρωπος. Όχι το θρησκευτικό δόγμα. Ως γυναίκα, δεν αποδέχομαι ότι η αξία μου βρίσκεται στη σιωπή ή στην απόκρυψη. Δεν αποδέχομαι πως το βλέμμα μου είναι απειλή. Το πρόσωπό μου είναι το στίγμα της ύπαρξής μου. Και η Ευρώπη –με όλα τα λάθη της– έχει το δικαίωμα, και την υποχρέωση, να προστατεύει αυτό το δικαίωμα από κάθε ιδεολογία που θέλει να το ακυρώσει. Η απαγόρευση της μπούρκας στην Πορτογαλία δεν είναι ένα ακόμα μέτρο ελέγχου. Είναι υπενθύμιση μιας θεμελιώδους αρχής. **A**

Το Opera Club σε φέρνει

ΚΟΝΤΑ από ποτέ στη Λυρική

Το νέο πρόγραμμα μελών της ΕΛΣ φέρνει όλους τους λάτρεις της όπερας πιο κοντά από ποτέ στην καρδιά της Λυρικής. Γίνετε μέλος κι ανακαλύψτε έναν κόσμο αποκλειστικών προνομίων: **πρόσβαση** στις γενικές πρόβες, **ξενάγηση** στα παρασκήνια, **εκπτώσεις** στην αγορά πακέτων εισιτηρίων, **αποκλειστικές δράσεις** μόνο για μέλη (ομιλίες, ειδικές εκδηλώσεις, ταξίδια) και **προτεραιότητα** στην προπώληση εισιτηρίων για όλη τη σεζόν.

Επιλέξτε τη συνδρομή σας από **29/10**
στο operaclub.nationalopera.gr

Μέγας Δωρητής ΕΛΣ & Ιδρυτικός Δωρητής GNO Opera Club

ΙΣΝ / SNF

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

επίκεντρο ο άνθρωπος
humanity at the core

Η ΕΛΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΕΙΤΑΙ ΑΠΟ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

STAVROS
NIARCHOS
FOUNDATION
CULTURAL
CENTER

ΚΕΝΤΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΙΔΡΥΜΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΙΑΡΧΟΣ

Τα νούμερα της εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΘΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

62.7% έλαβε ο αρχηγός της αριστερής αντιπολίτευσης Τουφάν Ερχιουρμάν στις εκλογές που έγιναν την Κυριακή στα Κατεχόμενα και εξελέγη πρόεδρος του ψευδοκράτους από τον Α' γύρο. «Το κοινοβούλιο της ΤΔΒΚ πρέπει να συγκληθεί επείγοντως, να δηλώσει ότι τα αποτελέσματα των εκλογών και η επιστροφή στην ομοσπονδία είναι απαράδεκτα και να αποφασίσει την ένταξή του στη Δημοκρατία ως απολύτως δημοκρατικά ο ηγέτης των Γκρίζων Λύκων, Ντεβλέτ Μπαχτσελί.

35.8% των ψήφων έλαβε ο Τουρκοκύπριος ηγέτης και εκλεκτός του Ερντογάν Ερσίν Τατάρ. Ο σχεδιασμός της «περιφερειακής υπερδύναμης» δεν πήγε όπως τον περίμενε ο σουλτάνος Ταγίπ.

2 κράτη ήθελαν οι εθνικιστές Τούρκοι, λύση που απορρίπτει ο Ερχιουρμάν, υποστηρίζοντας τη λύση της Διζωνικής Δικονομικής Ομοσπονδίας ως πλαίσιο επανένωσης της Κύπρου.

7 λεπτά χρειάστηκε μια σπείρα ληστών για να κλέψει ανυπολόγιστη αξία κοσμήματα εποχής Ναπολέοντα από το Μουσείο του Λούβρου. Πάλι καλά που η Αφροδίτη της Μήλου είναι βαριά. Η Μόνα Λίζα, άλλωστε, έχει ήδη κλαπεί μία φορά – το 1911.

2 χρόνια αργότερα βρέθηκε ο διάσημος πίνακας του Ντα Βίντσι. Τον είχε κλέψει ένας υπάλληλος καθαριότητας.

4 άτομα φαίνεται να ήταν η ομάδα κρούσης που, χρησιμοποιώντας ένα αναβατόριο, μπούκαρε στο μουσείο σε κοινή θέα.

8 αντικείμενα εκλάπησαν. Η αξία τους ανυπολόγιστη, κυρίως λόγω της πολιτιστικής σημασίας που έχουν για την ευρωπαϊκή ιστορία.

© PIERRE SUI/GETTY IMAGES

5 χρόνια αναμένεται να παραμείνει στη φυλακή πολυτελείας La Sante ο Νικολά Σαρκοζί, ο οποίος το πρωί της Τρίτης οδηγήθηκε στο VIP κελί του. Ο πρώην πρόεδρος καταδικάστηκε για υπόθεση που σχετίζεται με

παράνομη χρηματοδότηση της προεκλογικής του εκστρατείας.

3 χρόνια είχε καταδικαστεί παλαιότερα ο Σαρκοζί, για διαφθορά και εκμετάλλευση επιρροής.

6,72 εκατ. ευρώ ήταν το 2008 η αξία αγοράς ενός από τα κοσμήματα, το οποίο προηγουμένως ανήκε σε ιδιωτική συλλογή. Πρόκειται για την καρφίτσα-φιόγκο της αυτοκράτειρας Ευγενίας.

1.354 διαμάντια βρίσκονται στο στέμμα της αυτοκράτειρας Ευγενίας, που βρέθηκε έξω από το Μουσείο. Θα τους έπαισε προφανώς.

20,9% του ΑΕΠ ή περίπου 46 δισ. ευρώ ήταν η παραοικονομία στην Ελλάδα το 2022, σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών. Έτσι εξηγούνται πολλές από τις «θλιβερές πρωτιές» της Ελλάδας, που εμφανίζεται ως μια χώρα με πάμφτωχους κατοίκους που έχουν λεφτά μέχρι τις 15 του μήνα και μετά ψάχνουν στα σκουπίδια.

37,6% από το προαναφερθέν ποσό, ήτοι 17,3 δισεκατομμύρια ευρώ αποδίδονται στο γεγονός ότι είναι πολύ υψηλό το επίπεδο της αυτοαπασχόλησης.

158% ήταν η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών την περίοδο 2019-2024. Είναι προφανές ότι έτσι μειώνεται η φοροδιαφυγή και αυξάνεται η γκρίνια απ' όσους δεν μπορούν πλέον να κλέβουν κι έτσι μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημά τους.

54% των συναλλαγών στην Ελλάδα γίνονταν ακόμη με τερητά το 2024, σύμφωνα με την ΕΚΤ.

78% της περιοχής του Ντονμπάς προτείνει ο Τραμπ να κρατήσει η Ρωσία, προκειμένου να τελειώσει ο πόλεμος. Πρόκειται για πολύ επικίνδυνη εξέλιξη, καθώς δημιουργεί προηγούμενο που μπορεί ν' ανοίξει την όρεξη σε όσους επιβουλεύονται εδάφη γειτονικών κρατών. Ή και σε άλλους που ήδη έχουν εισβάλει από το 1974...

13 ώρες θα δουλεύουν εφελής όλοι οι Έλληνες, σύμφωνα με τη βουλευτριά Έλενα Ακρίτα. «Από σήμερα, εσείς που ψηφίσατε Μητσοτάκη θα δουλεύετε 13ωρο. Το κακό

είναι ότι θα δουλεύουμε κι εμείς», δήλωσε σχετικά.

6 ημέρες την εβδομάδα υποστήριζε η αντιπολίτευση ότι θα δουλεύουν όλοι οι Έλληνες, ακολούθως της προηγούμενης μεταρρύθμισης.

0,14% των εργοδοτών έκαναν τελικά χρήση της δήμερης εργασίας σύμφωνα με ρεπορτάζ (Ημερησία 20/9/25).

48 ώρες εβδομαδιαίας εργασίας είναι το ανώτατο όριο που προβλέπεται πριν και μετά την αλλαγή του 13ωρου.

11 συνεχόμενες ώρες πρέπει να ξεκουράζεται ο εργαζόμενος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

13 ώρες μπορούσε να εργάζεται και πριν ένας εργαζόμενος στην Ελλάδα, όμως έπρεπε να το κάνει σε δύο διαφορετικούς εργοδότες. Τώρα θα μπορεί και σε έναν.

3 ημέρες τον μήνα μπορεί να εργαστεί υπερωριακά και όχι, φυσικά, κάθε μέρα, όπως υπονοεί η βουλευτριά.

40% τουλάχιστον είναι προσαυξημένη η αμοιβή για τις υπερωριακές ώρες.

2,6 δισ. δολάρια θα πληρώσει η Coca Cola HBC για να εξαγοράσει την Coca-Cola Beverages Africa.

40% του όγκου πωλήσεων των προϊόντων της Coca-Cola στην αφρικανική ήπειρο διαικινούνται μέσω της Coca-Cola Beverages Africa.

1 έτος φυλάκιση θα είναι η ποινή για όσους κάνουν χρήση, αλλοιώνουν, καταλαμβάνουν τον χώρο ή πραγματοποιούν δημόσια υπαίθρια συνάθροιση στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, σύμφωνα με τροπολογία που ψηφισε η Βουλή των Ελλήνων.

VERBA VOLANT

ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΖΑΚΡΗ

«Άγνωστο σ' έμένα πώς, ενώ παρακολουθούσα τη δοξολογία για την απελευθέρωση της Έδεσσας στον Ιερό Ναό Αγίας Σκέπης, στις 11:01 διαδόθηκε μέσω του προσωπικού μου λογαριασμού στο FB απόσπασμα ιδιαίτερης συνομιλίας». Ξετσίπωτοι χάκερς, την Dora de Tzakris βρήκατε να υποκλέψετε; Ότι δηλαδή κάποιος έχει γνώσεις για να κάνει κάτι τέτοιο και αποφάσισε να χαράμισε το ταλέντο του για να «υπονομεύ-

σει το Κίνημα Δημοκρατίας», ένα ελληνικό κόμμα του 3%.

ΧΑΡΗΣ ΔΟΥΚΑΣ

«Είχαν στήσει κάποιες κάμερες και περίμεναν να βγουν τα ποντίκια 3 μέρες, αλλά τελικά τα ποντίκια δεν βρέθηκαν. Ήταν προβοκάτσια». Ο διαβολικός Μπακογιάννης μαζί με τον σατανικό Μητσοτάκη και τον μοχθηρό Ανδρουλάκη κατέστρωσαν σκευωρία κατά του καλύτερου δημάρχου που γνώρισε η Αθήνα. Το φως όμως πάντα κερδίζει. Είτε φέρουν πάντ' είτε κουνάβια, ο Δούκας των Αθηνών θα κατατροπώσει τις δυνάμεις του σκότους.

ΛΑΚΗΣ ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ

«Την αντιμετωπίζω θετικά την επιστροφή Τσίπρα. Θα του έδινα την ευκαιρία, αν είχε και το σωστό μπαλέτο. Την πρώτη φορά απέτυχε και το χρέωσε στο μπαλέτο. Εγώ να το δεχτώ ότι το μπαλέτο έφταιγε, τη δεύτερη όμως –χωρίς το μπαλέτο– θα πρέπει να επιτύχει». Κάτι είχαμε υποθεθεί, κύριε Λάκη, ότι θέλετε Τσίπρα, αν και δεν είχατε δώσει δικαιώματα. Απλώς να θυμίσουμε ότι, κάποιος μας τον είχαν παρουσιάσει ως μεσσία, με επιχειρήματα όπως «ας τον δοκιμάσουμε. Οι άλλοι καλύτεροι ήταν;» ή «και τα μισά απ' όσα λέει να κάνει, καλύτερος

θα είναι». Όχι εσείς. Κάποιοι απ' το χωριό, δεν τους ξέρετε.

ΧΑΡΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

«Να δημιουργηθεί πριν τις εκλογές ένα κοινό ψηφοδέλτιο των προοδευτικών δυνάμεων. Δεν αποκλείω κανέναν». Ο σύντροφος Χάρης βλέπει τη συγχώνευση ως μόνη λύση για να φύγει ο επάρατος Μητσοτάκης. Έχει δίκιο! Δεν περισεύει κανέναν προοδευτικό. Ούτε το ΚΚΕ, ούτε η Κωνσταντοπούλου, ούτε ο Βαρουφάκης, ούτε ο Φάμελλος, ούτε ο Κασσελάκης, ούτε καν ο ορθόδοξος ΣΥΡΙΖΑ. Με τόση πρόοδο, δεν μπορεί, θα πέσει η δεξιά.

ATHENSvoice	
Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελάς	
Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη	Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη
Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ	
Art Director Φώτης Πελιβαδίδης	
Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης	
Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου	
Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide), Μπάμπης Καλογιάννης Αρχισυνταξία Newsroom Τόνια Ζαραβέλα Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντοσιμάς Social Media Manager Τάσος Ανέστης	
Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρους Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλούντζου, Κατερίνα Ασήμου	
Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης, Μ. Ανδριωτάκη, Ε. Βαρόδης, Σ. Βλάχος, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελάς, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Κ. Γιανναδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δήμος, Θ. Κ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μπ. Καλογιάννης, Κ. Καμπούσου, Β. Καμπουροπούλου, Δ. Καραθάνος, Α. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Α. Κοσμοπούλου, Δ. Κουμαριώτης, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Χ. Μαρκάκης, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζιρόπουλος, Τζ. Μελιτά, Α. Μπρουντζάκη, Γ. Νένες, Ε. Ντάκουλα, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Γ. Πρέζα, Μ. Προβάτας, Τζ. Ρουσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Ε. Σιούσιουρα, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψυχας, Ε. Ψυχούλη	
Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα info@athensvoice.gr avguide@athensvoice.gr	
Ατελιέ Sotos Anagnos LOOKmag Κωνσταντίνια Βλαχοπούλου	
Creative Manager Θάναος Ψυλλίδης Creative Marketing Manager Αιμιλινή Τρούγκου Branded Content Editor Χαρά Αλεξανδροπούλου	
Εικονογραφίες art@athensvoice.gr Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσος, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκεζή, Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραικός	
Account Directors Τίνα Γαϊτανίδου, Βόννη Ζαφειροπούλου	
Direct Market Advertising Director Άννα Αντωνίου Direct Market Advertising Managers Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Ελένη Βαρύτη, Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφφρόνη	
Marketing & Advertising Director AV VOICE 102.5 Τζίνα Σαλαμάνση Marketing & Event Coordinator VOICE 102.5 Κωνσταντίνια Μιχάλη	
Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη marketing@athensvoice.gr Digital Traffic Manager Έυν Ταρνάρη Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη	
Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλας Αργυρίου, Άγγελος Καραμανωλάκης	
Διεύθυνση Λογιστηρίου Έρην Μούρτζη Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση, Μανώλης Κοττάκης	
Διαχωρισμοί - Εκτύπωση «Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»	
Athens Voice S.A. Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317 Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310 VOICE 102.5: 210 3648.213 Αγγελίες: 210 3617.369 Λογιστήριο: 210 3617.170	
www.athensvoice.gr Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής, επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369 Κωδικός εντύπου: 7021, ISSN 1790-6164	
Νόμιμος Εκπρόσωπος: Γεωργελάς Ελισάβετ Τρισεύγεννη Κύριος Μέτοχος: Γεωργελάς Φώτης	
Αρ. Πιστοποίησης MET: 230237	
ATHENSvoice Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.	

ΟΤΙ ΒΡΕΞΕΙ ΑΣ ΚΑΤΕΒΑΣΕΙ

Για να μην σε βρει η επόμενη ημέρα απροετοίμαστο, κάνε κάτι από σήμερα.
Ασφάλισε την περιουσία σου από πλημμύρες και άλλες φυσικές καταστροφές.

**Μπροστά στις φυσικές καταστροφές,
αλλάζουμε το κλίμα μέσα μας.**

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΠΡΟΛΗΨΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Μπες στο ethnikiasfalistiki.gr/natcat και μάθε περισσότερα.

ΙΕΘΝΙΚΗ
Η Πρώτη Ασφαλιστική

Εδώ, για την επόμενη ημέρα.

Μια μη διακυβερνήσιμη χώρα

Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΑΨΗ

Δεν είναι η πρώτη φορά που κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι η χώρα έχει καταστεί «μη διακυβερνήσιμη». Το 1990, για παράδειγμα, με κυβέρνηση εθνικής ενότητας, μια απλή απόφαση όπως η αύξηση της τιμής του ψωμιού απαιτούσε μαραθώνιες διαπραγματεύσεις σε επίπεδο πολιτικών αρχηγών! Το 2011, πάλι, η Βουλή καλείτο να συνεδριάσει προκειμένου να ψηφίσει βασικούς νόμους, σε συνθήκες πραγματικής πολιορκίας. Υπουργοί και στελέχη δεν μπορούσαν να κυκλοφορήσουν στους δρόμους. Με αυτή την έννοια, η χώρα μια χαρά κυβερνήσιμη είναι σήμερα. Όσο για την προειδοποίηση του Βαγγέλη Βενιζέλου, μόνο ως πρόβλεψη για το μέλλον μπορεί να εκληφθεί, αλλά και ως μομφή προς την αντιπολίτευση. Γιατί, βέβαια, δεν είναι ασύνηθες μια κυβέρνηση να βλέπει τα ποσοστά της να μειώνονται στη διάρκεια της θητείας της. Αυτό που συμβαίνει για πρώτη φορά είναι να μειώνονται, σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα πιο πολύ, τα ποσοστά της αντιπολίτευσης. Τόσο, που σήμερα να μη φαίνεται ότι υπάρχει μια διάδοχη κατάσταση. Μη διακυβερνήσιμη μπορεί να γίνει η χώρα λοιπόν μετά τις εκλογές, αν επιβεβαιωθούν οι δημοσκοπήσεις.

Ένα δεύτερο στοιχείο το οποίο επίσης παρατηρείται για πρώτη φορά είναι τα πολύ χαμηλά ποσοστά εμπιστοσύνης στη Δικαιοσύνη. Πάντα η αξιοπιστία των πολιτικών θεσμών στη χώρα μας, της Βουλής και των κομμάτων, αλλά και των μέσων ενημέρωσης ήταν εξαιρετικά χαμηλή. Τα στοιχεία αυτά ωστόσο δεν θεωρούνταν ικανά για να μιλήσει κάποιος για κρίση «απαξίωσης, απονομιμοποίησης και απόρριψης» του πολιτικού συστήματος. Αν το κάνει αυτό σήμερα ο Κώστας Καραμανλής, τότε δεν μπορεί παρά να αναφέρεται στην κρίση εμπιστοσύνης στη Δικαιοσύνη. Η οποία από το 40% που ήταν πριν από λίγα χρόνια έχει εκτιναχθεί στο 70%. Αυτό συνιστά πράγματι σοβαρό πρόβλημα για τη λειτουργία του κράτους δικαίου και ζητά απαντήσεις. Άραγε τα χαμηλά ποσοστά της αντιπολίτευσης συνδέονται ή, ακόμα περισσότερο, είναι δυνατόν να εξηγηθούν τα υψηλά ποσοστά αποδοκιμασίας της Δικαιο-

σύνης; Κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι αποτελούν την άλλη όψη του ίδιου νομίσματος. Η απαξίωση της Δικαιοσύνης τα δύο τελευταία χρόνια δεν προέκυψε από κάποια απόφασή της. Αν κάτι θα μπορούσε να πει κανείς, μάλιστα, είναι ότι στη διερεύνηση της τραγωδίας των Τεμπών, για τα ελληνικά δεδομένα, έχει κινηθεί με εντυπωσιακή ταχύτητα. Η αμφισβήτησή της έγινε μέσα από μια πρωτοφανή εκστρατεία στα σόσιαλ μίντια με αιχμή την τρέλα του ξυλολίου και την ακόμα μεγαλύτερη τρέλα του μπαζώματος.

Δεν γνωρίζουμε πώς προέκυψε αυτή η εκστρατεία, όπως γενικότερα δεν γνωρίζουμε πώς αναπτύσσεται η δυναμική στα νέα μέσα. Τυχαία και λιγότερο τυχαία γεγονότα τα οποία μπορεί να μην έχουν την παραμικρή σχέση με την αλήθεια μπορούν να κατακλύσουν την επικαιρότητα και να δημιουργήσουν τη δική τους πραγματικότητα. Ξέρουμε ωστόσο ότι, από τη στιγμή που θα δημιουργηθεί ένα τέτοιο φαινόμενο, είναι σχεδόν αδύνατο να απαντηθεί. Απλώς ρουφάει μέσα του όλους και όλα. Στη δική μας περίπτωση κατέκτησε πρώτα τα επίσημα μέσα ενημέρωσης που φιλοξενούσαν σκιτζήδες απατεώνας ως ειδικούς και (με ελάχιστες εξαιρέσεις) πλειοδοτούσαν στις θεωρίες συνωμοσίας. Σε ακραίες στιγμές ακόμα και η κυβέρνηση βρέθηκε να υποχωρεί μπροστά σ' αυτές, για παράδειγμα με την ατυχέστατη συνέντευξη του πρωθυπουργού. Ακόμα κι αν τα είχε κάνει όλα σωστά, πάντως, τίποτα δεν θα είχε αλλάξει. Όσο για τη Δικαιοσύνη αυτή κι αν είναι ανοχύρωτη. Μιλά με τις αποφάσεις της, δηλαδή κατόπιν εορτής.

Και η αντιπολίτευση; Από την πρώτη στιγμή θεώρησε ότι το δυστύχημα ήταν η ιδανική ευκαιρία και ο προσφορότερος τρόπος για να καλύψει τη δική της ανεπάρκεια. Υιοθέτησε έτσι έμμεσα ή άμεσα κάθε κατηγορία που διατυπωνόταν στα κοινωνικά δίκτυα και

συνέβαλε εξίσου στη δημιουργία του πρωτοφανούς τοξικού κλίματος που ζήσαμε και σε μεγάλο βαθμό εξακολουθούμε να ζούμε. Η Δικαιοσύνη είναι ένα από τα θύματά του.

Σε αυτή την άσκηση αντιπολίτευσης (θα έπρεπε να) είναι προφανές ότι τα λεγόμενα αντισυστημικά κόμματα, ο Βελόπουλος και η Κωνσταντοπούλου, έχουν το πάνω χέρι. Εξίσου προφανές είναι ότι τα θεσμικά κόμματα όπως το ΠΑΣΟΚ, συμμετέχοντας στην τρέλα μόνο χαμένα μπορούσαν να βγουν. Καταρχήν επειδή η αμφισβήτηση των θεσμών το αφορά και το πλήττει άμεσα: είναι το κόμμα που μαζί με τη Νέα Δημοκρατία μονοπώλησε σχεδόν τις κυβερνήσεις της μεταπολίτευσης. Είναι μέρος της θεσμικής τάξης η οποία αμφισβητείται. Ταυτόχρονα, ωστόσο, ο σχεδόν μονοθεματικός χαρακτήρας της αντιπαράθεσης υπονόμωσε κάθε προσπάθειά του να ανακτήσει την αξιοπιστία του ως κόμμα εξουσίας. Στην πλειοδοσία κραυγών ξέρουμε ποιοι και ποιες βγαίνουν κερδισμένοι. Το κερασάκι ήταν η συνοπιογραφία της πρότασης μομφής με τον Σύριζα και την Πλεύση Ελευθερίας. Κατάντια, τουλάχιστον για όσους θυμούνται το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα και του Σημίτη.

Όσο για την κυβέρνηση, προφανώς και δεν είναι αθώα περισσότερα. Υπό κανονικές συνθήκες ένας πολίτης χωρίς κομματικές προσωπίδες θα είχε πολλούς λόγους να την καταψηφίσει. Από τις υποκλοπές και την ευθύνη για την εγκατάλειψη των σιδηροδρόμων ως τη σκανδαλώδη αντιμετώπιση της εξεταστικής για τα Τέμπη και τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Κατά έναν παράδοξο τρόπο, ωστόσο, και παρά τις πολιτικές της ευθύνες, η κυβέρνηση, για πολλούς μετριοπαθείς ψηφοφόρους, παραμένει το μοναδικό ανάχωμα μπροστά στην επέλαση του ανορθολογισμού. Διατηρεί την υποστήριξη εκείνων των πολιτών που δεν θέλουν να ρισκάρουν την οικονομική και την πολιτική σταθερότητα. Είναι κι αυτό ένα κάποιο επίτευγμα της αντιπολίτευσης. ■

Νέο διπλωματικό περιβάλλον σε Αιγαίο & Ανατολική Μεσόγειο

Ο Τραμπ και τι σηματοδοτεί η στάση της Άγκυρας – Τι τρέχει με την Κύπρο

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Ενοχλημένη και προπαντός αιφνιδιασμένη είναι η ελληνική διπλωματία μετά τις πολύ πρόσφατες τοποθετήσεις του Χακάν Φιντάν, βασικού δελφίνου για την προεδρία της Τουρκίας και παράγοντα-κλειδί για τα θέματα ασφάλειας της χώρας του. Νυν υπουργός Εξωτερικών, πρώην αφεντικό των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών, αρχιτέκτονας της πτώσης του Άσαντ στη Συρία και διαχρονικός μυστικοσύμβουλος του Ερντογάν, ο Φιντάν προφανώς και γνωρίζει να ανιχνεύει το κατάλληλο timing για να προωθήσει τις πολιτικές της Άγκυρας. Η δήλωσή του «Εσείς θέλετε τα 12 μίλια, εμείς τα 6, ελάτε να τα βρούμε, υπάρχει σταθερή λύση για το Αιγαίο» αποτελεί «πολιτική στροφή» για τους διπλωμάτες του ελληνικού ΥΠΕΞ. Προφανώς για εκείνους που έχουν ή θέλουν να έχουν κοντή μνήμη.

Τούρκοι διπλωμάτες στην Άγκυρα όταν ερωτώνται σχετικά, απαντούν κλείνοντας με νόημα το μάτι, «θυμηθείτε τι συνέβη την περίοδο 2003-2004». Έλληνες διπλωμάτες που διατηρούν α-κέραιη τη μνήμη τους και επιμένουν να παραμένουν πολιτικά οξυδερκείς θυμίζουν και αυτοί με νόημα πως την περίοδο 2003-2004 οι δια-

βουλεύσεις σε Αθήνα και Άγκυρα είχαν φτάσει πολύ κοντά σε κείμενο συμφωνίας για το Αιγαίο, έπειτα από μακρόχρονη διαπραγμάτευση σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων και με τη συμβολή πολύ γνωστών «ειδικών συνεργατών» εκατέρωθεν. Με λίγα λόγια, εκείνη την περίοδο που στην Ελλάδα πρωθυπουργός ήταν ο Κώστας Σημίτης, ήταν ενεργές οι συμφωνίες του Ελσίνκι και η Κύπρος είχε ενταχθεί στην ΕΕ, εκείνη την ιστορική στιγμή, Αθήνα και Άγκυρα είχαν φτάσει κοντά σε συμφωνία για το Αιγαίο με πρόταση κειμένου.

Έκτοτε το σχέδιο συμφωνίας παραμένει κρυμμένο σε κάποιο συρτάρι των αρχείων του ΥΠΕΞ. Ως φαίνεται, από κάποιο αντίστοιχο συρτάρι το ανέσυρε ο Χακάν Φιντάν. Στην Αθήνα κάποιοι γνωστοί-άγνωστοι της ημέτερης πατριδολατρίας, άτομα των οποίων η επαγγελματική σταθερότητα εξαρτάται άμεσα από το θερμόμετρο των διμερών σχέσεων, κάποιοι τέλος πάντων, άρχισαν να ανακαλύπτουν παγίδες, συνωμοσίες, κινδύνους και παράπλευρες απώλειες. Πρόκειται για τα ίδια πρόσωπα που εδώ και δεκαετίες επιδιώκουν να ακυρώνουν κάθε προσπάθεια ουσιαστικής

βελτίωσης του διεθνούς περιβάλλοντος στην περιοχή μας. Είναι τα ίδια πρόσωπα που εξέφραζαν αντιρρήσεις, ακόμη και την αντίθεσή τους σε κάθε προσπάθεια βελτίωσης των σχέσεων με τη Βόρεια Μακεδονία. Αντιτάχθηκαν σθεναρώς στη Συμφωνία των Πρεσπών. Είναι οι ίδιοι κύκλοι που απέρριπταν συστηματικά κάθε πρόταση σχεδίου για την επίλυση του Κυπριακού. Από το πρώτο σχέδιο Κυπριανού, έως εκείνου του Βασιλείου, το σχέδιο Ανάν και ό,τι ακολούθησε. Είναι εκείνοι που αναστέναζαν με ανακούφιση μετά την αποτυχία των δύο ιστορικών διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό στην Ελβετία.

Πριν από 25-30 χρόνια, η αμερικανική διπλωματία είχε αρχίσει να αντιμετωπίζει με συμπάθεια το ενδεχόμενο συγκρότησης ενός άτυπου πόλου πολυμερούς συνεννόησης στην Ανατολική Μεσόγειο, με επίκεντρο, βέβαια, το Κυπριακό, αλλά με γνώμονα τις διεθνείς δυνατότητες επιβολής καθεστώτος σταθερότητας, για αυτονόητους λόγους – την εκμετάλλευση των ενεργειακών δυνατοτήτων της περιοχής και τη διασφάλιση των μεταφορών παντός τύπου. ►

ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η ενέργεια είναι στην καρδιά των πάντων, γι' αυτό και η ΔΕΠΑ είναι σήμερα παντού. Από το Φυσικό Αέριο μέχρι όλη την αλυσίδα της ενέργειας και από τα μεγάλα έργα και τις στρατηγικές υποδομές, μέχρι την επιχείρηση και το σπίτι. Με εξωστρέφεια και διεθνείς συνεργασίες, εγγυάται την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας. Συμμετέχοντας σε νέες, σύγχρονες μονάδες παραγωγής ενέργειας, διασφαλίζει τη σταθερότητα του συστήματος και ενισχύει τον ανταγωνισμό. Με επενδύσεις στην καθαρή ενέργεια, τα ανανεώσιμα καύσιμα και τις νέες τεχνολογίες, δημιουργεί ένα βιώσιμο μέλλον για όλους. Και επειδή στην καρδιά της βιώσιμης στρατηγικής είναι ο άνθρωπος, η ΔΕΠΑ είναι πάντα δίπλα στον καταναλωτή, στους εργαζόμενούς της και στις τοπικές κοινωνίες.

choose

ΟΜΙΛΟΣ

ΔΕΠΑ Εμπορίας Μ.Α.Ε.

ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Σε αυτή την οπτική κάποια στιγμή εντάχθηκε και η Τουρκία του Ταγίπ Ερντογάν. Λίγο αργότερα συμφώνησε και η γραφειοκρατία της ΕΕ. Τότε, όπως και μέχρι πρόσφατα, η ελληνική πλευρά απέρριπτε κάθε προοπτική πολυμερούς εμπλοκής στο θέμα διευθέτησης του Κυπριακού, ενώ εναντιωνόταν συστηματικά σε κάθε πρόταση η οποία τύγχανε της έγκρισης ή της ανοχής της Άγκυρας. Έφτασε η στιγμή που οι διεθνείς πιέσεις άρχισαν να γίνονται αφόρητες. Η νέα πραγματικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο, λόγω της γεωπολιτικής ανατροπών την οποία επέβαλε το Ισραήλ, δημιούργησε ένα νέο διεθνές περιβάλλον με νέες απαιτήσεις και προκλήσεις. Αυτό το περιβάλλον εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τις προτεραιότητες που επιβάλλει το νέο σύστημα ασφάλειας που οικοδομεί το Ισραήλ σε όλη την έκταση της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, στη μισή τουλάχιστον Βόρειο Αφρική και σε ολόκληρη την Ανατολική και Κεντρική Μεσόγειο. Σε αυτό το νέο διπλωματικό-πολιτικό αρχιτεκτόνημα, η ύπαρξη «εργαλείων» διμερούς ή πολυμερούς συνεννόησης είναι απολύτως απαραίτητη.

Αιφνιδίως και αμέσως μετά την κινητικότητα που παρατηρήθηκε στις ΗΠΑ στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με τις επαφές Τραμπ-Ερντογάν, τις μη επαφές της ελληνικής πλευράς με πρωταγωνιστικούς παράγοντες της διεθνούς σκηνής, κάτι συνέβη στο ιδιαίτερα δραστήριο παρασκήνιο εκείνων των ημερών. Αμέσως δε μετά τη σύνοδο του Σαρμ ελ Σέιχ στο Σινά για τη Γάζα, διαπιστώθηκε πώς κάτι έχει αλλάξει στον τρόπο διαχείρισης των ζητημάτων της Ανατολικής Μεσογείου από το ελληνικό ΥΠΕΞ.

Την ημέρα κατά την οποία συζητήθηκε στη Βουλή όλο το πακέτο των εθνικών θεμάτων, ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε σχέδιο σύγκλησης Πενταμερούς για την Ανατολική Μεσόγειο, από την οποία, για συγκυριακούς αλλά προφανείς λόγους, εξαιρέθηκε το Ισραήλ (προς ώρας). Μάλιστα, το σχέδιο τιτλοφορείται και σύντομος 5+5, λεπτομέρεια που δείχνει το «εύπλαστον», ακόμη, του ζητήματος.

Διπλωμάτες στην Άγκυρα και στην Αθήνα, σχολιάζοντας αυτή την ουσιαστική αναδιαμόρφωση της πολιτικής γραμμής της ελληνικής διπλωματίας, σημείωναν πως η ελληνική πολιτική ηγεσία επιχειρεί να «διασκεδάσει» τις εντυπώσεις και να παρουσιάσει τη νέα προοπτική ως νέα ελληνική πρόταση. Είναι φανερόι οι λόγοι που επιβάλλουν μια τέτοια διαχείριση, αλλά δεν αλλάζει και τίποτε το σημαντικό.

Η νέα πραγματικότητα που επιβάλλει το εκλογικό αποτέλεσμα στα Κατεχόμενα της Κύπρου διευκολύνει μια νέα διπλωματική αρχιτεκτονική στην περιοχή αυτή. Είναι δε αξιοπρόσεκτο πως η σημερινή διπλωματική στροφή της Άγκυρας ως προς το Αιγαίο και οι νέες πολιτικές συνθήκες στον τουρκοκυπριακό τομέα στο νησί συνδυάζονται με την προσωπική αναβάθμιση του Ερντογάν από τον αμερικανικό παράγοντα. Συνδιαχειριστής στο σχέδιο ειρήνευσης της Γάζας, βασικός συνομιλητής του Πούτιν αλλά και του Ζελένσκι, πρωταγωνιστής στη διαχείριση του συριακού ζητήματος ο Ερντογάν αισθάνεται ασφαλής. Σ' αυτή τη χρονική στιγμή όπου η Άγκυρα αισθάνεται πιο άνετα, ο Χακάν Φιντάν έρχεται να μετεξελιξεί τη διπλωματική γλώσσα που χρησιμοποιεί και από το εντελώς απαράδεκτο casus belli να φτάσει στο «ελάτε να τα βρούμε μεταξύ των 12 και 6 μιλίων στο Αιγαίο».

Αυτό είναι το περίγραμμα του σημερινού διπλωματικού timing. Το ζήτημα είναι αν η σημερινή ελληνική κυβέρνηση είναι σε θέση και από θέση πολιτικής ισχύος να επιβάλει κάποιες νέες προτεραιότητες στην εξωτερική πολιτική. Δυστυχώς, το κλίμα που επικρατεί στην αντιπολίτευση και το έλλειμμα κάθε προοπτικής συνεννόησης, για λόγους κομματικής στρατηγικής, οδηγεί τις εξελίξεις μάλλον σε αδιέξοδο. Επαναλαμβάνεται λοιπόν το σενάριο που οδήγησε το 2004 στον «ενταφιασμό» του σχεδίου συμφωνίας για το Αιγαίο. **A**

Επαναλαμβάνεται το σενάριο που οδήγησε το 2004 στον «ενταφιασμό» του σχεδίου συμφωνίας για το Αιγαίο

ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Ο λαός έχει πάντα δίκιο;

ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΚΑΣΤΑΝΑ

Όλα είναι του λαού. Και τα μνημεία και τα δημόσια σχολεία και τα πανεπιστήμια. Και η Ακρόπολη και η Βουλή των Ελλήνων και τα δημαρχεία και τα υπουργεία. Και οι δρόμοι και οι πλατείες και τα διόδια. Και τα λιμάνια και τα καράβια και τα τρένα. Και ο καθένας που νιώθει αδικημένος, θιγμένος ή απειλούμενος από το σύστημα μπορεί να τα καταλαμβάνει και να αναστέλλει ή να παραποιεί τη χρήση τους για όσο γουστάρει. Αλλά όχι μόνο. Αν είναι σε κατάλληλο mood και το κρίνει απαραίτητο, μπορεί και να τα σπάει, να τα μουντζουρώνει, να τα βανδαλίζει, γιατί λαός είναι και ό,τι θέλει κάνει. Αφού είναι δικά του! «Προσκυνώ τη χάρη σου, λαέ μου», που έλεγε και ένα παλιό τραγούδι του Γ. Μαρκόπουλου. Την εποχή (1983) που το ΠΑΣΟΚ ήταν στην κυβέρνηση και ο λαός στην εξουσία.

Όπως παλιότερα, που πολλοί γονείς έδερναν τα παιδιά τους κι όταν τους έλεγε καμιά κουβέντα, σου την έπεφταν φωνάζοντας. «Δικό μου είναι, ρε, ό,τι θέλω το κάνω. Το σφάζω και το τρώω». Και αυτοί λαός ήταν, και μάλιστα αγανακτισμένοι. Τους ξύπνησε το πιτσιρίκι παίζοντας μπάλα και είπαν να του δώσουν να καταλάβει. Διότι στο πλαίσιο της λαϊκής αγανάκτησης επιτρέπεται και η αυτοδικία, αφού το παιδί του δεν σεβάστηκε το γεγονός ότι ο πατέρας του μόλις γύρισε από τη δουλειά και ήταν πτώμα από την κούραση. Κι όταν έχεις δίκιο, μπορείς και να ρίχνεις ξύλο. Αν σε παίρνει. Κάτι ανάλογο συμβαίνει σήμερα στους δρόμους μεταξύ οδηγών, αφού τους πνίγει το δίκιο όταν ο «αντίπαλος» αμφισβητεί τη δική τους προτεραιότητα. Η κουλούρα της καθημερινής βίας.

Διότι ο λαός, όταν είναι οργισμένος και αγανακτισμένος, έχει πάντα δίκιο. «Δικαίως αγανακτισμέ κι από τα πάντα απδιασμέ», που λέει και το άσμα του συγχωρεμένου του Άκη Πάνου. Και συνεπώς, όταν υπάρχει ένα πολύ-νεκρο δυστύχημα στα τρένα και, μετά από δύομισι χρόνια και πριν ξεκινήσει η δίκη και βρεθούν οι ένοχοι, μπορούν οι συγγενείς, οι δικηγόροι και οι συν αυτοίς να καταλαμβάνουν το μνημείο του αγνώστου στρατιώτη και τα περίξ για να κάνουν γνωστά τα όποια δίκαια ή μη αιτήματά τους. Όχι απλώς να διαδηλώνουν, αλλά να ιδιοποιούνται τον δημόσιο χώρο και να του αλλάζουν χρήση. Πολιτικολογώντας. Διότι έχουν δίκιο. Όχι στον πόνο, αλλά στις πολιτικές τους απόψεις. Και αυτό θεωρείται για κάποιους δημοκρατικό δικαίωμα. Τους υπόλοιπους δεν έχει κανένα νόημα να τους ρωτήσουμε.

Και επειδή ο λαός είναι «πολτός» με αδιευκρίνιστες ιδιότητες, υπάρχουν οι εκπρόσωποί του. Όχι φυσικά η νόμιμα εκλεγμένη κυβέρνηση της χώρας, αλλά τα κόμματα που θεωρούν τον εαυτό τους εκπρόσωπο του λαού. Το ΚΚΕ, για παράδειγμα, που είναι ένας κορυφαίος αυτόκλητος εκπρόσωπος, μπορεί να κρεμάει πανό με τα συνθήματά του από τον ιερό βράχο της Ακρόπολης. Χωρίς να ανοίγει μύτη. Διότι το δικαίωμα του κόμματος του λαού έχει υπέρτερη ιερότητα ακόμα και από το σημαντικότερο αρχαίο μνημείο του δυτικού πολιτισμού. Γιατί; Διότι έτσι θεωρεί το κόμμα! Και απέναντί σ' αυτήν την απαίτηση η κάθε κυβέρνηση πρέπει να υποτάσσεται. Και εκείνη το κάνει χωρίς να πει κουβέντα.

Στην πρόσφατη περίπτωση, σύμφωνα με την αντιπολίτευση, το μνημείο του αγνώστου στρατι-

ώτη δεν ανήκει σε κάποιο υπουργείο. «Δεν ανήκει στην κυβέρνηση και στην κάθε κυβέρνηση. Ανήκει στον λαό και στο ιστορικό κοινωνικό αποτύπωμα». Βεβαίως και δεν ανήκει στην κυβέρνηση, αλλά η κυβέρνηση και οι δημοκρατικά εκλεγμένες αρχές είναι υπεύθυνες για την προστασία του. Οι έννοιες λαός και κοινωνικό αποτύπωμα είναι τελείως αφηρημένες. Αν αύριο μια κοινωνική ομάδα που θεωρεί τον εαυτό της αδικημένο θελήσει να το καταστρέψει, πρέπει να αφεθεί να το κάνει; Ποιος της δίνει το δικαίωμα; Ή το παίρνει αυθαίρετα ως μια λαϊκή συνιστώσα; Η οποία είναι υπεράνω των νόμων που διέπουν τη λειτουργία της κοινωνίας; Αν αυτό δεν είναι αναρχία, τότε τι είναι;

Αλλά όλα αυτά είναι απότοκα της ανοχής απέναντι στις δυναμικές μειοψηφίες που εγκαταστάθηκε στην ελληνική επικράτεια μετά τη μεταπολίτευση. Και επικαιροποιήθηκε την εποχή των αγανακτισμένων, στη μεγάλη πρόσφατη κρίση. Και η οποία ξεκινάει από τα σχολεία και τα πανεπιστήμια δηλαδή τους κατεξοχήν χώρους διαπαιδαγώγησης των πολιτών. Το γεγονός ότι μια ομάδα μαθητών μπορούν, όποτε θέλουν και με οποιαδήποτε αφορμή, να καταλαμβάνουν το σχολείο τους και να εμποδίζουν τη λειτουργία του, έχει διαμορφώσει μια ιδεολογία αυθαιρεσίας και αυτοδικίας, η οποία στρέφεται κατά του ίδιου του λαού. Και οι αρχές της χώρας υποτάσσονται για να αποφύγουν τη σύγκρουση, η δε κυβέρνηση για να αποφύγει την κλιμάκωση, η οποία συνεπάγεται πολιτικό κόστος.

Μια τέτοιου είδους όμως παράδοση έχει εξελιχθεί σε «δημοκρατικό δικαίωμα» και απορώ πως δεν έχει γίνει άρθρο του συντάγματος. Η λογική του «δσ' το, θα σβήσει μόνο του» δεν είναι πολιτική. Αντιθέτως είναι αντιπολιτική. Το γεγονός ότι φτάσαμε στο 2025 για να μπορεί η αστυνομία να διακόπτει μια κατάληψη σε πανεπιστήμιο υποδηλώνει αδυναμία διαχείρισης και δομική αδυναμία διακυβέρνησης της χώρας.

Υπό αυτή την έννοια, βεβαίως και υπάρχει πρόβλημα κυβερνησιμότητας. Και γι' αυτό υπάρχει ανάγκη υπογραφής ενός νέου συμβολαίου μεταξύ των κοινοβουλευτικών κομμάτων της χώρας για τα όρια των κινητοποιήσεων. Δεν είναι μόνο θέμα νόμων, είναι θέμα εξόχως πολιτικό και πρέπει να λυθεί δημοκρατικά με συνεννόηση μεταξύ των κομμάτων. Και την πρωτοβουλία πρέπει να την πάρει φυσικά η κυβέρνηση υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Στην Ελλάδα, η πολιτική συνεννόηση φυσικά και θεωρείται προδοσία, αλλά κάποια στιγμή πρέπει να ανατρέψουμε τις αρνητικές παραδόσεις.

Καλόν είναι η κυβέρνηση να κοιτάξει τα προβλήματα της χώρας και να πάψει να αντιδικεί με την αντιπολίτευση περί διαφόρων ανύπαρκτων ή έστω δευτερευόντων θεμάτων. Ούτως ή άλλως, να βγάλει άκρη δεν μπορεί. Τα Τέμπη είναι ό,τι τους απέμεινε και θα το πάνε έτσι όχι απλώς μέχρι τη δίκη, αλλά και μέχρι τις εκλογές και ακόμα παραπάνω. Με την προσδοκία ότι κάθε κρίση φέρνει πιο κοντά την άτακτη πτώση της κυβέρνησης ή την αλλαγή πρωθυπουργού εν κινήσει, που είναι και το ρεαλιστικότερο. Ωστε να αποφευχθούν οι πρόωρες εκλογές, που δεν συμφέρουν κανέναν. Κατά τα άλλα περιμένουμε 2-3 καινούργια κόμματα όπως οι άλλοι το Πάσχα. **A**

Το «Θαύμα» της Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης

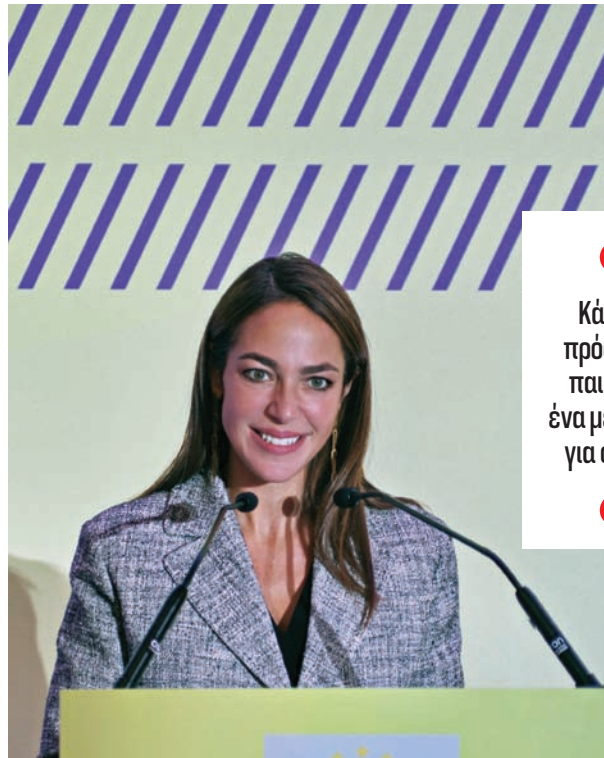
Της ΔΟΜΝΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ*

Υπάρχουν στιγμές που σε κάνουν να πιστεύεις στα θαύματα. Όταν βλέπεις ένα παιδί να περπατάει εκεί που κάποτε δεν μπορούσε ούτε να κρατήσει το κεφάλι του όρθιο. Όταν ένα παιδί που δεν μιλούσε απλώνει το χέρι του και χαμογελά. Αυτές οι στιγμές είναι αποτέλεσμα δουλειάς, πίστης και συνεργασίας.

Η Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση είναι η επιστήμη που δείχνει τον δρόμο, είναι η σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στο παιδί, τον θεραπευτή και την οικογένεια. Είναι η αφοσίωση των γονιών που δεν εγκαταλείπουν, η γνώση των ειδικών που καθοδηγούν και η φροντίδα της πολιτείας, που οφείλει να στηρίξει κάθε βήμα αυτής της προσπάθειας.

Η Πρώιμη Παρέμβαση αξιοποιεί τη μεγάλη πλαστικότητα του ανθρώπινου εγκεφάλου στα πρώτα έξι χρόνια της ζωής. Σε αυτή τη μοναδική περίοδο, με την κατάλληλη καθοδήγηση και την ενεργή συμμετοχή της οικογένειας, η ζωή ενός παιδιού με αναπτυξιακή διαταραχή, διαταραχή στο φάσμα του αυτισμού, νοητική αναπηρία, γενετικά σύνδρομα ή προβλήματα όρασης, κίνησης, ακοής ή λόγου, μπορεί πραγματικά να αλλάξει.

Κανένα παιδί δεν πρέπει να στερηθεί αυτή την ευκαιρία. Με το πρόγραμμα «Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση», δίνουμε τη δυνατότητα σε 2.500 παιδιά ηλικίας έως 6 ετών, ασφαλισμένα ή ανασφάλιστα, να λάβουν υπηρεσίες από διαπιστευμένους παρόχους μέσω vouchers που φτάνουν έως και τα 800 ευρώ τον μήνα για κάθε παιδί. Παράλληλα, θέτουμε και τις επιστημονικές προδιαγραφές, ζητώντας από τους παρόχους να ακολουθούν το οικογενειοκεντρικό μοντέλο παρέμβασης – το παιδί να «δουλεύεται» μέσα στο οικείο του περιβάλλον, με ενεργό συμμετοχή των γονέων του.

Κάθε μικρή πρόοδος ενός παιδιού είναι ένα μεγάλο βήμα για όλους μας

Σήμερα γνωρίζουμε πως όταν οι γονείς συμμετέχουν ενεργά, η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης αυξάνεται εντυπωσιακά. Δημιουργείται μια σχέση εμπιστοσύνης που μειώνει το στρες του παιδιού, ενισχύει την ασφάλεια και την πρόοδο του. Το παιδί νιώθει ότι οι ανάγκες του γίνονται κατανοητές και σεβαστές, κι αυτό είναι το θεμέλιο για μια ζωή με αυτονομία και αξιοπρέπεια.

Η Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση δεν είναι επιλογή, είναι ανάγκη. Από την πλευρά μας, εξασφαλίζουμε την επιστημονικότητα των υπηρεσιών και στηρίζουμε οικονομικά τις οικογένειες που τη χρειάζονται. Από τους παρόχους ζητάμε επαγγελματισμό και ενσυναίσθηση. Και από τους γονείς, να μην το βάζουν κάτω – γιατί κάθε μικρή πρόοδος ενός παιδιού είναι ένα μεγάλο βήμα για όλους μας. Είναι ευθύνη όλων μας να διασφαλίσουμε ότι κάθε παιδί, ανεξαρτήτως τόπου, συνθηκών ή αφετηρίας, θα έχει την ευκαιρία να φτάσει όσο πιο μακριά μπορεί, εξαντλώντας κάθε δυνατότητα που του αξίζει.

Για μένα, η Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση είναι ένα προσωπικό στοίχημα. Ο αριθμός των παιδιών στο φάσμα του αυτισμού και των οικογενειών τους είναι πολύ μεγάλος στη χώρα. Η πολιτεία οφείλει να σταθεί δίπλα τους – και να το κάνει έγκαιρα, πριν τα έξι τους χρόνια, μέσα στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Εκεί όπου γεννιέται η εμπιστοσύνη και ανθίζει η ελπίδα, εκεί όπου ένα παιδί μπορεί να κάνει το πρώτο του βήμα προς το μέλλον. **A**

* Η κ. Δόμνα Μιχαηλίδου είναι υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

INFO@CITYHOTEL.GR
(+30) 2310 269421
CITYHOTEL.GR

11, KOMNINON ST,
54624 THESSALONIKI – GREECE

CITY

HOTEL
THESSALONIKI

ΖΗΣΕ ΤΟΝ ΠΑΛΜΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Στο City Hotel δεν μένεις απλώς στην πόλη· τη ζεις. Με ζεστή φιλοξενία, προσωπική φροντίδα και αυθεντικές εμπειρίες που μένουν μαζί σου.

Ο πραγματογνώμονας
που πάλεψε για την
αλήθεια στο Μάτι

Δημήτρης Λιότσιος

Από τις απειλές και το «ατύχημα» που δεν ήταν τυχαίο,
μέχρι τη δικαστική δικαίωση

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

Στις 23 Ιουλίου του 2018, η χώρα πάγωσε μπροστά στην ασύλληπτη τραγωδία στο Μάτι – σε μία από τις πιο φονικές πυρκαγιές παγκοσμίως, με 104 νεκρούς, 58 εγκαυματίες και εκατοντάδες κατεστραμμένες ζωές. Ο Δημήτρης Λιότσιος, τότε αξιωματικός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Ελευσίνας, διορίστηκε πραγματογνώμονας από την Εισαγγελία Αθηνών για να ερευνήσει τι συνέβη εκείνη την ημέρα.

Σχεδόν 7 χρόνια μετά, ανώτατα στελέχη της Πυροσβεστικής αλλά και ο τότε Γ.Γ. Πολιτικής Προστασίας οδηγήθηκαν στη φυλακή, καθώς αποδείχθηκε ότι υπήρχε χρονικό περιθώριο εκκένωσης ικανό να σώσει δεκάδες ζωές, και μια σειρά από επιχειρησιακά λάθη – κάτι που δεν θα είχε συμβεί χωρίς την επιμονή ενός ανθρώπου να κάνει τη δουλειά του μέχρι τέλους. Στο άκουσμα της ιστορικής αυτής απόφασης, όσοι ήταν στην αίθουσα του δικαστηρίου θυμούνται το ακροατήριο, τα θύματα και τις οικογένειές τους να φωνάζουν δυνατά το όνομά του.

Ο Δημήτρης Λιότσιος είναι ένας ήρωας που έκανε απλώς το καθήκον του. Το τίμημα, ωστόσο, υπήρξε βαρύ: πιέσεις, απειλές, ένα «ατύχημα» που δεν ήταν τυχαίο και μια μακρά πορεία που δοκίμασε την πίστη του στο ίδιο το Σώμα. Στα νηπτικά που κατέγραψε ακούγεται ο τότε αρχηγός της Πυροσβεστικής, ανάμεσα σε άλλα, να τον προειδοποιεί: «Εάν γράψεις για ευθύνες των ανωτέρων σου, όλοι θα μαζετούμε και θα σε σκίσουμε». Και λίγο αργότερα να τον «συμβουλευεί»: «Φτιάχ' τα απλά κι ας σε περάσουν για κουτό... Πέντε πραγματάκια: άνεμοι, καύσιμη ύλη, μείξη πεύκων με σπίτια, δόμηση άναρχη, αυθαίρετη. Με αποτέλεσμα η πυρκαγιά μέσα σε μια ώρα να φύγει...».

Γι' αυτές τις απειλές, πριν από λίγες μέρες εκδικάστηκε η έφεση του πρώην Αρχηγού της Πυροσβεστικής, Βασίλη Ματθαίουπουλου, σχετικά με την καταδίκη του για παράβαση καθήκοντος εις βάρος του πραγματογνώμονα Δημήτρη Λιότσιου – προκειμένου να παραποιήσει την έκθεσή του και να συγκαλύψει τις ευθύνες ανωτέρων του και πολιτικών προσώπων. Ο Β. Ματθαίουπουλος,

ήδη καταδικασθείς στην κύρια δίκη για το Μάτι, καταδικάστηκε εκ νέου σε ποινή φυλάκισης 30 μηνών με αναστολή. Είναι άξιο λόγου ότι ακόμα γίνονται δίκες γύρω απ' αυτή την τραγωδία στο Μάτι, ενώ σε λίγο καιρό ξεκινάει νέο δικαστήριο για τους υπόλοιπους 28 εγκαυματίες που δεν είχαν συμπεριληφθεί στην κύρια δίκη.

Ο Δημήτρης Λιότσιος μάς μίλησε για όσα έζησε, για τα εμπόδια και τις πιέσεις, αλλά και για τις ψευδείς εντυπώσεις που επιβιώνουν μέχρι σήμερα – ότι έφταιγε η άναρχη δόμηση στο Μάτι και οι φράχτες που είχαν κλείσει τις διόδους προς τη θάλασσα.

— Κύριε Λιότσιο, όταν σας ανέθεσαν από την Εισαγγελία να αναλάβετε την έρευνα για το Μάτι, ποια ήταν η πρώτη σας αντίδραση;

Το 2018 υπηρετούσα στην Πυροσβεστική Υπηρεσία Ελευσίνας και εκεί βρισκόμουν όταν δέχτηκα το τηλεφώνημα από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών. Μού είπαν πως θα ήθελαν να διοριστώ ως πραγματογνώμονας για την υπόθεση των δύο πυρκαγιών της 23ης Ιουλίου 2018 σε Κινέττα και Μάτι. Δεν θα σας κρύψω πως σοκαρίστηκα. Τους απάντησα ότι θα τους καλούσα σε μία ώρα να τους δώσω την απάντησή μου. Μου πήρε κάποια λεπτά να συνειδητοποιήσω το μέγεθος της ευθύνης. Αν έχετε την εντύπωση πως το έκανα χωρίς επίγνω-

ση και χωρίς φόβο, λυπάμαι αλλά θα σας απογοτεύσω. Ήξερα πολύ καλά πού πάω να εμπλακώ.

— Στην κοινή γνώμη δόθηκε η εντύπωση πως στο Μάτι ο κόσμος εγκλωβίστηκε σε στενούς δρόμους και αδιέξοδα. Σύμφωνα με την έρευνά σας, είναι όντως άναρχη η δόμηση και κλειστή η πρόσβαση στην παραλία;

Το Μάτι είναι μόνο μία από τις περιοχές που επλήγησαν. Η φωτιά ξεκίνησε από την περιοχή Νταού Πεντέλης, έπληξε τον εντός σχεδίου οικισμό του Νέου Βουτζά, κινήθηκε βορειότερα στον οικισμό του Προβάλινθου και πέρασε τη λεωφόρο Μαραθώνος, πλήττοντας 3 κυρίως οικισμούς: την Αμπελούπολη, το Μάτι και το Κόκκινο Λιμανάκι. Την περιοχή επισκέφτηκα πολλές φορές αφότου ανέλαβα την έρευνα. Έπρεπε να μετρήσω αποστάσεις και να υπολογίσω χρόνους. Να εξετάσω ο ίδιος τις πραγματικές δυνατότητες διαφυγής. Η εικόνα που επιχειρήθηκε να δοθεί σε μεγάλο βαθμό δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Υπάρχουν όμως κάποιες γεωμορφολογικές ιδιαιτερότητες. Η ακτογραμμή είναι στο μεγαλύτερο μήκος της γκρεμός. Άρα αυτό που ακούγαμε από τα Μέσα, ότι όλοι οι δρόμοι οδηγούν σε αδιέξοδα, είναι ψευδές: οδηγούν σε γκρεμούς με κάποιες αυτοσχέδιες σκάλες σκαλισμένες στα βράχια. Εγώ δεν εντόπισα αδιέξοδα περισσότερα από όσα έχει κατ' αναλογία η Αγία Παρασκευή, π.χ., ή άλλες περιοχές.

Η παραλιακή οδός στην οποία εγκλωβίστηκαν τα οχήματα είναι ένας δρόμος που, ό,τι φάρδος και να είχε, εφόσον δεν διακόπηκε το ένα ρεύμα κυκλοφορίας, αυτό από Ραφήνα προς Νέα Μάκρη, δεν υπήρχε περίπτωση να μην μπλοκάρει, όχι μόνο από τον όγκο των οχημάτων αλλά και εξαιτίας της εγκατάλειψής τους από τους επιβαίνοντες σε αυτά.

Ρυμοτομικά το Μάτι είναι ένας «μπακλαβάς» με κάθετους και οριζόντιους δρόμους. Κατά τη γνώμη μου, και αυτό κατέθεσα στο δικαστήριο, η ρυμοτομία της περιοχής δεν συντέλεσε, στον βαθμό που επιχειρήθηκε να παρουσιαστεί, στο θλιβερό αποτέλεσμα. Η δική μου αυτοψία εντόπισε τρωτά ρυμοτομικά στοιχεία, αλλά δεν ήταν εντός του οικισμού. Στο Μάτι, κάθε δύο, τρία οικόπεδα υπάρχει ελεύθερη δίοδος προς τη θάλασσα. Στην Ελλάδα υπάρχουν ολόκληροι οικισμοί που έχουν μία δίοδο στην αρχή και μία στο τέλος και ενδιάμεσα δεν βλέπεις καν θάλασσα.

— Στις καταθέσεις σας στο δικαστήριο δηλώσατε ότι δεχτήκατε πιέσεις και απειλές για να αλλοιώσετε την έκθεσή σας και να «θάψετε» την αλήθεια. Μπορείτε να μας πείτε τι ακριβώς συνέβη;

Αποκορύφωμα αυτής της μεθόδευσης ήταν ο διά ζώσης εκφοβισμός από τον τότε Αρχηγό, ο οποίος θεωρώ ότι εξάντλησε τα «επιχειρήματα» που θα μπορούσαν να με

κλονίσουν, τόσο για την επαγγελματική μου εξέλιξη όσο και για τη σωματική μου ακεραιότητα. Εγώ, τουλάχιστον, έτσι εξέλαβα την πρότασή του «και το μεμονωμένο μετά». (σ.σ. «Τα βάζεις με το Δασαρχείο; Θα σου ανοίξουν τον κ***. Θα τα βάλεις με τη Δούρου; Θα σου ανοίξει τα καπούλια... Μόλις δούμε ποιοι κατηγορηθούμε, θα βάλουμε τρεις δικηγόρους... Και το μεμονωμένο μετά... Δεν είναι απλά τα πράγματα».)

Γενικά, κάποιοι έκαναν ό,τι μπορούσαν ώστε να δημιουργήσουν προσκόμματα, να μη ληφθούν υπόψη οι πραγματογνωμοσύνες: με υπονόμευσαν, προσπάθησαν να ακυρώσουν την πραγματογνωμοσύνη για το Μάτι, είπαν ότι δεν μπορούσα να κρίνω πράξεις ανωτέρων μου. Αλλά ακόμα και σε δεύτερο χρόνο, μέσα στη δικαστική αίθουσα, υπέστην εκφοβισμό για να μην παρουσιάσω όλο το εύρος των στοιχείων που είχα συλλέξει.

Γι' αυτό –ξαναλέω– πως, αν δεν είχα την αίσθηση ότι σε κάθε φάση αυτής της πορείας υπήρχαν άνθρωποι της δικαστικής εξουσίας που προστάτευαν την υπόθεση, δεν μπορώ να γνωρίζω με ββαιότητα αν κι εγώ θα ήμουν σε θέση να σταθώ, όπως έπρεπε, μέχρι τέλους.

— Εάν επιτρέπεται, ποιο ήταν το πιο δυσάρεστο ή ηθικά επώδυνο σημείο της έρευνας; Ποιες ήταν οι προσωπικές σας θυσίες;

Αρχίζουν οι δύσκολες ερωτήσεις; Λοιπόν, όταν βγήκα από το γραφείο του Αρχηγού, ειλικρινά δεν με χωρούσε ο τόπος. Δεν μπορούσα να πιστέψω τι είχα ακούσει. Δεν ήξερα τι να κάνω, σε ποιον να μιλήσω, ποιον να εμπιστευτώ... Αποφάσισα να μην μπλέξω κανέναν. Φοβόμουν όμως για τη ζωή μου και πως, αν μου συνέβαινε κάτι, κάνεις δεν θα μπορούσε να συνδέσει τα γεγονότα. Αυτό που έκανα ήταν να αντιγράψω τη συνομιλία σε ένα στικάκι, να το κρύψω και να ζητήσω από έναν φίλο, αν μου συμβεί κάτι, να το παραδώσει σε συγκεκριμένο άνθρωπο των αρχών. Σαν να παίζαμε σε ταινία.

Άλλη δύσκολη στιγμή ήταν όταν πήγα να πάρω την τεχνική έκθεση για το ατύχημα που είχα με τη μηχανή. Έρχεται ο τεχνικός και μου λέει: «Κάποιος πρέπει να σ' αγαπάει πολύ και σ' το έκανε...». Δεν κατάλαβα τι εννοούσε. Μόλις μου εξήγησε πως αυτό που βρήκαν στη μηχανή μου μπορούσε να γίνει μόνο εάν κάποιος είχε βάλει χέρι, πάγωσα. Όταν μαθεύτηκε ότι το «ατύχημα» δεν ήταν ατύχημα, μου έκλεψαν τη μηχανή από την πυλωτή της πολυκατοικίας. Δεν μπορώ να σας πω πόσο μου στοίχισε. Είχα περάσει τόσα, είχα κάνει ό,τι μπορούσα για να συγκεντρωθούν τα στοιχεία που έπρεπε,

είχα παραδώσει την πραγματογνωμοσύνη – και συμβαίνει αυτό. Όμως μετά από τόσο καιρό, μπορώ να πω το εξής: Τόσο η δολιοφθορά όσο και η απώλεια έγιναν η ενέργεια για να συνεχίσω απερίσπαστος το έργο που μου είχε ανατεθεί από τη Δικαιοσύνη, σφίγγοντας τα δόντια, με μόνο στόχο την ολοκλήρωση της έρευνας. Ούτε μια στιγμή δεν αισθάνθηκα ότι θυσιάζομαι ή θυσιάζω. Εγώ έκανα το καθήκον που είχα αναλάβει.

— Γιατί επιλέξατε να μην παραδώσετε άμεσα στο στικάκι με τις απειλές;

Για να καταλάβει κανείς γιατί δεν αντέδρασα αυθόρμητα πηγαίνοντας κατευθείαν στην Αστυνομία, πρέπει να βάλουμε τα γεγονότα σε χρονολογική σειρά. Ανέλαβα την υπόθεση στις 26 Ιουλίου του 2018. Στις 21 Σεπτεμβρίου γίνεται η συνάντηση με τον τότε Αρχηγό. Εγώ έχω ολοκληρώσει την πρώτη φάση της έρευνάς μου. Ο κύριος Ματθαίουπουλος επιλέγει να κάνει αυτό που γνωρίζουμε – μια τελευταία προσπάθεια να ελέγξει και να συγκαλύψει τα στοιχεία. 3 μέρες μετά, παραδίδω την πραγματογνω-

μοσύνη για το Μάτι και συνεχίζω να ερευνώ την υπόθεση συνδυαστικά με την έρευνα για την πυρκαγιά στην Κινέττα.

Θέλω να καταλάβετε τη θέση στην οποία βρισκόμουν. Είχα δεχτεί ξεκάθαρο εκβιασμό από έναν άνθρωπο με τον οποίο έχω συνυπηρετήσει πολλά χρόνια, φοβόμουν για την ασφάλειά μου και παράλληλα είχα καθήκον να προστατεύσω την υπόθεση. Προτίμησα να κρατήσω το θέμα της συνομιλίας εκτός, γιατί, όσο προχωρούσε η έρευνα, συνεχώς έβρισκα στοιχεία που συμπλήρωναν το παζλ εκείνης της ημέρας. Στις 3 Μαρτίου του 2019 συμβαίνει το ατύχημα με τη μηχανή. 28 Ιουνίου παραδίδω και την πραγματογνωμοσύνη της Κινέττας. Η έρευνα πλέον έχει περάσει στα

χέρια του ανακριτή, κι εγώ λαμβάνω νέο διοριστήριο για την πυρκαγιά της Σιδηρούντας στη Χίο του 2016. Και στις 5 Σεπτεμβρίου λαμβάνω την τεχνική έκθεση για τη δολιοφθορά στη μηχανή.

Πλέον είναι απολύτως σαφές τι πρέπει να κάνω για να προστατεύσω και τον εαυτό μου και τους δικούς μου ανθρώπους και την υπόθεση. Τότε παίρνω την απόφαση να καταθέσω το ηχητικό. Πλησιάζουν όμως εθνικές εκλογές. Φανταστείτε τι θα μπορούσε να γίνει σε περίπτωση που διέρεε το ηχητικό πριν από τις εκλογές... Πήρα λοιπόν τη συνειδητή απόφαση να μην αφίσω κανέναν να παίξει με το Μάτι. Συνέχισα την έρευνα για την πυρκαγιά της Σιδηρούντας, την παρέδωσα αρχές Μαρτίου του 2020, και καθώς η ανακριτική έρευνα για το Μάτι έβαινε προς ολοκλήρωση, παρέδωσα στον ανακριτή το στικάκι με τη συνομιλία. Με

αυτό τον τρόπο θεώρησα πως παρέδωσα και το τελευταίο στοιχείο αλήθειας για την τραγωδία της 23ης Ιουλίου του 2018 και ήμουν απόλυτα συνεπής στο καθήκον μου.

— Πώς αισθανθήκατε την ημέρα που ανακοινώθηκαν οι ποινές για τους κατηγορούμενους, δεδομένου πως η δική σας δουλειά συνέβαλε σ' αυτό το αποτέλεσμα;

Δεν ξέρω. Αλήθεια σάς λέω, δεν ξέρω τι ένιωθα εκείνη τη στιγμή. Σε όλη αυτή τη διαδρομή είχα μεγάλη αγωνία να είμαι σωστός, να κάνω τη δουλειά μου ορθολογικά, να πατάω πάντα πάνω στα στοιχεία. Ήταν έγνοια μου να μην αδικηθεί κανείς. Έβαζα τον εαυτό μου στη θέση τους. Ήθελα να έχω τη συνείδησή μου ήσυχη, πρώτα για τα παιδιά εκεί πάνω, μετά για εκείνους τους ίδιους και ύστερα για όλους τους άλλους. Αν ποτέ έρθει η ώρα να κριθώ για δικές μου ενέργειες στο πεδίο, εύχομαι να με κρίνει κάποιος με την ίδια επιμονή που έδειξα εγώ στα στοιχεία. Και δεν θέλω να πω τίποτα λιγότερο και τίποτα περισσότερο. Ό,τι έπρεπε να πω το έχω πει σε αυτούς που έπρεπε.

— Είναι αλήθεια ότι η δικαστική απόφαση για το Μάτι έφερε φόβο στα στελέχη; Από πολλούς συναδέλφους σας υποστηρίζεται η αποποινικοποίηση της επιχειρησιακής ευθύνης.

Έτσι φαίνεται εκ του αποτελέσματος. Αυτό προκύπτει άλλωστε από τις ανακοινώσεις και τα δελτία Τύπου που κοινοποιήθηκαν αμέσως μετά τις ποινές των κατηγορουμένων. Προσωπικά δεν έχω νιώσει ποτέ αυτόν τον φόβο ούτε έχω συνεργαστεί με κάποιον που να έχει εκδηλώσει φόβο να λάβει την επιχειρησιακή ευθύνη των εντολών επί του πεδίου.

Δεν μπορώ επίσης να αντιληφθώ το εξής: εμείς δηλαδή τόσα χρόνια επιχειρούσαμε σε κάθε συμβάν με δεδομένη τη μη ανάληψη της ενδεχόμενης ποινικής ευθύνης, αν κάτι πάει λάθος; Ποιος ή ποιοι είχαν συμβάλει στην επικράτηση αυτού του αστικού μύθου ότι στο Πυροσβεστικό Σώμα δεν μας αγγίζει κανείς και τίποτα; Σας θυμίζει κάτι αυτή η παράλογη λογική; Την έχετε ξανακούσει κάπου;

Θα ήθελα να ρωτήσω κάποιον απ' όσους υποστηρίζουν αυτή την άποψη τι ακριβώς τους έχει δημιουργήσει αυτόν τον φόβο. Η γνώση ότι, αν εμπλακείς σε συμβάν που έχει επιφέρει θανάτους, τραυματισμούς, απώλειες περιουσιών, μετά θα ελεγχθείς; Μα αυτό υπήρχε και πριν από το Μάτι.

Μου είναι αδύνατο να κατανοήσω τι έχει αλλάξει. Θα νομίζουν οι πολίτες πως στο Πυροσβεστικό Σώμα υπήρχε κάποιος μηχανισμός συγκαλύψης των ποινικών ευθυνών μας, που λειτουργούσε στο παρελθόν και στο Μάτι έσπασε... Αυτό θέλουμε; Τέλος πάντων, επειδή δεν θέλω να αποφύγω την ερώτησή σας. Οι θέσεις ευθύνης δεν επιβάλλονται. Μπορεί ο οποιοσδήποτε να τις αρνηθεί. **A**

«Πόσα, αλήθεια, πράγματα θα προλάβω ακόμη

Αυτοπροσωπο-
γραφία, 1953

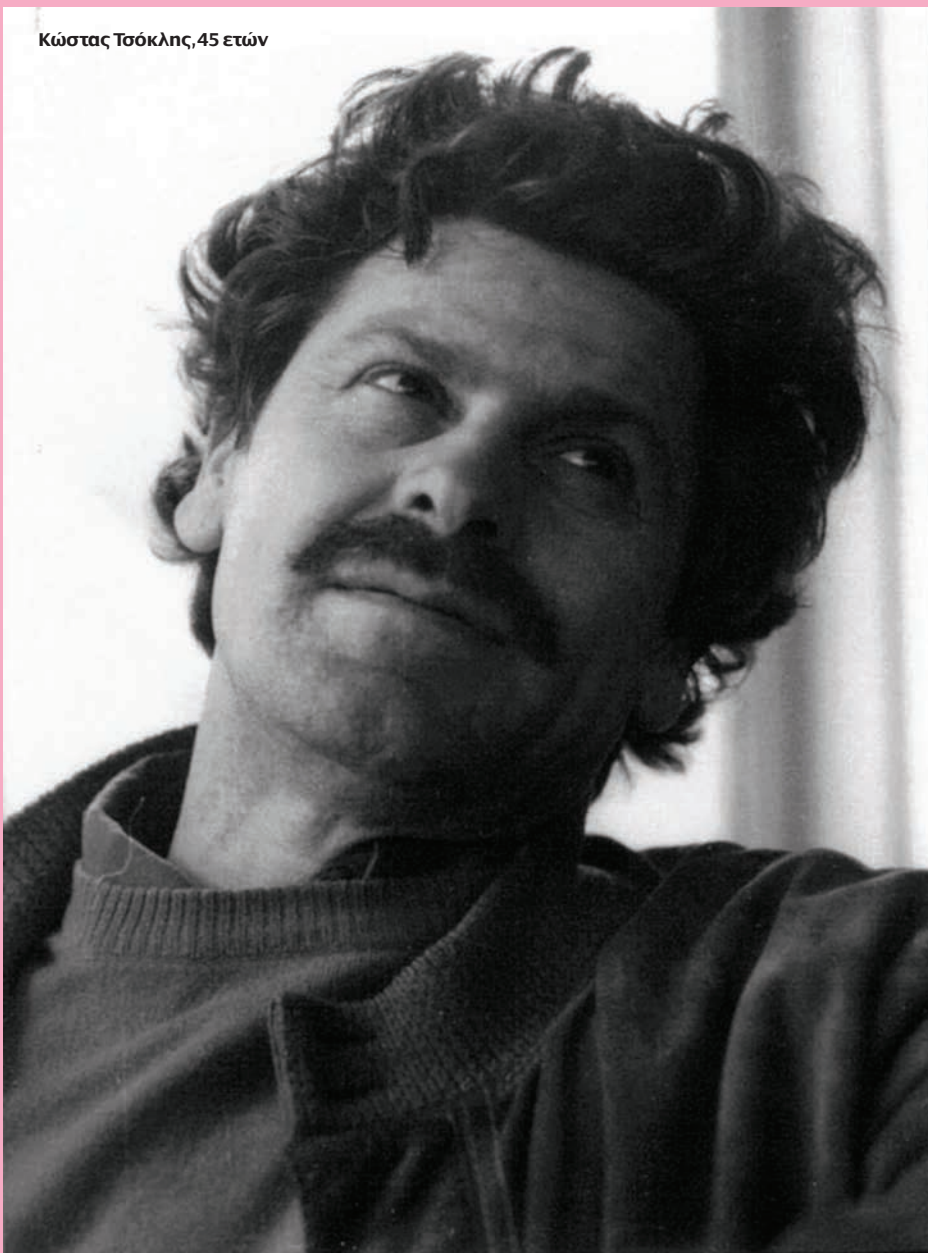
να δω και να κάνω;»

ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΟΚΛΗΣ

Ο 95χρονος κορυφαίος εικαστικός μιλάει στην ATHENS VOICE για τη ζωή του, την Τέχνη και τη φιλοσοφία της και για το ολοκαίνουργιο έργο που ετοιμάζεται να εκθέσει στις 5 Νοεμβρίου στο Δημόσιο Καπνεργαστάσιο.

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ - Φωτό: ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΣΤΑ ΤΣΟΚΛΗ

© ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΡΑΣΑΓΑΚΗ
Ο Τσόκλης, στα 95 του, δουλεύει όλο το έργο, 90 τελάρα, μόνος του στην Τήνο, εδώ και δύο χρόνια

Τ

ο ραντεβού μας έχει κανονιστεί για ένα φθινοπωρινό πρωινό μετά τη βροχή. Στους πρόποδες της Πάρνηθας μυρίζει βρεγμένο χώμα και ρετσίνη· τα πουλιά έχουν βγει από τις πράσινες φωλιές τους. Η πσιόνα στην αυλή του μοντερνιστικού σπιτιού του Κώστα Τσόκλη στέκει άδεια και το γαλάζιο χρώμα της είναι λίγο ξεφτισμένο. Νιώθω ότι βρίσκομαι σε μέρος ήσυχο, μέρος περισυλλογής: πάνω στον χρόνο που αφήνει τα σημάδια του παντού και πάνω στη λιτότητα των πραγμάτων.

Την πόρτα του εργαστηρίου ανοίγει με χαμόγελο η Χρυσάνθη Κουτσοουράκη, διευθύντρια του Μουσείου Τσόκλη στην Τήνο. Ο ίδιος ο Κώστας Τσόκλης με καλωσορίζει μαζί με τον εγγονό του, που έχει έρθει να μάθει και ν' ακούσει για το νέο του έργο, το οποίο θα εκτεθεί για πρώτη φορά στις 5 Νοεμβρίου στο Καπνεργοστάσιο στη Λένορμαν. «Θέλει ν' ασχοληθεί μ' αυτά», μου λέει συνωμοτικά ο παππούς του. Ο μικρός γελάει λίγο αμήχανα, μα γλυκά. Τυχερό παιδί: να μαθητεύει έτσι, δίπλα στην πηγή.

Καθόμαστε σε μια γωνιά του ατελιέ του. Του εξηγώ ότι θέλω να μιλήσουμε όχι μόνο για το καινούργιο του έργο, αλλά για την τέχνη γενικά, τη φιλοσοφία του πάνω σ' αυτήν. Χαμογελάει. Ζητάει από τη Χρυσάνθη να εξηγήσει πρώτα τα της έκθεσης «και μέσα από εκεί, κάπως θα πάμε και στα υπόλοιπα». Πώς συμπυκνώνεις 95 χρόνια ζωής και 70 εικαστικής δημιουργίας σε μια συζήτηση μίας περίπου ώρας; Πώς θα προλάβω να τον ρωτήσω για τη Ζωντανή Ζωγραφική —τη σύμπτυξη ζωγραφικής και βίντεο στο «Καμακωμένο ψάρι», τη «Μήδεια», τον «Οδοπόρο»— για την παλαιότερη εμμονή του με το μπετόν και το κάρβουνο, τον Προμηθέα που σταματά τον χρόνο και την «Απρονοσία» του που βάζει φωτιά στα πάντα; Για τη Σπιναλόγκα που έγινε ολάκερη το έργο τέχνης του στο «Εσύ, ο τελευταίος λεπρός» — και τον βανδαλισμό της από τους ίδιους τους αρχαιολόγους που υποτίθεται ότι μεριμνούν για την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας; Για το συγκλονιστικό «Tsoclis, Εμείς» που, ας μου επιτραπεί, είναι κινούμενος Φράνσις Μπέικον;

Η απάντηση είναι απλή: δεν θα προλάβω. Ας δει, όποιος θέλει, όσα βίντεο μπορεί να βρει με παρουσιάσεις του έργου του από τον ίδιο τον ζωγράφο στο διαδίκτυο. Ας διαβάσει τη βιογραφία του από τη Ρέα Βιτάλη, «Δεν πέθανα εγκαίρως» (εκδ. Διόπτρα, 2015). Ας διαβάσει τις συνεντεύξεις του σε πάμπολλους εκλεκτούς συναδέλφους μέσα στα χρόνια. Εδώ έχω μόνο χώρο (και χρόνο) για το τι γίνεται στο μυαλό του τώρα, ως απόσταγμα τόσων χρόνων δημιουργικής ζωής. Και ως βήμα για το παραπέρα. Ακούγεται τρελό, μα είναι τόσο ελπιδοφόρο: ο Κώστας Τσόκλης, στα 95 του, δεν παύει να παλεύει να βρει ποιο είναι το επόμενο του βήμα, πώς θα προχωρήσει πέρα από εκεί που έχει ήδη φτάσει.

Με τα όρια καθαρά στο κεφάλι μου, βουτώ στον κόσμο του. Αλλά *first things first*, που λένε: Ρωτάω τη Χρυσάνθη Κουτσοουράκη ποιο είναι το καινούργιο αυτό έργο του Καπνεργοστασίου.

«Πρόκειται για το μεγαλύτερο φορητό ζωγραφικό έργο που έχει εκτεθεί ποτέ στην Ελλάδα. Το μεγαλύτερο, γιατί αποτελείται από ενενήντα τελάρα 1,45 ύψος επί 1,70 πλάτος το καθένα, σε εννέα σειρές από δέκα έργα, με συνολικό εμβαδόν σχεδόν 222 τετραγωνικά μέτρα. Κάθε τελάρο είναι αυτόνομο, μπορεί δηλαδή να σταθεί και μόνο του ως σύνθεση, αλλά και ως μέρος του συνόλου. Ο Τσόκλης τα δούλεψε όλα μόνος του, κι αυτό κάνει το έργο εν τω συνόλω ξεχωριστό κι ακόμα πιο σημαντικό. Είναι ενενήντα πέντε ετών και το δουλεύει εδώ και δύο χρόνια. Δεν το έχει δει ακόμα ολόκληρο, στημένο».

Ο Κώστας Τσόκλης, που παρακολουθεί με περηφάνια κι ενδιαφέρον, πετάγεται να διακόψει: «Εγώ φοβάμαι μήπως είναι αίσχος το έργο κι εμείς το έχουμε κάνει τόσο σημαντικό, ενώ δεν είναι». Εκπλήσσομαι από αυτή του την αυτοαμφισβήτηση, μα μετά θυμάμαι ότι όλη του η φιλοσοφία ως δημιουργού είναι η συνεχής υπονόμηση των κατακτήσεών του — η δολοφονία τους, ας πούμε— ώστε να υπερβεί εαυτόν καθοδόν προς το νέο.

Μα ακόμα κι αν έχετε κάνει λάθος —τολμή να του αντιπαραβάλλω, θυμίζοντάς του τα δικά του λόγια από την αναδρομική παρουσίαση του έργου του μέσω του «Catalogue Raisonné» του, στο Μουσείο της Ακρόπολης τον Ιούνιο του 2022— με κάθε λάθος και ελάττωμα, κάτι μαθαίνουμε.

«Τι να μάθω, μωρέ, τώρα πια; Για μαθήματα είμαστε;» λέει και χαμογελάει.

*

Ο Τσόκλης μπορεί να αστειεύεται, η θητεία όμως στο λάθος ή το ελαττωματικό, για να το πούμε εν συντομία, είναι κάτι που υπερασπίζεται όλη του τη ζωή, με θάρρος που ελάχιστα καλλιτέχνες διαθέτουν, ειδικά όταν έχουν γευτεί τη γλύκα της επιτυχίας και της αναγνώρισης. Πόσοι δεν δειλιάζουν να θέσουν υπό αμφισβήτηση τα κεκτημένα τους, με αποτέλεσμα να μην εξελίσσουν τη δημιουργική τους γλώσσα; Περί αυτού του «χρυσού κλουβιού» ο Τσόκλης έλεγε στην παρουσίαση του προαναφερθέντος καταλόγου — ένα πραγματικό, πολύτιμο *masterclass* δημιουργίας:

«[Από πολύ νεαρή ηλικία], ενώ συχνά κατόρθωνα να εντοπίσω τα λάθη, τις ελλείψεις και τις παρεκτροπές μου, αντί να κοιτάξω να τα καλύψω και να μην τα επαναλάβω ποτέ, εγώ έπαιρνα την ευθύνη τους, τα υιοθετούσα και τα επεξεργαζόμουν μέχρι να μετατραπούν, αν όχι σε θετικά χαρακτηριστικά μου (που αυτό επεδίωκα), τουλάχιστον σε πρωτοτυπία. Γιατί πίστευα και ακόμα πιστεύω ότι, ενώ αυτά που θεωρούνται προτερήματα —αν τύχει και τα κατέχεις— δεν κάνουν άλλο παρά να σ' εξομοιώνουν με άλλους πολλούς (γιατί πολλοί θα τα ήθελαν για τον εαυτό τους ή για τα τέκνα τους), τα ελαττώματα, ή αυτά που θεωρούνται ως τέτοια και που κανείς δεν τα θέλει κι ευχαρίστως τα παραχωρούν, σε κάνουν να ξεχωρίζεις· και, όταν δεν σε καταστρέφουν (γιατί κι αυτό μπορεί να σου συμβεί), μπορεί να δώσουν μια άλλη ώθηση στη σκέψη σου, στο έργο σου, στη ζωή σου».

Αραγε είναι αυτή η εσωτερική ανάγκη αμφισβήτησης της προσωπικής αυθεντίας, η επιθυμία για το εικονοκλαστικό, που τον κάνει να ασχολείται τόσο πολύ με τη ροή του χρόνου — ως υλικού αλλά και μέσου της αλλαγής;

«Κοίτα, ο χρόνος είναι πράγματι μέσα στα ενδιαφέροντά μου, με την έννοια ότι εξακολουθώ να ζω διάφορες ιστορικές στιγμές. Δηλαδή

Το πιστεύω
–και όλοι
πρέπει να το
πιστεύετε,
μπορεί
να μην το
ξέρετε,
αλλά έτσι
είναι– ζωή
χωρίς την
τέχνη δεν
υφίσταται.

03

Με τη μηχανή.
Μπροστά στο έργο
«Σιδερένιος
καθρέφτης», 1977.

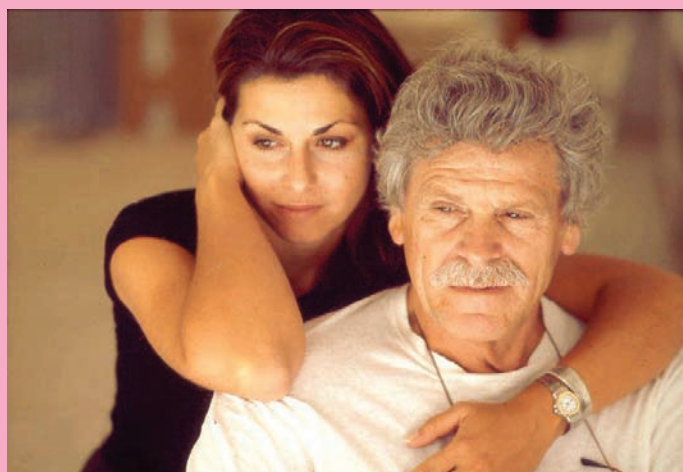
Με τα ξύλα. Στήσιμο
έκθεσης στην γκαλερί
Ζουμπουλάκη, 1977.

Στα βαφτίσια της Μάγιας, στον Άγιο Δημήτριο
τον Λουμπαρδιάρη, 1964

Με τη βάρκα, 1979.
Η έκθεση «Αντί
για τη θάλασσα»
οργανώθηκε από
τον Μάνο και την
Έπη Παυλίδη, σε
συνεργασία με τον
Ιόλα, στην γκαλερί
Δεσμός.

Δεκαετία '80,
με τη Μάγια

δεν είμαι ένας ζωγράφος ο οποίος έχει ένα όραμα και σιγά σιγά το αναπτύσσει και το εξελίσσει, αλλά κάποιος που παρατηρεί τα γεγονότα και τα φαινόμενα και προσπαθεί να τα μορφοποιήσει. Συνεπώς, έχω πάντα σχέση με τη ροή του χρόνου. Φυσικά, τώρα τελευταία που μεγάλωσα πολύ, ο χρόνος με ενδιαφέρει και σαν πραγματικότητα, αυτός καθαυτός. Και πολλές φορές ερωτώ τον εαυτό μου: πόσα, αλήθεια, πράγματα θα προλάβω ακόμη να δω και να κάνω; Κι ίσως αυτός να είναι ένας λόγος που, με όλο τον σεβασμό προς τη ζωή και προς τους άλλους, προσπαθώ να προτρέξω για να προλάβω λιγάκι ακόμη. Πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορώ να είμαι σίγουρος γι' αυτά που κάνω.

Αυτό λοιπόν αφορά και το τελευταίο έργο που έκανα: μια πρόβλεψη ενός μέλλοντος το οποίο μπορεί να αποδειχτεί λανθασμένο· αυτό εννοούσα λέγοντας "σκέψου να είναι αίσχος το έργο και να γίνουμε και ρεζίλι έπειτα από τόση προσπάθεια". Αυτή είναι η σχέση μου με τον χρόνο. Τον παρακολουθώ από παιδί, είμαι έτσι από νέος. Μια από τις πρώτες κριτικές που είχα λάβει στο Παρίσι έγραφε πως "ο Τσόκλης είναι ένα ραντάρ που προβλέπει αυτό που πρόκειται να γίνει". Και πράγματι, πάρα πολλές φορές έχω πέσει μέσα, σαν να διαισθάνομαι αυτό που αύριο θα συμβεί».

Το ότι ο Κώστας Τσόκλης είναι «ραντάρ» καθίσταται πασιφανές σε όποιον γνωρίζει λίγο από το έργο του: στις μέρες μας, λόγου χάρη, δεν εκπλησσόμαστε που ένα πρόγραμμα τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να ζωντανέψει νεκρούς σε παλιές φωτογραφίες, να τους κάνει να χαμογελάσουν ή να κινηθούν. Όταν όμως ο Τσόκλης «ανάσταινε» στην Κωνσταντινούπολη, το 2003, μέσα από 42 φωτογραφίες, τους Ρωμιούς των αρχών του 20ού αιώνα, τεχνητή νοημοσύνη δεν υπήρχε. Πόσο μάλλον στην αρχή αρχή, στη σύλληψη της ιδέας της Ζωντανής Ζωγραφικής του, όταν πρωτοσυνδύαζε το σταθερό, ζωγραφισμένο τελάρο με τη βιντεοπροβολή για να φτιάξει το κινούμενο «Καμακωμένο ψάρι» και τα «5 πορτρέτα» για την Μπιενάλε της Βενετίας το 1986 ή το «Φυλακισμένο πουλί» το 1987. Σχεδόν 40 χρόνια πριν.

Όταν του τα επισημαίνω όλα αυτά, λέει: «Νομίζω ότι προέβλεψα αρκετά πράγματα, ναι. Αλλά ξέρεις κάτι; Όταν μετά αποδεικνύεται το δικίο σου, είναι η ώρα ακριβώς που το χάνεις. Γιατί πολλοί άλλοι αρχίζουν να εργάζονται και να εκφράζονται όπως εσύ και τότε δημιουργείται ένα πλήθος προτάσεων μέσα στο οποίο η δική σου έχει πια μια μικρή θέση, ενώ την ώρα που την πρωτοσκέφτηκες και την πρωτοέκανες ήσουν μοναδικός. Γι' αυτό λέω καμιά φορά ότι είναι ωραίες "στιγμές θανάτου" αυτές. Την ώρα εκείνη πρέπει να πεθάνεις. Αν δεν πεθάνεις –κι εγώ είχα την ατυχία να μην πεθάνω– το μεγάλο γεγονός της ζωής σου γίνεται απλώς ένα συμβάν της πορείας σου. Χάνει το μεγάλο του νόημα. Άσε που, κάθε φορά που φτάνεις σε μια, ας την πούμε, κορυφή κι εξακολουθείς να ορειβατείς, πρέπει να ανέβεις σε ακόμα ψηλότερη, πράγμα θανάσιμα βασανιστικό. Συνέχεια λοιπόν παλεύεις

Κάθε φορά που φτάνεις σε μια, ας την πούμε, κορυφή κι εξακολουθείς να ορειβατείς, πρέπει να ανέβεις σε ακόμα ψηλότερη, πράγμα θανάσιμα βασανιστικό

«Μεγάλη Θαλασσογραφία» (1986)
στην έκθεση «Η Θάλασσα όπως
τη θυμάμαι», Μουσείο Κώστα Τσό-
κλη, 2017

**ΚΩΣΤΑΣ
ΤΣΟΚΛΗΣ**

●
Το 95% των
ανθρώπων
που ασχο-
λούνται με
την τέχνη
δεν έχουν
καταλάβει
γιατί την
κάνουν
●

να ξεπεράσεις τον ίδιο σου τον εαυτό. Θυσιάζεις τον παλιό σου εαυτό, τον υποτιμάς, για να μπορέσεις να κάνεις ένα βήμα μπροστά, λες “δεν ήταν και τόσο σπουδαίο το γεγονός που έκανα τότε· τώρα, αυτό που κάνω έχει πιο μεγάλη σημασία”. Μέχρι ένα σημείο νομίζω ότι τα καταφέρνει κανείς. Αλλά όταν αρχίζουν τα χρόνια και περνάνε, δεν είναι εύκολο. Όμως πρέπει να μαλώνεις με τον εαυτό σου και να τον αδικείς, γιατί αλλιώς δεν έχει νόημα να συνεχίζεις».

— Πώς μαλώσατε με τον εαυτό σας στο καινούργιο έργο;

Αυτό το έργο είναι μια προσπάθεια να μορφοποιήσω την καινούργια κατάσταση του ανθρώπου που δημιουργεί η τεχνολογία. Δηλαδή θέλησα ή να παραδεχτώ τη διάλυση ενός κόσμου, τα κομμάτια του οποίου χρησιμοποιώ για να συνθέσω αυτό το μεγάλο έργο ή, αντίθετα, να ανακαλύψω εκ νέου τα στοιχεία με τα οποία αυτός ο κόσμος θα ανασυντεθεί. Για να δημιουργηθούν σωστές μορφές χρειάζεται τριβή, χρόνος, ύλη, νερό κ.λπ. Άρα προτείνω φόρμες σ’ αυτό το έργο οι οποίες είναι ατελείς. Και θέλω έτσι να αντιπροσωπεύσω ή το τέλος ενός κόσμου που μόλις έχει διαρραγεί, εκραγεί – ή, αντίθετα, την αρχή ενός κόσμου που τείνει να ξανασχηματιστεί, να φορμαριστεί.

Τότε οι φόρμες αρχίζουν και παίρνουν ένα σχήμα κατανοητό, γνωστό, που είναι πάντα η σφαίρα: όλα τα σώματα, με την τριβή, τείνουν να γίνουν σφαιρικά. Αν δεις τις εικόνες, θα καταλάβεις τι λέω. Θα δεις, ας πούμε, σπασμένες πέτρες, που σημαίνει ότι μόλις έχουν εκραγεί και δεν έχουν σχήμα· και με τον καιρό, σε μικρότερα πάντα μεγέθη, θα ξαναπάρουν. Ή θα δεις ένα σώμα που έχει αρχίσει ήδη να μορφοποιείται, αλλά ακόμα δεν έχει πάρει την τελική του μορφή. Ένα βουνό, ας πούμε, που μπορεί σε μια φάση του να είναι λάβα, έπειτα άμμος άκαρπη και μετά με το νερό, με τον αέρα και με άλλες ουσίες να γίνεται εύφορο και να μας δίνει τροφή, με ένα βήμα παραπάνω γίνεται χώμα, γίνεται σκόνη άγονη. Την παίρνει ο αέρας τη σκόνη, τη μεταφέρει από την Αφρική στην Ευρώπη και στο τέλος γίνεται κι αυτή πηλός. Και ο πηλός γίνεται σκεύος, που γίνεται άγαλμα, που γίνεται τέχνη.

Είναι ένα αέναο παιχνίδι, κυκλικό, που φτάνει πάντα, ξανά και ξανά, στο σημείο της τέχνης. Γιατί το πιστεύω – και όλοι πρέπει να το πιστεύετε, μπορεί να μην το ξέρετε, αλλά έτσι είναι – ζωή χωρίς την τέχνη δεν υφίσταται.

— Τι σημαίνει «ζωή χωρίς την τέχνη δεν υφίσταται»;

Όλο αυτόν τον τελευταίο καιρό με έχει πιάσει μανία να πείσω τον κόσμο ότι δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την τέχνη. Δεν μπορεί, αλλά δεν το ξέρει. Για να το κάνω, επαναλαμβάνω διάφορα παραδείγματα: ο άνθρωπος υπήρξε τροφοσυλλέκτης που έπρεπε να βρει κάτι να φάει για να μην πεθάνει· μετά, έπρεπε να μην κρυώσει, άρχισε λοιπόν να βρίσκει προβιές ζώων για να ντυθεί· τρίτη του έγνοια ήταν να ζευγαρώσει. Από την ώρα που ζευγαρώνει και διαλέγει σύντροφο, μετά κάνει τέχνη. Από

Η δημιουργία του
έργου «Δέος»
το καλοκαίρι του 2024
στην Τήνο

08

εκεί ξεκινούν όλα: τα παπουτσάκια που θα βάλει η μάνα στο παιδί, το σκουλαρίκια που φοράς, τα μολύβια, το τραπέζι, το σπíti όπου ζεις: όλα τα δημιουργούν οι άνθρωποι σε διαφορετικά επίπεδα και με διαφορετικές ειδικότητες καθείς. Δηλαδή χωρίς την τέχνη δεν υπάρχει ύπαρξη, δεν υπάρχει τίποτα.

Και η φύση από μόνη της; Μας είναι κατανοητή δίχως την τέχνη; Στα «Δέκα σημεία όρασης» (2017) που στήσατε στην Πάφο –δέκα σταθερά μεταλλικά πλαίσια όπου φύση και τοπίο αλλάζουν συνεχώς μεταβάλλοντας το περιεχόμενο του έργου αενάως– θα μπορούσαμε να συλλάβουμε το τοπίο αν αφαιρούσαμε τα πλαίσια; Ή χρειάζεται το πλαίσιο για να το δούμε, να το εκτιμήσουμε;

«Το πλαίσιο καθιστά τη φύση τέχνη» τη μεταλλάσσει. Η φύση από μόνη της δεν έχει ανάγκη από μεσάζοντες, αλλά μια εικόνα της φύσης, από την ώρα που τη βάζεις σε κορνίζα, είναι τέχνη. Όπως και η φωτογραφία, που θα μπορούσε να είναι τέχνη. Λέω “θα μπορούσε” γιατί εγώ είμαι κατά της φωτογραφίας, γιατί η φωτογραφία είναι ένα ψεύτικο πράγμα, που αποτυπώνει τα της όρασης και τίποτε άλλο: δεν μυρίζει, δεν ακούγεται. Άσε που έχει κι ένα άλλο ελάττωμα: κόβει, ακρωτηριάζει τα πράγματα λόγω πλαισίου. Εγώ στη δουλειά μου δεν κόβω ποτέ· ό,τι χρειάζεται το βγάζω έξω απ’ τον καμβά, δεν ακρωτηριάζω ποτέ τίποτα.

»Εν πάση περιπτώσει όμως, εγώ λέω κάτι πιο βασικό: λέω ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την τέχνη κι εννοώ ότι χωρίς αυτήν θα πέθαινε από το κρύο. Θα ζούσε στις σπηλιές. Θα σερνόταν ξυπόλυτος στον δρόμο. Γιατί κάποιος σχεδίασε τα παπούτσια που φοράς. Κι αν δεν υπήρχαν, θα ήσουν ένα ζωάκι που θα γεννιόταν και θα πέθαινε σε λίγο από την κακοκαιρία».

— Άρα κάθε δημιουργία είναι τέχνη.

Ναι. Ό,τι δεν είναι φύση είναι τέχνη. Αυτό είναι το μότο που χρησιμοποιώ πάντα. Ό,τι δεν το κάνει η φύση και το κάνει ο άνθρωπος είναι τέχνη. Το πιρούνι κάποιος το σχεδίασε, το ποτήρι κάποιος το σχεδίασε, το τραπέζι, την καρέκλα που κάθεται κάποιος την έφτιαξε. Έρχονται σχολικές τάξεις στο μουσείο μας και οι δάσκαλοι βάζουν τα παιδάκια να ζωγραφίσουν ό,τι βλέπουν. Τι να την κάνουν τα παιδάκια τη ζωγραφική πράξη; Δείξ’ τους τον Ντα Βίντσι, δείξ’ τους τον Μιχαήλ Άγγελο, δείξε τους τον Πικάσο, να δουν τι είναι η τέχνη. Δεν χρειάζεται να είσαι ράφτης για να ντυθείς, ούτε αγρότης για να φας ψωμί. Δεν χρειάζεται να είσαι ζωγράφος για να ξέρεις τη ζωγραφική. Άρα προτείνω να αρχίσει η διδαχή της τέχνης από τους μεγάλους καλλιτέχνες κι όχι από τις μουτζούρες που βάζουν τα παιδάκια να κάνουν. Η τέχνη χρειάζεται σκέψη, χρειάζεται μυαλό.

— Σας ενδιαφέρει, λοιπόν, ο θεατής να καταλαβαίνει το έργο σας διανοητικά, γνωστικά ή να το νιώθει, συναισθηματικά;

Πρέπει να αρχίσουμε από τα βασικά: αρχικό μέλημα είναι πρώτα να μάθεις κανείς γράμματα. Άρα να βλέπει. Μετά, διαβάζοντας περισσότερο, μπορεί ενδεχομένως ν’ αλλάξει η ζωή του. Άμα δεν ξέρεις ρουμάνικα, ο τάδε Ρουμάνος μπορεί να είναι μεγάλος ποιητής, αλλά εσύ δεν μπορείς να τον δεις, άρα αδιαφορείς για την ποίησή του κι έτσι τον αδικείς.

Κι ο Ελύτης; Ο Εμπειρικός; μια και μιλάμε για ποίηση. Πολλές φορές οι λέξεις τους είναι κατανοητές ως λέξεις, γιατί μιλάμε ελληνικά, αλλά οι στίχοι τους ακατανόητοι. Και παρ’ όλα αυτά δημιουργούν συναισθηματικό αντίκτυπο, ένταση. Συνεπώς είναι σαν να τους καταλαβαίνεις χωρίς να τους καταλαβαίνεις.

«Εγώ νιώθω έτσι για τον Έλιοτ. Η ποίηση είναι όπως κι η ζωγραφική. Δηλαδή ο Φασιανός, ο ζωγράφος, είναι για μένα από τους σπουδαιότερους που έχουν γεννηθεί ποτέ στην Ελλάδα. Όταν βάζει δύο χρώματα το ένα δίπλα στο άλλο, σου δημιουργούν... μια ευφορία, να το πω, ευχαρίστηση να το πω; Γιατί το έργο του έχει, αυτό καθαυτό, σημασία. Όταν φτάνεις, δηλαδή, με το ίδιο το γεγονός να δημιουργείς ανύπαρκτα μέχρι τότε αισθήματα, τότε εισέρχεσαι στο πλαίσιο του θείου. Όταν το έργο φτάσει να μη χρειάζεται εξήγηση, να μην έχει άλλον λόγο ύπαρξης από την ίδια του την παρουσία, έχεις μπει στον ρόλο του Θεού.

— Θεωρείτε ότι είναι κάποιο από τα δικά σας έργα «αυταπόδεικτο» με αυτόν ακριβώς τον τρόπο;

Νομίζω, ναι. Ιδιαίτερα τα τελευταία έργα που κάνω τώρα – τα οποία δεν είναι τίποτα, αλλά είναι κάτι: δηλαδή δεν είναι μια αφηρημένη ζωγραφική, αλλά δεν είναι και συγκεκριμένη. Είναι μια τρίτη υπόθεση. Ξέρουμε την τέχνη την παραστατική και την τέχνη την αφηρημένη. Αυτό που προσπαθώ να κάνω εγώ είναι μια τέχνη που δεν είναι ούτε το ένα, ούτε το άλλο. Είναι μια άλλη ύπαρξη.

★

Τη συζήτησή μας διακόπτει ο ερχομός της κόρης του, Μάγιας, που πολύ τρυφερά σκύβει και φιλά τον πατέρα της κι ύστερα κάθεται στο πλευρό του. Όταν της εξηγούμε σε πιο σημείο βρίσκεται η συζήτησή μας, λέει: «Σου έχει πει ότι είναι λάτρης της ποίησης; Μπαμπά, είπες την ιστορία με τον Καβάφη;»

Η ιστορία με τον Καβάφη ξεκινά κάπως έτσι: ο Κώστας Τσόκλης, παιδί εξαιρετικά φτωχής οικογένειας –τόσο φτωχής, που ο ίδιος κυκλοφορούσε τρία χρόνια χωρίς παπούτσια– με μόρφωση δημοτικού, πιάνει μες στην Κατοχή δουλειά στο ατελιέ του Στέφανου Αλμαλιώτη. Είναι δώδεκα χρονών.

«Μυστήριο πράγμα» λέει ο Κώστας Τσόκλης. «Είναι τώρα εκεί μια ομάδα ευνοουμένων του και μιλάνε για τον Καβάφη και τη σκέψη του, σε μια εποχή που ο Καβάφης δεν είχε καταξιωθεί ακόμη, μην ξεχνάς, μιλάμε για ογδόντα χρόνια πριν· τον αμφισβητούσε ακόμα ο Παλαμάς. Και μιλούσαν για το ποίημα “Η πόλις” του Καβάφη. “Να σας πω εγώ;” τους λέω, ένα πισιρίκι τίποτα τώρα, μ’ ένα κοντό βρακάκι, σχισμένο. “Τι ξέρεις να μας πεις εσύ, ρε;” Και τους είπα απέξω το ποίημα. Κι όχι μόνο αυτό, όλον τον Καβάφη».

— Πού τα είχατε μάθει;

Δεν θυμάμαι πού είχα μάθει συγκεκριμένα τον Καβάφη, αλλά η λατρεία της ζωής μου, ίσως όχι τώρα τελευταία, αλλά σίγουρα όταν ήμουν πιο νέος, ήταν η ποίηση. Μ’ αυτή μεγάλωσα, μ’ αυτή μορφώθηκα, μ’ αυτή έμαθα. Σε όποια γλώσσα μιλούσα, διάβαζα από το πρωτότυπο· σε όποια δεν μιλούσα, από μεταφράσεις. Φαίνεται ίσως και στην ομιλία μου, έχω έναν περιέργο, αλλιώτικο ρυθμό. Εγώ δεν έκανα σχολείο όπως εσείς, σταμάτησα με την

«Η Απρονοπσία του Προμηθέα», Μουσείο Κώστα Τσόκλη, 2011

«Καμακωμένο ψάρι και 5 πορτρέτα», Ζωντανή Ζωγραφική, Ελληνικό περίπτερο στην Μπιενάλε της Βενετίας, 1986

«Υστατο βήμα», 2012, Σπιναλόγκα, Εικαστική επέμβαση «Tsoclis, εσύ ο τελευταίος λεπρός»

Κατά τη δημιουργία του έργου «Δέος», καλοκαίρι 2024, Τήνος

«Ο εκρηγνύμενος Σταυρός», 2012
Σπιναλόγκα,
Εικαστική επέμβαση
«Tsoclis, εσύ ο τελευταίος λεπρός»

© ΧΑΡΙΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

«10 Σημεία όρασης»,
Πάφος

© ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΡΑΣΑΓΑΚΗ

«Νομίζω ότι προέβλεψα αρκετά πράγματα. Αλλά ξέρεις κάτι; Όταν μετά αποδεικνύεται το δίκιο σου, είναι η ώρα ακριβώς που το χάνεις.

Κατοχή, να πάω να δουλέψω. Όλη μου η γνώση από την ποίηση έχει προέλθει. Ακόμα και τώρα, ξέρω ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής γραμματείας απέξω. Μιλάω και βάζω ένθετα κομμάτια ολόκληρα από ποιητές, από μνήμης. Το θεωρώ πολύ φυσικό να μιλώ και να συνεννοούμαι μ' αυτόν τον τρόπο. Τη γλώσσα από κάπου τη μαθαίνει κανείς: εγώ από τη μάνα μου, τον μπακάλη της γειτονιάς, τον δάσκαλο. Κι από την ποίηση. Κι έτσι, όταν μιλώ, χρησιμοποιώ λέξεις που μου έμαθε ο μπακάλης, ο δάσκαλος, η μάνα μου, ο ηλεκτρολόγος... και οι ποιητές. Αλλά οι άλλοι, ενώ με παρακολουθούν κανονικά όταν χρησιμοποιώ το λεξιλόγιο του μπακάλη και του ηλεκτρολόγου, όταν έρθει η ώρα να μπει σφήνα ο λόγος του ποιητή, διστάζουν. Με κοιτούν λες και τους προσβάλλω. Σαν να τους κάνω τον έξυπνο, σαν να μην τους αφορά. Δεν είναι περίεργο; Γιατί δέχεσαι εύκολα τη λέξη του μπακάλη και του ηλεκτρολόγου και δεν δέχεσαι τη φράση του ποιητή; Τη θεωρείς εκτός πραγματικότητας;

— Δεν τους είναι οικεία, ίσως, και μάλλον αυτό τους τρομάζει: οι άνθρωποι, όταν δεν καταλαβαίνουν, φοβούνται.

Σωστά. Και κοίτα τώρα πώς δένουν τα πράγματα μεταξύ τους: ο φόβος μπροστά στο ανοίκειο παράγει είτε αποστροφή είτε δέος, θαυμασμό. Το ανοίκειο είτε το αποφεύγεις είτε το θεοποιείς. Δέος παράγει και το μεγάλο, αυτό που μας ξεπερνά: η Νοτρ Νταμ ή το Ντουόμο στο Μιλάνο. Θαυμάζουμε αυτές τις εκκλησίες με τρόπο που δεν νιώθουμε για το ταπεινό εκκλησάκι. Η ζωή μου έχει αποκαλύψει ότι το μεγάλο θαυμάζεται, μας κάνει εντύπωση – το μεγάλο πλοίο, τα μεγάλα μάτια μιας γυναίκας, οι μεγάλες ιδέες, οι μεγάλοι ουρανοξύστες. Σκέφτηκα λοιπόν να κάνω κι εγώ κάτι που θα το θαυμάζουν, αν μη τι άλλο, ως μεγάλο. Αυτό ακριβώς είναι το νέο έργο, που λέγεται «ΔΕΟΣ 2025». Είναι το μεγάλο, που κάνει εντύπωση, ασχέτως της ποιότητάς του. (γελάει)

«Έχουμε μεγάλη αγωνία να το δούμε να στήνεται σιγά σιγά» λέει η Χρυσάνθη Κουτσουράκη. Στις 20 Οκτωβρίου το φέρνουμε από την Τήνο – γιατί εκεί ολοκλήρωσε το έργο ο Τσόκλης, στο μουσείο. Εδώ, στο εργαστήριό του στους Θρακομακεδόνες, το δούλεψε ανά δύο σειρές, τρία έργα σε κάθε σειρά. Στην Τήνο, στο νέο κτίριο, μπορούσαμε να το δούμε πιο ολοκληρωμένο, δύο σειρές από 10 τελάρα. Άρα το μεταφέρουμε 20 του μήνα· την ίδια μέρα ξεκινάει κι η εγκατάσταση του ικριώματος για να υποδεχτεί το έργο και συνεπώς 21 Οκτώβρη ξεκινάει το στήσιμο στο Καπνεργοστάσιο. 5 Νοεμβρίου είναι τα εγκαίνια».

— Και τι θέση έχει η τεχνολογία μέσα σ' αυτό το νέο έργο; Είπατε ότι θέλετε να αποτυπώσετε τη νέα κατάσταση του ανθρώπου, την επιρροή της τεχνολογίας.

Ναι, με απασχολεί πάρα πολύ η υπόθεση της τεχνολογίας· όχι σαν εργαλείο, όπως παλιά, αλλά σαν πηγή έμπνευσης. Θέλησα να αποδώσω με εικόνα μια σειρά από ερωτηματικά. Πώς μεταδίδεται, ας πούμε, ο ήχος; Με κύματα και μόρια που σπρώνχονται. Αλλά πώς ακριβώς; Χρειάζεσαι έναν ειδικό να σου εξηγήσει. Και πώς μεταφράζει κανείς το οπτικό σε ακουστικό, σε λόγο; Λες «η μητέρα μου» κι έχεις στο μυαλό σου μια συγκεκριμένη εικόνα, εντελώς διαφορετική από τη δική μου όταν λέω «η μητέρα μου». Η ίδια λέξη έχει διαφορετικά αναφερόμενα για διαφορετικούς ανθρώπους. Ενώ η εικόνα είναι μία: αυτή εδώ. Όλοι αυτή βλέπουμε κι αυτό ακριβώς καθιστά

την αδυναμία της να γίνει μυστήριο. Η εικόνα βγάζει τα σώβρακά της, σου δείχνει τι είναι. Γι' αυτό είναι σπουδαίο όταν αισθάνεσαι μυστήριο μπροστά στα μεγάλα έργα τέχνης.

— Βεβαίως, η ερμηνεία της εικόνας διαφέρει από κεφάλι σε κεφάλι...

Η ερμηνεία της εικόνας υπάρχει από την ώρα που αρχίζεις να μιλάς. Την ώρα που σωμαίνεις, η εικόνα είναι αυτή. Κατόπιν έρχεται η σχέση της δικής σου πραγματικότητας με την πραγματικότητα της εικόνας κι αυτό είναι άλλη υπόθεση, αλλά η εικόνα δεν αλλάζει. Είναι αυτή· όλοι έτσι τη βλέπουμε. Αν αρχίσουμε και μέσω της εικόνας αναπολούμε καταστάσεις, τότε δεν βλέπουμε πια το έργο, τελείωσε η σχέση μας μαζί του. Έχουμε πάει αλλού.

— Αυτά που μου λέτε μου θυμίζουν πολλά ζητήματα από τη Φιλοσοφία, που σπούδασα στο πανεπιστήμιο.

Πολύ ωραία. Πώς μπορούν αυτά τα πράγματα να διδαχτούν στον κόσμο, να τα καταλάβει ο κόσμος και να μπορέσει να είναι ευτυχέστερος; Γιατί εγώ νομίζω ότι, όταν κατανοείς τα πράγματα και τα απλοποιείς, τραβάς περισσότερους χυμούς από τις δυνατότητές τους. Γι' αυτό και, ως μέρος της έκθεσης, θα κάνουμε και μια κουβέντα με κάποιον επιστήμονα και θα την ονομάσουμε, ας πούμε, «Ένας καλλιτέχνης κάνει αφελείς ερωτήσεις σε έναν επιστήμονα».

— Βεβαίως εμένα η φιλοσοφία με έκανε δυστυχή, του εξηγώ. Είναι άλλο πράγμα να αποκτάς τα εργαλεία της κατανόησης και της αμφισβήτησης κι άλλο να συνειδητοποιείς ότι ακόμα και μ' αυτά, ορισμένα πράγματα δεν έχουν απάντηση. Ότι ο ορθολογικός συλλογισμός έχει τα όριά του. Κι εκεί κάπου, του λέω, αρχίζει η τέχνη.

Κοίτα να δεις, χαίρομαι που το σκέφτεσαι έτσι, αλλά το 95% των ανθρώπων που ασχολούνται με την τέχνη δεν έχουν καταλάβει γιατί την κάνουν. Δρουν από κεκτημένη ταχύτητα. Ελάχιστοι άνθρωποι είναι εκείνοι που υποψιάζονται και γιατί έκαναν αρχικά τέχνη, αλλά, κυρίως, γιατί εξακολουθούν να την παράγουν. Πόσες φορές δεν κάνεις πράγματα απλώς γιατί έμαθες να τα κάνεις κι επειδή ο κόσμος σου λέει ότι τα έχει ανάγκη, σου τα αγοράζει όλα και σου δίνει και λεφτά. Καλά είναι τα λεφτά. Ψωνίζεις φασόλια, τρώνε τα παιδιά σου. Παρασύρεσαι χωρίς να το καταλάβεις κι εσύ. Και συνεχίζεις χωρίς σκοπό πια, χωρίς να ξέρεις πού βαδίζεις, κάνοντας πράγματα που πια δεν έχουν σημασία για σένα, αντί να καθίσεις να σε αμφισβητήσεις και να ψάξεις να βρεις πού πας και γιατί. Κάτι τέτοιο προσπαθώ να κάνω με το «ΔΕΟΣ». Να βρω πού πάω εγώ, να βρω πού πάμε όλοι μας

*

Η έκθεση του Κώστα Τσόκλη «ΔΕΟΣ 2025» εγκαινιάζεται στο Δημόσιο Καπνεργοστάσιο (Λένορμαν 218) στις 5 Νοεμβρίου 2025

Ο «Catalogue Raisonné» του Κώστα Τσόκλη (σε επιμέλεια Χρυσάνθης Κουτσουράκη) κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μέλισσα.

10

ΕΛΕΝΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΔΗ ΛΟΛΙΤ ΟΥΔΗ

Η viral μαμά του YouTube, η ηθοποιός που έγινε γνωστή ως «**5 Minute Mum**», μιλάει για το κανάλι της στο YouTube, το τότε και το τώρα, καθώς και για τα επόμενα σχέδιά της.

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Τη μάθαμε ως «**5 Minute Mum**», την είδαμε στο θέατρο, στην τηλεόραση, και κάπως νομίζουμε ότι τη βλέπουμε κάθε μέρα στον δρόμο... γιατί η Έλενα Χαραλαμπούδη είναι μια σούπερ σταρ που κυκλοφορεί εκεί έξω, καταγράφει και σατιρίζει ασταμάτητα την καθημερινότητά μας. Τα βιντεάκια ή ριλς της Έλενας Χαραλαμπούδη, τα «**5 MinuteMum**», κάνουν εκατομμύρια βιουζ, δεν υπερβάλλω. Ξαναβλέπουμε τα παλιά της όσο περιμένουμε να ανεβάσει καινούργια, γελάμε με τις πολύ εναλλακτικές διαφημίσεις της, αλλά κυρίως γελάμε με τις μαμάδες της: πε-λούσιες, ταγάρια, ερθμάδες, πυροβολημένες, αγχωμένες, χαλαρές, υπερπροστατευτικές, αδιάφορες, πολύτεκνες, μιλήφαρες, υστερικές, μαμάδες-μουτζαχεντίν και μαμάδες στην κοσμάρα τους, οι μαμάδες-πρωίδες της Έλενας Χαραλαμπούδη κάνουν τη ζωή μας πιο ευχάριστη. Μας διασκεδάζουν, γελάμε μέχρι δακρύων μερικές φορές, αναγνωρίζουμε (μαμάδες λέμε) που ξέρουμε ή/και τον εαυτό μας άμα λάχει. Την παρακολουθούν στενά και άνθρωποι που δεν έχουν παιδιά – αν, όταν ξεκίνησε το κανάλι της στο YouTube με τίτλο «**5 Minute Mum**», απευθυνόταν βασικά σε μαμάδες, τώρα απευθύνεται σε χιλιάδες θεατές, κάθε ηλικίας. Γιατί ανάμεσα στους χαρακτήρες που υποδύεται με τρελή επιτυχία, είναι και οι έφηβες κόρες, οι προ-έφηβες, οι πεντάχρονες και οκτάχρονες κόρες, οι γειτόνισσες, συγγενείς και φίλες, οι νηπιαγωγοί και δασκάλες, όπως και οι ηλικιωμένες γιαγιάδες, οι πεθερές, οι θείες και ό,τι άλλο υπάρχει σε γυναίκα... επίσης, ΚΑΙ σε άντρα. Όταν της έρθει.

Το πώς και γιατί της έρχεται, είναι άλλη ιστορία. «Είμαι στη μέση των γυρισμάτων», λέει όταν καταφέρνουμε επιτέλους να συναντηθούμε (γιατί αυτή την περίοδο είναι τρελά μπιζι, όπως είναι σχεδόν σε κάθε περίοδο). «*Η σειρά που γυρίζουμε είναι το “Τότε και Τώρα”, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα, αυτό που κάναμε στο YouTube τώρα γίνεται σειρά και θα παίζεται μία φορά την εβδομάδα στον ΣΚΑΪ. Σαν νθογραφία, σύγχρονη κωμωδία, με αφορμή το τότε και το τώρα. Μας μένουν άλλα 18 επεισόδια. Είναι αυτοτελή, με θέματα κανονικά – τα μπουζούκια, ο σύμβουλος γάμου, οι σχολικοί βαθμοί, πώς ήταν όλα αυτά στα 90s και πώς είναι σήμερα. Τα επεισόδια είναι σύντομα, 25 λεπτά το καθένα. Έτσι πρέπει να είναι η κωμωδία, παλιά όλα ήταν μικρά – τα “Φιλαράκια” είναι 22 λεπτά το επεισόδιο, το “Πώς γνώρισα τη μητέρα σου”,*

όλα τόση διάρκεια έχουν. Όσοι κάνουμε κωμωδία ευχόμαστε να αλλάξει το παλιό σύστημα (δηλαδή τα μεγάλα επεισόδια κωμικών σειρών) και σιγά σιγά αλλάξει. Η κωμωδία πεθαίνει στα 40-50 λεπτά, ξεχειλώνει. Εντάξει, ένα διπλό επεισόδιο μπορεί να είναι 50 λεπτά, αλλά όχι ένα μονό. Μου φαίνεται πολύ ενδιαφέρον σύστημα αυτό που κάνουμε, υβριδικό. Υπάρχει σκαλέτα, αλλά αυτοσχεδιάζουμε πάρα πολύ πάνω στο ήδη υπάρχον κείμενο. Είναι πολύ δημιουργική, ομαδική δουλειά, η ομάδα μας είναι φανταστική. Γράφουμε όλοι μαζί, η **Λίζα Αποστολοπούλου**, η **Κατερίνα Νανοπούλου**, ο **Κώστας Μανιάτης**... Αλλά δεν πρέπει να αφαιρείς τον αυτοσχεδιασμό από τον κωμικό».

Τα «*Τότε και Τώρα*» που κυκλοφορούν ήδη (Πάσχα στο χωριό, Διαζύγιο, Παραλία) είναι – η λέξη «αστεία» δεν μας καλύπτει εδώ: είναι χαχανιστικά αστεία, δηλαδή γελάς με δυνατό ΧΑΧΑΧΑ, και αληθινά, καθώς παρουσιάζουν σε ελάχιστο χρόνο, σαν σνάπσοις, τη ζωή μας «τότε» και τη ζωή μας «τώρα». Πώς πήγαινες στη θάλασσα στα 90s, με το παιδί και τον σύζυγο/γκόμενο, ακαπέλωτη, φορτωμένη σακούλες, λάδια μαυρίσματος και κεφτεδάκια, και πώς πηγαίνεις σήμερα, με δείκτες προστασίας, καπέλα-περίπτερα, υγιεινά σνακ και άγχος μη σπκώσει κύμα. Αδίκω πάρα πολύ το βίντεο με αυτή την περιγραφή, αλλά ελπίζω ότι τα έχετε δει ήδη όλα, ή ότι θα τα δείτε σύντομα, και θα ξεχάσετε την περιγραφή επειδή θα γελάτε... και ίσως νιώθετε λίγο ενοχές, αν είστε μεγαλύτερες (μαμάδες) και αν στα 90s αφήνατε το παιδάκι σας να τρώει άμμο, ενώ είχεθάψει κάπου το καπέλο του. Επειδή καπνίζατε λίγο παραδίπλα, ίσως πίνατε και μπίρα. Κάτω από το λιοπύρι, ναι.

Αλλά η Έλενα είναι νέα. Πώς θυμάται τα 90s τόσο καλά ώστε να τα σατιρίζει στο «*Τότε και Τώρα*»; «Έχω βιώματα», λέει, «έχω μνήμες από τα παλιά χρόνια, ας πούμε '85-'95, και από ταινίες, και η ομάδα μου φέρνει τις δικές της θύμισες. Στην ομάδα συνεργατών έχουμε άτομα από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα και ηλικίες – μέχρι να φτάσουν οι χαρακτήρες σ' εμένα, έχουν περάσει από άλλους συνεργάτες. Η νέα γενιά έχει ταλαιπωρηθεί από τα λάθη των γονιών της, έχει φάει πολύ μπουλινγκ, ενώ περνούσε ωραία, έχει τρομάξει για το τι μπορεί να μεταφέρει – από το ξύλο που έφαγε, πρακτικό και μεταφορικό, γιατί έφαγε πολύ ξύλο – τι μεταφέρει στα παιδιά της. Συζητούσαμε με φίλες για το τι κάνει σήμερα ένα έφηβο κορίτσι και μια μαμά έλεγε: "η σίγουρη λύση είναι το Μολ, έχει κάμερες, ασφάλεια, τι κακό μπορεί να συμβεί εκεί;" Και σκεφτόμουν ότι εμείς όταν ήμασταν 17, 18, αλωνίζαμε σ' όλη την Αθήνα. Αυτή την ελευθερία, αυτά που ζήσαμε εμείς δεν θα τα ζήσουν τα παιδιά μας». Καγχάζω γιατί σκέφτομαι τι έχουμε ζήσει εμείς, οι ακόμα πιο παλιο-σειρές. Συμφωνούμε ότι και οι μεν και οι δε είχαμε άγιο και φτάσαμε ως εδώ χωρίς σοβαρές απώλειες. Γυρνάμε στη σύγχυση της εποχής: «*Τώρα έχουμε πλατφόρμες, δραστηριότητες, μέιλ στους γονείς από το σχολείο, έχουμε γκρουπ γονιών που ανταλλάσσουμε μηνύματα μεταξύ μας. Η μαμά μου δεν γνώριζε άλλους γονείς, εμείς θέλουμε να ξέρουμε τους γονείς των συμμαθητών του παιδιού μας, για να έχουμε έναν έλεγχο και για κοινωνικοποίηση. Αυτό το: "Ξέρεις κάτι, κι εγώ τα ίδια περνάω" μας χαλαρώνει*».

Η σειρά στον ΣΚΑΪ, λέει, είναι «*Το επόμενο βήμα από τη "5 Minute Mum"*, που δημιουργήσαμε με τη Λίζα Αποστολοπούλου, γιατί έχουμε πράγματα με τα οποία θέλουμε να ασχοληθούμε, με τη Λίζα και την υπόλοιπη ομάδα, με κάτι πιο ευρύ. Η ομάδα μας είναι έτοιμη για το επόμενο βήμα. Μου λένε: "άλλο το YouTube, άλλο η τηλεόραση", αλλά και τα δύο είναι μυθοπλασία, αυτά που κάναμε στο YouTube ήταν σαν να έβλεπες μια μικρή σειρά. Ακόμα και τώρα, πολλοί άνθρωποι της τηλεόρασης νομίζουν ότι τίποτα δεν πετυχαίνει όταν ξεκινάει από το YouTube και περνάει στην τηλεόραση. Ότι είναι διαφορετικό το κοινό. Δεν το πιστεύω – ηλικιακά μπορεί να είναι άλλο κοινό, αλλά έχει αλλάξει ο τρόπος που βλέπουν τηλεόραση ακόμα και οι μεγαλύτεροι θεατές. Η μαμά μου, ας πούμε, ανοίγει την τηλεόραση για παρέα, μέχρι να νυστάξει, δεν έχει συγκεκριμένα προγράμματα που πρέπει να δει. Τα παιδιά, από τα μικρά ως τα έφηβα, δεν έχουν ιδέα τι κανάλια υπάρχουν στην τηλεόραση. Ξέρουν το YouTube, τις πλατφόρμες, βλέπουν κάτι του Disney ή στο Netflix. Εμείς τώρα, θέλουμε να συνδυάσουμε την πλατφόρμα με την τηλεόραση: την επόμενη μέρα της πρώτης προβολής ενός επεισοδίου στον ΣΚΑΪ, το επεισόδιο θα ανεβαίνει στο YouTube – το να συνδυάζεται η πλατφόρμα με την τηλε-

όραση είναι κάτι καινούργιο, είναι ένας νέος τρόπος να βλέπουμε τα πράγματα». Κρατάει τον αυθορμητισμό του ένα βιντεάκι του YouTube όταν περνάει στην τηλεόραση; «Είχαμε μεγάλη ανταπόκριση από το κοινό με τη "*5 Minute Mum*" κι ο πυρήνας είναι ο ίδιος τώρα· αν πάει κάποιος να το περάξει (ως συνταγή), θα χάσει. Ευτυχώς μας έχουν αφήσει να κάνουμε ό,τι θέλουμε στον ΣΚΑΪ, απλώς σε διαφορετικό πλαίσιο. Τα παιδιά, μικρά και έφηβα, βλέπουν πράγματα με σύντομη διάρκεια, βίντεο στο TikTok, όλα όσα βλέπουν είναι το πολύ 3-4 λεπτά. Το γεγονός ότι αλλάζει ο τρόπος που βλέπουμε τα πράγματα πρέπει σιγά σιγά να αρχίσει να το ψάχνει το εμπορικό τμήμα των καναλιών, ότι (ένα πρόγραμμα) μπορεί να μεταφράζεται και σε άλλες πλατφόρμες. Κι αυτό είναι υβριδικό, όπως είναι η εποχή μας».

Δεν τη βλέπει πολύ καλά την εποχή μας, το λέει κανά δυο φορές πως «*έχει μια σύγχυση σαν εποχή έτσι κι αλλιώς*», κι έπειτα το εξηγεί χωρίς να προλάβω να ρωτήσω (γενικά δεν προλαβαίνω να ρωτήσω και τίποτα, μη νομιζετε). «*Η κωμωδία είναι πολύ δύσκολη στην εποχή μας, είναι πολύ δύσκολο να κάνεις τον άλλον να γελάσει. Μου λένε: "τα 90s ήταν ωραία, από κει και μετά αρχίζουν τα πράγματα και είναι λίγο χάλια"* – δεν είναι;».

Λέω ότι μπα, μάλλον μας φαίνεται έτσι (σ' εμάς τους μεγαλύτερους) επειδή ήμασταν νέοι: νοσταλγούμε τα νιάτα μας, τη ζωή μας τότε, εμάς τζοβένα, και όχι τη δεκαετία. Τα 90s ή τα 80s. Η Έλενα κουνάει το κεφάλι, δεν ψήνεται: «*Ο κόσμος δεν περνάει καλά, του έχουν κλέψει τη χαρά*», λέει, «*είναι μια αποστειωμένη εποχή. Γιατί δεν είμαστε χαρούμενοι; Ανέμελος δεν είναι κανείς, ούτε αυτοί που έχουν πολλά λεφτά. Νιώθω ότι υπάρχει μια περιρρέουσα θλίψη. Εντάξει, οι άνθρωποι που έχουν μια εναλλαγή στην καθημερινότητά τους σίγουρα είναι πιο ανάλαφροι – αλλά όσοι δουλεύουν οκτάωρα, σε γραφείο, σε δουλειές – είναι πολύ...*» Ζορισμένοι; «*Όταν μου λένε συνάδελφοι "η δουλειά μας είναι πολύ δύσκολη" ... Στην πραγματικότητα δεν είναι. Αυτός που σπκώνεται στις εφτά το πρωί γιατί δουλεύει σε μανάβικο (και το λέω επειδή το 'χω κάνει), αυτός που ξεφορτώνει φρούτα και τακτοποιεί καφάσια, δεν περνάει χειρότερα*». Σίγουρα περνάει πιο δύσκολα, όπως και ο γιατρός στο δημόσιο νοσοκομείο. Όπως και πολλοί άλλοι επαγγελματίες, μη καλλιτέχνες. Αλλά ο καλλιτέχνης μάς κάνει να ξεκινόμαστε, μας διασκεδάζει, μας αλλάζει την καθημερινότητα. Η τηλεόραση, το σινεμά, οι πλατφόρμες, το θέατρο κάνουν τη ζωή μας λίγο ή πολύ καλύτερη. Ο καλλιτέχνης προσφέρει έργο, παρόλο που δεν σπκώνεται στις 7 το πρωί.

Η Έλενα τον χειμώνει θα βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη, στο θέατρο: στο έργο «*Η γυναίκα που μαγείρεψε τον άντρα της*», μια μαύρη κωμωδία, της Ντέμπρι Αϊζίτ (Debbie Isitt), με συμπρωταγωνιστές την Άννα Μαρία Παπαχαράλαμους και τον **Λαέρτη Μαλκότση**, σε σκηνοθεσία **Γιάννη Μπέζο**. «Είναι μια πολύ χαρούμενη συγκυρία – ο παραγωγός μάς έφερε σε επαφή με τον Γιάννη Μπέζο, κι αυτός μπήκε στη διαδικασία να ψάξει ένα έργο για μένα. Να βρει έργα που μου ταιριάζουν». Είναι συγκινημένη, και εντυπωσιασμένη, με το ότι ο Μπέζος έψαξε έργο. Γιατί ξεκινάει από τη Θεσσαλονίκη οι παραστάσεις; «*Η Θεσσαλονίκη τα Χριστούγεννα έχει κάτι, είναι μια παράδοση να ξεκινάς ένα έργο από εκεί. Ο κόσμος βγαίνει στη Θεσσαλονίκη τα Χριστούγεννα, θα ντυθεί καλά, θα έρθει με διάθεση να διασκεδάσει. Το έργο είναι ένα ερωτικό τρίγωνο, μια εξωσυζυγική σχέση. Μόνο που ο άντρας νοσταλγεί τη μαγειρική της γυναίκας του και απατάει την ερωμένη με τη γυναίκα του, και η Άννα Μαρία, η σύζυγος, καλεί τους άλλους δύο, δηλαδή εμένα και τον Λαέρτη, για φαγητό, με σκοπό να μαγειρέψει – τον άντρα της. Έχει πλάκα, αλλά από την άλλη είναι μια παράσταση γι' αυτό που μας ταλανίζει όλους, τις ανθρώπινες σχέσεις*».

Τι γίνεται όταν ο γάμος κρατάει χρόνια, πώς αλλάζουν οι σχέσεις. Γενικά είμαστε μια πολύ δεμένη ομάδα και είναι μεγάλη τιμή που είμαι μαζί τους. Ξεκινάμε παραστάσεις στο Ράδιο Σίτυ στις 5/12, και στις 16/1 κατεβαίνουμε Αθήνα, στο Βεάκη». Μιλάει με θαυμασμό για τον Γιάννη Μπέζο, λέει για το υπόγειο ή υποβρύχιο χιούμορ του, για τον τρόπο που αντιμετωπίζει τους ηθοποιούς, τον τρόπο που σκηνοθετεί, και πως τον φοβάσαι στην αρχή, κι έπειτα περιμένεις την επόμενη φράση του λες κι είναι ο Βούδας – που είναι, κατά κάποιον τρόπο. Και σταματάς να τον φοβάσαι πολύ γρήγορα, όταν δουλεύεις μαζί του. Λέει η Έλενα. Συμφωνώ, κι ας μην έχω δουλέψει μαζί του. «Είναι ένα στοίχημα για μένα το θέατρο», λέει, «*με έχει συνθησίσει ο κόσμος σε έναν ρόλο· τώρα θα κάνω κάτι εντελώς διαφορετικό – κι ο Γιάννης Μπέζος σε βοηθάει, ξέρει πώς να σε κάνει να βγάλεις τον καλύτερό σου εαυτό στη σκηνή*».

Η Έλενα έχει μια κόρη, τη Φαίδρα, κι έναν σύζυγο, τον Λάζαρο. Ο Λάζαρος είναι πολύ υποστηρικτικός, την πιστεύει, τη βοηθάει με τη μικρή, είναι ο ιδανικός μπαμπάς (τον έχω δει καλοκαίρι στην Καρδαμύλη με τη Φαίδρα ακόμα πιο μικρή, και το υπογράφω, είναι θεός ο Λάζαρος). «*Καμιά φορά οι γυναίκες με ρωτάνε πώς ισορροπώ καριέρα και οικογένεια. ΔΕΝ τα ισορροπώ! Είναι ψέμα αυτό που μας έχουν ταίσει, ότι η καριέρα συνδυάζεται με τη μητρότητα. Η καριέρα σημαίνει ότι κυνηγάς κάτι συγκεκριμένο, άρα δεν γίνεται, θέλεις βοήθεια με το παιδί. Κι είναι κρίμα που μεταφέρεται αυτός ο μύθος (καριέρας και οικογένειας) στους νέους γονείς. Μου πήρε καιρό μέχρι να το πάρω πρέφα ότι ΔΕΝ ισχύει. Ο Λάζαρος λειτουργεί σαν ένας ζωντανός αερόσακος για μένα, αντι-κραδακτικός. Είναι πολύ σημαντική η συμβολή του – μετατρέπει τους κραδαμούς σε κάτι άλλο, τους απλοποιεί, με προσγειώνει. Είναι σίγουρος για τον εαυτό του, απόλυτα συνειδητοποιημένος, με έχει καταλάβει, ξέρει ότι θέλω την τρέλα*».

Είναι πράγματι λίγο τρέλα: η Έλενα κινείται συνέχεια, τρέχει ασταμάτητα, είναι ζόρι να την πετύχεις, ακόμα και στο τηλέφωνο. «*Με ρωτάνε αν είμαι έτσι και στο σπίτι μου*», κουνάει το κεφάλι, «*στο σπίτι μου είμαι πάρα πολύ βαρετή. Γυρνάω το βράδυ, παίζω λίγο με τη Φαίδρα, την μπανιρίζω, την κοιμίζω, και μετά ανάβω την ηλεκτρική μου κουβέρτα, παίρνω αγκαλιά τον Λάζαρο και βλέπω ταινία. Ούτε οι μαζώξεις μου αρέσουν, ούτε οι έξοδοι. Βλέπω ταινία μασουλώντας το αγαπημένο μου σνακ – χούμους με ταμπάσκο και παξιμάδι. Τότε νιώθω τρομερή ασφάλεια και ευτυχία· αυτός είναι ο ορισμός της γαλήνης για μένα*».

Κατά τα άλλα, τι προλαβαίνει και τι όχι; «*Προσπαθώ να περνάω χρόνο με το παιδί μου, πηγαίνουμε στο πάρκο, αλλά με κάποια μαμά ακόμα, όχι μόνες μας. Θυμάμαι φίλες που σκοτωνόντουσαν να παίζουν με το παιδί τους όταν ήταν μικρό, εγώ χαίρομαι που περάσα αυτή η περίοδος (η μπεμπέ), που τώρα μπορεί να παίζω επιτραπέζια με τη Φαίδρα, ή να φτιάχνουμε μαζί παζλ, τα πολύ δύσκολα. Κατά τ' άλλα, κάνω Πιλάτες. Το βαριέμαι φριχτά, αλλά μου αρέσει το πώς νιώθω μετά. Α, παίζουμε και πάντελ με τον Λάζαρο, με ρακέτες. Τον έτρεχα, τον καπνέω, να κάνουμε μαζί γιόγκα το καλοκαίρι*».

Ακόμα πιο κατά τ' άλλα, η Έλενα «*δεν φοβάται να τσαλακώσει την εικόνα της*», σύμφωνα με το κλασικό κλισέ, κι ακόμα παραπέρα, γιατί δεν κωλώνει πουθενά, δεν διστάζει να υποδυθεί την/τον οποιονδήποτε, αρκεί να «το έχει». Να είναι σίγουρη ποιον χαρακτήρα υποδύεται, σατιρίζει ή μιμείται. Κι έχει πάντα σχέδια, οράματα, πολλή δουλειά – και πολλή τρέλα, σίγουρα. Αλλά είναι κάπως κόμπακτ αυτή η τρέλα, μαζεμένη, έτοιμη να ορμήσει δημιουργικά σε κάτι, σε κάτι άλλο, ή σε κάτι ακόμα. Ως θεατές, ελπίζουμε να συνεχίσει ακάθεκτη, να μη βαρεθεί ποτέ, να μην πάψει ποτέ να προσέχει τι γίνεται γύρω της, δηλαδή γύρω μας... και να κυκλοφορεί ανάμεσά μας σαν να μην τρέχει τίποτα. **Α**

Καρκίνος του μαστού «Η πρόληψη να γίνει τρόπος ζωής»

Η Θωμαΐς Κωνσταντοπούλου, Γενική Διευθύντρια Daiichi Sankyo Greece, μιλάει για τη νέα καμπάνια “Stronger Together”

Της ΣΟΦΙΑΣ ΝΕΤΑ

➤ **Η λέξη και μόνο καρκίνος δημιουργεί φόβο**, με αποτέλεσμα να μην πραγματοποιούνται εγκαίρως προληπτικές εξετάσεις. Χρειάζεται λοιπόν μια νέα προσέγγιση στο θέμα, και ειδικά για τον καρκίνο του μαστού η Daiichi Sankyo δημιούργησε την καμπάνια “Stronger Together”. Αφορμή για την παρουσίασή της είναι ο Μήνας Πρόληψης και Ενημέρωσης για τον Καρκίνο του Μαστού, όπως έχει καθιερωθεί ο Οκτώβριος.

— **Η ενημέρωση για τον καρκίνο του μαστού σήμερα δεν έχει να κάνει μόνο με το να μας «χτυπά καμπανάκι», αλλά να μας ωθεί στο να μην αγνοούμε τη σημασία της πρόληψης και της έγκαιρης διάγνωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η Daiichi Sankyo παρουσιάζει τη νέα καμπάνια “Stronger Together”, με αφορμή τον Μήνα Πρόληψης και Ενημέρωσης για τον Καρκίνο του Μαστού. Ποιο είναι το βασικό μήνυμα πίσω από αυτή την πρωτοβουλία και πώς ελπίζετε να κινητοποιήσει τις γυναίκες στην Ελλάδα;**

Η ενημέρωση και η πρόληψη δεν πρέπει να προκαλούν φόβο, αλλά να εμπνέουν δύναμη και αυτοπεποίθηση. Με αυτή τη σκέψη η Daiichi Sankyo στην Ελλάδα, έχοντας συμπληρώσει ενάμιση έτος λειτουργίας, παρουσιάζει την καμπάνια “Stronger Together” – μια πρωτοβουλία που αναδεικνύει τη σημασία της πρόληψης, της έγκαιρης διάγνωσης και της σωστής ενημέρωσης, βασικά στοιχεία για τη βελτίωση της φροντίδας των ασθενών με καρκίνο του μαστού. Παράλληλα, αντικατοπτρίζει τη

διεθνή δέσμευση της εταιρείας για τη βελτίωση της αντικαρκινικής φροντίδας μέσω της ογκολογικής καινοτομίας με επίκεντρο τον ασθενή.

Η καμπάνια έχει στόχο να μιλήσει για την πρόληψη με έναν φρέσκο και δημιουργικό τρόπο. Φέτος, ζωντανεύει μέσα από πέντε λέξεις με διπλό “O” - Mood, Look, Zoom, Book και Cool. Οι πέντε λέξεις είναι πέντε απλές, καθημερινές δράσεις, με ιδιαίτερη σημασία για την υγεία μας. Θέλουμε κάθε γυναίκα, κάθε άνθρωπος, να θυμάται πως όταν είμαστε σωστά ενημερωμένοι, ενωμένοι και ενεργοί, μπορούμε να προλάβουμε την ασθένεια και, εντέλει, να σωθούν ζωές. Το βασικό μήνυμα πίσω από την καμπάνια είναι ότι μαζί είμαστε πιο δυνατοί και πως η πρόληψη ξεκινά από κάτι απλό και καθημερινό: τη φροντίδα του εαυτού μας. Θέλουμε η πρόληψη να γίνει τρόπος ζωής.

— **Η καμπάνια “Stronger Together” ευθυγραμμίζεται με τα συμπεράσματα πρόσφατης έκθεσης που υποστήριξε η Daiichi Sankyo Europe, με τίτλο “Advancing Breast Cancer Care in Europe: A Roadmap to a women-centric approach”. Πόσο αντικατοπτρίζουν αυτά τα συμπεράσματα την εικόνα που βλέπετε στην Ελλάδα και σε ποιο βαθμό; Και πώς η καμπάνια συμβάλλει στην προώθηση μιας ασθενοκεντρικής προσέγγισης ως προς την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τον καρκίνο του μαστού;**

Η καμπάνια “Stronger Together” ευθυγραμμίζεται με τα συμπεράσματα της πρόσφατης έκθεσης

που υποστήριξε η Daiichi Sankyo Europe. Πρόκειται για μια έκθεση που ανέδειξε σημαντικά κενά τα οποία εξακολουθούν να εμποδίζουν τις γυναίκες στην Ευρώπη να έχουν τη φροντίδα που χρειάζονται – ανισότητες στην πρόσβαση στον προληπτικό έλεγχο, σε περιορισμένες εξειδικευμένες υπηρεσίες και ελλιπή ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Η έκθεση καλεί σε μια πιο ολοκληρωμένη, ανθρωποκεντρική προσέγγιση και στη συλλογή δεδομένων που θα οδηγήσουν σε πιο στοχευμένα και μετρήσιμα αποτελέσματα.

Στην Ελλάδα έχουν γίνει βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Το Εθνικό Πρόγραμμα Προληπτικού Ελέγχου «Φώφη Γεννημάτων» αποτελεί σημαντικό ορόσημο και σαφές βήμα προόδου σε σχέση με τους ευρωπαϊκούς στόχους. Ωστόσο, χρειάζεται ακόμη προσπάθεια για συνεπή παρακολούθηση και ισότιμη πρόσβαση, στοιχεία που διαφέρουν ανάλογα με την περιοχή ή το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο.

Μέσα από την καμπάνια μας, ερχόμαστε να ενισχύσουμε αυτή την προσπάθεια, σε ευθυγράμμιση με τις προτεραιότητες του Υπουργείου Υγείας για ενίσχυση της πρόληψης, της προσβασιμότητας και της καινοτομίας στην ογκολογία.

Για εμάς στην Daiichi Sankyo, η επιστήμη δεν είναι απρόσωπη, είναι εξατομικευμένη. Δεν κοιτάμε μόνο την ασθένεια, αλλά τον άνθρωπο πίσω από αυτή, και αυτή η φιλοσοφία καθοδηγεί τον τρόπο που σχεδιάζουμε κάθε θεραπεία. Η καμπάνια “Stronger Together” μεταφέρει ακριβώς αυτό το μήνυμα: ότι ενημέρωση και πρόληψη ξεκινούν από τον άνθρωπο και επιστρέφουν σε αυτόν. Η προσέγγισή μας, εμπνευσμένη από τις κοινές αξίες Ιαπωνίας και Ελλάδας –τον σεβασμό, τη γνώση και τη φροντίδα– είναι βαθιά ανθρωποκεντρική και βρίσκεται στον πυρήνα κάθε δράσης μας.

— **Η Daiichi Sankyo συμπλήρωσε ενάμιση χρόνο παρουσίας στην Ελλάδα. Τι σημαίνει αυτό για την ανάπτυξη της εταιρείας σε τοπικό επίπεδο και, κυρίως, πώς μεταφράζεται σε καλύτερη πρόσβαση των ασθενών της χώρας μας στις καινοτόμες θεραπείες που παρέχει;**

Με παρουσία ήδη σε 14 χώρες της Ευρώπης, η εγκατάσταση της Daiichi Sankyo στην Ελλάδα –ως πρώτης χώρας στη Νοτιοανατολική και Κεντρική Ευρώπη– αποτελεί έμπρακτη επιβεβαίωση της δέσμευσής μας να συνεργαζόμαστε στενά με το επιστημονικό δυναμικό, τους ασθενείς και τα συστήματα υγείας, ώστε να βελτιστοποιούμε την πρόσβαση σε ογκολογικές θεραπείες, προσφέροντας περισσότερα και ποιοτικότερα χρόνια ζωής. Μέσα σε μόλις ενάμιση χρόνο παρουσίας απασχολούμε στελέχη υψηλής επιστημονικής εξειδίκευσης, συμβάλλοντας στο brain gain της χώρας και στηρίζοντας έμμεσα δεκάδες θέσεις εξωτερικών συνεργατών.

Σε μια χώρα όπου καταγράφονται 65.000 νέες διαγνώσεις καρκίνου και 32.000 θάνατοι ετησίως, η ανάγκη για έγκαιρη πρόσβαση σε καινοτόμες θεραπείες είναι κρίσιμη. Η ανακάλυψη και η έγκριση μιας νέας θεραπείας είναι η μισή διαδρομή. Η άλλη μισή είναι να φτάσει έγκαιρα σε κάθε ασθενή που τη χρειάζεται. Η παρουσία μας στη χώρα αποτελεί απόδειξη της δέσμευσής μας να εργαζόμαστε με πάθος και συνεργατικά, σε όλα τα επίπεδα, για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Info Περισσότερες πληροφορίες για την Daiichi Sankyo Greece: www.daiichi-sankyo.gr

Η καμπάνια “Stronger Together” αναδεικνύει τη σημασία της πρόληψης, της έγκαιρης διάγνωσης και της σωστής ενημέρωσης, βασικά στοιχεία για τη βελτίωση της φροντίδας των ασθενών με καρκίνο του μαστού

Δεν είναι θέμα διάθεσης.

MOOD

Είναι θέμα πρόληψης.

Μήνας Πρόληψης και Ενημέρωσης
για τον Καρκίνο του Μαστού

Strong *her*
Together

Burton MV et al. Psychological predictors of attendance at annual breast screening examinations. Br J Cancer. 1998 Jun;77(11):2014-2019
GR/DSC/10/25/0001, October 2025

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΣΤΙΣ ΠΡΟΘΗΚΕΣ
ΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩΝ

BOOK
voice

Τι γίνεται με τις αυτοε

© SESAME, GETTY IMAGES

Υπάρχει «στίγμα» σχετικά με τις αυτοεκδόσεις; Είναι σωστές οι πρακτικές που ακολουθούνται; Έχουν αξία τα βιβλία ή εκδίδονται μόνο για να κάνουν καλό στο «εγώ» του συγγραφέα; Ρωτήσαμε μερικούς γνωστούς εκδοτικούς που ειδικεύονται στις αυτοεκδόσεις για να μάθουμε περισσότερα.

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΗΜΟΥ

Η έννοια της «αυτοέκδοσης» σίγουρα δεν είναι κάτι καινούργιο. Διάσημοι πεζογράφοι, ποιητές και φιλόσοφοι, από τον Τζον Λοκ και τον Ουόλτ Ουίτμαν μέχρι την Τζέιν Όστεν και την Έμιλι Ντίκινσον, είχαν τυπώσει έργα τους με δικά τους έξοδα. Μία από τις διασημότερες αυτοεκδόσεις στην ιστορία της λογοτεχνίας είναι το σατιρικό μυθιστόρημα «*Τρίστραμ Σάντι*», του Βρετανού συγγραφέα Λόρενς Στερν, που κυκλοφόρησε σε δύο τόμους, από το 1759 έως το 1767, και παρουσιάστηκε ως αυτοβιογραφία του μυθοπλαστικού χαρακτήρα του τίτλου. Στην Ελλάδα, στην αυτοέκδοση κατέφυγαν πολλές φορές και καταξιωμένοι συγγραφείς όπως ο Κώστας Ταχτσής ή ο λαογράφος Ηλίας Πετρόπουλος, για έργα τους τα οποία κρίθηκαν ακατάλληλα («*Το τρίτο στεφάνι*») ή πολύ μακάβρια («*Ελλάδος κοιμητήρια*») για να εκδοθούν με τον παραδοσιακό τρόπο.

Σήμερα, αν κάποιος θελήσει να αυτοεκδόσει ένα έργο του γραμμένο στα αγγλικά, έχει να διαλέξει ανάμεσα στο iBookstore της Apple, τις αυτοεκδόσεις του βιβλιοπωλείου Barnes & Noble, το Kindle Direct Publishing της Amazon και άλλες παρόμοιες online πλατφόρμες, που τον ενημερώνουν ακριβώς πόσο στοιχίζει το καθετί. Για μια αυτοέκδοση στα ελληνικά, ένας επίδοξος συγγραφέας έχει επίσης αρκετές επιλογές, όπως τις εκδόσεις Γραφή, Φυλάτος, Σύγχρονοι Ορίζοντες, Αδράχτι, Οσελότος και LeBee, μεταξύ άλλων, που προσφέρουν υπηρεσίες αυτοέκδοσης.

Αν όμως υπάρχουν τόσες εναλλακτικές, γιατί ακούμε τόσο σπάνια τον όρο αυτοέκδοση και γιατί ελάχιστοι επαγγελματίες συγγραφείς επιλέγουν σήμερα να εκδώσουν το βιβλίο τους με αυτόν τον τρόπο; Είναι οικονομικοί οι λόγοι; Σύμφωνα με τον Δημήτρη Σαριγγαλά, υπεύθυνο των εκδόσεων Γραφή, στα Τρίκαλα, που προσφέρουν εκτός από παραδοσιακές υπηρεσίες έκδοσης και υπηρεσίες αυτοέκδοσης ή συνέκδοσης, «είναι —και οφείλει να είναι— πολύ πιο οικονομικό το να αυτοεκδόσει κανείς το βιβλίο του από το να συνεισφέρει οικονομικά στην προώθηση του πρώτου του βιβλίου, για παράδειγμα, αν αυτό κυκλοφορήσει σε κάποιον από τους παραδοσιακούς εκδοτικούς οίκους. Εκείνο που στοιχίζει περισσότερο στην περίπτωση μιας παραδοσιακής έκδοσης είναι η επιμέλεια, η προώθηση στα ΜΜΕ, η οργάνωση παρουσιάσεων και η διακίνηση και τοποθέτηση του βιβλίου σε μεγάλα βιβλιοπωλεία, όπως τα Public, την Πολιτεία, τον Ιανό κ.λπ. Εκείνο, λοιπόν, που απομακρύνει έναν επίδοξο νέο συγγραφέα από την αυτοέκδοση δεν είναι το κόστος, αλλά το στίγμα που φέρει ο συγκεκριμένος τρόπος έκδοσης στους λογοτεχνικούς κύκλους».

Αυτοέκδοση και προκαταλήψεις

«Προκαταλήψεις υπήρχαν και —σε έναν βαθμό— εξακολουθούν να υπάρχουν», εξηγεί ο ιδρυτής και υπεύθυνος των εκδόσεων Φυλάτος, Κωνσταντίνος Φυλάτος. «Το κυριότερο επιχείρημα εναντίον των αυτοεκδόσεων ήταν πάντα η υποτιθέμενη έλλειψη ποιότητας. Ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, εμείς επιμένουμε στη διαδικασία αξιολόγησης για όλα τα βιβλία. Δεν κάνουμε “vanity press”. Κάθε βιβλίο πρέπει να πληροί συγκεκριμένα ποιοτικά κριτήρια για να προχωρήσει στην έκδοση. Με αυτή την έννοια, ίσως ξεφεύγουμε λίγο από τον κλασικό ορισμό της αυτοέκδοσης, καθώς προσθέτουμε ένα φίλτρο ποιότητας που συνήθως συνδέεται με τους παραδοσιακούς εκδοτικούς οίκους». Οι εκδόσεις Φυλάτος διατηρούν γραφεία στη Θεσσαλονίκη (Βασιλίσσης Όλγας 89) και, όπως μας λέει ο εκδότης τους, ξεκίνησαν να προσφέρουν υπηρεσίες αυτοέκδοσης πριν από περίπου μία δεκαετία. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα τους, αυτοέκδοση «είναι η διαδικασία μέσω της οποίας ένας συγγραφέας αναλαμβάνει τα έξοδα έκδοσης του βιβλίου του και οι εκδόσεις Φυλάτος την εκδοτική διαδικασία και το promotion του βιβλίου. Επιπλέον είναι ο μόνος εκδοτικός στην Ελλάδα που παρέχει ολοκληρωμένο πακέτο Ebook έκδοσης σε όλες τις πλατφόρμες του εξωτερικού. Μέσα από την αυτοέκδοση ο κάθε συγγραφέας αποκομίζει το 100% των κερδών από την κάθε πώληση βιβλίου».

«Είναι πραγματικά εντυπωσιακό το πόσο ευρύ είναι το δημογραφικό φάσμα», απαντάει ο Κωνσταντίνος Φυλάτος στην ερώτηση σχετικά με το τι είδους άνθρωποι εκδηλώνουν ενδιαφέρον για τις υπηρεσίες αυτοέκδοσης τις οποίες παρέχουν. «Δεν υπάρχει “τυπικός” συγγραφέας αυτοέκδοσης. Συνεργαζόμαστε με νέους δημιουργούς που κάνουν τα πρώτα τους βήματα, ακαδημαϊκούς, αλλά και επαγγελματίες (γιατρούς, ψυχολόγους, συμβούλους επιχειρήσεων) που θέλουν να μοιραστούν τις γνώσεις τους και να “εργαλειοποιήσουν” το βιβλίο τους. Η προσέγγισή ▶

εκδόσεις στην Ελλάδα;

μας έχει οδηγήσει στην έκδοση βραβευμένων βιβλίων λογοτεχνίας, και non-fiction, συμπεριλαμβανομένου ενός που τιμήθηκε με βραβείο από την Ακαδημία Αθηνών. Θεωρούμε ότι η αυτοέκδοση είναι ένα ισχυρό εργαλείο που μεταφέρει μεγάλο μέρος του ελέγχου, τόσο σε έναν πρωτοεμφανιζόμενο συγγραφέα όσο και σε έναν πιο έμπειρο συγγραφέα που έχει ήδη βρει το κοινό του και επιθυμεί μεγαλύτερη ευελιξία και έλεγχο στις πωλήσεις».

Επειδή η φιλοσοφία του εκδοτικού οίκου είναι ότι ένα βιβλίο θα πρέπει να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις για να αναλάβουν την εκτύπωσή του, όπως αναφέρεται ρητά και στην ιστοσελίδα τους, κάθε έργο που φτάνει στα χέρια τους περνά από μια αυστηρή διαδικασία αξιολόγησης. «Δεν νομίζω ότι έχει αξία ένας συνεργάτης που πάντα λέει ναι σε όλα ανεξάρτητα με την αξία της κάθε πρότασης», λέει ο κύριος Φυλάτος, αναφερόμενος στην ιδιαιτερότητα των εκδόσεών του, που απορρίπτουν έως και το 50% των προτάσεων που λαμβάνουν, παρέχοντας πάντα μια αιτιολογημένη έκθεση στους συγγραφείς για τους λόγους και βοηθώντας τους συχνά να υποβάλουν εκ νέου το έργο τους για αξιολόγηση. «Βρείτε έναν συνεργάτη με τον οποίο έχετε σύμπνοια και εμπιστεύεστε τον. Άλλωστε, όλοι οι συγγραφείς βλέπετε τα βιβλία σας σαν παιδιά σας, κι εμείς το ίδιο. Βρείτε κάποιον που σας εμπνέει εμπιστοσύνη και έχει καλό track record. Εμείς προσφέρουμε μια κάθετη, ολοκληρωμένη παραγωγική λύση, διατηρώντας την ευελιξία της αυτοέκδοσης. Όλα τα στάδια, από τη φιλολογική επιμέλεια και τον οπτικό σχεδιασμό μέχρι την κυκλοφορία, τη διανομή και το marketing, γίνονται από το εξειδικευμένο, μόνιμο προσωπικό μας με πολυετή πείρα. Αυτό εξασφαλίζει συνοχή και υψηλή ποιότητα. Έπειτα, διαθέτουμε ένα ανεξάρτητο σύστημα αναφοράς πωλήσεων, που προσφέρει πλήρη διαφάνεια στον συγγραφέα ανά πάσα στιγμή. Τέλος, έχουμε τη δυνατότητα κυκλοφορίας του βιβλίου στο εξωτερικό υπό το brand μας, αλλά συνεργαζόμαστε με διεθνείς εκδοτικούς οίκους, όπως ο TCP και ο Nature/Springer (για ακαδημαϊκές και επιστημονικές εκδόσεις), και γραφεία μεταφράσεων και agencies στα fiction βιβλία, ώστε να διασφαλίσουμε πώληση δικαιωμάτων των βιβλίων μας σε ξένους εκδότες».

Οι εκδόσεις **Αδράχτι**, επίσης με βάση τη Θεσσαλονίκη (Ερμού 13), είναι άλλος ένας εκδοτικός οίκος που προσφέρει υπηρεσίες αυτοέκδοσης, ο οποίος «γεννήθηκε» επίσημα τον Ιούνιο του 2024 – μετά, δηλαδή, από την πανδημία του κορονοϊού. Ο υπεύθυνος των εκδόσεων, **Κλέαρχος Σταματουλάκης**, δήλωσε σχετικά με την ίδρυση των εκδόσεων: «Πάντα ήθελα να γράφω βιβλία, αλλά μέχρι σχετικά πρόσφατα, τα τελευταία πέντε χρόνια, δεν είχα σκεφτεί το κομμάτι των εκδόσεων – παρόλο που ήταν κι ένα όνειρο του πατέρα μου να ασχοληθεί με τον χώρο. Δυστυχώς, ως νέος εκδοτικός, δεν έχουμε το κεφάλαιο για να στηρίξουμε οικονομικά το κάθε βιβλίο που αποφασίζουμε να εκδώσουμε, παρόλο που αυτό σκοπεύουμε κι ελπίζουμε να καταφέρουμε στο μέλλον. Έτσι, προσφέρουμε διάφορα πακέτα συνέκδοσης αλλά και αυτοέκδοσης. Το δημογραφικό μας ποικίλει: από νέους ανθρώπους που ξεκινάνε τώρα το ταξίδι της συγγραφής, μέχρι μεγαλύτερους νέους ταξιδευτές. Άτομα που στέλνουν το πρώτο τους χειρόγραφο και ανθρώπους που έχουν εκδώσει ξανά στο παρελθόν».

Και ο Κλέαρχος Σταματουλάκης παραδέχεται πως υπάρχει στιγματισμός στον χώρο του βιβλίου όσον αφορά τις αυτοεκδόσεις. «Πολλοί θεωρούν ότι ένα βιβλίο το οποίο βγήκε ως αυτοέκδοση, ίσως είναι κατώτερο. “Κανείς δεν το επέλεξε και πω πω, ο συγγραφέας έπρεπε να πληρώσει!”, αυτό είναι το βασικότερο επιχείρημα εναντίον τους που έχω ακούσει. Αυτή, όμως, είναι η πραγματικότητα για τους περισσότερους μικρούς και μεσαίους εκδοτικούς. Δεν είναι καθόλου κακό να προχωρήσει ένας συγγραφέας σε αυτοέκδοση, μια και αυτό μπορεί να του δώσει και μεγαλύτερες “ελευθερίες” στο τελικό αποτέλεσμα του βιβλίου του».

Ο «τιμοκατάλογος» μιας αυτοέκδοσης

«Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο ποσό, μια ταρίφα για να πούμε “θέλουμε τόσα, ορίστε το βιβλίο σου”», εξηγεί ο Κλέαρχος Σταματουλάκης. «Κάθε βιβλίο είναι μοναδικό και κάθε συγγραφέας έχει διαφορετικές βλέψεις και ανάγκες. Γι’ αυτό έχουμε δημιουργήσει διαφορετικά πακέτα με διαφορετικούς συνδυασμούς υπηρεσιών, για να επιλέξει ο συγγραφέας ποιο του ταιριάζει. Εκτός αυτού, το κόστος έχει να κάνει με

διάφορους παράγοντες – την έκταση του έργου, τον βαθμό επιμέλειας που χρειάζεται, το είδος του εξωφύλλου κ.λπ. Οι εκδόσεις μας αναλαμβάνουν τη φιλολογική και γραφιστική επιμέλεια και, φυσικά, την εκτύπωση. Μετά έχουμε την τοποθέτηση των βιβλίων σε όλα τα μεγάλα βιβλιοπωλεία (Ιανό, Πρωτοπορία, Public) και τη διακίνησή τους στα μεγαλύτερα δίκτυα διανομών της χώρας. Επίσης αναλαμβάνουμε την προώθηση, που περιλαμβάνει την οργάνωση βιβλιοπαρουσιάσεων, την προβολή του συγγραφέα σε διάφορα μέσα, προώθηση του βιβλίου σε βιβλιοφιλικές λέσχες, social media και έντυπα. Τέλος, μια νέα υπηρεσία που έχουμε ξεκινήσει να παρέχουμε είναι η νοηματική επιμέλεια, καθώς και η εξατομικευμένη συμβουλευτική πάνω στο κείμενο σε συγγραφείς που έχουν “κολλήσει” ή που θέλουν να επεκτείνουν το έργο τους και χρειάζονται υποστήριξη».

Ανάμεσα στην αυτοέκδοση και τη συνέκδοση

Κάποιοι εκδοτικοί, όπως το Αδράχτι, σχοινοβατούν μεταξύ των εννοιών της αυτοέκδοσης και της συνέκδοσης, εφόσον παρέχουν και ορισμένες υπηρεσίες που συνήθως συναντάμε σε παραδοσιακούς εκδοτικούς οίκους. «Ένας από τους βασικούς στόχους των εκδόσεων Αδράχτι, είναι η φροντίδα του κάθε βιβλίου και του κάθε συγγραφέα», είπε χαρακτηριστικά ο κύριος Σταματουλάκης. «Θέλω να μπορώ να διαχειριστώ το κάθε βιβλίο, όπως θα έκανα αν ήταν δικό μου, και να είναι όσο πιο κοντά γίνεται στα όνειρα του συγγραφέα. Θέλω να έχει μια υπέροχη εμπειρία όταν το κρατήσει για πρώτη φορά στα χέρια του και να απολαύσει την προώθησή του και το μοίρασμά του με τον κόσμο. Δεν εκδίδουμε απλώς βιβλία – τα συνοδεύουμε βήμα βήμα, από το πρώτο χειρόγραφο μέχρι να φτάσουν στα χέρια των αναγνωστών, με επαγγελματισμό, δημιουργικότητα και μεράκι. Όντας βιβλιοφάγος από μικρός και συγγραφέας, δεν μπορώ να πιάσω ένα βιβλίο και να μην του δώσω στο έπακρο τη φροντίδα, την προσοχή και την επιμέλεια που του αξίζει. Το ίδιο και με τον συγγραφέα. Δεν είναι ένα ακόμα άτομο. Είναι ένας συγγραφέας που μας εμπιστεύτηκε για να πραγματοποιήσει ένα όνειρό του. Αυτός γίνεται αυτόματα και δικός μας στόχος».

Όμοια, οι εκδόσεις Γραφή, αν και υφίστανται ως επιχείρηση εδώ και σχεδόν πέντε χρόνια, έχουν εδραιωθεί, τόσο ως παραδοσιακός εκδοτικός οίκος όσο και ως εκδοτικός που παρέχει υπηρεσίες αυτοέκδοσης και συνέκδοσης. Συγγραφείς όπως ο **Στέργιος Πλήκας**, που κυκλοφόρησε πρόσφατα το βιβλίο του *«Στο σπάσιμο της μέρας»* (Σεπτέμβριος 2025) με τον συγκεκριμένο εκδοτικό, διατηρούν σταθερή συνεργασία μαζί τους, στο πλαίσιο της συνέκδοσης. Όπως μας εξηγεί ο υπεύθυνος των εκδόσεων, Δημήτρης Σαριγγαλάς: «Υπάρχει ένας σαφής διαχωρισμός μεταξύ αυτοέκδοσης και συνέκδοσης. Στην αυτοέκδοση, ο συγγραφέας αναλαμβάνει πλήρως την πρωτοβουλία και την ευθύνη του έργου του: επιλέγει να επενδύσει στην παραγωγή του βιβλίου του και διατηρεί όλα τα δικαιώματα, τα έσοδα και την ευθύνη της διάθεσης και προβολής του. Ο δικός μας ρόλος είναι να φροντίζουμε με επαγγελματισμό και σεβασμό προς τον συγγραφέα και το έργο του, όλα τα στάδια (σελιδοποίηση, σχεδιασμός εξωφύλλου, εκτύπωση), έτσι ώστε να εξασφαλίσουμε ότι θα έχουμε ένα ποιοτικό αποτέλεσμα. Η συνέκδοση, αντιθέτως, είναι μια εκδοτική συνεργασία: πρόκειται για έργα που η Γραφή πιστεύει και υποστηρίζει ενεργά, συμμετέχοντας στο κόστος, στη διανομή και στην προώθηση. Ο διαχωρισμός αυτός είναι για εμάς θέμα διαφάνειας και σεβασμού, ώστε κάθε συγγραφέας να γνωρίζει με σαφήνεια τη φύση της συνεργασίας μας».

Στην ερώτηση αν υπάρχουν προκαταλήψεις απέναντι στις αυτοεκδόσεις, και ο κύριος Σαριγγαλάς απάντησε καταφατικά. «Κατά τη γνώμη μου, δεν θα έπρεπε να υπάρχει [προκατάληψη], γιατί [η αυτοέκδοση] είναι ένα φαινόμενο που υπάρχει εδώ και πολλά χρόνια, ειδικά στο εξωτερικό. Υπάρχουν άλλωστε και συγγραφείς που το επιλέγουν γιατί θέλουν να έχουν τον απόλυτο έλεγχο. Εμένα μου έχει τύχει να κάνω αυτοέκδοση σε λογοτέχνες οι οποίοι έχουν κάνει και προηγούμενες εκδόσεις, αλλά δεν επιθυμούν να περιμένουν στην ουρά για να αξιολογηθεί το έργο τους, ή να επέμβει κάποιος στο έργο τους και να κάνει πολλές διορθώσεις κατά την επιμέλεια. Επίσης, υπάρχουν περιπτώσεις συγγραφέων που θέλουν να έχουν τον απόλυτο έλεγχο στο κομμάτι των πωλήσεων. Από επιλογή, μερικές φορές, κάποιοι δεν θέλουν να εκτεθούν και επιλέγουν να βγάλουν λίγα αντίτυπα, τα οποία θα μοιράσουν στους φίλους τους και θα κάνουν μια παρουσίαση στην πόλη τους. Αυτό τους αρκεί. Υπάρχει, βέβαια, το

Δημήτρης Σαριγγαλάς

Λένα Παντοπούλου

Στέργιος Πλήκας
«Στο σπάσιμο της μέρας»
(εκδόσεις Γραφή)

Κωνσταντίνος Φυλάτος

Κλέαρχος Σταματουλάκης

επιχείρημα ότι, αν ένα βιβλίο άξιζε πραγματικά, θα είχε εκδοθεί με παραδοσιακό τρόπο, οπότε εκδίδεται με αυτόν τον τρόπο γιατί δεν αξίζει. Δεν ισχύει όμως αυτό, καθώς υπάρχουν παραδείγματα –λίγα μεν, αλλά υπάρχουν– όπου έχει επιτευχθεί μεγάλος όγκος πωλήσεων, μέσα από πλατφόρμες κ.λπ. Ο συγγραφέας, σε αυτή την περίπτωση, εισπράττει τα χρήματα μόνος του, χωρίς ενδιάμεσους ή κάποιον εκδότη να παίρνει μεγάλα ποσοστά επί των πωλήσεων».

Ενώ θα φανταζόμασταν πως οι επίδοξοι συγγραφείς που στρέφονται στην αυτοέκδοση είναι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι, που ίσως έχουν προσπαθήσει να κυκλοφορήσουν το βιβλίο τους μέσω ενός μεγάλου εκδοτικού οίκου και έχουν αποτύχει, ο Δημήτρης Σαριγγαλάς κα-

ταρρίπτει αυτόν τον μύθο, εξηγώντας: «Οι άνθρωποι που απευθύνονται σ' εμάς για αυτοέκδοση προέρχονται απ' όλη την Ελλάδα και είναι κυρίως νέοι άνθρωποι, πρωτοεμφανιζόμενοι, που φιλοδοξούν να κάνουν τα πρώτα τους βήματα στην πεζογραφία ή στην ποίηση. Το μεγαλύτερο ποσοστό των επίδοξων συγγραφέων που έχουν απευθυνθεί σε εμάς για αυτοεκδόσεις γράφουν βιωματικά. Είναι συχνά αυτοβιογραφικά βιβλία, με ιστορίες των ιδίων ή συγγενικών τους προσώπων, αλλά και εκδόσεις που αφορούν τον τόπο στον οποίο ζουν». Κόντρα, ίσως, στη στενή έννοια του όρου αυτοέκδοση, οι εκδόσεις Γραφή παρέχουν συμβουλές σε συγγραφείς που αποφασίζουν να αυτοεκδώσουν το έργο τους και τους καθοδηγούν στο πώς να προωθήσουν το νέο τους βιβλίο μέσω των social media και των βιβλιοπωλείων που μπορούν να το διακινήσουν σε όλη την Ελλάδα.

Το ρίσκο των αυτοεκδόσεων για τους εκδοτικούς

Με έδρα τα Εξάρχεια (Βατάτζη 55), οι εκδόσεις **Οσελότος** είναι ένας από τους πιο γνωστούς αθηναϊκούς εκδοτικούς οίκους που παρέχει υπηρεσίες αυτοέκδοσης. Στην ερώτηση πώς ξεκίνησε και πώς πήρε το ρίσκο να ασχοληθεί με τις αυτοεκδόσεις η υπεύθυνη του εκδοτικού, **Λένα Παντοπούλου**, απαντά: «Η ιδέα δεν προέκυψε ξαφνικά, ήταν το αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης πορείας μέσα στον χώρο του βιβλίου. Από το 1991 συνεργαζόμαστε με πολλούς παραδοσιακούς εκδοτικούς οίκους, αναλαμβάνοντας το layout και τον σχεδιασμό δεκάδων τίτλων. Έζησα από κοντά τη χαρά της δημιουργίας ενός βιβλίου, αλλά και τη δυσκολία πολλών συγγραφέων να βρουν τον δρόμο τους προς την έκδοση. Έτσι, όταν το 2009 αποφασίσαμε να ιδρύσουμε τις εκδόσεις Οσελότος, είχα ήδη καταλάβει πόσο μεγάλη ανάγκη υπήρχε για έναν διαφορετικό τρόπο έκδοσης – πιο ανθρώπινο, διαφανή και συμμετοχικό. Θέλαμε να δώσουμε φωνή σε όλους όσους έχουν κάτι να πουν μέσα από το γράψιμό τους. Η αυτοέκδοση τότε θεωρούνταν ρίσκο· για εμένα όμως ήταν μια δημιουργική πρόκληση. Να αποδείξουμε ότι μπορεί να γίνει με ποιότητα, επαγγελματισμό και σεβασμό προς τον συγγραφέα. Και σήμερα, βλέποντας πάνω από 2.300 βιβλία και 1.800 συγγραφείς να έχουν βρει τον δρόμο τους μέσα από τον Οσελότο, νιώθω βαθιά ικανοποίηση που ακολουθήσαμε αυτό το μονοπάτι».

Σχετικά με το ποιοι επίδοξοι συγγραφείς πλησιάζουν συνήθως τον Οσελότο για τις υπηρεσίες αυτοέκδοσης που παρέχει, η κυρία Παντοπούλου εξηγεί: «Το πιο όμορφο στη δουλειά μας είναι ότι συναντάμε ανθρώπους κάθε ηλικίας και υπόβαθρου. Από εφήβους που γράφουν το πρώτο τους μυθιστόρημα μέχρι ανθρώπους που στα 60 ή 70 τους αποφασίζουν να εκδώσουν τις αναμνήσεις ή την ποίησή τους. Έχουμε συνεργαστεί με παιδικούς συγγραφείς, εκπαιδευτικούς, ερευνητές, επιστήμονες, καλλιτέχνες, ακόμα και με ανθρώπους που γράφουν απλώς από ανάγκη ψυχής. Η αυτοέκδοση, στην ουσία, έχει σπάσει τα στεγανά: δεν αφορά “επαγγελματίες” συγγραφείς, αλλά όλους όσους θέλουν να μοιραστούν κάτι αληθινό».

Τέλος, στην ερώτηση ποια συμβουλή θα έδινε σε κάποιον που επιλέγει να αυτοεκδώσει το βιβλίο του, η εκδότρια απαντά: «Θα του έλεγα πρώτα απ' όλα να το απολαύσει. Η αυτοέκδοση δεν είναι μια τυπική διαδικασία, είναι ένα ταξίδι δημιουργίας και αυτογνωσίας. Από τη συγγραφή του πρώτου κεφαλαίου μέχρι τη στιγμή που θα κρατήσει το βιβλίο στα χέρια του, κάθε στάδιο είναι μια εμπειρία μοναδική. Πολύ σημαντικό είναι να συνεργαστεί με ανθρώπους που αγαπούν πραγματικά το βιβλίο και σέβονται τον δημιουργό και να τους εμπιστευτεί. Θα του συνιστούσα, επίσης, να κάνει προσεκτική έρευνα αγοράς πριν επιλέξει εκδοτικό. Να εξετάσει το έργο, τη διαφάνεια και την εμπειρία κάθε οίκου, να ζητήσει σαφείς πληροφορίες για το τι προσφέρεται και με ποιον τρόπο, ώστε να γνωρίζει ότι βρίσκεται σε καλά χέρια. Ένας σωστός συνεργάτης στην αυτοέκδοση είναι πολύτιμος σύμμαχος και μπορεί να καθορίσει το τελικό αποτέλεσμα. Το μεγάλο πλεονέκτημα της αυτοέκδοσης είναι ότι ο συγγραφέας έχει τον έλεγχο. Καθορίζει ο ίδιος την πορεία του έργου του: από την τιμή και τη διανομή μέχρι την προβολή. Η διαδικασία είναι πιο ευέλικτη, άμεση και ειλικρινής. Ίσως να απαιτεί περισσότερη προσωπική δουλειά, αλλά αυτό είναι και το όμορφο της υπόθεσης – στο τέλος, το βιβλίο δεν είναι απλώς ένα προϊόν, είναι ένα κομμάτι του εαυτού του, ολοκληρωμένο με τον τρόπο που εκείνος το οραματίστηκε».

Εκείνο που αξίζει να σημειώσουμε είναι ότι όλοι οι εκδότες στους οποίους απευθυνθήκαμε συμφωνούν ότι ένας νέος συγγραφέας, είτε επιλέξει να αυτοεκδώσει το βιβλίο του είτε επιλέξει να προχωρήσει σε μια συνέκδοση με κάποιον εκδοτικό, πρέπει να σιγουρευτεί πως μπορεί να εμπιστευτεί τους συνεργάτες του και πως εκείνοι εκτιμούν πραγματικά το έργο του. Αν και το στίγμα σχετικά με τις αυτοεκδόσεις υπάρχει, μπορεί σιγά σιγά να εξαλειφθεί, αν οι πρακτικές που ακολουθούνται είναι σωστές και ένα βιβλίο δεν κυκλοφορεί απλά και μόνο για να κάνει καλό στο «εγώ» του συγγραφέα του. Μια αυτοέκδοση, όπως και μια παραδοσιακή έκδοση ενός βιβλίου, θέλει μεράκι και ενδιαφέρον καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, τόσο από πλευράς του συγγραφέα όσο και από πλευράς των εκδοτών. **Α**

Ο ΣΕΜΠΑΣΤΙΑΝ ΦΙΤΖΕΚ

αγαπά τον τρόπο και τα τσουρέκια Τερκενλή!

Ο μετρ του ψυχολογικού θρίλερ ξεκίνησε από τη Θεσσαλονίκη, καλεσμένος των 60ών Δημητρίων, την πρωθητική τουρνέ του νέου του βιβλίου.

Για «*Το κορίτσι του ημερολογίου*» ο λόγος, αλλά και για την τρελή αγάπη που τρέφει γι' αυτόν η πόλη.

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

«Μικρός διάλεξα να γίνω ντράμερ, γιατί στην εφηβεία μου το να είσαι σε μια ροκ μπάντα ισοδυναμούσε με φήμη και πλήθος από θαυμάστριες στη διάθεσή σου. Δυστυχώς, είχα διαλέξει λάθος όργανο για τον στόχο μου· δεν είχα υπολογίσει πως καμία κοπέλα δεν νοιάζεται για έναν τύπο που χτυπάει με τις μπαγκέτες καθισμένος μόνος του στο βάθος της σκηνής, πίσω απ' όλα τα υπόλοιπα μέλη της μπάντας, που τα λούζει ο προβολέας. Την ίδια εποχή, στα 80s, είχαν κυκλοφορήσει και οι πρώτοι φιξ, προκατασκευασμένοι ρυθμοί, ενσωματωμένοι στα συνθεσάιζερ και στα ηλεκτρονικά ντραμς χωρίς σνεκ και χάι κατ. Θυμάμαι τους φοβικούς να προφητεύουν εσχατολογικά την εξόντωση των τυμπανιστών από την τεχνολογία, όμως τελικά δεν συνέβη κάτι τέτοιο.

»Αυτό είναι ένα παράδειγμα του τι θα επιφέρει αλλά και τι δεν θα καταφέρει ποτέ η τεχνητή νοημοσύνη, όχι μόνο στη μουσική και τη συγγραφή, αλλά και σε όλο το φάσμα της τέχνης: αυτοί που παραμερίστηκαν από τους ηλεκτρονικούς ρυθμούς τότε ήταν οι μέτριοι ντράμερ (και ήμουν ένας τέτοιος!), σε αντίθεση με τους καλούς, που, εξαιτίας του συναγωνισμού με την τεχνολογία, έγιναν ακόμα καλύτεροι.

»Το ίδιο θεωρώ πως θα συμβεί και με τους συγγραφείς. Οι μέτριοι ή οι κακοί θα αντικατασταθούν από τον αλγόριθμο και οι καλοί θα αναγκαστούν να δουλέψουν περισσότερο, ώστε να γίνουν καλύτεροι. Ασπάζομαι απόλυτα τη δήλωση του Κιάνου Ρίβς ότι οι μηχανές ΑΙ, στην καλύτερη περίπτωση, μπορούν να μιμηθούν ένα συναισθήμα, μα ποτέ δεν θα καταφέρουν να παραγάγουν συγκλονιστικά έργα, εξίσου δυνατά με το αυθεντικό βίωμα χαράς που μόνο ένας άνθρωπος που κρατά το πρώτο του παιδί στα χέρια μπορεί να περιγράψει. Η αντίστροφα, όσο και να προσπαθήσει μια μηχανή, δεν θα μπορέσει να περιγράψει την απώλεια όπως εκείνος, που, αφού επεξεργαστεί μέσα του τη θλίψη του να αποχαιρετάς ένα πολυαγαπημένο πρόσωπο, αργότερα θα την περιγράψει με λέξεις».

Ο Σεμπάστιαν Φίτζεκ, μετά από μια ζωντανή συνέντευξη ενώπιον κόσμου στον καθηγητή δημιουργικής γραφής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας Αλέξανδρο Μυροφορίδη, ενθουσιασμένος από το κατάμεστο Ολύμπιον, απαντά στις ερωτήσεις του κόσμου που πλημμύρισε την κεντρική αίθουσα, αλλά φούλαρε και τον εξώστη. Λίγες ώρες πριν από τη ζωντανή του εμφάνιση ως καλεσμένου των 60ών Δημητρίων, περπατήσαμε παρέα, με τον Σεμπάστιαν να μην μπορεί

να κρύψει τη χαρά του όταν στη γωνία της Τσιμισκή με την Αριστοτέλους αντίκρισε τη βιτρίνα του Τερκενλή. Τον ήξερε, γιατί αυτή ήταν η τρίτη του φορά στην πόλη και όλα πλέον του φαίνονταν γνώριμα, τα τσουρέκια, τα καράβια στο βάθος του ορίζοντα, ο Όλυμπος, η θάλασσα και φυσικά οι «Φιτζεκίτσες», όπως αποκαλώ τις εκατοντάδες φανατικές του αναγνώστριες, που μετά το πέρας της εκδήλωσης, επί δυόμισι ώρες, περίμεναν υπομονετικά στην τεράστια ουρά για την υπογραφή του.

Το τελευταίο του μυθιστόρημα τιτλοφορείται «*Το κορίτσι του ημερολογίου*» (εκδόσεις Διόπτρα) και ο φίλος είναι τόσο πανευτυχής για την υποδοχή που του επιφύλαξε η Θεσσαλονίκη! Με τις 19 εκατομμύρια πωλήσεις του και μεταφράσεις σε τριάντα χώρες-γλώσσες του κόσμου, περίμενα να συναντήσω έναν ευγενικό μεν, πλην όμως σνομπ ή βαριεστημένο σούπερ σταρ σε τυπική περιοδεία προώθησης. Ο Φίτζεκ με διέψευσε πανηγυρικά, είχε κέφια και απίστευτη όρεξη να μιλήσει για όλους και για όλα: για τη Γερμανία, όπου κάθε μέρα ένας ή μία σύζυγος θέλει να σκοτώσει το άλλο του μισό και «έτσι, την επόμενη μέρα όντως έχουμε μια τέτοιου είδους δολοφονία».

Για τη συγγραφική του μέθοδο, να γράφει δηλαδή δύο ιστορίες φυτεμένες μέσα σε κάθε βιβλίο του, ισορροπώντας μεταξύ μιας διήγησης που περιλαμβάνει μια δύσκολη να την πιστέψεις αλήθεια, μα απόλυτη αλήθεια, και ένα ψέμα, που όσο πιστευτό και να είναι, δεν παύει να είναι ψέμα. «Ποτέ δεν γνωρίζω ποιος θα κάνει τι και γιατί όταν ξεκινώ να γράφω. Έχω ερευνήσει, έχω κρατήσει σημειώσεις, έχω καταρτίσει ένα αρχικό πλάνο, που όμως πάει στράφι όταν συνειδητοποιώ ότι οι ήρωες από ένα σημείο και μετά κάνουν τα δικά τους. Γι' αυτό και, όταν οι αναγνώστες μου λένε: «Σεμπάστιαν, κατάλαβα από τις πρώτες δέκα σελίδες ποιος ήταν ο ένοχος ή γιατί το έκανε», απαντώ: «Συγχαρητήρια, είστε πολύ τυχεροί, εγώ κατάφερα να τον ανακαλύψω στο τέλος»».

Στο νέο του βιβλίο, μια κοπέλα βρίσκεται, παραμονές των γιορτών, σε ένα απομονωμένο σπίτι στο δάσος, έρμαιο στα χέρια ενός ψυχοπαθή που φτιάχνει μαζί της ένα χριστουγεννιάτικο ημερολόγιο φρίκης. Χρόνια αργότερα, μια μητέρα σκαλίζει την παλιά ιστορία προκειμένου να σώσει το δικό της παιδί. «Είμαι τεμπέλης και βαριέμαι να ταξιδεύω σε άλλα μέρη και να κρατώ σημειώσεις για την τοπογραφία, ώστε να την εντάξω σε μια αφήγηση. Έτσι, τοποθετώ τους ήρωες σε μέρη που γνωρίζω καλά, όπως το Βερολίνο. Ο τόπος του βιβλίου είναι το δάσος της Φραγκονίας στη Βαυαρία. Γνωρίζω καλά την περιοχή, γιατί μικρός ταξίδευα τακτικά εκεί με τους γονείς μου. Και χρονικά διάλεξα όλα να συμβαίνουν στην περίοδο του Advent, —από τις 27 Νοεμβρίου ως τις 3 Δεκεμβρίου—, που καθημερινά τα σπίτια μετρούν αντίστροφα για τον ερχομό των Χριστουγέννων κερνώντας γλυκά και προθερμαίνοντας τη γιορτινή ατμόσφαιρα».

Την επομένη η Αλεξάνδρα Αυγερινού, η Αμέρισα Μπάστα και το τιμ των εκδόσεων Διόπτρα που τον συνοδεύει αναχώρησαν για την Αθήνα, με τον Φίτζεκ να παρουσιάζει το «*Κορίτσι του ημερολογίου*» στο Gazarte. Είπαμε, σούπερ σταρ! **A**

Sebastian Fitzek
Το κορίτσι του
ημερολογίου
(εκδ. Διόπτρα)

«Ποτέ δεν γνωρίζω ποιος θα κάνει τι και γιατί, όταν ξεκινώ να γράφω. Έχω ερευνήσει, έχω κρατήσει σημειώσεις, έχω καταρτίσει ένα αρχικό πλोट, που όμως πάει στράφι όταν συνειδητοποιώ ότι οι ήρωες από ένα σημείο και μετά κάνουν τα δικά τους. Γι' αυτό και, όταν οι αναγνώστες μου λένε: “Σεμπάστιαν, κατάλαβα από τις πρώτες δέκα σελίδες ποιος ήταν ο ένοχος ή γιατί το έκανε”, απαντώ: “Συγχαρητήρια, είστε πολύ τυχεροί, εγώ κατάφερα να τον ανακαλύψω στο τέλος”».

Φωνές από τη σκοτεινή άβυσσο

Ο Δημήτρης Φωτιάδης, βραβευμένος σεναριογράφος, μιλάει στην ATHENS VOICE για την πρώτη του ποιητική συλλογή, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ιωλκός

Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΟΛΛΙΑ

Μια καταραμένη ποιητική συλλογή, γεμάτη θεούς που δεν πέθαναν ποτέ και μύθους που επιστρέφουν για να μας στοιχειώσουν. Είναι το πρώτο βιβλίο του Δημήτρη Φωτιάδη, ο οποίος προειδοποιεί: όσοι το διαβάσουν, δεν θα είναι οι ίδιοι άνθρωποι μετά.

Πρόσφατα κυκλοφόρησε το «Φωνές από τη Σκοτεινή Άβυσσο», η πρώτη σου ποιητική συλλογή. Πες μας δυο λόγια για εσένα. Το όνομά μου είναι Δημήτρης Φωτιάδης (ή απλά Φωτιάδης, πιο ωραίο ακούγεται σκέτο). 30 χρονών, σεναριογράφος, σκηνοθέτης και συγγραφέας. Ζω στη Θεσσαλονίκη, αλλά κουβαλάω ακόμα την Αθήνα μέσα μου – σαν κελί που με έκλεισε και με ωρίμασε, σαν μια προσωπική Ιθάκη που πάντα θα επιστρέφω.

Πώς θα περιέγραφες το βιβλίο σου; Είναι μια καταραμένη ποιητική συλλογή, γεμάτη θεούς που δεν πέθαναν ποτέ, μύθους που επιστρέφουν για να μας στοιχειώσουν, και εσωτερικές άβυσσους που κανείς δεν βγαίνει ίδιος αν τις κοιτάξει κατάματα. Βλάσφημο και τολμηρό γιατί, αν κοιτάξεις την κοινωνία μας, βλέπεις ότι όλοι κρύβουμε μέσα μας ένα «αντί», κι αυτό το αντί είναι που κουβαλάμε, αρνούμενοι την υποκρισία που μας πλασάρουν. Αυτό το βιβλίο είναι για τολμηρούς: όσοι το διαβάσουν μέχρι τέλους δεν θα είναι οι ίδιοι άνθρωποι μετά.

Έχεις πει ότι σε κάποιους το χρωστάς. Ναι, το χρωστάω στους σκοτεινούς ποιητές που με σημάδεψαν: τον Μπωντλαίρ, τον Έντγκαρ Άλαν Πόε και την Έμιλι Ντίκινσον. Από αυτούς ά-

Ναι, το χρωστάω στους σκοτεινούς ποιητές που με σημάδεψαν: τον Μπωντλαίρ, τον Έντγκαρ Άλαν Πόε και την Έμιλι Ντίκινσον.

ντλησα την έμπνευση για να σκάψω στα βάθη της ψυχής, να κοιτάξω το κακό κατάματα και να το μετατρέψω σε ποίηση. Γιατί, ας είμαστε ειλικρινείς, ποιοι δεν επηρεάστηκαν διαβάζοντας αυτούς; Ας σπκώσουν το χέρι.

Ασχολείσαι όμως και με άλλα πράγματα, είσαι και σεναριογράφος. Η πορεία μου ξεκίνησε το 2024, όταν η Ένωση Σεναριογράφων Ελλάδας μου έδωσε την 4η θέση με το σενάριό μου «Empty Rooms», ένα έργο που σκάβει σε υπαρξιακά και ταυτοτικά ερωτήματα. Φέτος, το σενάριό μου «Περσεφόνη» βραβεύτηκε με την 1η θέση στο Cannes World Film Festival, συμμετείχε επίσημα στο Rome Prisma Film Awards και πήρε τη 2η θέση στο Greece International Film Festival. Και συνεχίζουμε.

Από πού αντλείς την έμπνευσή σου; Οι ιδέες μου έρχονται συχνά απροειδοποίητα. Εκεί που περπατάω, σε στιγμές αδιάφορες, εμφανίζεται μια σπίθα και βρίσκω τρόπο να τη σώσω για να την εξελίξω. Από μια φράση, μια εικόνα ή ένα συναίσθημα γεννιέται μια ιστορία. Γράφω με αυτά που νιώθω και, πολλές φορές, τα έργα μου δεν προσφέρουν απαντήσεις αλλά ερωτήματα. Και αυτό είναι το ζητούμενο: η ζωή δεν είναι ποτέ ξεκάθαρη. Φωτιάδης και Λιντς πάνε μαζί.

Τι είναι αυτό που αγαπάς στη ζωή; Την αυθεντικότητα. Να είσαι ο εαυτός σου, να εξελίσσεσαι, να γνωρίζεις νέες κουλτούρες και να ταξιδεύεις. Γιατί, στο τέλος της ημέρας, μένεις εσύ με τον εαυτό σου – κι αυτό είναι το πιο σημαντικό ταξίδι απ' όλα.

Ο ΤΥΠΟΣ ΤΟΥ , 4

Η ΕΛΛΑΔΑ
ΜΙΛΑ ΜΕΣΑ ΑΠ' ΤΙΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Από τον ενθουσιασμό της 28ης Οκτωβρίου ως την καθημερινότητα του πολέμου, μέσα από σπάνια δημοσιεύματα, φωτογραφίες και ανθρώπινες ιστορίες

ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

Αναχώρηση
για το μέτωπο
ΕΘΝΟΣ, 1940

Η δική μου γενιά ήταν η τελευταία που μεγάλωσε ακούγοντας ιστορίες από τό Έπος του '40: για τον τορπιλισμό της «Ελλης», για τα δύσκολα χρόνια της Κατοχής και για τα τραγούδια της Σοφίας Βέμπο – «Παιδιά, της Ελλάδος, παιδιά, που σκληρά πολεμάτε πάνω στα βουνά...». Η 28η Οκτωβρίου ήταν κομμάτι της οικογενειακής μας μνήμης και περνούσε μέσα από τις αφηγήσεις των παππούδων μας. Αυτό σκέφτομαι όταν συναντώ τον κ. Θωμά Σιταρά, αθηναιογράφο - συγγραφέα, για να δούμε ένα μέρος από το πλούσιο αρχείο του με σπάνιο υλικό – εικόνες και αποκόμματα εφημερίδων από το φθινόπωρο και τον χειμώνα του 1940-41, σκαναρισμένα από τη Βιβλιοθήκη της Βουλής. Μαζί κοιτάζουμε το συλλεκτικό υλικό για την 28η Οκτωβρίου 1940: κείμενα, φωτογραφίες, αποκόμματα εφημερίδων και γελοιογραφίες, που αναδεικνύουν το σκηνικό των χιονισμένων βουνών του μετώπου, το μεγαλείο των φαντάρων μας, αλλά και το γενικότερο κλίμα που επικρατούσε στα μετόπισθεν.

ΠΡΩΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑΣ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940	ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ	ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΘΑΓΕΡΑΦΗΜΑΤΑ
-------------------------------------	---------------------------------------	---

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ 6^Η ΠΡΩΙΝΗ

Η ΙΤΑΛΙΑ ΕΚΗΡΥΞΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΙΤΑΛΟΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΑΝΗΓΓΕΙΛΕ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΜΕΤΑΞΕΑΝ ΟΤΙ ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ
ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ ΘΑ ΕΠΙΤΕΘΟΥΝ ΤΗΝ 6^ΗΝ ΠΡΩΙΝΗΝ
ΥΠΕΓΡΑΦΗ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΖΕΙ

[illegible]

Ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν

11 Α. Π. 6 Βασιλείς του Σπάρτης Γεωργίου Β' και ο Γενικός Κυβερνήτης Γεώργιος Μενελάς, γύρω από τους οποίους συγκεντρώνεται ως εις και μέγας διάδρομος ελληνικός ο ελληνικός λαός κατά την παρούσαν ύβριστη καταστάσει της πατρίδος.

Αι ελληνικαὶ δυνάμεις ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους

Τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν πολεμικὸν ἀνακoinωθὲν διὰ τὸν ἀγῶνα εἰς τὰ σύνορα

Πώς αποτυπώνονταν τα γεγονότα στις εφημερίδες της εποχής;

Στις 28 Οκτωβρίου 1940, η Ελλάδα ξυπνά με τον ήχο των σειρήνων και το βάρος μιας λέξης που έμελλε να γραφτεί στην Ιστορία: Όχι. Στις έκτακτες εκδόσεις των εφημερίδων που κυκλοφορούν την «έκτην πρωινήν», οι Έλληνες διαβάζουν για την επίσκεψη του Ιταλού πρέσβη τα μεσάνυχτα στον Ιωάννη Μεταξά και την κήρυξη του πολέμου. Η επιστράτευση ξεκινά αμέσως και, όπως σημειώνει ο κ. Σιπαράς, πραγματοποιείται με υποδειγματική οργάνωση. Μέσα σε λίγες ώρες, μια μικρή χώρα μεταμορφώνεται σε ποτάμι ανθρώπων που τρέχουν να καταταγούν, να προσφέρουν, να πολεμήσουν.

Τα τραμ της Αθήνας γεμίζουν εφεδρους που κατευθύνονται στα κέντρα επιστράτευσης, και στον Σταθμό Λαρίσης γυναίκες και παιδιά αποχαιρετούν τους φαντάρους: η πόλη ζει στους ρυθμούς του «Οχι». Τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, με τίτλους όπως «Υπέρ βωμών και εστιών» και «Αι ελληνικαί δυνάμεις αμύνονται του πατρίου εδάφους», αποτυπώνουν τη γλώσσα του πατριωτισμού: έναν λαό ενωμένο, αποφασισμένο, γεμάτο πίστη. Στη δίνη του πολέμου, ο ελληνικός Τύπος δεν περιορίζεται στα νέα της πρώτης γραμμής. Τους επόμενους μήνες μέσα από τις σελίδες του ξεπλούν ιστορίες της καθημερινότητας, ενώ ο εχθρός σατιρίζεται με λαϊκό πνεύμα και ευρηματικότητα. Οι στήλες με χιουμοριστικές ιστορίες, ανέκδοτα και μικρά περιστατικά λειτουργούν σαν βαλβίδα ψυχικής ανάσας και υψώνουν το ηθικό φρόνημα.

Μαζί με τα πολεμικά ανακοινωθέντα, οι εφημερίδες δημοσιεύουν και επιστολές από το μέτωπο: λόγια φαντάρων προς τις οικογένειές τους, γεμάτα απλότητα, συγκίνηση και περηφάνια, αποκαλύπτουν το ήθος της γενιάς του '40 – την πίστη, τη φιλοπατρία, την αποφασιστικότητα των ανθρώπων που πολεμούσαν στα βουνά.

*Ένα χαρακτηριστικόν χθεσινόν στιγμιότυπον από την κίνησιν στὰ τράμ.
που μεταφέρουν τοὺς ἐπίδροις.

Πολλά είναι τὰ ανέκδοτα πού κυκλοφοροῦν. Πολλά κι' ἐξυπνότατα. Αὐτό, ὅμως, πού θὰ σᾶς διηγηθῶ παρακάτω εἶναι ἴσως τὸ καλύτερο, γιατί πρώτ' ἀπ' ὅλα δὲν εἶναι φτιαχτό. Τὸ εἶπε μ' ὅλη του τὴν σοβαρότητα ἓνας λεβέντης λοχίας τῶν Εὐζώνων σὲ μιὰ θεωρία πού τοῦ εἶχαν ἀναθέσει νὰ κάνῃ στὴν διμοιρία του περὶ χειροβομβίδος. Ὅταν, λοιπόν, μαζεύτηκαν γύρω του ὅλοι οἱ τοσολιάδες ἐπῆρε μιὰ χειροβομβίδα στὰ χέρια του καὶ ἀρχισε νὰ τοὺς ἐξηγῇ:

— Την χειροδομίδς την μετα-
χειριζούμαστε ίδιους κατά την
έπιθεσιν. Την βουτάμ' διὰ τοῦ
δεξιοῦ οὗτω πῶς καὶ τὴν ἀμολᾷμε
'σά πέρα μὲ οὐλῃ μας τὴν δύ-
ναμι. Μόλις ἐκραγῇ κάνουμι
δυοῦ-τρία ἄλματα ἵναντίον τοῦ
ἰχθροῦ καὶ ἀμολᾷμε τὴν δεύτερη.
Ὅταν ἐκραγῇ καὶ ἡ δεύτερη κά-
νουμι πάλι μερικά ἄλματα πέ-
φτουμι πρηνηδόν, ἀμολᾷμε τὴν
τρίτη καὶ ὁρμάμ' ἀκάθιχτοι κί
ὕφ' ὅπλου λόγχῃ ἐναντίον τοῦ ἀ-
πέναντι χαρακώματος. Αὐτὸ προ-
κείμενον περὶ οἰουδήποτι ἰχθροῦ
Προκειμένον περὶ Ἰταλῶν πιτάμι
τὴν μιὰ χειροδομίδς καὶ τοὺς
πλακῶνουμι στά... χαστούκια!
'Ε; Πῶς σὰς φαίνεται; Ἐγὼ
νομίζω ὅτι εἶναι καλύτερον ἀπ'
ὅλα.

ΑΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ

**Η γενική κινητοποίηση σε κλίμα ενθουσιασμού ήταν η πρώτη, αυθόρμητη αντίδραση του κόσμου.
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, 1940**

ΑΣΥΡΜΑΤΟΣ, 1940

Γράφει Τὸ ΜΈτωπον...

Κατωτέρω δημοσιεύουμε χαρακτη-
ριστικά απόσπασματα επίλεκτων στρα-
τιωτών μας προς τους οικισμούς των:
Τού στρατιώτου Σάλλη 'Ουλού Με-
μέτ, προς τόν στρατιώτην Σερίφογλου
Χουσεϊν.

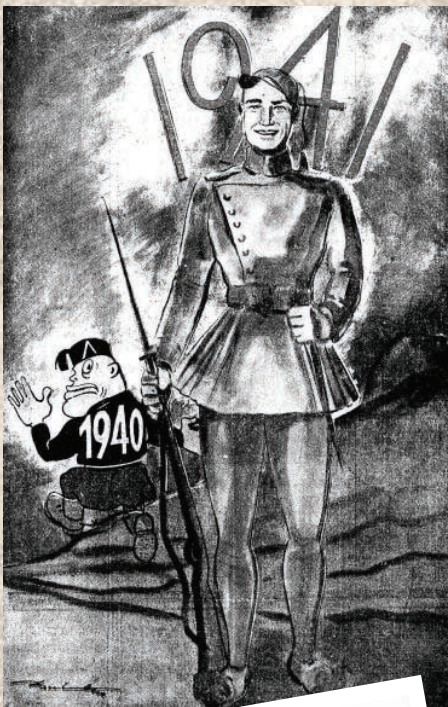
... Τώρα ή ήσυχία μας εινε πολύ
ώραια, γυμναζόμεθα υπό τά όπλα,
όπως δε όλοι και ήμεις εχουμε έτοι-
μοι να κυνηγήσουμε τόν εχθρό έγίνα-
με χαλυδώνια στρατιώται.

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ὑπαξιω-
ματικοῦ Πουλλημένου Βασ. πρὸς τὸν
Παυλινόντων Α.:

Πολυαγαπημένοι μου γονεῖς,
Ὑγιαίνω καὶ ὑγιαίνω διὰ σας ποθῶ.
Πρῶτα σας ἔλθωκα καὶ τὸ Νέον Ἔτος
ἀπὸ σας εὖρρη εὐτυχῆς καὶ μὴ στε-
νοχωρησθε, ἀγαπητὴ μου πατέρα καὶ
μητέρα, καὶ ἐν γένει ἔλοι οἱ συγγε-
νεῖς μου ὅπου ἐν εἰμασθε ὅλοι μαζί
αἱς ἑορταῖς, διότι πρέπει νὰ εἰστέ πο-
λὸν ὑπερήφανοι ὅπου ἔχετε παιδιὰ καὶ
λείπουν γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Πατρίδος,
διότι ἀνώτερο ἀπὸ ὅλα ἡ σημαία, ἡ
ἀνεξαρτησία, ἡ πατρις καὶ μετὰ ἡ οἰ-
κογένεια. Λοιπὸν ὅλοι μαζί διὰ τὸ
μεγαλεῖον, δηλαδὴ διὰ τὴν νίκην μας,
Μὴ στενοχωρησθε, ἡ νίκη εἶνε δική
μας, γρήγορα θὰ ἔρθωμε νικηταὶ καὶ
ὑπερήφανοι.

Η αλληλογραφία των στρατιωτών με τους δικούς τους είναι ενδεικτική του υψηλού τους φρονήματος και της αποφασιστικότητας τους για τη νίκη.

ΕΝ ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΠΑΘΗΜΑ
 Φίλος της Τουρκίας μας μεταβίβει
 εκ Κωνσταντινουπόλεως τὰ τοῦ ἀπεισοδίου,
 πού συνέβη πρὸ ἑβδομήδεος εἰς τὸ ἔκαι
 «Τροκαντερό» πρὸς μεγίστην θυμὴν δ-
 λης τῆς Τουρκικῆς κοινῆς γνώμης:
 «Κόσμος πολὺς εὐρίσκειτο, ἐκεῖνο τὸ
 βράδυ, εἰς τὸ «Τροκαντερό» δίπλα δὲ
 εἰς ἕνα τραπέζι, ὅπου ἦσαν καθισμένοι
 τρεῖς ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ Τουρ-
 κικοῦ στρατοῦ, ἐκάθηντο καὶ μερικοὶ
 Ἴταλοὶ ἀξιωματικοί, μεταξὺ τῶν ὁποί-
 ων καὶ ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς
 ἐν Ἀγκύρᾳ πρεσβείας. Πρὸς στιγμὴν,
 ἕνας ἐκ τῶν Τούρκων, ἤκουσε τοὺς Ἴ-
 τालοὺς νὰ συζητοῦν περὶ τοῦ ἐν Ἀλ-
 δανίᾳ πολέμου καὶ νὰ ὑβρίζουν, φυσικ-
 ᾶ, τοὺς Ἕλληνας. Χωρὶς νὰ χάσουν
 στιγμὴν, οἱ Τούρκοι ἀξιωματικοὶ ἐφώ-
 ναξαν ἰδιαίτερος τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς
 ὀρχήστρας τοῦ κέντρου καὶ τὸν διέτα-
 ξαν νὰ παῖξῃ ἀμέσως τὸν Ἑλληνικὸν
 Ὕμνον — καὶ δὴ... τρεῖς φορὰς κατὰ
 σειρὰν. Πράγματι δὲ ἤρχισε μετ' ὀλί-
 γων ἀνακρουόμενος ὁ Ὕμνος τῆς Ἑ-
 λευθερίας καὶ οἱ Τούρκοι ἀξιωματικοὶ
 ἐστάθησαν εἰς προσοχὴν, δίδοντες τὸ
 σύνθημα εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους θαμώ-
 νας, οἱ ὅποιοι ἐσηκώθησαν ἐπίσης ὁρ-
 θιοι.
 »Τί νὰ κάμουν οἱ Ἴταλοί;... Ὑπὸ
 τὰ ἀπειλητικὰ βλέμματα τῶν Τούρκων,
 ποὺ προεμήνουν ἀγριὸν ξυλοκόπημα,
 ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγερθοῦν. Καί, κάθε
 ποὺ ἐτελείωνεν ὁ Ὕμνος καὶ ἐνόμιζαν,
 ὅτι θὰ ἤμπορούσαν νὰ καθήσουν, ἡ ὀρ-
 χήστρα ἐπανερχόταν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἡ ἐ-
 ξευτελιστικὴ ὀρθοστάσια τῶν ἀναγκα-
 στικῶς παρετίετο.
 »Ἐπὶ τέλους, μετὰ τὴν τρίτην ἐπα-
 νάληψιν, κατώρθωσαν οἱ Φραγγέλλοι νὰ
 καθήσουν. Ἀλλ' ἐννοεῖται, ὅτι ἐσπευ-
 σαν νὰ πληρώσουν καὶ νὰ φύγουν. Ἀρ-
 κετὰ εἶχαν διασκεδάσει!...».

ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
 Μὰς γράφει φίλος τῆς «Ε-
 στίας» ἐκ Βισῦν, ὅτι εἰς ὅλην τὴν ἐ-
 λευθερίαν Γαλλίαν ἐξακολουθοῦν αἱ
 εἰρωνεῖαι καὶ οἱ σαρκασμοὶ διὰ τὰ
 ἑλθοντὰ παθήματα τῶν Ἴτα-
 λῶν. Οὕτω, τὴν 17ν τοῦ μηνός, οἱ
 κάτοικοι τοῦ Βισῦν εἶδαν εἰς πολ-
 λούς τοίχους, γραμμένην μυστικῶς
 τὴν νύκτα, μετὰ κόπου, τὴν ἐξῆς...
 τρωιστικὴν ἐπιγραφὴν:
 «Touristes français! Si vous dési-
 rez visiter l' Italie, joignez l' armée
 grecque!...»
 Ἦγουν: «Γάλλοι ταξιδιωταὶ! Ἐάν
 θέλετε νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴν Ἰταλίαν,
 καταταγῆτε εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρα-
 τόν!...»

ΠΡΟΣ ΔΙΑΠΕΡΑΙΩΣΙΝ
 Διηγούνται ἕνα χαριτωμένον ἀ-
 νέκδοτον ἀπὸ τοῦ μέτωπον: Εἰς ἡμίσειαν
 σημείον τῆς Ἡπειρωτικῆς μεθορίου,
 ὅπου οἱ Ἕλληνες κρατοῦν καθηλωμέ-
 νην τὴν ἐγκλωρίδα ἀεμάτα Ἰταλιάνων,
 ἕνας τσολιάς διακρίνει, εἰς μίαν ἀν-
 τικρυστὴν κορυφὴν, κάποιον Ἰταλὸν ἀλ-
 πινιστὴν, ἐπιμελῶς κρυμμένον πίσω ἀπὸ
 ἕνα βράχον. Ἐφ' ὃ καὶ τοῦ φωνάζει
 μετ' ὀλίγην περιέργειαν:
 — «Ξέρ'ς κοιλύμκ' οὐρά;...
 Καί, ἐπειδὴ ὁ Ἰταλὸς δὲν ἔννοεῖ, ὁ
 εὐζωνος, ἐπιστρατεύων τὴν διεθνή
 γλῶσσαν τῆς μιμικῆς, ἀπομιμείται θεα-
 τρικώτατα τὰς κινήσεις ἐνὸς κολυμ-
 βῶντος ἀνθρώπου.
 Τώρα πλέον, ὁ ἀλπινιστὴς ἔννοεῖ.
 Καὶ ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν:
 «Ὁχι!...».
 Καὶ ὁ τσολιάς, κινῶν σχετλιαστι-
 κῶς τὴν κεφαλὴν:
 — «Ἀμ' τότενες, σὲ κλισίω, κοκου-
 μοῖρ!...»

Μερικεῖς ἑλληνικὰ χωριά τῆς
 Πίνδου εἶχαν μείνῃ μέσα στὴ νε-
 κρὰ ζώνῃ, τὴν ὁποίαν ὁ στρατὸς
 μας κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν εἶχεν
 ἐκκενώσει γιὰ νὰ παγιδεύσῃ τοὺς
 Ἰταλοὺς.
 Στὴν ἀνακατάληψιν τῆς ζώνης
 αὐτῆς ἀπὸ τοὺς δικούς μας εἰ-
 φαντάροι εὐρῆκαν τὰ χωριά ρη-
 μαγμένα ἐντελῶς καὶ λεηλατημένα
 ἀπὸ τοὺς γενναίους φορεῖς τοῦ
 ἀνωτέρου πολιτισμοῦ Ἰταλοῦς.
 Ἐξ ἄλλου ὁμως στὰ ἴδια αὐτὰ
 χωριά δρέθηκαν ἐγκαταλελειμμένα
 μεγάλες ποσότητες ὀπλων, πολυ-
 δόλων, ὀπλων καὶ ἄλλου πολεμι-
 κοῦ ὕλικου.
 Οἱ Ἰταλοὶ, ποὺ ἀνέλαβον νὰ
 ὀργανώσουν τὴν Εὐρώπην, προετί-
 μησαν νὰ πετάξουν τὰ ὄπλα τους
 γιὰ νὰ κουβαλήσουν πρὸς χρῆσιμα
 πράγματα, λίγο καλαμπόκι, λίγο
 κριθάρι, ρούχα κ.λ.π.

Το Ἔπος καὶ ἡ πίστις στὴ νίκη

Τὸ Ἔπος τοῦ '40 εἶναι ἡ μοναδική στιγμή στὴ νεότερη ἱστορία μας ὅπου τὸ ελ-
 ληνικὸ πνεῦμα θριάμβευσε ομόφωνα, κατατροπώνοντας ἕναν ἐχθρὸν ποῦ ὡς
 τότε προέλαυνε ἀνενόχλητος στὴν Εὐρώπην. «Τὸ πθικὸ, σ' ἕναν πόλεμον σῶμα με σῶμα,
 μετράει περισσότερο ἀπ' ὅσο φαντάζεται κανεὶς», σημειώνει ὁ κ. Σιταράς. «Οἱ Ἰταλοὶ δὲν
 ἤξεραν γιὰτὶ πολεμοῦσαν — οἱ Ἕλληνες, ἀνθρώποι τῆς υπαίθρου οἱ περισσότεροι, γεροδεμέ-
 νοι καὶ γνώστες τῆς γῆς καὶ τῶν βουνῶν, ἀνέτρεψαν ὅλα τα προγνωστικά».
 Ο κόσμος πίστευε πως ὁ ηρωισμὸς στα βουνὰ τῆς Πίνδου θὰ ἐγράφε ἱστορία καὶ θὰ
 ἀνάγκαζε τις μεγάλες δυνάμεις νὰ σεβαστοῦν τὴ χώρα. Οἱ εφημερίδες τῆς ἐποχῆς —
 Ἀκρόπολις, Ἔθνος, Νέα Ἑλλάς — κυκλοφοροῦν με τίτλους ὅπως «Οἱ Ἰταλοὶ τρέπονται
 εἰς φυγὴν», «Ἡ νίκη εἶναι δική μας», «Ἡ Ἑλλάς σῶζει τὴν Εὐρώπην».

Οἱ πρῶτες βόμβες πέφτουν στὴν Ἀθῆνα στὶς 31 Ὀκτωβρίου 1940, κυρίως στὸν Πει-
 ραῖά, με σκοπὸ νὰ κάμψουν τὸ πθικὸ τῶν πολιτῶν καὶ νὰ πλήξουν τὸν ἀνεφοδιασμὸ
 ἀπὸ τὰ βρετανικὰ πλοία.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε μαθαίνουν νὰ διακόπτουν τὴ δουλειά τους καὶ νὰ τρέχουν στα κα-
 ταφύγια, ποῦ ἦταν τὰ υπόγεια τῶν πολυκατοικιῶν — συχνὰ με χιούμορ, τραγοῦδι ἢ
 εἰρωνικά σχόλια γιὰ «τους φουκαράδες τοὺς Ἰταλοὺς». Τα κουρεῖα καὶ τὰ ινστιτούτα
 καλλονῆς διαφημίζουν ὅτι διαθέτουν καταφύγια ὥστε νὰ συνεχίζεται ἡ περιποίηση
 ἀκόμη καὶ κατὰ τὴ διάρκεια συναγερμοῦ. Στὰ καφενεῖα, τὸ χιούμορ ἦταν ἡ φυσικὴ
 ἀμυνα ἀπέναντι στὸν φόβο. Καὶ οἱ ὁδηγοὶ λεωφορείων γράφουν στὶς αὐτοσχέδιες
 ταμπέλες τοὺς «Ἀθῆνα - Ρώμη».

Ακόμη καὶ μέσα στὶς σειρήνες, ἡ Ἀθῆνα τοῦ 1940 κρατᾷ τὸ πνεῦμα τῆς. Οἱ εφημερί-
 δες γεμίζουν με μικρὲς ἀγγελίες, σατιρικά σχόλια καὶ διαφημίσεις ποῦ ἔχουν νὰ κά-
 νουν με τὸν πόλεμον, δείχνοντας ὅτι ἡ ζωὴ, ἐκεῖνους τοὺς πρώτους μῆνες, δὲν χάνει
 οὔτε τὸ χιούμορ οὔτε τὴ φιλαρέσκειά της.

Ενδεικτικὴ τῆς ατμό-
 σφαιρας ποῦ επικρα-
 τοῦσε στὴ χώρα εἶναι
 ἡ 25η ἐκδόσι (1941)
 τοῦ βιβλίου «Τσαρούχι
 - Φούντα - Φες» τοῦ
 Γιώργου Οικονομίδη

ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ
 Ἐνας μεσόκοπος δα δῆς. Εἶ-
 ἐκείνων τοὺς ὁποίους δὲν ἐπῆρε τὸ
 διάταγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως, πο-
 ρονοιάσθη χθὲς εἰς ἕνα κουρεῖον,
 τὴν ὥραν ποῦ ἐκλείναν, καὶ ἀπῆλθε
 ἐπιμόνως νὰ ξυρισθῇ!
 — Ἐκλείσαμε!...», τοῦ εἶπεν ὁ
 κουρεὺς. «Δὲν πειράζει! ξυρίζεσθε
 αἰῶρα τὸ πρωτὶ...
 Ἀλλὰ ὁ κύριος ἐπέμεινε:
 — Ἀδύνατον! Κάθουμαι σὲ μιὰ
 πολυκατοικία μετὰ καταφύγιον, σὶδὸ
 ὅποιον κατεβαίνουν πολὺ ὥραϊες κυ-
 ρίδες. Δὲν μπορῶ νὰ παρουσιάσω-
 μαι ἀξύριστος!... Κάνε μου, λοιπὸν,
 τὴν χάρι, σὲ παρακαλῶ!...
 Καὶ ὁ κουρεὺς ἠναγκάσθη νὰ ὑ-
 ποκύνη, χάριν τῶν ὥραιων τοῦ
 καταφυγίου.

Αέρααα!

Το παρατεταμένο ουρλιαχτό της σειρήνας έγινε το τραγικό ξυπνητήρι μας. Η ειρηνική Ελλάδα ξύπνησε τη Δευτέρα το πρωί ερπόλεμν.

Ο κακός και ύπουλος γείτονάς μας, ο νικητής των γυμνών Αιθιοπών και ο «ηρωικός» τερπιλητής της αγκυροβολημένης «Ελλης», θέλησε να πατήσει το θρασύδειλο πόδι του στα ιερά χώματα της Ηπείρου, χώματα που τα έχει ποτίσει, τα έχει αγιάσει το ένδοξο αίμα χιλιάδων Ελλήνων.

Δεν ήταν ποτέ δυνατόν, εμείς, οι απόγονοι ενός Λεωνίδα, ενός Κολοκοτρώνη και ενός Κανάρη, να μην απαντήσουμε στη βαριά προσβολή με τον τρόπο που απαιτήσαμε. Το ελληνικό τσαρούχι —τύφλα να έχουν οι μηχανοκίνητες φάλαγγες μπροστά του— όρμησε και πάλι ακάθεκτο προς τη νίκη!

— Αέραααα...

Ο ελληνικός λαός —λαός με ένδοξη ιστορία τριών χιλιάδων ετών— υποδέχτηκε με αφάνταστο ενθουσιασμό το σύνθημα που έδωσε ο Αρχηγός, για τον «υπέρ πάντων» αγώνα.

Οι έφεδροί μας, σε κάθε τους εμφάνιση, γίνονται αντικείμενο θερμότητας και συγκινητικών εκδηλώσεων. Παντού, όπου περνά το φρεσκοφορεμένο χακί, το υποδέχονται ζητωκραυγές και επευφημίες.

— Στο καλό και με τη νίκη!

— Στο καλό, λεβέντες μας...

— Να μας χήσετε!

Μάτια βουρκώνουνε και λευκά μαυτίλια μουσκεμένα από τα δάκρυα της δικαίας εθνικής υπερηφάνειας, αποχαιρετούν τους αυριανούς ήρωες. Γιατί θα είναι ήρωες αυτοί οι απόγονοι των ηρώων!

Ο εχθρός έχει, λέει, εργοστάσια που μπορούν να κατασκευάζουν τις νέες πολεμικές μηχανές του σύγχρονου πολέμου. Ασφαλώς όμως δεν έχει και δεν μπορεί να φτιάξει εργοστάσια ψυχών! Τι να σου κάνει ένα τανκ πενήντα τόνων, όταν κλείνει μέσα του κάποιον τρέμοντα φρατέλο, που κινδυνεύει να πάθει συγκοπή στη θέα ακόμη και της φούντας ενός ελληνικού τσαρουχίου!

Θα πολεμήσουμε... Θα πολεμήσουμε με όλες μας τις δυνάμεις και με όλη μας τη ψυχή. Θα πολεμήσουμε και θα νικήσουμε, γιατί έτσι έχουμε συνηθίσει...

(Χρονογράφημα του **Αλέκου Σακελλάριου** από την εφημερίδα **ΑΣΥΡΜΑΤΟΣ**, ένα από τα πρώτα που δημοσιεύθηκαν μετά την έναρξη της ιταλικής εισβολής.)

ΡΕΚΟΡ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ

«Α! προφυλακί το ταχύτατο προελαύνοντος στρατού μας δεν κατάρωσαν να έλθουν εις επαφήν με τον εχθρόν».

Γενναϊότατοι, φρατέλλοι, σύγχρονοι έσείς Ρωμαιοί, ποιάς μπορεί να σάς προλάβη όταν φεύγετε δρομαίοι! Πίσω από τους στρατηγούς σας τρέχει! Όλοι σας σαν θώδια και τὰ κοκορόφτερά σας γίνονται φτερά στα πόδια! 'Ο στρατός σας ό γενναίος έχει πάρει δρόμο μαύρον και ιδρώτας απ' τον τρόμο παγερός τον περιλούει. Μεραρχίες τών 'Αλπίνι... Μεραρχίες τών Κενταύρων γίνατε στην 'Αλβανία όλες «Μ ε ρ α ρ χ ί ε ς Λ ο ύ η»!

ΑΣΥΡΜΑΤΟΣ, 1940

ΕΝΑΕΡΙΑ ΤΣΑΡΟΥΧΙΑ

'Από τετραμήνου ήδη, τὰ τσαρουχάδικα εις τὸ Μοναστηράκι καὶ τὴν ὁδὸν Πανδρόσου ὀφίστανται μυσηριώδεις... ἐπιδρομὰς ἀπὸ 'Αγγλους στρατιωτικούς, οἱ ὁποῖοι ἀγοράζουν τοῖς μετρητοῖς ὅσα τσαρούχια εὗρουν διαθέσιμα καὶ τὰ παραλαμβάνουν μαζί των.

Προχθές εἰς ἓνα μαγαζάκι τῆς περιοχῆς ἐκεῖνης, τὰ ἀπομείναντα τσαρούχια ἦσαν τόσον ὀλίγα, ὥστε ὁ τελευταῖος 'Αγγλος ποὺ προσῆλθε νὰ τ' ἀγοράσῃ, ἐζήτησε —τῇ μεσολαβήσει ἐνός παρατυχόντος 'Αγγλομαθοῦς— νὰ τοῦ τὰ κόψουν πρῶτα ἐγκαρσίως, εἰς δύο κομμάτια τὸ καθένα.

— Μὰ τί τὰ θέλετε;... ἤρώτησε, στὸ τέλος, ὁ 'Αγγλομαθής. «Γιὰ σουβενίρ τὰ παίρνετε;

— Νόου, σὲρ! Εἶμαστε ἀεροπόροι καὶ ὅταν μάς τελειώνουν ἡ βόμβες, ρίχνουμε ἀπ' αὐτὰ στοὺς 'Ιταλοὺς. Τὰ βλέπουν καὶ φεύγουν!...

Καὶ, ἔτσι, διελεικνόνθη τέ... μυσηριον τοῦ Μοναστηρακίου.

ΕΣΤΙΑ, 1941

Πολεμικές ταβέρνες

'Ο κύρ Θωμάς, ταβερνιάρης ἀξιόπρεπής δὲν ἐπιτρέπει στὴν ταβέρνα του, παρὰ μονάχα τὴν χρησιμοποίησι πολεμικῶν ὄρων.

— Ὅταν ἐκασθήσαμε μετ' τὴν παρέα μας ὁ κύρ Θωμάς κατέπλευσε μεδιών:

— 'Επίθεσι;
— 'Επίθεσι κύρ Θωμά!
'Επίθεσις εἶνε ἡ πρώτη ἐμῆς.
'Η δεύτερη ἐμῆς στὴν πολεμικὴ γλῶσσα τῆς ταβέρνας καλεῖται... προέλασις. 'Η τρίτη ἐμῆς... ἔφοδος ἱππικῆς καὶ ἡ τετάρτη ἐμῆς... προέλασις μηχανοκινήτου φάλαγγος.

Συμμορφῶνεται φυσικὰ ὁ πελάτης μετ' τὴς ἐπικαίρας ἐπιθυμίας τοῦ κύρ Θωμά καὶ φροντίζει γιὰ νὰ μὴ τὸν δυσαρεστήσῃ νὰ διατυπώσῃ τὰ πάντα πολεμιστῇ.

— Κύρ Θωμά...δὲν εἶσαι ἐν τάξει...

— Δηλαδὴ παιδιά;
— Πολὺ λίγη Πρέσπα τῶχεις τὸ κρασί σου...

— Νερωμένο; 'Οχι δρὲ παιδιά. Στὰ μάτια μου.

— Ἄσε τὰ μάτια σου στὴν πᾶντα καὶ φέρε μερικὸς αἰχμαλώτους... Εὐπειθὴς ὁ πολεμικώτατος ταβερνιάρης φέρνει... πιάτο μετζέδες!...

— Ὅα πῆς κανένα κύρ Θωμά;
— Ἀδύνατον παιδιά. 'Εχω κάλυψι φώτων.

— Τί ἔχεις;
— Κάλυψι φώτων!

— Δηλαδὴ;
— Εἶμαι τύφλα!...

— Τί πειράζει κύρ Θωμά;
— Πειράζει καὶ παραπειράζει. Δὲν θὰ μπορῶ νὰ ἐπιστρέψω σὴ βάση μου!...

— Πόσα ἔχεις πῆ; Παρντόν, πόσες ἐπιθέσεις ἔχεις κάνει;

— Ἔρω κι' ἐγώ; 'Εχασα τὴν ἐπαφή...

— Πῶς τὰ κατὰφερες κύρ Θωμά;
— Ἔρω κι' ἐγώ, δρὲ παιδιά; 'Εκανα προελάσεις χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνω...

Καὶ καθὼς ἦταν μετ' τὸ πηροῦνι —παρντόν, μετ' ὀπλοῦ λόγῃ— κατέλαβεν ἓνα ὑψωμα ἀπὸ γιγαντικὴν ντολμάδες καὶ ὕστερα ἐπετέθη στὶς ὀπισθοφυλακὰς ἐνός πιάτου μετ' πανάκια!...

ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ιδιαίτερο ρόλο στην καλή ψυχολογία των κατοίκων της χώρας έπαιξαν και τα σατιρικά σκίτσα στον Τύπο

Τα νέα από το μέτωπο φτάνουν με ενθουσιασμό. Η προέλαση του ελληνικού στρατού στη Βόρειο Ήπειρο γεμίζει τις εφημερίδες με ελπίδα — μια εποχή που το τираζ τους ξεπερνά τα 400.000 φύλλα. Οι ελληνικές δυνάμεις, προελαύνοντας μέσα στο φθινόπωρο του 1940 και τον χειμώνα του 1941, αναγκάζουν τους Ιταλούς να υποχωρήσουν βαθιά μέσα στην Αλβανία — ως τις ακτές της Αδριατικής. Από εκεί γεννιέται και η φράση «τους ρίξαμε στη θάλασσα», που κυκλοφόρησε σε χίλιες δυο παραλλαγές, αποτυπώνοντας την απρόσμενη ελληνική νίκη.

Στην πρώτη σελίδα δεσπόζει το πολεμικό ανακοινωθέν, όμως στα χρονογραφήματα και στην υπόλοιπη ύλη καθρεφτίζεται η καθημερινή ζωή: λογοτέχνες και γελοιογράφοι επιστρατεύονται για να σατιρίσουν τον εχθρό και να τώσουν το ηθικό.

Από τον Νοέμβριο του 1940 ως τον Μάρτιο του 1941 κυριαρχεί η πεποίθηση πως η Ελλάδα θα νικήσει και θα γλιτώσει τον γενικευμένο πόλεμο. Την άνοιξη, όλα αλλάζουν. Η αποτυχία της Ιταλίας εξοργίζει τον Χίτλερ· η γερμανική εισβολή της 6ης Απριλίου 1941 από τις πεδιάδες της Μακεδονίας βρίσκει τον ελληνικό στρατό εξαντλημένο. Σε λίγες εβδομάδες οι Γερμανοί καταλαμβάνουν την Αθήνα, και η χώρα βυθίζεται στην Κατοχή. Μετά την εποποιία του '40 ακολουθούν σκοτεινά χρόνια, όταν οι εφημερίδες λογοκρίνονται και ο κόσμος πεθαίνει στους δρόμους από την πείνα. Η Ελλάδα στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο πλήρωσε έναν από τους πιο σκληρούς φόρους αίματος στην Ευρώπη.

Κι όμως, ο χειμώνας του 1940-41 παραμένει το πιο φωτεινό κομμάτι της ιστορίας του πολέμου. Αυτό γιορτάζουμε την 28η Οκτωβρίου: τη στιγμή που μια μικρή χώρα, ενωμένη, με αντοχή, πίστη και φρόνημα, είπε «Όχι» και, ενάντια σε κάθε λογική, κατάφερε να νικήσει έναν πολύ ισχυρότερο αντίπαλο, γράφοντας το δικό της έπος. **Α**

Η γενναιότητα του στρατού ξεπέρασε τα καιρικά και όχι μόνο εμπόδια

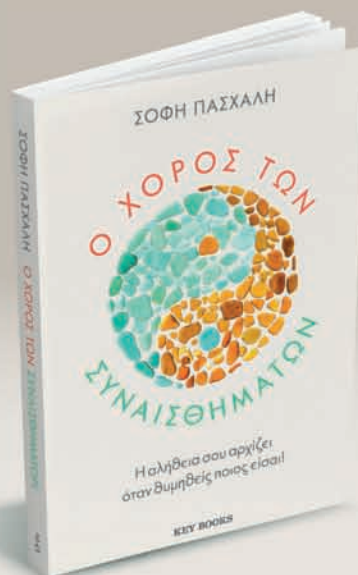
Η ΖΩΗ ΣΟΥ ΑΛΛΑΖΕΙ ΑΠΟ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΞΩ

«Αυτό το βιβλίο το κάνω
δώρο σε όποιον αγαπώ»
— **Mel Robbins**

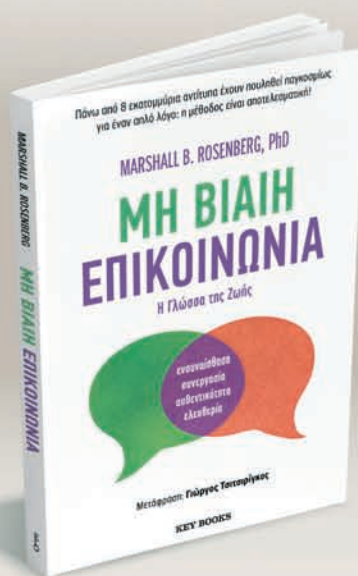
«Η Μέθοδος είναι ένας
πεφωτισμένος οδηγός για
να βελτιώσεις τη ζωή σου»
— **Deepak Chopra**

Ένα βιβλίο-ταξίδι
προς την αυθεντικότητα.

Πρακτικά εργαλεία
για θεραπευόμενους
και θεραπευτές.

Πάνω από 8 εκατομμύρια
αντίτυπα έχουν πουληθεί
παγκοσμίως για έναν απλό λόγο:
η μέθοδος είναι αποτελεσματική!

Δεν είναι ένας οδηγός
για τέλειους γονείς
(δεν υπάρχουν).
Είναι ένα βιβλίο για σένα!

Δεν παίρνεις όσα σου
αξίζουν στη δουλειά;
Αυτό μπορεί ν' αλλάξει!

KEY BOOKS

Ατένα ΦΑΡΡΟΚΖΑΝΤ

Ο λόγος διαμορφώνει την πραγματικότητα

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Γεννημένη στην Τεχεράνη το 1983, πολιτική πρόσφυγας μαζί με τους μαρξιστές γονείς της στη Σουηδία λίγα χρόνια αργότερα, η Ατένα Φαρροκζάντ, εκτός από εντυπωσιακά καλή, βραβευμένη και δημοφιλή ποιήτρια και θεατρική συγγραφέας, είναι μια δημιουργός που γεφυρώνει παραδόσεις: τη μακρά σουηδική παράδοση του μοντερνισμού με την πρωτοποριακή, κουίρ φεμινιστική, πολιτική φωνή της. Αυτή η ικανότητα την κάνει μία από τις πιο ενδιαφέρουσες, απολαυστικές, αναπάντεχες αλλά και γενναϊόδωρες φωνές στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ποίηση. Τη συναντήσαμε λίγο πριν την έναρξη του 11ου Παγκόσμιου Φεστιβάλ Ποίησης της Αθήνας, καλεσμένη του Κύκλου Ποιητών, για να μας μιλήσει για τον κόσμο της, το νέο της βιβλίο στα ελληνικά και τα ολοκαίνουργια θεατρικά της έργα, που μόλις κυκλοφόρησαν στα σουηδικά.

Συναντιόμαστε λίγο πριν από την επίσημη έναρξη του Φεστιβάλ, κοντά στην πλατεία Μαβίλη. Έχει ξανάρθει στην Ελλάδα, σε λογοτεχνικά residencies και ως προσκεκλημένη του Πανθεσσαλικού Φεστιβάλ Ποίησης (μην ξεχνάμε ότι ο τωρινός της εκδότης, η Θράκα, έχει την έδρα του στη Λάρισα), αλλά ποτέ για να παρουσιάσει ποιήματά της στην Αθήνα. Φαίνεται πραγματικά ενθουσιασμένη με την όλη ιδέα.

Της εξηγώ πόσο δημοφιλές έχει υπάρξει το πρώτο της βιβλίο *«Λευκό σε λευκό»* (εκδ. Αντίποδες, 2016, μτφρ. Αντώνη Μπογαδάκη) μεταξύ των ποιητικών κύκλων στην Ελλάδα – όπως βεβαίως και σε τόσες άλλες χώρες. Στη Νορβηγία, όπου το πρωτοδιάβασα υπό τον τίτλο «Hvitverk», είχε φτάσει στις λίστες των λογοτεχνικών μπεστ σέλερ. Είναι ένα πολυφωνικό, σχεδόν θεατρικό έργο, που ασχολείται με την πάλη και τη σύνθεση των ταυτοτήτων, των γενεών, των γλωσσών – κάτι που η συγγραφέας γνωρίζει από πρώτο χέρι ως άνθρωπος αλλά και ως αφηγήτρια, και που χρησιμοποιεί εκτενώς στο έργο της. Για παράδειγμα, στο *«Λευκό σε λευκό»* η φιγούρα της μητέρας λέει στην κόρη της, Ατένα: «Φαίνεται πως δεν σου πέρασε ποτέ απ' το μυαλό ότι ο πολιτισμός πηγάει από το όνομά σου».

«Ξέρεις», λέει η Αθηνά χαμογελώντας, «στα σουηδικά το ρήμα πηγάω είναι *stammar*, που σημαίνει επίσης “τραυλίζω”. Είναι σαν να λέει πως ο πολιτισμός πηγάει αλλά και τραυλίζει από το όνομα Ατένα». Χαμογελάει ντροπαλά. «Το *«Λευκό σε λευκό»* είναι πια τόσο παλιό βιβλίο για μένα – το εξέδωσα πριν από 12 χρόνια. Ήθελα να παίξω με τις προσδοκίες που μπορεί να είχαν οι αναγνώστες για το βιογραφικό μου. Πολλές από τις φράσεις του βιβλίου προέρχονται από άλλους συγγραφείς, από τη Βίβλο ή από άλλα βιβλία, αναμειγμένες με ρήσεις της οικογένειάς μου, οπότε οι ποιητικοί χαρακτήρες που εκφράζουν αυτές τις ιδέες δεν είναι πραγματικά βιογραφικοί, αλλά αχυράνθρωποι, ένα μείγμα προσδοκιών, πραγματικότητας και λογοτεχνικής παράδοσης, φτιαγμένο για να αμφισβητηθεί, να καταρριφθεί. Είχα βάλει σκοπό να παίξω με το ίδιο μου το όνομα, την αυτοβιογραφία μου, για να διαταράξω τις προσδοκίες που έχουν οι αναγνώστες περί μετανάστευσης, ρατσισμού κ.λπ.»

— Έχεις ξαναπεί πως δεν είσαι θαυμάστρια της πεζογραφίας και τώρα νομίζω πως καταλαβαίνω γιατί: δεν χρειάζεσαι την πεζογραφική μυθοπλασία, μυθιστορηματοποι-

είς την ίδια σου την ποίηση. Τι κάνει την ποίηση πιο δυνατή από την πρόζα, κατά τη γνώμη σου;

Νομίζω η ακρίβεια. Η προσήλωση στην ακρίβεια, η προσπάθεια να είσαι πιστός στην ανθρώπινη εμπειρία. Η χρήση του ρυθμού και της εικονοπλασίας για να γράψεις κάτι που να αντηχεί αληθινό στον αναγνώστη, χωρίς απαραίτητως να δημιουργήσεις έναν εντελώς νέο κόσμο, περισσότερο δημιουργώντας ριζικά νέες δυνατότητες μέσα σε υπάρχοντα πλαίσια: σαν να ανοίγεις πόρτες που δεν υπήρχαν πριν. Πάντα σκέφτομαι τη δουλειά μου ως την κόψη ανάμεσα στο εννοιολογικό, το απτό, το πολιτικό και το λυρικό. Ίσως όλοι οι ποιητές να σκέφτονται έτσι, αλλά αυτή η κόψη, αυτό το σημείο συνάντησης είναι το μέρος όπου εγώ νιώθω σπίτι μου. Επίσης, η ποίηση έχει αυτή την... πώς να την πω; Την τραγουδισιμότητα. Είναι λυρική, έχει ρυθμό, έχει μουσικότητα. Αυτά τα στοιχεία είναι εξαιρετικά σημαντικά για μένα.

*

Μου μιλάει για το τελευταίο της βιβλίο στα σουηδικά, *«Τραγωδίες»* (Tragedierna), για το οποίο προσκλήθηκε πρόσφατα να μιλήσει στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου στο Γκέτεμποργκ, τη δεύτερη μεγαλύτερη της Ευρώπης μετά απ' αυτήν της Φρανκφούρτης. Θέμα της φετινής έκθεσης ήταν το θέατρο και το δραματικό κείμενο ως λογοτεχνία. Οι *«Τραγωδίες»* της Φαρροκζάντ είναι μια επανεπεξεργασία –ή μάλλον συνέχιση– της *«Αντιγόνης»*, της *«Μήδειας»* και των *«Περσών»*, από το σημείο όπου σταματάει το πρωτότυπο κείμενο. Ο λόγος που θέλησε να συνεχίσει την πλοκή των θεατρικών αυτών έργων είναι κάτι που μου εξηγεί αργότερα, αλλά προς το παρόν συνεχίζει να μου μιλά για το πόσο σημαντική είναι η συμβολή του λυρικού στοιχείου στην αφηγηματικότητα, είτε ποιητικά είτε θεατρικά.

«Στο Γκέτεμποργκ κάναμε πολλές συζητήσεις για τη διαφορά ανάμεσα στη θεατρική γραφή και στη γραφή στο χαρτί. Μα, όταν γράφω εγώ, η σκηνή, το κοινό, η δημόσια ανάγνωση και το τραγούδι είναι παρόντα και στο γραπτό μου κείμενο. Πάντα φαντάζομαι και τις δύο αυτές καταστάσεις όταν δουλεύω, γιατί αυτό είναι η ποίηση: το λυρικό και το δημόσιο, το κοινό του προφορικού και το κοινό του γραπτού λόγου».

— Ποιοι θα έλεγες ότι είναι οι ποιητικοί σου πρόγονοι;

Θεέ μου, είναι τόσο πολλοί! Αλλά φυσικά οι Σουηδοί ποιητές της μεταπολεμικής περιόδου, ο κύκλος γύρω από τη Νέλι Ζαχς, αυτή η παράδοση του να προσπαθείς να μιλήσεις για τις ανείπωτες φρικαλεότητες του κόσμου με έναν τρόπο μεγαλοπρεπή, επικό σχεδόν, είναι κάτι που με έχει επηρεάσει πολύ. Δεν νομίζω ότι εγώ γράφω απαραίτητα έτσι, αλλά το έργο τους υπήρξε πολύ σημαντικό για μένα, με διαμόρφωσε. Κι επίσης το αρχαίο ελληνικό θέατρο, και δη οι τραγωδίες, με επηρέασαν σε τεράστιο βαθμό. Ύστερα πέρασα τα εφηβικά μου χρόνια διαβάζοντας όλη τη μοντερνιστική ποίηση που μπορούσα να βρω, από κάθε γλώσσα και κάθε γωνιά του κόσμου, ό,τι έπεφτε στα χέρια μου, από τους Γάλλους συμβολιστές ως τους Ρώσους φουτουριστές, όπως όλοι μας (χαμογελάει). Διαβάζαμε ό,τι κυκλοφορούσε. Ήταν, βεβαίως, κυρίως άντρες ποιητές, που έγραφαν για τις γυναίκες και για την παρακμή. Νομίζω ότι όλοι οι Ευρωπαίοι ποιητές κουβαλάμε αυτά τα πράγματα μέσα μας, την ιστορία της λογοτεχνίας και της ποίησης που μιλάει διαμέσου ημών την ώρα που γράφουμε. Μου αρέσει αυτό.

— Και στην άλλη άκρη; Πού πιστεύεις ότι βρίσκεται η πρωτοπορία της σύγχρονης ποίησης; Και προς τα πού προσπαθείς να ωθήσεις εσύ τη σύγχρονη ποίηση;

Χμ, πολύ καλή ερώτηση. Ξέρεις, δίδασκα για πολλά χρόνια, διπύθυνα έναν οργανισμό που πρόσφερε μαθήματα δημιουργικής γραφής. Τότε γνώριζα πολλούς νέους και πολύ ταλαντούχους ανθρώπους κι ήμουν συντονισμένη με τις πιο πρόσφατες εξελίξεις της ποίησης. Αλλά τώρα, ειλικρινά δεν ξέρω. Μα αφού με ρω-

τάς προς τα πού θα ήθελα εγώ να ωθήσω την ποίηση, θα πάω στην κόψη για την οποία μιλούσα πριν, τη διασταύρωση διαφορετικών παραδόσεων. Προσπαθώ να γράφω ποίηση που να είναι μέσα στον κόσμο, που να είναι αυτόπτης μάρτυρας του κόσμου, αλλά και να προσπαθεί να απαντήσει, να παρέμβει – γιατί ο λόγος δεν είναι μόνο καθρέφτης, διαμορφώνει κιόλας την πραγματικότητα, μπορεί να την κάνει όμορφη, τραγουδιστή, απολαυστική και πνευματώδη. Και με χιούμορ. Το χιούμορ είναι πολύ σημαντικό για μένα. Γι' αυτό έγραψα ένα ολόκληρο βιβλίο για τα γαϊδούρια!

Η Ατένα αναφέρεται στη *«Χρονιά του γαϊδάρου»*, συλλογή του 2022, που κυκλοφόρησε μόλις πριν από έναν μήνα στα ελληνικά από τη Θράκα, πάλι σε μετάφραση του Αντώνη Μπογαδάκη. Είναι ένα βαθιά πολιτικό βιβλίο, για τη στάση μας απέναντι στα γαϊδούρια, ως ζώα αλλά και ως αλληγορικούς εκπροσώπους του προλεταριάτου της εποχής μας: του προκαριάτου.

«Το γαϊδούρι είναι το προλεταριάτο του ζωικού κόσμου, έτσι δεν είναι; Πόσες γλώσσες έχουν εκφράσεις που το εξισώνουν με τη βλακεία; Είσαι γαϊδούρι, συχνά, σημαίνει είσαι ηλίθιος, άξεστος, ασυνειδητος... Αυτός ακριβώς είναι ο τρόπος που εκμεταλλεύεται κανείς το προλεταριάτο: τους αποκαλείς ηλίθιους και ζεις με τον ιδρώτα τους».

— Πώς προέκυψε αυτή η αλληγορική ιδέα;

Ήμουν σε μια λαϊκή αγορά στη Στοκχόλμη, κοντά στο σπίτι μου, κι είδα ένα πορσελάνινο γαϊδούρι, ένα τεράστιο πορσελάνινο διακοσμητικό, που το έβαζες δίπλα στην κουζίνα σου για να έχεις μπαχαρικά στα ξύλινα καλαθάκια του. Το αγόρασα και το έβαλα κι εγώ δίπλα στην κουζίνα μου, κι άρχισα να σκέφτομαι πως αυτό το αντικείμενο με αναστάτωνε: κάτι δεν πήγαινε καλά. Κι έπειτα από καιρό συνειδητοποίησα πως έφταιγε το γεγονός ότι ήταν φτιαγμένο από πορσελάνη: αν κάποιος είχε φτιάξει ένα γαϊδούρι από ξύλο, πηλό ή πεπιεσμένο χαρτί, ίσως να μου φαινόταν φυσιολογικό. Μα εδώ υπήρχε αυτή η αναντιστοιχία ανάμεσα στο γαϊδούρι, το ταπεινότερο των ταπεινών, κι αυτό το όμορφο, εύθραυστο, αστικό υλικό. Έτσι έπαθα μια εμμονή με τα γαϊδούρια. Και, όπως κάνω πάντα όταν γράφω ένα βιβλίο, διάβασα ό,τι υπήρχε και δεν υπήρχε για τα γαϊδούρια.

Στην αρχή με θεωρούσα λίγο παράξενη που έγραφα ολόκληρο βιβλίο για τα γαϊδούρια, αλλά μετά ανακάλυψα πως εκατοντάδες ποιητές έχουν γράψει αντίστοιχα πράγματα, σε πάρα πολλές γλώσσες: από τον Αίσωπο, που χρησιμοποιεί το γαϊδούρι πολύ συχνά στους μύθους του, μέχρι την Αγία Γραφή, όπου σε κάθε καθοριστική σκηνή της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης μάρτυρας των γεγονότων είναι ένα γαϊδουράκι. Η τον Χουάν Ραμόν Χιμένεθ, τον Ισπανό νομπελίστα, που έγραψε ολόκληρο βιβλίο για ένα γαϊδούρι, με τίτλο «Ο Πλατέρο κι εγώ». Νομίζω πως το γαϊδούρι για τους συγγραφείς είναι μια προβολή: μοιάζει τόσο οικείο και τόσο διαφορετικό μαζί, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πάμπολλες συμπτώσεις και αναντιστοιχίες για να εκμεταλλευτεί κανείς λογοτεχνικά. Αλλά «Η χρονιά του γαϊδάρου» είναι και κάτι άλλο: είναι επίσης ένα βιβλίο για το πένθος. Νόμιζα πως ήταν μόνο μια κριτική της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης, αλλά ουσιαστικά αποτελεί μεταφορά για το ύστατο φορτίο της ζωής. Το πένθος.

— Μιλήσαμε για το λυρικό και το δημόσιο στην ποίηση, για το ταξικό, να μιλήσουμε και για τον φεμινισμό;

Νομίζω ότι οι «Τραγωδίες», το τελευταίο μου βιβλίο, είναι και το πιο φεμινιστικό μου. Ακόμα και το εξώφυλλο λέει πολλά από μόνο του: μια γυναίκα που σπάζει την πέτρα όπου την έχουν τοποθετήσει για μια αιωνιότητα. Είναι ένα βιβλίο που ξεκινά από την παραδοχή ότι η Μήδεια, η Αντιγόνη, η Ισμήνη και η βασίλισσα των Περσών είναι γυναίκες παγιδευμένες στον ρόλο τους, μέσα στην ιστορία της λογοτεχνίας, καταδικασμένες να επαναλαμβάνουν αυτούς τους ρόλους: μια εγκληματίας πρόσφυγας που σκοτώνει τα παιδιά της, μια μάρτυρας που θα πεθαίνει πάντα για τις πεποιθήσεις της, μια βα-

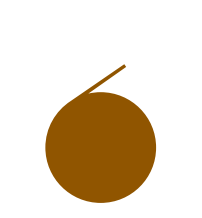
«Λευκό σε λευκό» εκδ. Αντίποδες

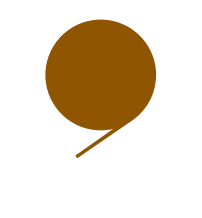
«Η χρονιά του γαϊδάρου» (Δίπλα στη σουηδική έκδοση το γαϊδουράκι της Ατένα)

Οι «Τραγωδίες» στο σουηδικό πρωτότυπο

Υπάρχει κάτι στις αρχαίες ελληνικές τραγωδίες που τις κάνει τόσο επίκαιρες. Άχρονες. Είναι τόσο ωραία γραμμένες και δεν είναι πάνω από τριάντα σελίδες.

σίλισσα που πρέπει να υποδύεται μονίμως τη χαμένη, την κατακτηθείσα από τους Έλληνες. Και έτσι το βιβλίο –τα τρία θεατρικά έργα δηλαδή– τους επιτρέπει να μιλήσουν γι' αυτά τα δεσμά τους. Ήθελα να τις κάνω να θέσουν ερωτήματα για την ιστορία της λογοτεχνίας από φεμινιστική σκοπιά.

Η *Ηθική σύμφωνα με τη Μήδεια*, η πρώτη από τις τραγωδίες, ξεκινά όταν η Μήδεια έχει μόλις σκοτώσει τα παιδιά της κι είναι ένας διάλογος ανάμεσα σ' εκείνη, *«μια σχεδόν ψυχωτική φριγούρα, φυσικά»*, όπως λέει η Ατένα, και στην Ηθική. Το *Κληροδότημα της Αντιγόνης* ξεκινά με την Αντιγόνη νεκρή μέσα στη σπηλιά (*«Έχει αυτοκτονήσει; Δεν το ξέρουμε, το κείμενο του Σοφοκλή είναι λίγο ασαφές πάνω σ' αυτό»*) και ο Κρέων έχει απαγορεύσει, φυσικά, στην πόλη να τη θάψει. *«Αναρωτήθηκα λοιπόν: τι συμβαίνει τότε στην Ισμήνη; Τη μικρή αδελφή, το αντίθετο της Αντιγόνης, το υπάκουο κορίτσι που μέχρι τότε δεν έβρισκε κανένα νόημα στην αντίσταση; Η Ισμήνη είναι που προσπαθεί να καταλάβει την κληρονομιά της Αντιγόνης, για να ανακαλύψει τι πρέπει να κάνει με όλα αυτά τα ανοιχτά μέτωπα που άφησε πίσω η αδελφή της πεθαίνοντας».*

— Και η τρίτη; Αυτή που βασίζεται στους «Πέρσες» του Αισχύλου;

Λοιπόν, η τρίτη είναι στην πραγματικότητα μια φάρσα (γελάει). Πατί, ξέρεις, όπως λέει και ο Καρλ Μαρξ, η ιστορία διαδραματίζεται πρώτα ως τραγωδία, έπειτα ως φάρσα. Συχνά αποκαλώ αυτό το έργο «drag Πέρσες», γιατί στην πραγματικότητα είναι Έλληνες που υποδύονται τους Πέρσες: αποκαλούν τους εαυτούς τους «βαρβάρους!» (γελάει). Ο Έντουαρντ Σάιντ έλεγε ότι ο οριενταλισμός στη δυτική λογοτεχνία γεννήθηκε με αυτό το κείμενο. Τέλος πάντων, το δικό μου έργο λέγεται *Η τιμή των Περσών* και ξεκινά όταν ο θίασος –οι ηθοποιοί που μόλις έχουν παίξει τους Πέρσες– κάθεται στο καμαρίνι μετά την παράσταση και οι ηθοποιοί συζητούν το γεγονός ότι ξανά, για εκατομμυριοστή φορά στην ιστορία, έπαιξαν τους ηττημένους, ενσάρκωσαν έναν ρόλο που εμφορείται από την κοσμοθεωρία κάποιου άλλου, των Ελλήνων δηλαδή, κι έχουν βαρεθεί! Και τότε, η γυναίκα που παίζει τη βασίλισσα των Περσών κι έχει δεσμό με τον Αισχύλο (ο οποίος είναι επίσης χαρακτήρας στο έργο και τη λατρεύει, αλλά μόνο ως το διαρκές, διαχρονικό θύμα, μόνο αν είναι η αιώνια χαμένη της ιστορίας) ξεκινά να βγάζει μια σειρά από λόγους, κι ο θίασος αρχίζει να αντιδρά, μα την ίδια στιγμή κερδίζει κι ένα βραβείο... Υπάρχει πολύ ψωμί σ' όλη αυτή τη φάρσα/μετα-τραγωδία, πέρασα υπέροχα γράφοντάς την.

— Και πώς σου γεννήθηκε η ιδέα να επανεπεξεργαστείς ή μάλλον να συνεχίσεις τις ιστορίες αυτές;

Είναι επειδή ποτέ δεν ξέρω ποια είναι η θέση μου (γελάει δυνατά). Επίσης, πάντα λάτρευα αυτά τα κείμενα. Υπάρχει κάτι στις αρχαίες ελληνικές τραγωδίες που τις κάνει τόσο επίκαιρες. Άχρονες. Είναι τόσο ωραία γραμμένες και δεν είναι πάνω από τριάντα σελίδες. Ο Αριστοτέλης λέει ότι η τραγωδία συμπυκνώνει τον χρόνο: ασχολείται δηλαδή με τα θεμελιώδη θέματα της ανθρώπινης ύπαρξης σε συμπιεσμένο χρόνο, θέματα όπως: τι είναι άνθρωπος; Τι είναι αδελφή; Τι είναι μητέρα; Τι είναι αντίσταση; Ποιο είναι το τίμημα της αντίστασης; Τι σημαίνει να είσαι απλώς ένας ρόλος μέσα στον κόσμο κάποιου άλλου; Όλα αυτά τα ερωτήματα παραμένουν επίκαιρα. Ήταν απολύτως σαφές για μένα, για παράδειγμα, ότι η «Αντιγόνη» του Σοφοκλή είναι ένα έργο για τη νεκροπολιτική, για το πώς το κράτος ασκεί έλεγχο πάνω στα σώματα των νεκρών, ή πάνω στους ζωντανούς μέσω των σωμάτων των νεκρών – μία οξεία κατάσταση στην Παλαιστίνη, στο Ιράν και σε πολλά μέρη όπου τα κράτη ασκούν εξουσία μέσω των σωμάτων των νεκρών αυτή τη στιγμή που μιλάμε.

*

Το «Λευκό σε λευκό» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αντίποδες και «Η χρονιά του γαϊδάρου» από τις εκδόσεις Θράκα, και τα δύο σε μετάφραση Αντώνη Μπογαδάκη από τα σουηδικά.

ΌΤΑΝ ΤΟ ΜΕ-
ΡΑΚΙ ΓΙΝΕ-
ΤΑΙ ΠΑΘΟΣ
και το πάθος
επάγγελμα,
η στιγμή που ξεκίνησαν
όλα μοιάζει θολή. Κάπως
έτσι, ο **Βασίλης Γκογκτζι-
λάς** σχεδιάζει από τότε
που θυμάται τον εαυτό
του. Τα κόμικς υπήρχαν
παντού γύρω του. Στη
σχολή μουσικής όπου πα-
ρακολουθούσε μαθήματα,
στα πατάκια των σπιτιών.
Κάπως έτσι άρχισε κι
αυτός να συλλέγει, αλλά
μέσα από την ανάγνωση
του γεννήθηκε αμέσως η
επιθυμία για τις δικές του
ιστορίες, με υπάρχοντες
αλλά και νεόπλαστους
χαρακτήρες.

Στα 14 του συμμετέχει σε
εκδόσεις κόμικς, όπως
το περιοδικό «Μπού-
μεραγκ». Συνεχίζει με
εικονογραφήσεις για
μέσα της Θεσσαλονίκης,
ενώ κάποια στιγμή έρχε-
ται μια πολύ σημαντική
στιγμή, η συνεργασία με
την ATHENS VOICE και
το περιοδικό «Soul». Τον
γνωρίζει και η μουσική
σκηνή της πόλης, μέσα
από τις συνεργασίες με
τα Μωρά στη Φωτιά του
Στέλιου Σαλβαδόρ, τους
Rusty Cadillac και τον
D. Batistatos. Το 2007,
ο Βασίλης Γκογκτζιλάς
δημιουργεί και εικο-
νογραφεί για τις IDW
Publishing και Image
Comics, labels που ε-
δρεύουν στην Αμερική.
Η ευρύτερη αναγνώρι-
ση έρχεται με τα «The
Adventures of Augusta
Wind» και «The Bigger
Bang», καθώς και με το
«Illustration Now Vol.2»
της Taschen, αλλά και με
τη συνεργασία του με το
περιοδικό «Heavy Metal».

Ενας από τους σημαντικώ-
τερους ήρωές του είναι ο
Άστρο. Ένα νεαρό αγόρι
το οποίο ξεκινάει ένα
μακρύ ταξίδι στην αρχαία
Ελλάδα για να βρει εξα-
φανισμένα παιδιά, καθώς
οι απαγωγές αυξάνονται
σε όλη τη χώρα. Το ταξίδι
του Άστρο (σε κείμενα του
Όνρι Κόμπαν) είναι γε-
μάτο περιπέτειες και ανα-
τροπές, σε μια ιστορία για
την πίστη στον μύθο και τη
φαντασία.

Ο Βασίλης Γκογκτζιλάς
μάς μίλησε για το νέο του
κόμικς, τους συμβολι-
σμούς του Άστρο, καθώς
και τη γενικότερη προσέγ-
γισή του στην τέχνη.
Το «Άστρο» κυκλοφορεί
στα ελληνικά από τις εκ-
δόσεις Ένατη Διάσταση.

ΤΟ ΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΓΚΟΓΚΤΖΙΛΑ

Από τη Θεσσαλονίκη στον Όλυμπο.
Ο γνωστός κομίστας μιλάει για τον ήρωά του,
τον νεαρό Άστρο, και τις περιπέτειές του στο
ομώνυμο κόμικς που μόλις κυκλοφόρησε.

Του ΜΠΑΜΠΗ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

— **Πώς σας ήρθε η έμπνευση για τον Άστρο και την ιστορία του;** Το βασικό ερέθισμα για τη δημιουργία της ιστορίας ήταν οι βόλτες μου στην παραλία της Θεσσαλονίκης, απ' όπου βλέπω τον Όλυμπο. Η αντίθεση μεταξύ των ανθρώπων που περπατούν μιλώντας για τα καθημερινά, για πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα, και της θέας του Ολύμπου —ενός συμβόλου μύθου και φαντασίας— μου έδινε την αίσθηση πως ο μύθος είναι ξεχασμένος. Σκοπός μου ήταν να δημιουργήσω κάτι πάνω σε αυτή την αίσθηση: θεούς και δαίμονες να μάχονται για την εξουσία του Ολύμπου, ενώ παράλληλα εκτυλίσσονται δραματικά γεγονότα. Ένα ακόμη στοιχείο έμπνευσης ήταν οι παιδικές μου διακοπές, διαβάζοντας Τζακ Κέρμυι κάτω από μια ομπρέλα στην παραλία. Η αντίθεση του φανταστικού στις ιστορίες του με το ελληνικό στοιχείο συχνά μου πυροδοτούσε ερεθίσματα για νέες ιστορίες.

— **Κεντρικά πρόσωπα στην ιστορία είναι τα παιδιά. Ποιος είναι ο συμβολισμός τους στο κόμικς και πώς διαμορφώνονται γύρω τους οι υπόλοιποι χαρακτήρες;** Εκφράζω την

αθωότητα μέσα από τον τρόπο που θεωρώ πως πρέπει να αντιμετωπίζουν την πραγματικότητα. Να αντιμετωπίζουν κάθε δυσκολία με θάρρος και κουράγιο. Η ζωή είναι ένα θαύμα· με ευγνωμοσύνη για κάθε μέρα που ο ήλιος ξεπροβάλλει, ξεκινάμε για νέες περιπέτειες! Τα νέα παιδιά είναι το μέλλον και πρέπει όλοι να προσπαθούμε να τα στηρίζουμε και να τα κατανοούμε.

— **Ποιοι είναι αντίστοιχα οι συμβολισμοί των χαρακτήρων που συναντάει ο Άστρο; Ειδικά οι Τιτάνες μοιάζουν να θέλουν να πουν κάτι παραπάνω.** Ήθελα να δείξω συμπάθεια και για τους Τιτάνες. Ότι καταστροφικό συμβαίνει στην ιστορία συμβαίνει επειδή είναι στη φύση τους. Δεν μπορούν να κάνουν διαφορετικά· είναι καταστροφικοί από τη φύση τους. Υπάρχουν βέβαια και μυθολογικά πλάσματα που βοηθούν τον Άστρο στο ταξίδι του.

— **Ποιο είναι το «κοσμικό αστείο» που αναφέρεται στο βιβλίο (σ.σ. «Κανέναν λόγο να αγωνίζεται κανείς. Το σύμπαν θα γελάσει τελευταίο»);** Το κοσμικό αστείο είναι ίσως η αρνητική ματιά του Τιτάνα απέναντι στη φύση του· η ματαιότητα της ζωής, σε αντίθεση με το θετικό βλέμμα, που σε ωθεί να τη γεμίζεις με όσα σε κάνουν να νιώθεις όμορφα.

— **Ποια είναι η διαδικασία δημιουργίας του κόμικς για εσάς; Εμπνέεστε τα σκίτσα στο τέλος ή ταυτόχρονα με τους διαλόγους, όταν αυτοί ξεδιπλώνονται;** Δουλεύω κυρίως οπτικά όσον αφορά τον σχεδιασμό της ιστορίας. Στο μυαλό μου υπάρχουν εικόνες, ήχοι και κίνηση. Αυτό μεταφράζεται σε

σχεδιασμό σελίδων πρώτα. Όλη η ιστορία αναπτύσσεται οπτικά. Συνήθως για τους διαλόγους συνεργάζομαι με συγγραφείς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, πίστευα ότι ο Όνρι Κόμπαν, με τον οποίο είχα ξανασυνεργαστεί σε δικό του κόμικς («Marx, a tale of neglect»), ήταν ο ιδανικός για τα κείμενα και τους διαλόγους. Του έστειλα περιγραφές του τι συμβαίνει ανά σκηνή και τη φύση των χαρακτήρων, καθώς και το τι ήθελα να εκφράσω πίσω από κάθε εικόνα. Και θέλω να πιστεύω πως το αποτέλεσμα ήταν εξαιρετικά ικανοποιητικό.

— **Πείτε μας δύο Έλληνες και δύο ξένους κομίστες που θαυμάζετε. Τι θα ξεχωρίζατε στο έργο τους;** Μου αρέσουν όλα, από το πιο θεωρητικά κακοσχεδιασμένο μέχρι το πιο εικαστικά άρτιο. Βρίσκω μεγάλη γοητεία στο να σχεδιάζει κανείς ιστορίες σε χαρτί και θεωρώ την τέχνη του κόμικς την πιο πλήρη εκφραστικά από όλες τις τέχνες. Αν ξεχωρίζα κάποιους από τους συναδέλφους, ο ένας θα ήταν ο Γιάννης Μυλωνογιάννης, που πιστεύω πως έχει δαμάσει την αφήγηση, κι ο άλλος ο Κώστας Κυριακάκης, για την ευαισθησία στη γραμμή και το καλό σχέδιο. Από το εξωτερικό θαυμάζω τη δουλειά του φίλου Σαμ Κιθ, αλλά και του Μπέρνι Ράιτσον. Φυσικά, υπάρχουν πάρα πολλοί καλοί σχεδιαστές και δημιουργοί, ενώ οι επιρροές μου έρχονται από όλο το φάσμα των τεχνών.

— **Ποια θα μπορούσε να είναι η μεγαλύτερη φιλοδοξία σας ως κομίστα;** Νομίζω ότι, όσον αφορά τις φιλοδοξίες μου, έχω κλείσει. Το να ξυπνάω και να σχεδιάζω κάθε μέρα είναι πλέον ο μοναδικός μου σκοπός. Έχω συνεργαστεί με πολύ αξιόλογους συγγραφείς, με μεγάλους εκδότες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Συνεχίζω κάποιες συνεργασίες με αξιόλογους ανθρώπους και εύχομαι να το κάνω για πολλά χρόνια ακόμη.

— **Έχετε κάποια ιδέα για ένα επόμενο project; Τι θα θέλατε να εξερευνήσετε μέσω της επόμενης δουλειάς σας;** Υπάρχουν στα σκαριά κάποιες εκδόσεις και συνεργασίες. Έχω επίσης έτοιμο ένα κόμικς ρομαντικής φαντασίας, το οποίο ονομάζω «Johnny Rocket», και θα ήθελα να το δω και αυτό σε ελληνική έκδοση, όπως έγινε με τον Άστρο. Προσπαθώ να είμαι επιλεκτικός με ό,τι κάνω. Δουλεύω κάποιες ιστορίες για αρκετά χρόνια πριν φτάσουν να τυπωθούν, και άλλες παράλληλα μεταξύ τους. Θέματα και ερεθίσματα υπάρχουν καθημερινά — πάρα πολλά! **A**

Το να ξυπνάω
και να
σχεδιάζω
κάθε μέρα
είναι πλέον
ο μοναδικός
μου σκοπός

Οι ιστορίες πίσω από τα «Ζεστά ποτά» των Χάρη και Πάνου Κατσιμίχα

Ένα βιβλίο για τα 40 χρόνια από την κυκλοφορία του ιστορικού δίσκου

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ

Ταξίδι στον χρόνο, 40 χρόνια πίσω, στη χρυσή εποχή των περιοδικών, των media, της παγκόσμιας μουσικής παραγωγής και της άνοιξης, θα λέγαμε, της νέας ελληνικής δισκογραφίας. 1985 και κυκλοφορεί ο δίσκος «Ζεστά ποτά», που υπέγραψαν δυο καινούργιες φάτσες στη γειτονιά: ο Χάρης και ο Πάνος Κατσιμίχας. Ήταν ένα άλμπουμ που σημάδεψε γενιές ακροατών και άλλαξε, κατά κάποιον τρόπο, τη ροή της ελληνικής μουσικής. Ένα άλμπουμ που συνδύασε δύο πατρίδες, την Ελλάδα της παραδοσιακής μπαλάντας και την Αμερική των ροκ ποιητών. Τραγούδια που έμοιαζαν ξενόφερτα, όχι μόνο λόγω ήχου, αλλά και λόγω θεματικής και γλώσσας, και κατάφεραν να εκφράσουν την αστική καθημερινότητα με ειλικρίνεια και τρυφερότητα.

Σαν γιορτή αυτού του ιστορικού πρώτου άλμπουμ, ζητήσαμε από τον Σπύρο Αραβανή, φιλόλογο, διδάκτορα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και συγγραφέα βιβλίων σχετικών με το ελληνικό τραγούδι, όπως η αυτοβιογραφική αφήγηση του Μάνου Ελευθερίου «Μαλαματένια λόγια», να μας ταξιδέψει στις ιστορίες που υπάρχουν πίσω από τα «Ζεστά ποτά», έτσι όπως τις παρουσιάζει στο ομώνυμο βιβλίο του, το οποίο μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Οξύ. Μάλιστα, την εισαγωγή του βιβλίου υπογράφουν ο Χάρης και ο Πάνος Κατσιμίχας, σαν μια σφραγίδα αλήθειας στις ιστορίες που κρύβονται στις σελίδες του.

Σπύρος Αραβανής

— Πώς γράφτηκαν τα «Ζεστά ποτά»; Ποια ήταν η διαδικασία που ακολουθούσαν οι δυο τους όταν έγραφαν ένα τραγούδι;

Οι Κατσιμίχαιοι είχαν αρχίσει να γράφουν τραγούδια από πολύ μικροί, από 15 χρονών, επηρεασμένοι από τα βιώματά τους, είτε από τη Δύση είτε από την Ανατολή. Από το λαϊκό τραγούδι, τα δημοτικά, τα αρβανίτικα. Και σιγά σιγά, μπαίνοντας στην εφηβεία, έρχονται και τα ροκ ακούσματα.

— Βέβαια, έχουν ζήσει και στο Βερολίνο.

Στο Βερολίνο έζησαν μετά, αφού τελείωσαν το πανεπιστήμιο. Δεν ήταν παιδιά μεταναστών. Εκεί πήγαν από προσωπική επιλογή, όχι για σπουδές. Στο Βερολίνο γράφουν τραγούδια μαζί, αλλά κι ο καθένας ξεχωριστά. Υπάρχει μια πολύ δυνατή ανάμνηση στο βιβλίο, που, νομίζω, είναι ένας ωραίος τρόπος δημιουργίας τραγουδιού. Την περιγράφει ο Χάρης και μιλάει για το μεταφυσικό στοιχείο στον τρόπο δημιουργίας ανάμεσα σε διδύμους. Γράφει τη μελωδία ο ένας και παράλληλα ο άλλος τον στίχο. Με τις δύο κιθάρες, ο ένας απέναντι στον άλλον. Το πρώτο τραγούδι που μπαίνει στον δίσκο είναι ο «Φάνης», γραμμένο το 1977.

— Σκληρό τραγούδι.

Σκληρό, μέχρι και σήμερα. Και μουσικά και στιχουργικά. Μιλάει για σκληρά θέματα, για τα ναρκωτικά, τη φυλακή, τον βιασμό και για το στίγμα που τα συνοδεύει. Για την προσπάθεια να επανενταχθεί κανείς βγαίνοντας απ' αυτά, ενώ το σύστημα τον αποβάλλει. Είμαστε στο 1985, στην ανατολή μιας σοσιαλιστικής εποχής, στο άνοιγμα ενός νέου ορίζοντα, στις απαρχές μιας νέας μορφής κοινωνίας. Όλα αυτά αποτυπώνονται και στο ελληνικό λαϊκό τραγούδι. Εμφανίζονται τα σκυλάδικα. Υπάρχει μια ευημερία, μια άνθηση, επιδόματα, παροχές....

— ΠΑΣΟΚ!

ΠΑΣΟΚ λοιπόν, με μία λέξη. Στον «Φάνη» αυτό καταγράφεται. Όταν βγήκε, οι ακροατές αυτών των τραγουδιών κάπου ταρακουνήθηκαν. Λένε «να, δεν είναι μόνο αυτό που βλέπουμε μπροστά μας, είναι κι αυτό που ζούμε αλλά δεν ξέρουμε ότι το ζούμε». Ε, αυτό έρχονται οι Κατσιμίχαιοι και το παρουσιάζουν.

— Ξέρω ότι ειδικά για τον «Φάνη» υπήρχαν αντιρρήσεις στο να μπει στον δίσκο – ή τέλος πάντων αμφιβολίες.

Αυτή είναι μια πολύ ωραία ιστορία. Για να μπει το τραγούδι στον δίσκο, πάτησε πόδι ο Μανώλης Ρασούλης. Ως παραγωγός, δεν επενέβη στον δίσκο δημιουργικά, δηλαδή δεν ζήτησε να αλλάξουν στίχοι, μουσικές – τίποτα τέτοιο. Εκείνος απλώς άκουσε τα τραγούδια και είπε πάμε. Έτσι προχώρησαν στην ηχογράφηση. Ο Μανώλης γνώριζε τους Κατσιμίχαιους γιατί με τον Πάνο ήταν μαζί στους «Αχαρνές» του Σαββόπουλου. Και τα αδέρφια διηγούνται με γλαφυρότητα το πώς εμφανίζεται ένα βράδυ, ενώ έχει προκύψει το θέμα της επιφύλαξης της εταιρείας να συμπεριλάβει το τραγούδι στον δίσκο γιατί «μιλάει για ναρκωτικά» αλλά και λόγω της μεγάλης διάρκειάς του. Τέλος πάντων, μπαίνει ξημερώματα ο Ρασούλης στο στούντιο και λέει πως το τραγούδι θα μπει και με τη διάρκεια που έχει, έξι λεπτά.

— Ο Ρασούλης μάλιστα τότε ήταν μεγάλο όνομα, κι όχι μόνο λόγω του background της συνεργασίας του με τον Ξυδάκη. Η προσωπικότητά του είχε και μια, ας πούμε, φιλολογική πλευρά. Ήταν εκδότης περιοδικού, είχε άποψη, έβγαζε μανιφέστα.

Και στη δισκογραφία έχαιρε εκτίμησης. Μετά την επιτυχία που έκανε με την «Εκδίκηση της γυφτιάς» και με τα άλλα του τραγούδια, είχε

δύναμη στον χώρο. Παρ’ όλα αυτά, δεν είχε καταφέρει μέχρι το 1985 να ανοίξει τις πόρτες σ’ αυτή τη δουλειά, ενώ είχε την κασέτα στα χέρια του. Ωστόσο επέμενε. Το βιβλίο τελιώνει με τις ευχαριστίες των Κατσιμιχαίων προς τον Ρασούλη. Έπεται από 40 χρόνια συνεχίζου- ναν να πιστεύουν ότι, αν δεν επέμενε αυτός, αν δεν έβγαине μπροστά ο Ρασούλης, ο δίσκος ίσως να μην είχε ηχογραφηθεί. Προσωπικά δεν το πιστεύω. Δηλαδή πιστεύω πως θα βρισκόταν τρόπος. Δεν μπορεί το πο- τάμι να μην κυλήσει.

— **Πάμε λοιπόν στον δίσκο, πάμε στις επιρροές, στο Μπραχάμι, τη γειτονιά τους.**

Στο βιβλίο αναφέρονται οι επιρροές τους, αλλά και σε συνεντεύξεις που είχαν δώσει πιο παλιά μιλούν για τη γειτονιά, το αστικό τοπίο, τις ιστορίες που μετουσιώ- νουν σε τραγούδια. Αυτό δεν έγινε μόνο το 1985. Αυτό γίνεται μέχρι και σήμερα. Έτσι και ο δεύτερος δίσκος, μια και μιλάμε για το Μπραχάμι, έχει τα «Σήματα Μορς», με τους στίχους «Μπραχάμι, χρώμα μελανί, ασπρόμαυ- ρες σκληρές φωτογραφίες...». Αυτό είναι γραμμένο την περίοδο που είχαν γραφτεί και τα «Ζεστά ποτά».

— **Το Βερολίνο τι νομίζεις ότι έφερε στη μουσική τους, ή μάλλον στα τραγούδια τους.**

Νομίζω ότι επηρέασε το παίξιμο, το ερμηνευτικό μέ- ρος, τη φωνή και γενικότερα τη νοοτροπία τους. Στο Βερολίνο εμφανίστηκαν πολλά βράδια σε παμπ και σε μουσικές σκηνές. Το παίξιμό τους εκεί έγινε λίγο πιο δυ- τικότροπο. Και απέκτησαν την εμπειρία να παρουσιά- ζουν τα τραγούδια, τα ξένα κυρίως αλλά και τα ελληνι- κά, γιατί θητεύσανε και στο λαϊκό τραγούδι. Θεωρώ ότι ήταν μια πολύ σπουδαία εμπειρία, γιατί όταν επέστρε- ψαν, το ’85, 33 χρονών, ήταν έτοιμοι. Εκεί είχαν οσμώ- σεις με πολλούς καλλιτέχνες, διαφορετικής γενιάς, και έχουν μιλήσει για κάποιες πολύ ωραίες συναντήσεις που είχαν στις παμπ όπου έπαιζαν.

Λέει χαρακτηριστικά ο Χάρης: «Το 1978, σε μια φολκ παμπ, αργά πάλι, μετά την εμφάνισή μας καθόμασταν στο μπαρ και πίναμε μπύρα. Στο πάλκο εκείνη την ώρα έπαιζε ένα μπλουζ τριό, Αμερικανοί της βάσης. Κάποια στιγμή μπήκε ένας τύπος γύρω στα 50, ανέβηκε στη σκηνή, πήρε την κιθάρα και άρχισε να παίζει μπλουζ. Το μαγαζί ήταν γεμάτο μουσικούς. Ο τύπος είπε “Ο- ποιος θέλει τζαμάρει μαζί μου ελεύθερα”. Μαζεύτηκαν διάφοροι με κρουστά, ακουστικές κιθάρες, άλλοι στη σκηνή κι όσοι δεν χώραγαν κάθισαν στα τραπέζια, κι άρχισε ένα τρομερό τζαμ-σέσιον. Πήγε και ο Πάνος στα καμαρίνια, έφερε δυο τρεις φουσαρμόνικες και τζαμάρι- ζε επί μιάμιση ώρα με τον μπλουζίστα, τον Αλέξης Κόρ- νερ. Έτσι τον λέγανε τον τύπο».

— **Ένα τεράστιο όνομα στον χώρο των μπλουζ, έτσι; Για να μη μιλήσω για την Τζούντι Κόλινς, η οποία, όπως λένε οι ίδιοι, σκώθηκε και τους φίλησε. Αυτό έγινε το 1977. Τους φίλησε η ιέρεια της γενιάς του ’60, της γενιάς πριν από τον Μπομπ Ντίλαν, και μέντορας της Τζόαν Μπαέζ!**

— **Και έρχεται το άλμπουμ «Ζεστά ποτά» το 1985, στην πιο καίρια στιγμή, νομίζω. Ήταν μια χρυσή ε- ποχή για την ελληνική δισκογραφία, όπου το ελλη- νικό τραγούδι ξανακοίταζε το λαϊκό και γίνονταν παντρέματα. Έτσι πρόχειρα τώρα, θα αναφέρω τους Φατμέ ή τους Χειμερινούς Κολυμβητές.**

Εγώ βάζω και τους αδερφούς Κατσιμίχα σ’ αυτή την κατηγορία. Που έκαναν ένα βήμα μεταξύ ηλεκτρικού, ακουστικού ροκ και ελληνικής μουσικής γενικότερα. Η πενταετία του 1980-1985 είναι μια εποχή που, μετά την «Εκδίκηση της γυφτιάς», υπάρχει αυτό το νεολαϊκό στοιχείο. Η Αλεξίου και η Αρβανιτάκη, η Βιτάλη, οι με- γάλες βραδιές στον Λυκαβηττό... Συνέχιζε να υπάρχει ο Θεοδωράκης, που συνεργαζόταν με τον Τριπολίτη, και φυσικά ο Χατζηδάκης με την «Εποχή της Μελλισάν- θης». Τότε έγιναν και για δύο χρονιές οι Αγώνες Ελληνι- κού Τραγουδιού της Κέρκυρας, του Μάνου Χατζηδάκι, απ’ όπου, στην ουσία, ξεπήδησε και ο Πάνος Κατσιμίχας με το «Μια βραδιά στο Λούκι». Αυτοί οι Αγώνες εισήγα- γαν ένα καινούργιο είδος, που καταχωρίστηκε αμέσως, ακαριαία. Και παράλληλα υπάρχει και η άνθηση της πιο νέας γενιάς της εγχώριας ροκ και new wave σκηνής·

μαγαζιά όπως το Κύτταρο. Έχει ανοίξει η βεντάλια. Έρχονται, όμως, οι αστικές ιστορίες με τους Κατσιμι- χαίους και γίνεται το πάντρεμα. Οι αδερφοί Κατσιμίχα ένωσαν ότι είχαν συγγένεια με πολλά ονόματα της ελληνικής σκηνής τότε, μη σου πω και τώρα. Εννοώ, συνυπάρχουν και ως φίλοι, ως γνωριμίες. Ο Γιάννης Σπάθας των Socrates Drank the Conium, ενορχηστρω- τής του δίσκου μαζί με τον Νίκο Αντύπα, κάνουν βρα- διές στο Κύτταρο, όπου καλούν διάφορους και τζαμά- ρουν. Τον Σιδηρόπουλο, τους Δάμων και Φιντίας, τον συγχωρεμένο τον Παντελή Δεληγιαννίδη. Εκεί είναι και οι Κατσιμιχαίοι και παίζουν. Παίρνουν το χρίσμα και από τη Σαββοπουλική σκηνή και από τη σκηνή Socrates- Κύτταρο-Παύλος Σιδηρόπουλος.

— **Η Αθήνα πώς υπάρχει μέσα στα «Ζεστά ποτά»;**

Υπάρχει με την πιο ανάλαφρη πλευρά, δηλαδή τα σίρι- αλ. Η Ρίτα από το «Ρίτα, Ριτάκι» είναι μια ηρωίδα ενός σίριαλ που έβλεπε εκείνη την περίοδο ο Χάρης στην τηλεόραση. Δεν θυμάμαι τώρα πώς ακριβώς λεγόταν, αλλά το Ριτάκι ήταν η Λίλα Καφαντάρη, την οποία είχε ερωτευτεί ένας άντρας αντίστοιχης ηλικίας με τους Κατσιμιχαίους, που τον υποδύοταν ο Νικήτας Τσακί- ρογλου. Από την άλλη πλευρά υπάρχει η ανεργία – την εποχή για την οποία μιλάμε έχουμε ένα απεργιακό κύ- μα, με 726 απεργίες μόνο μέσα στο 1980, όπως βρήκα. 21 εκατομμύρια χαμένες ώρες εργασίας. Το λέω αυτό γιατί έρχεται το τραγούδι των Κατσιμιχαίων «Για ένα κομμάτι ψωμί» και πέφτει πάνω σε τέτοια στοιχεία. Δεν σημαίνει ότι είναι γραμμένο γι’ αυτό το γεγονός, αλλά αγγίζει ακριβώς αυτή την εποχή. Επίσης έχουμε τα μαγαζιά της νύχτας, το Λούκι και άλλα μπαρ όπου τα αδέρφια συχνάζουν και κάνουν αυτές τις ωραίες βραδιές τους. Παράλληλα, στον δίσκο υπάρχουν και στοιχεία όπως το κίνημα για την ισότητα των γυναικών, που αρχίζει εκείνη την εποχή, ένα τρίπτυχο ουσιαστικά με τις ελευθερίες, τη γυναίκα και τη χειραφέτηση. Έτσι έρχονται και τα «Κορίτσια της συγγνώμης».

— **Εσύ πώς είχες βιώσει στα νιάτα σου τον δίσκο, πώς τον είχες ακούσει; Ήσουν μικρός τότε.**

Είμαι έξι χρόνια μεγαλύτερος από τον δίσκο. Δηλαδή, όταν ήμουν δέκα, είχε κυκλοφορήσει μόλις δυο τρία χρόνια πριν, και ήταν ήδη μεγάλη επιτυχία. Εγώ λοιπόν, ξεκίνησα με τον Δούρειο Ίππο του δίσκου, το «Ρίτα, Ρι- τάκι». Ήταν πραγματικά το τραγούδι που άκουγαν όλοι. Το θυμάμαι σαν τώρα, ακούγεται η εισαγωγή κι έπειτα ξέρουμε ότι θα αρχίσει το πιανάκι και θα πεταχτούμε για να χορέψουμε. Αυτό είναι ένα βίωμά μου. Οπότε μ’ αυτόν τον τρόπο ήρθα σε επαφή και με τα άλλα τραγού- δια, τα οποία τα γνώριζες λόγω της «Ρίτας». Και με το «Μια βραδιά στο Λούκι» έτσι συνέβη. Είναι τραγούδια που μπορείς να παίζεις με μια κιθάρα, όχι εύκολα, αλλά μπορείς να τα παίζεις σε μια παρέα. Μας συντρόφευαν. Μετά, στην εφηβεία, αρχίζεις και ψάχνεις περισσότε- ρο. Και πέφτεις πάνω στον «Φάνη».

— **Πάμε πίσω στο βιβλίο, όπου γίνεται μια αναφορά στην Τράπεζα Θεμάτων του Υπουργείου Παιδείας. Μίλα μας λίγο γι’ αυτή την ιστορία.**

Αν καταλαβαίνω σωστά την ερώτηση, αφορά τον «Φά- νη». Σ’ αυτό δεν έχουν παρέμβει οι Κατσιμιχαίοι, απλώς ο «Φάνης» έχει ενταχθεί στην Τράπεζα Θεμάτων του Υπουργείου – είναι θέμα που δίνεται στα παιδιά για το μάθημα της Λογοτεχνίας στο Λύκειο. Επειδή είμαι εκ- παιδευτικός και το ζω, όταν το είδα, είχα ανάμεικτα συ- ναισθήματα. Λέω, είναι πολύ σημαντικό να μπαίνουν οι στίχοι τραγουδιών, και μάλιστα τέτοιων τραγουδιών, στα βιβλία και να διδάσκονται στα παιδιά, και όχι μόνο στίχοι μεγάλων ποιητών. Ήθελα να δω τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν το θέμα οι άνθρωποι στην Τράπεζα Θεμάτων, τη θεματολογία στις ερωτήσεις και τις απαντήσεις που δίνονται. Ήθελα να δω πώς η επίση- μη πολιτική, το Υπουργείο Παιδείας και οι εκπαιδευτι- κοί διαχειρίζονται τέτοια θέματα. Αλλά είχα ανάμεικτα συναισθήματα για το ότι ένα τραγούδι, ένα βίωμα, που είναι άυλο, όπως η μουσική, μπαίνει ως θέμα για να το γράφουν στα διαγωνίσματα τα παιδιά. Το να διαβάζεις ένα τέτοιο τραγούδι σε σχολικό βιβλίο έχει μια πολύ θετική πλευρά αλλά και μια αρνητική: χάνεται η μαγεία του τραγουδιού, της τέχνης.

Όλα τα τραγούδια τους είναι σχεδόν αυτο-βιογραφικά, οι στίχοι με τόση ζωντάνια, που λες, δεν μπορεί, το έχουν ζήσει έτσι όπως το περιγράφουν

**Σπύρος Αραβανής
Ζεστά ποτά
(εκδ. ΟΞΫ)**

— **Ας μιλήσουμε για το εξώφυλλο του άλμπουμ. Έ- χει πει κάτι γι’ αυτό η art director που το σχεδίασε, η Ντόρα Ρίζου...**

Η Ντόρα Ρίζου ήταν μια από τους πρωταγωνιστές από τους οποίους ζήτησα βοήθεια για το βιβλίο, ήταν τότε η καλλιτεχνική διευθύντρια. Θυμάται ακόμα πώς μπή- καν μαζί με τον Ρασούλη στο γραφείο της – αν και την επιλογή της φωτογραφίας την είχαν κάνει ήδη ο Χάρης και ο Πάνος. Είναι φωτογραφημένοι στο γνωστό βενζι- νάδικο που υπήρχε στην Αγίου Δημητρίου στο Μπρα- χάμι – εκεί πηγαίνανε τα βράδια μετά τις πρόβες τους. Στον αυτόματο πωλητή που γράφει επάνω «Ζεστά Πο- τά». Νομίζω ότι δεν υπήρχε άλλο μέρος που να καθρε- φτίζει τις αγωνίες, τα συναισθήματα, τις μνήμες τους, τις σκέψεις τους, το όνειρά τους καλύτερα απ’ αυτό το στέκι, όπου κατέληγαν οι δυο τους και συζητούσαν.

— **Έχουν και οι δύο μια εμφάνιση κάπως νουάρ θα έλεγα, εκτός του φωτισμού για να τραβηχτεί η φω- τογραφία, γιατί ήταν νύχτα. Και η καμπαρντίνα του ενός από τους δύο έδινε έναν τόνο λίγο νοσταλγικό, σαν παλιό φιλμ. Αλλά με τη φωτογραφία αποδιδό- ταν και το ύφος της πόλης.**

Λένε: «Όταν πήγαμε στον Μανώλη και του δείξαμε το σημείο που θέλαμε να βγάλουμε τη φωτογραφία, μαγεύτηκε. Τον πήγαμε χαράματα, με κρύο, μετά από ξενύχτι, με ποτάκια και τα λοιπά στο σπίτι μας». Κι έπει- τα από τρεις τέσσερις μέρες πήγανε χαράματα, χωρίς συνεργεία, χωρίς μακιγέρ, χωρίς όλα αυτά που ζήσανε τα επόμενα χρόνια. Νύχτα, με κρύο, φόρεσαν τα παλτά τους, φωτογραφήθηκαν, κι ο φωτισμός είναι από τους προβολείς του αυτοκινήτου μιας φίλης τους που ήταν εκεί. Αυτό είναι κάτι που θυμάται και επιβεβαιώνει κι ο ίδιος ο φωτογράφος, ο οποίος ζει στην Αίγινα.

— **Ήταν ιδιαίτερο εξώφυλλο και, όπως και ο τίτλος, έδινε μια πολύ όμορφη, μοναχική διάθεση: κάποιος που μέσα στο κρύο, νύχτα, πάει να πάρει ένα ζεστό ποτό. Δεν θυμάμαι ποιος ακριβώς έχει πει ότι το ε- ξώφυλλο είναι το ενδέκατο τραγούδι του δίσκου – μια πάρα πολύ ωραία παρατήρηση. Υπάρχουν ι- στορίες εκτός πλάνου, πράγματα που σου είπαν τα δυο αδέρφια και άφησες εκτός βιβλίου;**

Οχι, δεν υπάρχουν. Ήταν οι ιστορίες που έπρεπε να ει- πωθούν. Έχουν περάσει και 40 χρόνια από τότε. Κι εγώ, αν ήμουν στη θέση κάποιου που μετά από 40 χρόνια θα έπρεπε να θυμηθεί και να πει λεπτομέρειες, θα δυσκο- λευόμουν. Δεν υπήρχαν άλλες ιστορίες.

— **Σήμερα πώς είναι οι Κατσιμιχαίοι;**

Ο τρόπος με τον οποίο εμφανίζονται είναι μια συνειδη- τή επιλογή τους. Ο Πάνος είναι ενεργός στη μουσική, βγάζει τραγούδια ανά πολύ κοντινά διαστήματα. Έχει παρουσία. Επέλεξε πώς θέλει να πορευτεί. Το ίδιο και ο Χάρης. Σεβόμαστε όλοι την αποχή του ή, καλύτερα, την απόφασή του να ζει τη ζωή του με τον τρόπο που θέλει. Αλλά και την τέχνη του. Ας μη ξεχνάμε ότι πριν από λίγο καιρό κυκλοφόρησε δίσκο στον οποίο τρα- γουδάει μελοποιημένη ποίηση.

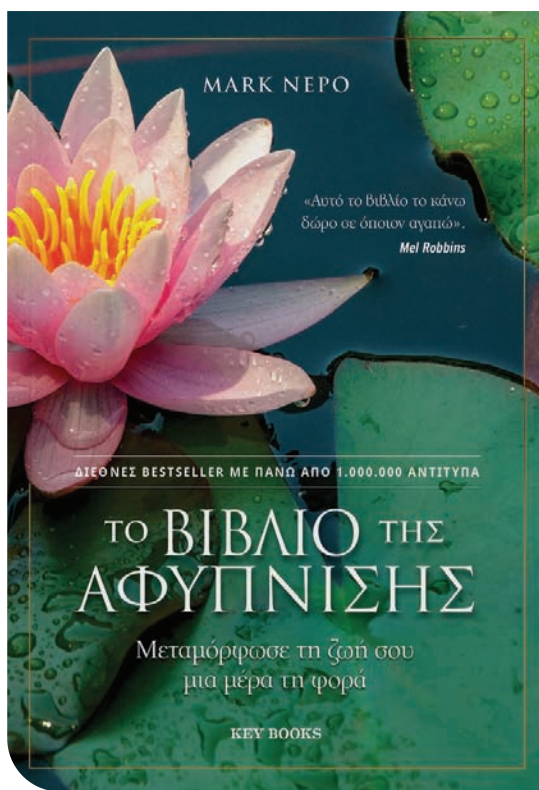
— **Θέλω να τελειώσουμε με την αναφορά σε ένα τραγούδι που έγραψε ο Πάνος. Είναι το πιο πρό- σφατο τραγούδι του, το «Flashback», που κυκλο- φόρησε τον Δεκέμβριο του 2024. Και γράφτηκε ως φόρος τιμής για τα 40 χρόνια από την κυκλοφορία του δίσκου «Ζεστά ποτά». Μάλιστα, έχει γράψει ένα μικρό σχόλιο για το τραγούδι:**

«Το 1984, ένα βράδυ του Δεκεμβρίου όπως απόψε, ή- μασταν στο στούντιο και γράφαμε τα “Ζεστά ποτά”. Δώδεκα τα μεσάνυχτα μέχρι έξι ζημερώματα, δηλαδή ωρARIO καλικάντζαρων. Σε λίγους μήνες, Απρίλιος του 2025, συμπληρώνονται 40 χρόνια από την έκδοση του δίσκου. Δεν ήταν άραγε η στιγμή για ένα τραγουδάκι; Θυμάμαι τον Σπάθα, τον Αντύπα, τον Ρασούλη σαν σε όνειρο. Είναι εδώ, δίπλα μου, στον καναπέ του Sierra, και μπορώ σχεδόν να τους αγγίξω... Ο Γκολφίδης και ο Χάρης δίπλα στην αναμμένη κονσόλα κάτι λένε μεταξύ τους και χαμογελάνε... Παιξε, βραχνή μου φουσαρμόνι- κα... Καλά Χριστούγεννα σε όλους, Δεκέμβριος 2024, Πάνος Κατσιμίχας». **A**

Τα καλύτερα βιβλία για το φθινόπωρο

Η Α.Υ. περιπλανιέται στα ράφια και προτείνει

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ψυχολογία, αυτοβελτίωση

Mark Nepo

**Το βιβλίο της αφύπνισης -
Μεταμόρφωσε τη ζωή σου μια μέρα τη φορά**

Εκδόσεις KEY BOOKS

Ο Mark Nepo μας προσκαλεί, μέσα από ένα βιβλίο που έχει αγαπηθεί σε όλο τον κόσμο, να ξαναβρούμε τη ζωντάνια και τη χαρά της ζωής. Το βιβλίο της αφύπνισης δεν είναι απλώς ένα ημερολόγιο στοχασμών· είναι ένας καθημερινός σύντροφος ψυχής, η έμπνευση να ζούμε πιο συνειδητά, να αντλούμε δύναμη από τις δυσκολίες και να ανακαλύπτουμε την ομορφιά που κρύβει η κάθε μέρα. Με απλό και ποιητικό λόγο, ο Nepo μιλά για την αγάπη, τη φιλία και το πνεύμα, ενθαρρύνοντάς μας να παραμένουμε ανοιχτοί και ερωτευμένοι με τη ζωή. Κάθε κείμενο συνοδεύεται και από μια μικρή άσκηση που εκπλήσσει, αφυπνίζει και οδηγεί σε μια νέα θέαση της καθημερινότητάς μας. Η ανάγνωση του βιβλίου είναι μια απολαυστική εμπειρία. Μια εμπειρία που μπορεί να οδηγήσει αργά και σταθερά στην εσωτερική μεταμόρφωσή μας. Μια μέρα τη φορά...

Naomi Watts

Τολμώ να το πω - Όσα θα ήθελα να ξέρω για την εμμηνόπαυση

Εκδόσεις ΕΛΛΗΝΟΕΚΔΟΤΙΚΗ

Η star του Χόλιγουντ Naomi Watts μιλάει ανοιχτά για τις προκλήσεις που αντιμετωπισε μπαίνοντας πρόωρα στην εμμηνόπαυση και παρουσιάζει έναν υποστηρικτικό, ολιστικόόδηγό, βασισμένο στα νεότερα δεδομένα ειδικών σε ορμονολογικά θέματα γιατρών και διατροφολόγων. Τολμηρό και γεμάτο χιούμορ, το «Τολμώ να το πω» είναι ο απόλυτος σύμμαχος της γυναίκας, για να ζήσει την καλύτερη εκδοχή του εαυτού της! Πρόκειται για ένα βιβλίο από γυναίκα προς γυναίκα, που κυκλοφορεί σε 15 χώρες κι έγινε best seller στους *New York Times*.

Νίκη Σμυρνή

Η μέθοδος - Γίνε αυτός που πραγματικά είσαι

Εκδόσεις KEY BOOKS

Η ζωή σου είναι τόσο μοναδική όσο και το DNA σου. Είσαι έτοιμος να τη ζήσεις πραγματικά ως τη δική σου ζωή; Η «Μέθοδος» είναι ο οδηγός για να συναντήσεις τον αυθεντικό σου εαυτό, όχι αυτόν που οι άλλοι περιμένουν ή απαιτούν, αλλά τον άνθρωπο που πάντα προορίζουν να είσαι. Συνδυάζοντας την αρχαία φιλοσοφία, τη σύγχρονη πνευματικότητα και τη στρατηγική σκέψη των επιχειρήσεων, η Νίκη Σμυρνή προσφέρει με αληθινές ιστορίες, ερωτήσεις που σε προβληματίζουν και στρατηγικά μοντέλα, η «Μέθοδος» δεν είναι απλώς ένα βιβλίο που διαβάζεις· είναι το πλαίσιο που εφαρμόζεις για να διεκδικήσεις το μέλλον σου. Η Νίκη σε καλεί να δεις τη ζωή σου ως πραγματικά δική σου, να τη ζήσεις στο έπακρο και να τη διεκδικήσεις. Και να απαντήσεις στα θεμελιώδη ερωτήματα: Ποιος είμαι; Πού θέλω να πάω; Πώς μπορώ να φτάσω εκεί;

Σόφη Πασχάλη

Ο χορός των συναισθημάτων

Εκδόσεις KEY BOOKS

Ο «Χορός των συναισθημάτων» είναι βιβλίο-ταξίδι προς την αυθεντικότητα, τον αυτοσεβασμό και την ελευθερία. Πρόσκληση επιστροφής στον εαυτό σου. Καθώς θα το διαβάζεις, θα παρατηρείς τη σχέση σου μ' εσένα. Πώς σου μιλάς, πού εστιάζεις, τι αισθάνεσαι. Θα ακούς πιο καθαρά τον εσωτερικό σου διάλογο. Θα νιώθεις περισσότερη κατανόηση για το παρελθόν σου και θα προσεγγίζεις τις ρίζες σου με ήπιο, συμφιλιωτικό τρόπο. Θα αναθεωρήσεις περιοριστικές σου πεποιθήσεις, θα μάθεις να ακούς αυτό που πραγματικά συμβαίνει μέσα σου, θα αναγνωρίσεις τις πραγματικές σου ανάγκες και θα ευθυγραμμιστείς με τη δόνηση της ψυχής σου. Βιβλίο που σε αγγίζει, γιατί κουβαλά μέσα του τη βιωματική αλήθεια της συγγραφέα. Πώς επέλεξε να πιστέψει στις δυνατότητές της, αγνοώντας αμφιβολίες που δεν της ανήκαν. Πώς συμφιλιώθηκε με τον εαυτό της. Πώς μετέτρεψε τα εμπόδια σε ενσώματη σοφία!

Paulo Coelho

Το εγχειρίδιο του Πολεμιστή του φωτός

Εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Ο καθένας μας έχει τη δύναμη να αφουγκραστεί τη σιωπή της καρδιάς, να αποδεχθεί την αποτυχία χωρίς να καταρρεύσει, να διατηρεί την ελπίδα ακόμα κι όταν τον καταβάλλουν η κούραση και η μελαγχολία. Αξίες όπως η αγάπη για τη ζωή, η φιλία και η σοφία της καρδιάς γίνονται τα όπλα με τα οποία ο δικός μας πολεμιστής δίνει τις μάχες του. Μάχες στο όνομα της προσωπικής εξέλιξης, στην υπεράσπιση του ίδιου του φωτός. Με σύντομα κείμενα, που συνδυάζουν πρακτική σοφία και αφηγηματική μαγεία, ο Πάουλο Κοέλιο μάς προσκαλεί να αποδεχόμαστε τις δυσκολίες, να γιορτάζουμε τις νίκες, να ξεπερνάμε τα εμπόδια με χάρη και να αναγνωρίζουμε τα καθημερινά θαύματα, ζώντας με γενναιότητα, γαλήνη και ενσυνειδητότητα.

Elaine N. Aron, Ph.D.

Εμείς, τα άτομα υψηλής ευαισθησίας (HSPs)

Εκδόσεις ΙΡΙΔΑ

Έχεις έντονη φαντασία, διαίσθηση και ενσυναίσθηση; Παρατηρείς λεπτομέρειες που στους άλλους διαφεύγουν; Ο θόρυβος και η σύγχυση γύρω σου σε αποσυντονίζουν και έχεις ανάγκη καθημερινά από στιγμές απομόνωσης; Αν απάντησες καταφατικά, πολύ πιθανόν να είσαι κι εσύ ένα άτομο υψηλής ευαισθησίας (Highly Sensitive Person). Η πρωτοπόρος ερευνήτρια και κλινική ψυχολόγος Elaine N. Aron, άτομο υψηλής ευαισθησίας και δημιουργός του όρου HSP, σε βοηθά να συλλάβεις την πραγματικότητα του γνωρίσματός σου. Αντλώντας έμπνευση από την πολυετή μελέτη και τον προσωπικό χρόνο που έχει περάσει με χιλιάδες άτομα υψηλής ευαισθησίας, εξηγεί τι να κάνεις ώστε να ενισχύσεις την αυταξία και την αυτοπεποίθησή σου, να αγκαλιάσεις τη μοναδικότητά σου και να χαρείς μια δημιουργική, ευτυχισμένη και έμπληρη νοήματος ζωή.

Τζένη Γιαννοπούλου

Ολόκληρη ξανά - 40+ Κομμάτια δύναμης

Εκδόσεις ΓΡΑΦΗ

Με τα λόγια της συγγραφέως: «Το «Ολόκληρη ξανά» δεν αποτελείται από ιστορίες που τις διαβάζεις για να περάσει ευχάριστα η ώρα. Είναι κομμάτια. Από εκείνα που μαζεύεις όταν όλα μέσα σου μοιάζουν σπασμένα. Κείμενα που γράφτηκαν όταν δεν ήξερα αν θα τα καταφέρω. Που κρατούσαν τη φλόγα ζωντανή τις νύχτες που δεν έβρισκα φως. Που έγιναν χάρτες για να με ξαναβρω. Μέσα σε αυτές τις σελίδες θα βρεις σκέψεις, τρυφερότητα, αλήθειες, αλλά και μικρές ασκήσεις. Για να σε βοηθήσουν να σταθείς απέναντι στον εαυτό σου με καλοσύνη. Για να θυμηθείς ότι δεν είσαι μόνη. Ή μόνος. Το βιβλίο δεν υπόσχεται λύσεις. Υπόσχεται να σταθεί δίπλα σου, ακριβώς όπως είναι: Ολόκληρο. Ξανά».

Ελληνική λογοτεχνία

Κατερίνα Κουρή
Ο Κάτοικος του Καθρέφτη
Εκδόσεις BAKKIKON

Ιόνιο, Κέρκυρα. Σαν από τοιχογραφία εποχής, ξεπηδά η ιστορία της ηρωίδας του βιβλίου. Ο κόσμος της γεννιέται μέσα στο μαγικό δίκτυο του τόπου, όπου οι μύθοι, η Ιστορία και το ισχυρό του παρελθόντος, συμπορεύονται με το παρόν και στους τριγμούς του αρχοντικού μιας παλιάς οικογένειας που παρακμάζει. Ένας καθρέφτης, απ' τους πολλούς του σπιτιού, θα σφραγίσει τη ζωή της απ' την πρώτη στιγμή. Μονάχο παιδί, σ' έναν κόσμο ενηλίκων, δημιουργεί μια ιδιόμορφη σχέση με το άδυο ον που φαίνεται να κατοικεί στ' αστραφτερό του κρύσταλλο.

Αύγουστος Κορτώ
Σταυραετός και Κούκος

Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ

Δυο χωριά δεμένα με άσβεστο μίσος. Δυο νέοι που κλέβονται και γυρεύουν την τύχη τους στο σκοτάδι της κατοχικής Αθήνας. Κι έπειτα; Κανείς δεν ξέρει τι γίνθηκε, εκτός απ' τη Σμαρώ, που γυρνά το '45 στον Σταυραετό με δυο μωρά παιδιά, μα μόνο το ένα είναι του Μηνά, του Κούκου που την έκλεψε. Όμως τα μυστικά του παρελθόντος, τα ψέματα της επιβίωσης, θα στοιχειώσουν το μέλλον όλων τους. Απ' τη μια, το μοναστήρι για τα ορφανά κορίτσια. Κι απ' την άλλη, ένας γάμος σαν κλωστή που βαστάει δυο πεπρωμένα. Ένα βιβλίο μαχαιριά. Μια ιστορία για τους απλούς ανθρώπους, που ποτέ δεν είναι απλοί. Μια ιστορία για την Ελλάδα, τη σκληρότητα και την ομορφιά της.

Κωνσταντίνος Σύρμος
Το ταβάνι στο χιόνι

Εκδόσεις BAKKIKON

Κάποιοι ξυπνούν στη ζωή. Άλλοι στον θάνατο. Και μερικοί μέσα στο ίδιο τους το σώμα. Ένα Χ από μονωτική ταινία, κολλημένο στο πάτωμα ενός άδειου σπιτιού. Ένα χαμόγελο που σβήνει πάνω από μια γενέθλια τούρτα. Μια αποτυχημένη γροθιά μπροστά στον καθρέφτη. Ένα σώμα που δεν υπακούει, μια δόξα που στέκεται στην άκρη της γλώσσας. Οι χαρακτήρες καθημερινοί, αλλά όχι ακίνδυνοι. Ιστορίες φθαρμένων ανθρώπων. Για όσα έζησαν. Ή για όσα δεν άντεξαν να ζήσουν. Μια συλλογή διηγημάτων που μιλά για σένα.

Σπύρος Τζόκας
Αταίριαστο βαλς

Εκδόσεις ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σε μια προσφυγική γειτονιά της Αθήνας, δυο άνθρωποι συναντιούνται τυχαία στα μέσα της δεκαετίας του 1960. Ο κυρ-Παντελής Περιμένης και ο μικρός Αχιλλέας Σεμελής. Ο ένας δε γνωρίζει το παρελθόν του άλλου. Πίσω τους, μια προϊστορία: ο δωσίλογος πατέρας Νώντας Περιμένης και ο κομμουνιστής παππούς Αχιλλέας Σεμελής. Ένα βαλς δυο διαφορετικών ανθρώπων, δυο διαφορετικών κόσμων, που ο ένας αναζητεί τη δικαίωση στον άλλον. Το βαλς είναι αταίριαστο. Τα βήματά τους ασυγχρόνιστα. Μια παράξενη σχέση οικοδομείται μεταξύ τους. Και στο φινάλε, η τιμωρία. Σαν αρχαία τραγωδία, την ύβρη ακολουθεί η Νέμεση. Η άτυπη σύγκρουσή τους και η πορεία τους στον χρόνο περνούν μέσα από τα ιστορικά γεγονότα μιας πολυτάραχης εποχής: από τους Λαμνράκηδες και την «αποστασία» του 1965 έως και τη σύγχρονη οικονομική καπιταλιστική κρίση.

Νικολέττα Κυρίδη
Αγκάθια και Ρόδα

Εκδόσεις SILK

Αρχές δεκαετίας του '90. Η Δάφνη ζει με την οικογένειά της στο Ρέθυμνο κι έχει μεγαλώσει στη σκιά της μεγαλύτερης αδερφής της, αλλά η έχει όνειρα και θέληση. Καταφέρνει να σπουδάσει χωρίς βοήθεια και να γίνει δασκάλα. Όταν έρχεται ο πολυπόθητος διορισμός στην Ανώπολη Σφακίων, η μεγαλύτερη επιθυμία της γίνεται πραγματικότητα. Ο Μιχάλης έχει αναλάβει τα τελευταία χρόνια την επιχείρηση εκτροφής αλόγων της οικογένειας και ζει με

Φόνος στην ταράτσα

Η Νατάσα Ιντζόγλου απαντά σε 4 ερωτήσεις της ATHENS VOICE με αφορμή το αστυνομικό μυθιστόρημά της που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μίνωας

Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΟΛΛΙΑ

Ένα βιβλίο που, σύμφωνα με τη συγγραφέα του, ο καθένας, η καθεμία και το καθένα θα το διαβάσει μέσα από τις δικές του εμπειρίες, φόβους ή προσδοκίες.

Η επαγγελματική σου πορεία είναι εντυπωσιακή και απαιτητική. Πώς ισορροπείς ανάμεσα στην καριέρα και τη συγγραφή; Είναι για σένα δύο κόσμοι που συγκρούονται ή που αλληλοτροφοδοτούνται; Είναι αλήθεια ότι οι ρυθμοί της δουλειάς, ειδικά ως μάντζερ σε εταιρείες στον χώρο της τεχνολογίας που όλα συνεχώς αλλάζουν, είναι εντατικοί. Φυσικά, κάθε ρόλος έχει τις προκλήσεις του – είτε είσαι μητέρα τριών παιδιών είτε εκπαιδευτικός, οι δυσκολίες είναι εκεί. Η επαγγελματική μου εμπειρία έχει βοηθήσει στη δομημένη σκέψη και μαθηματική λογική που χρειάζεται ένα μυθιστόρημα Who Dun It, όπου όλα τα στοιχεία που έχεις δώσει στον/στην αναγνώστη/τρια πρέπει να δένουν τέλεια ώστε να μπορούν να λύσουν το μυστήριο (παίζουμε δίκαια!). Συνεπώς πιστεύω πως αυτοί οι δύο κόσμοι αλληλοτροφοδοτούνται!

Τι ήταν αυτό που σε ενέπνευσε να γράψεις τον «Φόνος στην ταράτσα»; Ήρθε ως εικόνα, ως ιδέα ή ως χαρακτήρας; Πριν επιστρέψω στην Ελλάδα, έζησα για πεντέμισι χρόνια στο Δουβλίνο, λόγω της δουλειάς μου στην Google. Μέναμε σε ένα βικτωριανό σπίτι με πρακτικές μεν δυσκολίες, λόγω της παλαιότητας, ωστόσο ήταν εξαιρετικά ατμοσφαιρικό. Αυτό το σπίτι ήταν το έναυσμα για να ξεκινήσω να γράφω. Αν πρέπει να διαλέξω τι με ενέπνευσε περισσότερο, θα πω: ο ίδιος ο χαρακτήρας του/της ενόχου. Βάζοντάς τον/την μέσα σε ένα πλαίσιο μυθοπλασίας, ήθελα να αναδείξω όλη την παλέτα των χρωμάτων που κρύβει η ψυχή του/της. Δεν θα αποκαλύψω κάτι παραπάνω για να μην κάνουμε spoilers!

Πώς είναι μια μέρα της Νατάσας Ιντζόγλου όταν δεν γράφει; Οι μέρες μου είναι συνήθως αρκετά γεμάτες. Η δουλειά μου είναι εντατική, γεμάτη back-to-back συναντήσεις των 30 λεπτών, καθεμία με εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο. Μετά τη δουλειά έρχεται πάντα η ώρα των αγαπημένων μου ανθρώπων. Θα περάσω ποιοτικό χρόνο με τον σύντροφό μου, τους φίλους και την οικογένειά μου, ακόμη κι αν είναι για λίγο. Πριν κοιμηθώ, διαβάζω πάντα λογοτεχνία τουλάχιστον για είκοσι λεπτά. Είναι ο μόνος τρόπος να αποσυνδεθώ από τους αριθμούς, τα emails, τα meetings και τις έννοιες της ημέρας και να ταξιδέψω στους μαγικούς κόσμους άλλων συγγραφέων.

Τι θα ήθελες να αισθανθεί ο αναγνώστης όταν κλείσει το βιβλίο – ανακούφιση, συγκίνηση ή κάτι άλλο; Όταν ένα βιβλίο φεύγει από τα χέρια σου και κυκλοφορεί στον κόσμο, δεν σου ανήκει πια. Παύει να είναι δικό σου και γίνεται των αναγνωστών του. Ο καθένας, η καθεμία και το καθένα θα το διαβάσει μέσα από τις δικές του εμπειρίες, φόβους ή προσδοκίες. Αν τελικά αισθανθούν ότι για λίγες ώρες ταξίδεψαν σε έναν άλλο κόσμο και πέρασαν καλά, τότε νομίζω πως έχω πετύχει τον σκοπό μου.

◀ τους γονείς του στο κτήμα τους, έξω από την Ανώπολη. Μόνο η δουλειά του τον απασχολεί και το όραμά του για το ιπποτροφείο. Μέχρι που φτάνει στα Σφακιά η Δάφνη και αλλάζει τα πάντα στη ζωή του. Μια συγκλονιστική ιστορία αγάπης με φόντο τις φυσικές ομορφιές της νοτιοδυτικής Κρήτης και το άγριο τοπίο της, που σμιλεύει τις καρδιές όπως ο άνεμος τα βράχια του... Ελεύθερες και ασυμβίβαστες!

Απόστολος Λύγδας Με τη φωτιά στα δάχτυλα

Εκδόσεις ΓΡΑΦΗ

Από το οπισθόφυλλο: «Από τον ηχητό διάλογο μοναχικών μοναχών που αιωρούνται πάνω από τις πειραματικές τους σχέσεις, στο σουρεαλιστικό σύμπαν των "λάθος" επιλογών. Απ' τον υπαρκτικό μονόλογο που βόσκει το σανό της πρώτης ανυπαρξίας, στις ύπουλες μνήμες που μας κυνηγούν στο κενό. Το χθεσινό παράπονο προσπαθεί να μετασχηματιστεί σε χιούμορ, πιλοτάροντας στο ζελέ των χαμένων στιγμών. Και το χιούμορ επικίνδυνο. Ένα ταξίδι στην αλληγορία, που ειρωνεύεται αποκάλυπτα την πραγματική πραγματικότητα, αυτή, τη δόξη. Υφέρποντα σχόλια και κριτικές εκ του ασφαλούς. Πατί όχι; Και επειδή στα μακρινά παρελθόντα του σήμερα, τα κεφάλια ωρίμασαν και έπεσαν, κάποιοι, αποφασίζουν να ήλιο-θεραπεύσουν τα σκοτάδια τους πάνω στα κορμιά των άλλων. Που είναι οι ίδιοι. Αδίκος φόβος για το τίποτα, κι όλα καλά θα παν».

Βασίλης Παπαθεοδώρου Χωρίς φίλτρα

Εκδόσεις BELL

1999, κάπου στην Ανατολική Ευρώπη: Η μικρή Άννι, που χάνει βίαια τους γονείς της, καταλήγει στα δίκτυα ενός κυκλώματος εκμετάλλευσης και κακοποίησης ανηλίκων. Ο εφιάλτης που ζει είναι καθημερινός, με την ίδια να μην καταλαβαίνει ακριβώς τι γίνεται στο «καινούργιο της σπίτι». Αυτό που ξέρει όμως πολύ καλά είναι πως θέλει να ξεφύγει. Θα τα καταφέρει; Σήμερα, Ελλάδα: Στον Άρη, μαθητή λυκείου, αρέσουν τα βί-

ντεο ακατάλληλου περιεχομένου. Όντας παιδί χωρίς όρια, θεωρεί ότι μπορεί να κάνει και ο ίδιος τα πάντα «για την πλάκα του». Μέχρι που θα συνειδητοποιήσει πως τα αστεία και «η φάση» δεν ισχύουν για όλους. Δυο ιστορίες κακοποίησης, χειραγώγησης και ψυχολογικής έντασης που αναδεικνύουν ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας: την καταστροφή της ανηλικότητας και τις συνέπειες του φαινομένου, που δεν είναι παροδικές, αλλά ενδεχομένως μπορούν να διαρκέσουν για πάντα.

Μαρίνα Λυκούδη Κιάρη ή Το τρίλημμα

Εκδόσεις ΒΑΚΧΙΚΟΝ

Τρεις άντρες διαγκνίζονται για την καρδιά της Κιάρης. Εκείνη, μια δυναμική γυναίκα, στέκεται επιλεκτικά μπροστά στο μέλλον της, το οποίο καθορίζει η μεζούρα του απώτερου συμφέροντός της. Και όταν η καταπληκτική πρώτη επιλογή της συντρίβεται, βρίσκει εναλλακτικά αποκούμπι στις δύο άλλες. Τραυματικά συμβάντα ή ζωηρά στιγμιότυπα που στοίχειωσαν τη ζωή της ηρωίδας και που κάποια στιγμή άρρισαν να ξεθωριάσουν βγαίνουν και πάλι στην επιφάνεια, ενώ το ανελέητο πεπρωμένο τη φέρνει αντιμέτωπη με τον εαυτό της.

Ελπιδοφόρος Ιντζέμπελης (Επιμέλεια) Ολυμπιακός - Μια ζωή Θρύλος!

Εκδόσεις ΕΛΛΗΝΟΕΚΔΟΤΙΚΗ

Ο Ολυμπιακός ήταν, είναι και θα είναι κάτι περισσότερο από ομάδα... Στον παλμό της κερκίδας ο διαφνοστεφής αιώνιος έφηβος μεταμορφώνεται κάθε φορά σε σύμβολο αγώνα: του αγώνα ενός ζωντανού Θρύλου, που ενώνει και εμπνέει, υπερβαίνει τα όρια του γηπέδου και κατακλύζει την καρδιά ενός λαού... Σαραντά τέσσερις συγγραφείς μέσα από τις ιστορίες τους μοιράζουν μνήμες και αποτυπώνουν συναισθήματα: το πάθος της νίκης, το παραλήρημα στους θριάμβους, την απογοήτευση στις ήττες, αναβαπτίζοντας τον αναγνώστη στην ιστορία του Ολυμπιακού Συνδέσμου Φιλάθλων Πειραιώς.

Θεόδωρος Κουρεντζής Ανώτερη όλων το καλοκαίρι

Εκδόσεις ΙΚΑΡΟΣ

«Ανώτερη όλων το καλοκαίρι / Με λέγαν Οξάνα / Ήμουν ή νήσος Άτρωπος / Ποῦ φύτευε ὁ Ἀρχάγγελος Σαχηλὶ τὸ θανάρι / Καὶ τὴν πευκοβελόνα νὰ ἀναπαυθεῖ / τὸ καμένο σου τρυγόνι. / Δὲν με ἀναγνωρίζεις / Ἐπειδὴ ἀποτεφρώθηκα στοῦ νοῦ τὰ ἀκατάληπτα / Παραμένω ὅμως κορίτσι / Καὶ τώρα ποῦ σοῦ μιλοῦ / Βουλιάζοντας στὸ ἐξαίφνης τῆς ἀδράνειας / Πρὸς ἐνθύμησιν, σαλπίζω ἢ Ἀσώματος». Πρόκειται για την πρώτη ποιητική σύνθεση του συνθέτη και δορυφορική ορχήστρα Θεόδωρου Κουρεντζή. Το βιβλίο θα διατίθεται και στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών τις μέρες των συναυλιών της Ορχήστρας Utopia (14-15.11.2025).

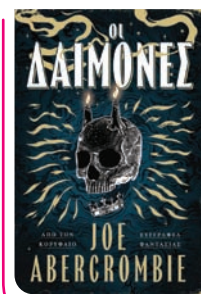
Ξένη λογοτεχνία

Ken Follett Ο κύκλος των ημερών

Εκδόσεις BELL

Ο Σεφτ διασχίζει τη Μεγάλη Πεδιάδα, για να πάει να παρακολουθήσει την Τελετουργία του Μεσοκαλοκαιριού, ελπίζοντας να ανταλλάξει τους πυρόλιθους του με χρήσιμα πράγματα και να ξαναδεί τη Νιν, την κοπέλα που αγαπάει. Η Τζόλια, αδερφή της Νιν, είναι μια ιέρεια που ονειρεύεται ένα νέο μνημείο. Το όραμά της για την κατασκευή ενός μεγάλου κύκλου από γιγάντιες πέτρες που θα μεταφέρουν άνθρωποι όλων των φυλών της πεδιάδας, θα εμπνεύσει τον Σεφτ και θα γίνει το έργο ζωής τους. Καθώς μια παρατεταμένη ξηρασία ρημάζει τον τόπο τους, φουντώνουν η δυσπιστία, ο φθόνος και η απληστία ανάμεσα στους κτηνοτρόφους, τους αγρότες και τους δασοβίους και μια πράξη ωμής βίας θα ανάψει τη φωτιά ενός ολέθριου πολέμου.

Joe Abercrombie Οι δαίμονες

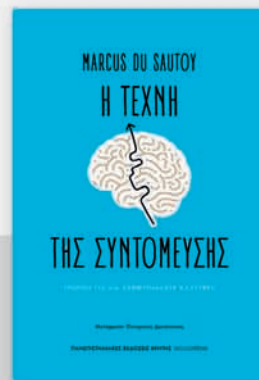
Εκδόσεις ANUBIS

Η Ευρώπη βρίσκεται στο χείλος της αβύσσου. Λιμός και ασθένειες μαστίζουν την ήπειρο, τέρατα και μοχθηρά ξωτικά παραμονεύουν στις σκιές, ενώ εγωιστές πρίγκιπες ενδιαφέρονται μόνο για την καλοπέρασή τους. Ο μοναχός Αδελφός Ντία έχει κληθεί στην Ιερή Πόλη, όπου είναι βέβαιος πως τον περιμένει μια τιμητική διάκριση και μία σπουδαία ιερή αποστολή. Το νέο ποίμνιό του, ωστόσο, απαρτίζεται από πραγματικά τέρατα: χρήστες σκοτεινής μαγείας, βαμπίρ, λυκανθρώπους κι αμετανόητους δολοφόνους. Η αταίριαστη αυτή ομάδα καλείται να συνοδεύσει τη χαμένη πριγκίπισσα Αλεξία από τη Ρώμη στην Τροία, για να ανακτήσει τον θρόνο της από τους άπληστους αδελφούς της – μια αποστολή που απαιτεί αίμα και θυσίες προκειμένου να επιτευχθεί ο ιερός σκοπός της.

www.cup.gr

info@cup.gr
CreteUniversityPress
@cup_gr
@CreteUniPress

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

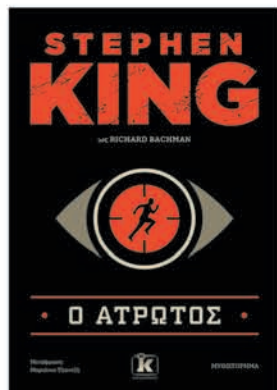
Ένα βιβλίο για κάθε στιγμή του φθινοπώρου

Paulo Coelho
**Το εγχειρίδιο
του Πολεμιστή του Φωτός**
πνευματική αναζήτηση

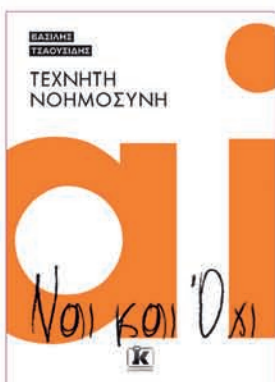
Stephen King
Ο Άτρωτος
θρίλερ

Ariel Lawhon
Το παγωμένο ποτάμι
ιστορικό μυστηρίου

John P. Strelecky
**Το καφέ στην άκρη
του κόσμου**
προσωπική ανάπτυξη

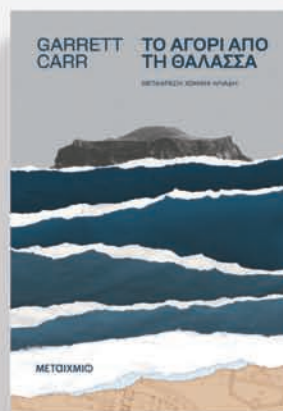
Βασίλης Τσαουσίδης
**Τεχνητή Νοημοσύνη:
Ναι και Όχι**
μελέτη

Ο άνθρωπος πίσω
από τον μύθο.
Ο Καβάφης όπως
δεν τον γνωρίσαμε ποτέ.

Ένα συγκλονιστικό
μυθιστόρημα που φωτίζει
ένα αληθινό σκάνδαλο
εμπορίας βρεφών.

Ένα εκθαμβωτικό
μυθιστόρημα από
μια σημαντική νέα φωνή
στην ιρλανδική λογοτεχνία.

Τα ωραία τραγούδια
γράφονται από έρωτα.
Τα αξέχαστα όταν
ραγίζει η καρδιά.

Πώς τα πας ως... ντετέκτιβ;
Σε αυτό το μυθιστόρημα
εσύ είσαι ο άνθρωπος-κλειδί.

Ένα αστυνομικό που σπάει
την ένοχη σιωπή γύρω
από την οπαδική βία.

40 χρόνια

διαβάζουμε μαζί
βιβλία που αξίζουν
τον χρόνο σας!

www.klidarithmos.gr

40
ΧΡΟΝΙΑ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

metaixmio.gr

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Τα βιβλία της ζωής μας

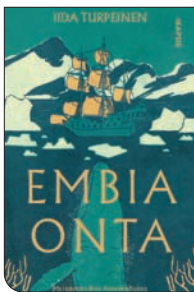

M.R. James

Μια προειδοποίηση για τους περιέργους και άλλες ιστορίες φαντασμάτων

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ida Turpeinen

Έμβια όντα

Εκδόσεις ΙΚΑΡΟΣ

Τζέννιφερ Ίγκαν

Σπίτι από ζάχαρη

Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ

Από την εισαγωγή του Δ. Λογοθέτη: Από την Ανατολική Αγγλία μέχρι τη Σκανδιναβία, μέσα από εκκλησιαστικές ίντριγκες και ακαδημαϊκές αντι-παραθέσεις, σε θερινές διακοπές, σε εκκλησίες, ξενοδοχεία και σπιτία, οι πρωταγωνιστές βρίσκονται αντιμέτωποι με την περιέργειά τους. Αρνούμενοι τη μαγική διάσταση του κόσμου και τις προλήψεις που τον διέπουν, καταλήγουν έρμαιο του παρελθόντος που επιμένει μέσα από το υλικό του αποτύπωμα. Το βιβλίο αυτό, μια σημαντική συμβολή στη λογοτεχνία του αλλόκοτου, αποτελεί την πρώτη παρουσίαση του συνολικού έργου του M.R. James, συνιστώντας αποθησαύρισμα των καλύτερων διηγημάτων του εισηγητή των ιστοριών φαντασμάτων.

Το 1741 ο φυσιοδίφης Γκέοργκ Βίλχελμ Στέλερ εντάσσεται στη Μεγάλη Βόρεια Αποστολή, καθώς ο καπετάνιος Βίτους Μπέρινγκ και το πλήρωμά του ερευνούν μια θαλάσσια διαδρομή από την Ασία στην Αμερική. Αν και δεν φτάνουν στον προορισμό τους, κάνουν μια μοναδική ανακάλυψη: τη θαλάσσια αελάδα του Στέλερ. Το 1859, ο Γιόυαν Χάμπους Φούρουγκελμ, Φινλανδός κυβερνήτης του ρωσικού τμήματος της Αλάσκας, αναθέτει στους άντρες του να βρουν τον σκελετό του εξαφανίστηκε εκατό χρόνια πριν θηλαστικού. Το 1952, ο Γιον Γκρένβαλ, συντηρητής στο Φινλανδικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, αναλαμβάνει να επανασυναρμολογήσει τον σκελετό του κήτους. Μια ιστορία για το θαύμα της βιοποικιλότητας και την ικανότητα της φύσης να επουλώνει τις πληγές που της προκαλούν η ανθρώπινη φιλοδοξία και η απληστία της επιστήμης.

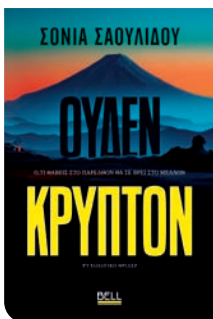
Ο Μπιξ Μπουτόν, «ο ημίθεος του ψηφιακού κόσμου, γνωστός παγκοσμίως με το μικρό του όνομα», ψάχνει απεγνωσμένα μια καινούρια ιδέα. Πέφτει τυχαία σε μια ομάδα συζήτησης, όπου οι περισσότεροι είναι καθηγητές του Πανεπιστημίου Κολούμπια. Ένας από αυτούς πειραματίζεται με την εξωτερικευση της μνήμης. Είμαστε στο 2010. Μέσα σε μια δεκαετία, το νέο τεχνολογικό μέσο του Μπιξ–Κάνε Το Ασυνείδητο Δικό Σου–που σου επιτρέπει την πρόσβαση σε όλες τις αναμνήσεις της ζωής σου και σου δίνει τη δυνατότητα να τις μοιράζεσαι, με αντάλλαγμα την πρόσβαση στις αναμνήσεις άλλων, έχει σαγηνέψει τα πλήθη. Όχι όμως τους πάντες. Ένα βιβλίο που μιλάει για ανθρώπους αληθινούς, των οποίων τις τόσο διαφορετικές φωνές ακούμε να αντηχούν μέσα μας. Μια κατάθεση που επιβεβαιώνει την αντοχή της ανθρώπινης λαχτάρας για αληθινή επαφή, αγάπη, οικογένεια, ιδιωτική ζωή και εξιλέωση.

Georgi Gospodinov

Ο κηπουρός και ο θάνατος

Εκδόσεις ΙΚΑΡΟΣ

Ένας άντρας κάθεται δίπλα στο κρεβάτι του άρρωστου πατέρα του καταγράφοντας τη ζωή του. Ενός πατέρα που γεννήθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στη Βουλγαρία. Ενός αθεράπευτου καπνιστή και επαναστάτη. Ενός άντρα που ήξερε πώς να αποτυγχάνει με ηρωικό αυτοσαρκασμό. Ο κήπος που δημιούργησε στην άγονη αυλή του χωριού, που πρώτα τον έσωσε και μετά τον σκότωσε, σήμερα παραμένει η ζωντανή κληρονομιά του: παιώνιες και πατάτες, τριαντάφυλλα και κερασιές – και πάνω απ' όλα ατελείωτες ιστορίες. Χωρίς αυτόν, ωστόσο, το παρελθόν του γιου του αρχίζει να ραγίζει σιωπηλά. Ο Georgi Gospodinov παρουσιάζει μια σπαρακτική προσωπική ιστορία· έναν ύμνο στον πιο στενό οικογενειακό δεσμό με τη μελαγχολική ματιά ενός ποιητή και τη γλώσσα ενός σπουδαίου συγγραφέα. «Ένα βιβλίο όχι για τον θάνατο, αλλά για τη ζωή που σβήνει. Υπάρχει διαφορά.»

Olga Ravn

Οι υπάλληλοι

Εκδόσεις ΙΚΑΡΟΣ

Σε ένα όχι και τόσο μακρινό μέλλον, εκατομμύρια χιλιόμετρα από τη Γη: Το πλήρωμα του πλοίου Έξι Χιλιάδες αποτελείται από αυτούς που γεννήθηκαν και αυτούς που κατασκευάστηκαν. Αυτούς που θα πεθάνουν και αυτούς που δεν θα πεθάνουν. Όταν στο πλοίο καταφθάει μια σειρά από παράξενα αντικείμενα από τον πλανήτη Νέα Ανακάλυψη, το πλήρωμα δένεται βαθιά μαζί τους και άνθρωποι και ανθρωποειδή αρχίζουν να λαχταρούν τα ίδια πράγματα: ζεστασιά και οικειότητα. Δομημένο ως μια σειρά από μαρτυρίες υπαλλήλων που συγκέντρωσε μια ειδική επιτροπή, το έργο διερευνά τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος, συναισθηματικά και οντολογικά. Παράλληλα, αποτελεί και έναν σχεδόν «αργοπορημένο» κριτικό στοχασμό για μια ζωή που καταδυναστεύεται από την αποθώωση της εργασιακής ανέλιξης και της παραγωγικότητας.

Σόνια Σαουλίδου

Ουδέν κρυπτόν

Εκδόσεις BELL

Ο Τόμας και η Κλόι ζουν εδώ και χρόνια στο Τόκιο μεγαλώνοντας την πεντάχρονη κόρη τους, την Μπέσι. Όταν γνωρίζονται με ένα άλλο ζευγάρι Αμερικανών, τον Γκρέισον και τη Σιένα, αναπτύσσεται σύντομα μεταξύ τους μια παράξενη αλλά δυνατή φιλία, που όμως θα ανατραπεί μετά από ένα τριήμερο ταξίδι αναψυχής που οι δύο γυναίκες αποφασίζουν να κάνουν στο όρος Φούτζι. Ο Τόμας και η Κλόι παίρνουν την απόφαση να επιστρέψουν στη Νέα Υόρκη. Το πλάνο είναι να αφήσουν τη μικρή Μπέσι στη θεία της την Κόρα, να γυρίσουν στο Τόκιο για έξι μήνες ώστε να διευθετήσουν τις εκκρεμότητές τους, κι έπειτα να μετεγκατασταθούν οριστικά. Εκτοτε τα ίχνη τους χάνονται. Και σαν να μην έφτανε αυτό, λίγο αργότερα εξαφανίζεται και το δεύτερο ζευγάρι. Μια σκοτεινή ιστορία εξαπάτησης, ενοχής και δικαίωσης, όπου τίποτα δεν είναι όπως φαίνεται.

Ariel Lawhon

Το παγωμένο ποτάμι

Εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Ιστορικό μυστήριο, εμπνευσμένο από την αληθινή ζωή και το ημερολόγιο της Μάρθα Μπάλαρντ, μιας διάσημης μαίας του 18ου αιώνα, η οποία αφήρησε το νομικό σύστημα και έγραψε το όνομά της στην αμερικανική ιστορία. Ως μαία και θεραπεύτρια, καταγράφει στο ημερολόγιο της κάθε γέννηση και θάνατο, κάθε έγκλημα και καταστροφή που συμβαίνει στην κλειστή κοινωνία του Χάλογουελ. Μίνες νωρίτερα, η Μάρθα κατέγραψε τις λεπτομέρειες ενός βιασμού που φαίνεται να διέπραξαν δύο από τους πιο αξιοσέβαστους άνδρες της πόλης – και ο ένας από αυτούς μόλις βρέθηκε νεκρός. Όταν ένας γιατρός αποφαίνεται ότι ο θάνατος επήλθε από ατύχημα, η Μάρθα αναγκάζεται να πραγματοποιήσει την έρευνά της. Στο μυθιστόρημα πρωταγωνιστεί μια αφανής ηρώδα που αρνήθηκε να αποδεχθεί κάτι λιγότερο από τον θρίαμβο της δικαιοσύνης.

Trevanian

Το καλοκαίρι της Κάτια

Εκδόσεις ANUBIS

Τις παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ένα ειδύλλιο ανθίζει στη γαλλική επαρχία, μεταξύ του νεαρού γιατρού Ζαν-Μαρκ Μονζάν και της Κάτια Τρεβίλ. Τίποτα όμως δεν είναι αυτό που φαίνεται. «Έν μέρει ιστορία αγάπης, εν μέρει ιστορία τρόμου», είχε δηλώσει ο ίδιος ο Trevanian, συνθέτοντας μια ιστορία που αιχμαλωτίζει μέχρι και σήμερα κάθε αναγνώστη. Μια ατμοσφαιρική ιστορία για τα πιο μύχια συναισθήματα του ανθρώπου και την ανάγκη του για λύτρωση. Με φόντο έναν κόσμο ανήθικο και παραδομένο στις προκαταλήψεις, ο Trevanian συνθέτει ένα σπαρακτικό μυθιστόρημα για την αναπόδραστη μοίρα που καμιά φορά μας κατατρέπει.

Garrett Carr

Το αγόρι από τη θάλασσα

Εκδόσεις Μεταίχμιο

Ιρλανδία, 1973. Σε μια παραλία κοντά σ' ένα ψαροχώρι εντοπίζεται ένα μωρό. Το αγοράκι γοπετεύει τη μικρή δεμένη κοινότητα και εξακολουθεί να τη συναρπάζει ακόμα και όταν μεγαλώνει και γίνεται ένας παράξενος νεαρός άντρας. Κανείς δεν μπορεί να καταλάβει ακριβώς τον Μπρένταν Μπόναρ – έτσι ονομάζει το παιδί ο Άμπρουζ, ο ψαράς που το υιοθετεί. Η απόφαση του Άμπρουζ, παρότι γεννιέται από αγάπη, θα προ-

καλέσει ρήγματα στην οικογένειά Μπόναρ και θα υποχρεώσει τον ίδιο, που δυσκολεύεται να μιλήσει για τα συναισθήματά του και νιώθει πιο άνετα στη θάλασσα παρά στη στεριά, να προσπαθήσει να καταλάβει τον εαυτό του και όσους αγαπά. Παρακολουθούμε τις καλές και τις κακές στιγμές των Μπόναρ και του χωριού ανά τα χρόνια, καθώς οι δυνάμεις της παγκόσμιας οικονομίας και του εκσυγχρονισμού της εμπορικής αλυσίδας αλλάζουν ολοκληρωτικά τον τρόπο ζωής τους και ο κόσμος γύρω τους μεταβάλλεται συνεχώς.

Kaylie Smith

Φάντασμα

Εκδόσεις Anubis

Το εκρηκτικό πρώτο βιβλίο της σειράς *Ολέθρια Παιχνίδια*, είναι ένα καθηλωτικό dark romantasy. Πρωταγωνιστούν η Οφελία και η αδερφή της, που ανακαλύπτουν το άψυχο σώμα της μητέρας τους. Ως πρωτότοκη, η Οφελία κληρονομεί τη μαγεία της Νεκρομαντισσας μητέρας της αλλά και το τεράστιο χρέος της οικογένειάς τους. Όταν όμως η αδερφή της λαμβάνει κρυφά συμμετοχή σε έναν θανάσιμο διαγωνισμό με έπαθλο την εκπλήρωση μιας ευχής, η Οφελία βρίσκεται σε ακόμα μεγαλύτερο αδιέξοδο. Ο μόνος τρόπος να τη σώσει είναι να διαγωνιστεί και η ίδια. Όμως η Έπαυλη Φάντασμα είναι ένα μοχθηρό μέρος, γεμάτο θανατηφόρους πειρασμούς και η Οφελία θα πρέπει να

αντιμετωπίσει εννιά δοκιμασίες προκειμένου να επιβιώσει. Όταν ο Μπλάκγουελ – ένας γοπευτικός άγνωστος – προσφέρεται να την καθοδηγήσει, η Οφελία ξέρεει ότι είναι λάθος να τον εμπιστευτεί και να αγνοήσει τη σκοτεινή έλξη που τους φέρνει ολοένα και πιο κοντά.

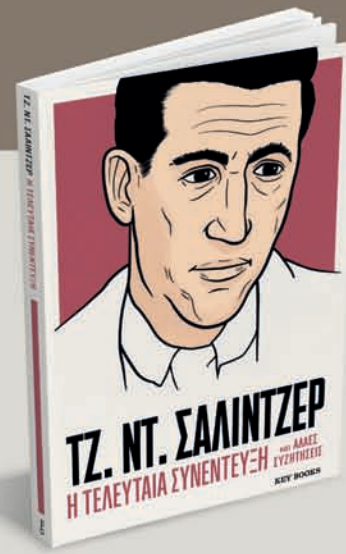
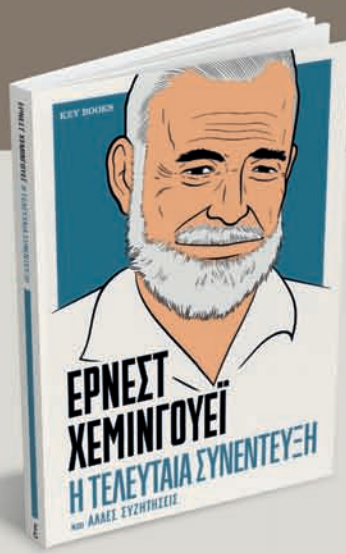
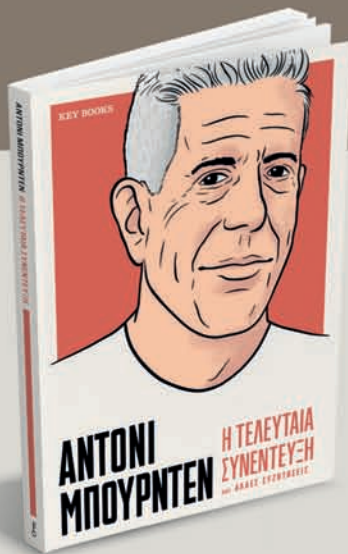
Φρανσέσκ Μιράλλιες

Μαζάλ, το αρχέγονο μυστικό της τύχης

Εκδόσεις Πατάκη

Μετά από μια ατελείωτη σειρά αποτυχιών στη ζωή του, ο Σολ δέχεται μια μυστηριώδη πρόσκληση να ταξιδέψει στην Κρακοβία, έναν προορισμό εντελώς άγνωστο, που απέχει πολύ από την καθημερινότητά του στη Νέα Υόρκη. Εκεί θα γνωρίσει μια ομάδα ανθρώπων που όλοι μοιάζει να έχουν στόχο να του δώσουν ένα μάθημα ζωής, και, κυρίως, μια αινιγματική γυναίκα: αυτή θα του μάθει, βήμα βήμα, το μυστικό του Μαζάλ, μιας αντίληψης για τη ζωή που μπορεί να αλλάξει την τύχη του ανθρώπου για πάντα. Η εβραϊκή έκφραση Μαζάλ Τοβ συνήθως αποδίδεται ως «καλή τύχη», ενώ η ακριβής σημασία της είναι «θέλω να σου συμβούν καλά πράγματα». Όμως τα κλειδιά της λέξης Μαζάλ κρυμμένα στα τρία σύμφωνα, δηλώνουν πως η καλή τύχη δεν είναι ουρανοκατέβραστη, αλλά εδράζεται στη δική μας προσπάθεια σε σχέση με τρεις συντεταγμένες: να βρεθούμε στο κατάλληλο μέρος, την κατάλληλη στιγμή και να αναλάβουμε έγκαιρα δράση.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

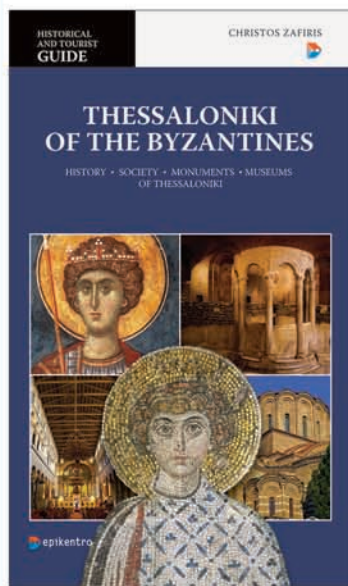
Μια νέα, ανθρώπινη ματιά στους
δημιουργούς που άλλαξαν τον κόσμο.

KEY BOOKS

ΕΡΧΟΝΤΑΙ

εκδόσεις **ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ**

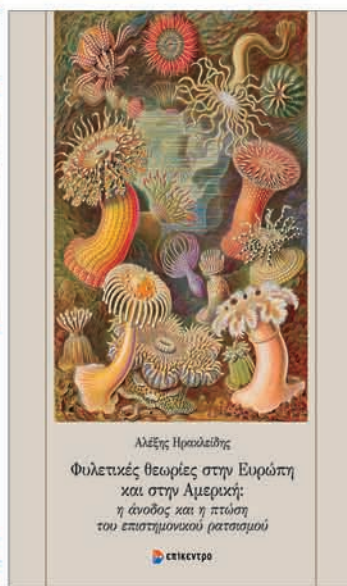
Thessaloniki of the Byzantines
HISTORY – SOCIETY – MONUMENTS – MUSEUMS OF THESSALONIKI

Η αγγλική έκδοση του τελευταίου οδηγού του Χρίστου Ζαφείρη παρουσιάζει την πολύπτυχη πορεία και παρουσία της Θεσσαλονίκης στον 20ό αιώνα με άξονα τα σωζόμενα κατάλοιπα και ντοκουμέντα της περιόδου που συνθέτουν το πανόραμα του συγκλονιστικού 20ού αιώνα της αγαπημένης μας πόλης.

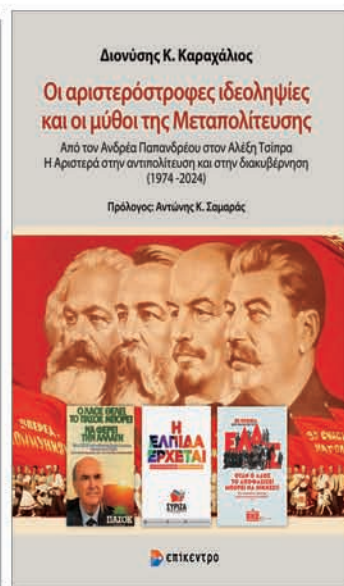
Χρυσή Αυγή: Από τον εθνικοσοσιαλισμό στον «λαϊκό εθνικισμό»

Βασισμένη σε πρωτογενείς και αρχαιολογικά υλικά, η μελέτη αυτή καταγράφει την πολιτική και εκλογική πορεία της «Χρυσής Αυγής», τα ιδεολογικά της χαρακτηριστικά και την εξέλιξή τους, από την πρώτη εμφάνισή της τον Δεκέμβριο του 1980 μέχρι τις ημέρες μας.

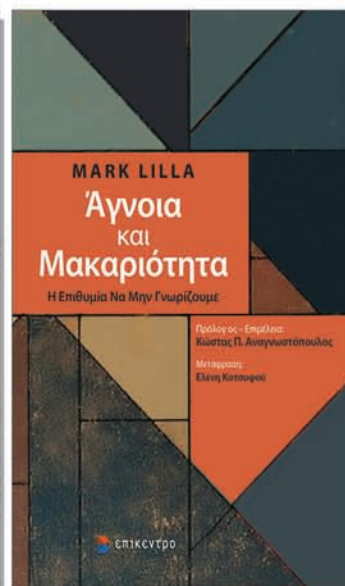
Φυλετικές θεωρίες στην Ευρώπη και στην Αμερική: η άνοδος και η πτώση του επιστημονικού ρατσισμού

Το βιβλίο εξετάζει την ανθρώπινη εξέλιξη και γενεαλογία, την έννοια ρατσισμού, την έννοια της φυλής και την εδραίωση της στην επιστήμη, την κυριαρχία του επιστημονικού ρατσισμού, τις φυλετικές θεωρίες, τον επιστημονικό αντιρατσισμό του Μεσοπολέμου και τον νέο επιστημονικό ρατσισμό της «Νέας Δεξιάς».

Οι αριστερόστροφες ιδεοληψίες και οι μύθοι της Μεταπολίτευσης

Σε μια εποχή που, σε ολόκληρο τον δυτικό κόσμο, οι μαρξιστικές και σοσιαλιστικές αντιλήψεις αντιμετωπίζονται με δυσπιστία, στην Ελλάδα εξακολουθούν να ασκούν γοητεία και να συμβάλλουν στην διακίνηση προκαταλήψεων που ενισχύουν την ειδική εικόνα με την οποία η Αριστερά προβάλλει τον εαυτό της.

Άγνοια και Μακαριότητα
Η Επιθυμία Να Μην Γνωρίζουμε

Ο Mark Lilla επιστρέφει με ένα διανοητικό οδοιπορικό της επιθυμίας του ανθρώπου να μην γνωρίζει, αποκαλύπτοντας τα παράδοξα του να κρύβουμε την αλήθεια από τον εαυτό μας. Ένα βιβλίο για την πολιτική παθητικότητα του σήμερα, την ιστορική αμνησία και το μέλλον της δημοκρατίας.

Comics, Δοκίμιο, Επιστήμη, Ιστορία, Κοινωνικές σπουδές, Μαγειρική, NonFiction, Τέχνη

Πωλ Σεν

Το ψυγείο του Αϊνστάιν - Το ζεστό, το κρύο και η σημασία τους για το σύμπαν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

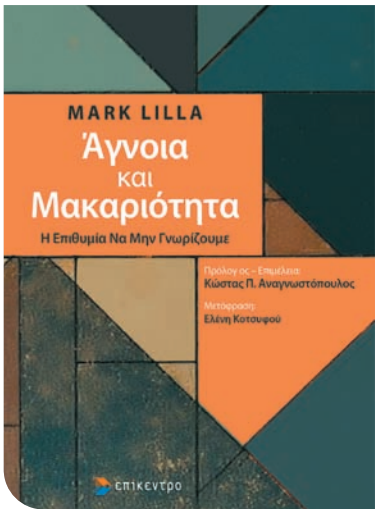
Τι σχέση έχει ένας ατμοκινητήρας με τη θεωρία της σχετικότητας; Τι συνδέει τις ιδανικές μηχανές του Σαντί Καρνό, τον Αϊνστάιν, το ψυγείο που αγκομαχάει στην κουζίνα μας και μια πυρακτωμένη ράβδο με το τέλος του κόσμου; Γιατί τίποτα δεν μπορεί να φτάσει σε θερμοκρασία χαμηλότερη από τους -273,15°C; Τι είναι η εντροπία και πώς αυξάνεται δίχως στατησμό; Ο Σεν αφηγείται την ιστορία της επιστήμης της θερμότητας, ξεκινώντας από τις πρώτες θεωρίες περί «θερμιδικού ρευστού» και φτάνοντας μέχρι τη θεωρία των κβάντων στον κόσμο ενός επιστημονικού κλάδου του οποίου τη σημασία συχνά λησμονούμε, παρότι τις εφαρμογές του τις συναντάμε παντού γύρω μας.

Ευάνθης Χατζηβασιλείου
Εθνικός διχασμός - Οι επιπτώσεις στους θεσμούς και στην πολιτική κουλτούρα

Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ

Τι είδους σύγκρουση ήταν ο Διχασμός; Ήταν εμφύλιος πόλεμος ή κάτι άλλο; Πότε τελείωσε και ποιος επικράτησε; Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του στους θεσμούς του κράτους; Με ποιους μηχανισμούς ο Διχασμός συχνά αναιρούσε τις βασικές προϋποθέσεις της λειτουργίας του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος; Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του όχι μόνο σε ένα «πολιτειακό» επίπεδο, αλλά και στη ζωή του μέσου πολίτη; Πώς επηρέασε ο Εθνικός Διχασμός την πολιτική κουλτούρα της χώρας, δεδομένου ότι υπήρξε μια τόσο έντονη και μακρά πολιτική διαμάχη; Σε ποιο βαθμό οι πρακτικές του Διχασμού συνεχίστηκαν και μετά το τέλος του; Πώς επηρέασε την επόμενη μεγάλη θεσμική κρίση, τον εμφύλιο πόλεμο, και σε επίπεδο θεσμών και στις νοσοτροπίες; Αλλά και κατά πόσον «απένερα» του εμφανίζονται έως τις ημέρες μας, ειδικά στην πολιτική κουλτούρα της χώρας;

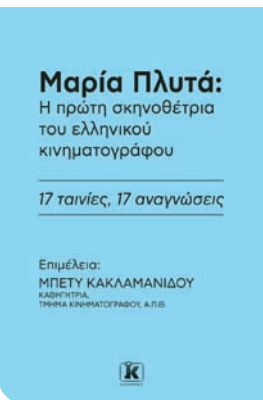

Mark Lilla

Άγνοια και μακαριότητα - Η επιθυμία να μην γνωρίζουμε

Εκδόσεις Επίκεντρο

Ο Αριστοτέλης υποστήριξε ότι «όλα τα ανθρώπινα όντα θέλουν να γνωρίζουν». Ωστόσο, θέλουμε επίσης να μη γνωρίζουμε. Αιώνες μετά τον Διαφωτισμό, υπνωτισμένα πλήθη εξακολουθούν να ακολουθούν εξωφρενικούς προφήτες, παράλογες φήμες προκαλούν φανατικές πράξεις και η μαγική σκέψη εκτοπίζει την κοινή λογική και την εμπειρογνώμοσύνη. Από πού προέρχεται αυτή η επιθυμία για άγνοια και πώς διαμορφώνει τη ζωή μας σήμερα; Ο καταξιωμένος δοκιμογράφος και ιστορικός των ιδεών Mark Lilla προσφέρει ένα συναρπαστικό διανοητικό οδοιπορικό της επιθυμίας του ανθρώπου να μη γνωρίζει, εκθέτοντας τις ψευδαισθήσεις στις οποίες μπορεί να μας οδηγήσει αυτή η παρόρμηση: την πίστη μας σε προφητικές μορφές ως την πύλη προς την αλήθεια, τον μύθο της σοφής απλότητας των παιδιών και τη λαχτάρα για εξαφανισμένους, δήθεν αγνότερους πολιτισμούς.

Μπέτυ Κακλαμανίδου (Επιμέλεια)

Μαρία Πλυτά: Η πρώτη σκηνοθέτρια του ελληνικού κινηματογράφου - 17 ταινίες, 17 αναγνώσεις

Εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Η Μαρία Πλυτά υπήρξε η πρώτη γυναίκα σκηνοθέτρια του ελληνικού κινηματογράφου. Η φιλομογαφία της περιλαμβάνει δεκαεπτά ταινίες που προβλήθηκαν μεταξύ 1950 και 1970. Το έργο της δίνει φωνή σε θηλυκότητες, προβλήματα και ιστορικά ζητήματα που ο κυρίαρχος, ανδροκεντρικός κινηματογράφος παραμέριζε. Αυτός ο συλλογικός τόμος είναι ο πρώτος που της αφιερώνεται, περιλαμβάνοντας δεκαεπτά πρωτότυπες αναγνώσεις από καταξιωμένες και νέες φωνές των κινηματογραφικών, φεμινιστικών και πολιτισμικών σπουδών, οι οποίες φωτίζουν διεπιστημονικά το έργο της. Διαμεσολαβώντας θέματα φύλου, έμφυλης βίας, σεξερσασίας, νεωτερισμού και παράδοσης και ιστορικής μνήμης, μεταξύ άλλων, η φιλομογαφία της Πλυτά αποτελεί ένα μοναδικό αρχείο της μεταπολεμικής Ελλάδας και ταυτόχρονα μία πρόωρη φεμινιστική φωνή που αμφισβήτησε τόσο ιδεολογικές όσο και ειδοιογικές συμβάσεις.

BOOK voice

Δημήτρης Λάλλας

Μόδα. Στον αστερισμό της νεωτερικότητας

Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ

Η λατρεία του καινούργιου, η ανανέωση του εαυτού, η καινοτομία, η επιτάχυνση των οικονομικών διαδικασιών, και εν γένει του τρόπου ζωής, στην ύστερη νεωτερικότητα είναι σύμφυτα με τη μόδα. Η μόδα υπάρχει μέσα από το «θνητογενές καινούργιο» και εντάσσεται στις πιο χαρακτηριστικές λειτουργίες του οικονομικού κεφαλαίου. Όμως η μόδα κάνει και άλλα πράγματα: εισηγείται τρόπους του σχετίζεσθαι με τον εαυτό, με τους άλλους, με τον χρόνο και με τα αντικείμενα. Η μόδα διαθλά κοινωνικές και πολιτισμικές τάσεις και συνομιλεί μαζί τους, συμβάλλοντας καίρια στη διαμόρφωση των νεωτερικών χρονικών καθεστώτων, δηλαδή στους ρυθμούς, στις αφηγήσεις και στον προσανατολισμό των ανθρώπων μέσα στο παρόν, το παρελθόν και το μέλλον. Αυτές τις σύνθετες λειτουργίες της μελετάει το βιβλίο αυτό.

Βασίλης Κασκαρέλης

Η ελληνική τέλεια καταγίδα και τα προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2004-2013

Εκδόσεις METAIXMIO

Daniel Woolf

Συνοπτική ιστορία της ιστοριογραφίας - Η παγκόσμια ιστοριογραφία από την αρχαιότητα έως σήμερα

Εκδόσεις UNIVERSITY STUDIO PRESS

Ιωάννης Ηλία Κολοβός

Χρυσή Αυγή: Από τον εθνικοσοσιαλισμό στον «λαϊκό εθνικισμό»

Εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Marcus Du Sautoy

Η τέχνη της συντόμευσης - Τρόποι για να σκεφτόμαστε καλύτερα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ο Πρέσβης Βασίλης Κασκαρέλης αποκαλύπτει τους υπόγειους συσχετισμούς, τις αδράνειες, τις παρεξηγήσεις αλλά και τις διαχρονικές αδυναμίες του ελληνικού κράτους στο ευρωπαϊκό και διεθνές γίγνεσθαι. Καταγράφει από μέσα τη γένεση, την κλιμάκωση και την έκρηξη της πολιτικοοικονομικής θύελλας που έπληξε την Ελλάδα από το 2008 και μετά – και την τοποθετεί στο ευρύτερο διεθνές πλαίσιο. Στην καρδιά του έργου βρίσκεται ένα ερώτημα που διατρέχει κάθε κεφάλαιο: Γιατί η Ελλάδα και η ΕΕ, παρά τις δυνατότητές τους, απέτυχαν να προβλέψουν, να προλάβουν ή να συντονιστούν απέναντι σε μια κρίση που ήταν ορατή και σταδιακά προδιαγεγραμμένη; Η μαρτυρία του δεν είναι αυτοδικαίωση. Αντιθέτως, αποτελεί πρόκληση προς την πολιτεία, τη διπλωματική κοινότητα και την ευρύτερη κοινωνία να αναστοχαστούν πάνω στα όρια των θεσμών, στις αντοχές της στρατηγικής σκέψης και στην ανάγκη για διορθωτική μνήμη. Για τον αναγνώστη που επιθυμεί να κατανοήσει όχι μόνο τι συνέβη, αλλά και πώς και γιατί.

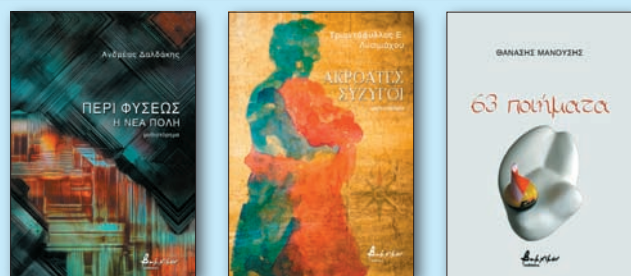
Πρόκειται για μια αναθεωρημένη και συντομευμένη εκδοχή του A Global History of History, μία πραγματικά παγκόσμια επισκόπηση της ιστορικής πορείας των διαπολιτισμικών αλληλεπιδράσεων που οδήγησαν στην επικράτηση των δυτικών ιστοριογραφικών μεθόδων. Το βιβλίο ασχολείται με πολλές και διαφορετικές ιστοριογραφικές παραδόσεις, που διέγραψαν παράλληλες τροχιές για μεγάλα διαστήματα και ενίοτε (ειδικά από τον 16ο αιώνα και μετά) διασταυρώνονταν και τέμνονταν. Αυτές οι παραδόσεις εκφράστηκαν με πολλά γραμματειακά είδη· διαδόθηκαν με ποικίλες μορφές μνημόνευσης και επικοινωνίας του παρελθόντος (τόσο προφορικές και εικονογραφικές όσο και γραπτές), ενώ αναδύθηκαν και εξελίχθηκαν σε πολύ διαφορετικά πολιτικά και κοινωνικά συμφραζόμενα. Ο συγγραφέας αποτυπώνει τις σύνθετες διαδικασίες και προσφέρει έναν περιεκτικό οδηγό για την εξέλιξη της ιστοριογραφίας, αναδεικνύοντας την τέχνη των ιστορικών ως διαχρονικό και παγκόσμιο εγχείρημα.

Βασισμένη σε πρωτογενείς και αρχειακό υλικό, η μελέτη αυτή καταγράφει την πολιτική και εκλογική πορεία της Χρυσής Αυγής, από την πρώτη εμφάνισή της τον Δεκέμβριο του 1980 μέχρι τις ημέρες μας. Κατόπιν, ικνυλατεί τα ιδεολογικά της χαρακτηριστικά και την εξέλιξη τους αναλύοντας το σύνολο των τευχών των περιοδικών «Χρυσή Αυγή» και «Μαϊάνδρος», το σύνολο των τευχών του περιοδικού «Αντεπίθεση» του Μετώπου Νεολαίας της ΧΑ, και τις ιδεολογικές διακρίσεις και τα πολιτικά της προγράμματα. Κατά την αποτίμηση των ευρημάτων της ανάλυσης, συζητείται το περιεχόμενο και η χρήση του όρου «άκρα δεξιά», η επάρκεια του όρου «γενικός φασισμός» για τη μελέτη κινημάτων εθνικοσοσιαλιστικής προέλευσης, και συγκρίνεται ιδεολογικά ο εθνικισμός με τον φυλετισμό και τον εθνικοσοσιαλισμό.

Το βιβλίο αυτό είναι μια συνοπτική εισαγωγή στην τέχνη της συντόμευσης. Τα μαθηματικά βρήκουν από τεχνάσματα για να σκεφτόμαστε καλύτερα, σε αυτόν τον φρέσκο και συναρπαστικό οδηγό, ο μαθηματικός Marcus du Sautoy, αξιοποιώντας πάνω από 2.000 χρόνια ανθρώπινης γνώσης, αποτυπώνει το πάθος του για τις συντομεύσεις. Εκτός από την εξέταση των πιο χρήσιμων συντομεύσεων στην ιστορία – από τη μέτρηση της περιφέρειας της Γης το 240 π.Χ. μέχρι τα διαγράμματα που απεικονίζουν τον τρόπο λειτουργίας των σύγχρονων GPS –, ο συγγραφέας εξετάζει επίσης πώς μπορούμε να τις αξιοποιήσουμε για να επενδύσουμε τα χρήματά μας αποτελεσματικότερα, να μάθουμε ένα μουσικό όργανο ή να κατακτήσουμε διάφορες τεχνικές μνήμης. Την ίδια στιγμή, μέσα από τη χρήση συναρπαστικών γρίφων και αιγιγμάτων, μας προσφέρει μια πληθώρα ευφυών στρατηγικών για την αντιμετώπιση πολυάριθμων σύνθετων προβλημάτων της καθημερινής μας ζωής.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Από τις εκδόσεις Βακχικόν

**ΒΑΚΧΙΚΟΝ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**
Πατησίων 14
(Στοά Φέξη)
2103637867
info@vakxikon.gr
ekdoseis.vakxikon.gr

Ένα χαμένο κλειδί

Διηγήματα

Μυροσίνη

Καλογεροπούλου

Δέκα διηγήματα, δέκα στιγμές όπου ο χρόνος στέκεται ακίνητος. Οι ήρωες –καθημερινοί άνθρωποι– συγκρούονται με τον εαυτό τους, αναπολούν το παρελθόν, στέκονται αμήχανοι στο παρόν, ενώ στιγματίζονται από τη ματαιώση. Ζουν στο αστικό περιβάλλον, κάποιοι από αυτούς προβαίνουν σε πράξεις επιδιώκοντας την κάθαρση, όπως μόνο οι ίδιοι την εννοούν.

Η ελευθερία της Ελευθερίας

Μυθιστόρημα

Εύα Λεοντιάδου

Όταν η Ελευθερία παίρνει την απόφαση να εκπληρώσει το ταξίδι των ονείρων της, μπλέκεται άθελά της σε μια μεγάλη περιπέτεια και έρχεται αντιμέτωπη με τις αστυνομικές αρχές των ΗΠΑ. Από εκείνη τη μέρα και μετά η ζωή της αλλάζει εντελώς. Και η ελευθερία της Ελευθερίας απειλείται... Ένα σκληρό κοινωνικό δράμα για γερά νεύρα, όπου η αδικία, η γραφειοκρατία και το ψέμα περικυκλώνουν την ηρωίδα δοκιμάζοντας τις αντοχές της.

Καλοκαίρια βαθιά χωμένα στην άμμο

Μυθιστόρημα

Κατερίνα Λιασή

Η Αντριάννα γυρίζει στην Κύπρο οριστικά, ύστερα από τέσσερα χρόνια σπουδών στη Θεσσαλονίκη, με μια αμφίθυμη διάθεση προσμονής για τη νέα, στρωμένη και λίγο ανιαρή, όπως

φαντάζεται, ζωή που την περιμένει. Ωστόσο, η περίοδος που μεσολαβεί –από το καλοκαίρι της επιστροφής της μέχρι το επόμενο, εκείνο του '74– της επιφυλάσσει εκπλήξεις και ανατροπές άμεσα συνυφασμένες με την πολιτική κατάσταση στο νησί και άρρηκτα συνδεδεμένες με την προσωπική και αισθηματική της ζωή.

Περί Φύσεως – Η Νέα Πόλη

Μυθιστορήματα

Ανδρέας Δαλδάκης

Άραγε, υπάρχει το τέλειο μυστήριο; Το τέλειο έγκλημα; Η τέλεια ζωή; Άραγε, υπάρχει το τέλειο; Και αν ναι, μπορούμε να το κατακτήσουμε; Στο νέο του βιβλίο, ο Ανδρέας Δαλδάκης μας παρουσιάζει ανθρώπους διαφορετικούς μα και συνάμα οικείους, που προσπαθούν να επιβιώσουν και, μεταξύ άλλων, να βρουν απαντήσεις σε αυτά τα απλά ερωτήματα. Να τους συντροφεύσουμε; Τι λέτε;

Ακροατές σύζυγοι

Μυθιστόρημα

Τριαντάφυλλος

Ε. Λυσιμάχου

Ο Παύλος, τραπεζίτης, μοιράζει τον χρόνο του ανάμεσα στην οικογενειακή ζωή με τη σύζυγό του, Νεφέλη, στην Αθήνα, και τα επαγγελματικά του ταξίδια σε Αίγυπτο, Βαλκάνια, Παρίσι, Λονδίνο, Αμερική. Με πυξίδα τις φιλοσοφικές και ιδεολογικές αναζητήσεις του, μας μεταφέρει από την Ελλάδα της οικονομικής κρίσης στα κέντρα της επιχειρηματικής του δραστηριότητας σε όλο τον κόσμο, ενώ

ταυτόχρονα αναλύει τη συζυγική του σχέση, που δοκιμάζεται εξαιτίας των διαφορετικών προτεραιοτήτων και επιθυμιών του ζευγαριού.

63 ποιήματα

Ποίηση

Θανάσης Μανούσης

Το ξυρισμένο σου κεφάλι δεν με νοιάζει / ειρηνοποιεί έρωτα / παρά η μουσική / που παίζει το βλέμμα σου / πάνω στις πλάκες της πλατείας / της μεγάλης / των αναμνήσεων

Ελπίδα

Ποίηση

Αρχοντία Ταμπάκη

Από μικρή μέχρι και σήμερα βλέπω στα όνειρά μου ότι πετάω. Η αίσθηση είναι υπέροχη. / Το ίδιο υπέροχη, όπως και όταν γράφω... / Λένε πως τα λόγια πετούν, τα γραπτά μένουν. / Εγώ λέω: «Θα συνεχίσω να πετάω» αλλά και «Θα μείνω» στον χώρο και στον χρόνο, με αυτή την ποιητική συλλογή που κρατάς στα χέρια σου. / Το ταξίδι τώρα αρχίζει.

Μικρές αδελφές II: Πυγολαμπία

Ποίηση

Ανδρέας Αντωνίου

Είναι θλιμμένη, σαν τους στίχους του Βιγιόν / μα, όταν οι στίχοι δεν μπορούν να τη γλιτώσουν, / βάφει τα χείλη της με κόκκινο κραγιόν / και τα δαγκώνει τότε μέχρι να ματώσουν. / Κοιτά στο άπειρο σαν να παρακαλά / κρύβει το τραύμα της ψυχής της με δυο γάδες / έχει πονέσει μα το έμαθε καλά / πως η αγάπη είναι όπιο για τις μάζες.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

KEN FOLLETT

Η επική ιστορία των ανθρώπων που τόλμησαν το αδύνατο. Ο σπουδαίος Βρετανός μυθιστοριογράφος έρχεται να μας συναρπάσει με μια πληθωρική ιστορία, προϊόν όχι μόνο φαντασίας αλλά και ιστορικής έρευνας, που αφηγείται τις βαθιά ανθρώπινες διαστάσεις ενός από τα μεγαλύτερα μυστήρια του κόσμου: της ανέγερσης του Στόουνχεντζ.

ΚΑΛΟ ΚΑΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

ALICE FEENEY

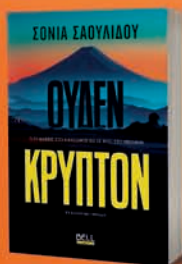
Μερικές φορές, κακά πράγματα συμβαίνουν σε καλούς ανθρώπους. Και τότε οι καλοί άνθρωποι αναγκάζονται να κάνουν κακά πράγματα... Το νέο ψυχολογικό θρίλερ της βασίλισσας των ανατροπών Άλις Φίνι θα σας κάνει να αναρωτιέστε τι συμβαίνει μέχρι την τελευταία σελίδα.

ΧΑΪΝΤ

CRAIG RUSSELL

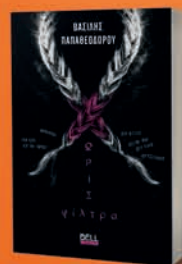
Δεν υπάρχει ο Τζέκιλ, παρά μόνο ο Χάιντ... Ο πολυβραβευμένος Κρεγκ Ράσελ αναδημιουργεί τον διαχρονικό χαρακτήρα που έπλασε το 1886 ο Ρόμπερτ Λούις Στίβενσον και μας προσφέρει ένα τρομακτικό, ατμοσφαιρικό γοτθικό μυθιστόρημα, όπου πρωταγωνιστούν το βικτωριανό Εδιμβούργο, και η παρόρνοια.

ΟΥΔΕΝ ΚΡΥΠΤΟΝ

ΣΟΝΙΑ ΣΑΟΥΛΙΔΟΥ

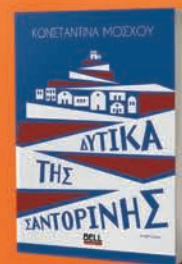
Λένε ότι τις αλήθειες που ψάχνεις τις έχεις πάντα μπροστά σου. Το νέο μυθιστόρημα της Σόνιας Σαουλίδου είναι μια ατμοσφαιρική, καθηλωτική ιστορία εξαπάτησης, εκδίκησης και ανατροπών που διαδραματίζεται στο Τόκιο και στη Νέα Υόρκη.

ΧΩΡΙΣ ΦΙΑΤΡΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ένα συγκλονιστικό βιβλίο για εφήβους και ενήλικες που δε φοβούνται την αλήθεια. Το καινούριο βιβλίο του Βασίλη Παπαθεοδώρου αποτελείται από δύο ανεξάρτητες ιστορίες που τέμνονται σε ένα σημείο. Δυο ιστορίες κακοποίησης, χειραγώγησης και ψυχολογικής έντασης που αναδεικνύουν ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας: την καταστροφή της ανηλικότητας.

ΔΥΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΟΣΧΟΥ

Μια γυναίκα ξεχασμένη από το χρόνο, μια ιστορία για ό,τι επιμένει να ζει, όταν όλα τα άλλα έχουν πια σβήσει. Η αλήθεια μπλέκει με το μύθο και η πραγματικότητα με τον μαγικό ρεαλισμό σ' αυτό το γλυκόπικρο μυθιστόρημα που θα αγγίξει την ψυχή σας.

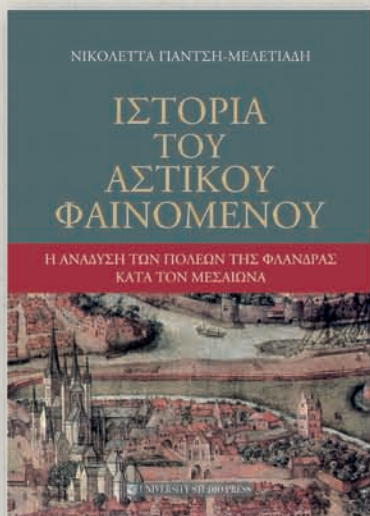
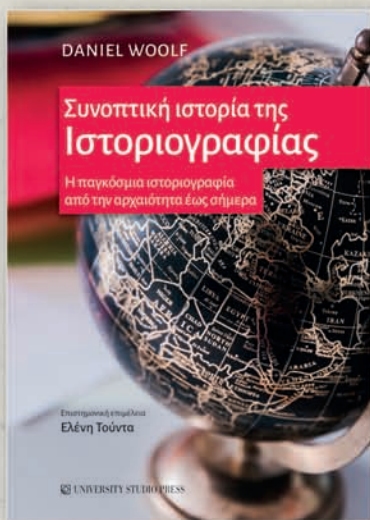
BELL

www.bell.gr

f BELLpublishing

@bell_books

@bell_books

UNIVERSITY
STUDIO
PRESS

Εκδόσεις Επιστημονικών
Βιβλίων & Περιοδικών

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Αρμενοπούλου 32
ΑΘΗΝΑ: Σόλωνος 94
Τηλ. κέντρο: 2310 208731
www.universitystudiopress.gr

GregoryJusdanis, PeterJeffreys Κωνσταντίνος Καβάφης, Ο άνθρωπος και ο ποιητής

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

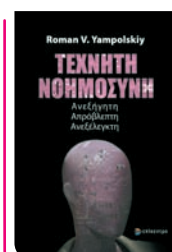
Το 1933, στα εβδομηκοστά του γενέθλια, ο ποιητής Κωνσταντίνος Καβάφης πεθαίνει σε ένα νοσοκομείο της Αλεξάνδρειας, αφήνοντας πίσω του ένα μικρό, επιμελημένο σύνολο 154 ποιημάτων, μαζί με σπαράγματα και χειρόγραφα ανολοκλήρων προσπαθειών. Σε όλη του τη ζωή προσπαθούσε να ελέγχει αυστηρά την κυκλοφορία των ποιημάτων του, όμως μετά τον θάνατό του η φήμη του εκτοξεύτηκε: έγινε ο Κ. Π. Καβάφης, ο παγκόσμιος ποιητής με τη γραφή που ξεπερνά τα στενά γεωγραφικά όρια της καταγωγής του. Στη βιογραφία αυτή αποκαλύπτεται η πολυπλοκότητα της ζωής και του έργου του λαμπρού ποιητή, που για την τέχνη του θυσίασε την αγάπη. Ταυτόχρονα, παρακολουθούμε το λογοτεχνικό ταξίδι του Καβάφη, από τους πρώιμους πειρατισμούς έως την εκπληκτική εκ νέου προσέγγιση της ποίησής του στη μέση ηλικία, όταν αποκήρυξε πολλά απ' όσα είχε γράψει και καλλιέργησε μια νέα ποιητική: το μοναδικό αυτό ύφος, το ερωτικό, φιλοσοφικό και γλωσσικά υπαινικτικό, αυτό που αναγνωρίζεται και θαυμάζεται ως βαβαφικό.

Carl L. Becker

Η ουράνια πολιτεία των φιλοσόφων του 18ου αιώνα

Εκδόσεις ΑΜΟΛΓΟΣ

Έχουμε συνηθίσει να θεωρούμε τον 18ο αιώνα ως έναν κατ' ουσία νεωτερικό στην ιδιοσυγκρασία του αιώνα. Οι ίδιοι οι philosophes διατράνωναν ασφαλώς ότι είχαν αποκηρύξει τις δεισιδαιμονίες και τις ακροβασίες της μεσαιωνικής χριστιανικής σκέψης, και σε γενικές γραμμές τούς εμπιστευόμαστε προθύμως. Δηλώνουμε με βεβαιότητα ότι ο 18ος αιώνας στάθηκε πρωτίστως η εποχή του ορθού λόγου, ότι οι philosophes ήταν σκεπτικιστές, άθεοι κατ' ουσία, αν και όχι κατ' επάγγελμα, εθισμένοι στην επιστήμη και την επιστημονική μέθοδο, πάντοτε έτοιμοι να συντρίψουν τους αχρείους, γενναίοι υπερασπιστές της ελευθερίας, της ισότητας, της αδελφότητας, της ελευθερίας του λόγου και τα συναφή. Όλα αληθεύουν. Αν εξετάσουμε όμως τις βασικές αρχές της πίστης τους, θα διαπιστώσουμε ότι σε κάθε βήμα οι philosophes προδίδουν το οφειλόμενο χρέος τους στη μεσαιωνική σκέψη, χωρίς καν να το συνειδητοποιούν.

Πέτρος Αθ. Πρωτόγερος

Τεχνητή Νοημοσύνη και Ψηφιακό Μάρκετινγκ για μικρές επιχειρήσεις- Ο Πρακτικός Οδηγός για Ανάπτυξη και Προώθηση στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Μπορεί η Τεχνητή Νοημοσύνη να γίνει ο σύμμαχος κάθε μικρής επιχείρησης; Αυτό το βιβλίο απαντά με ένα ξεκάθαρο «ναί», όντας ένας πρακτικός οδηγός που φτιάχτηκε ακριβώς γι' αυτούς: για όσους θέλουν να αναπτυχθούν, να ξεχωρίσουν και να αξιοποιήσουν εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, χωρίς τεχνικές φλυαρίες και πολύπλοκες θεωρίες. Θα μάθετε πώς να χρησιμοποιείτε εύκολα και αποτελεσματικά, ακόμα και με μικρό budget, εργαλεία όπως το ChatGPT, το Canva, το Google Ads, το Meta Advantage και πολλά ακόμη, για να ενισχύσετε την παρουσία σας στο διαδίκτυο και να αυξήσετε τις πωλήσεις σας. Περιλαμβάνει οδηγίες βήμα βήμα, πραγματικά case studies, λίστες ελέγχου και πρακτικές συμβουλές βασισμένες σε πραγματικά δεδομένα. Αν είστε επαγγελματίας που θέλει να πάρει τον έλεγχο της ψηφιακής του πορείας και να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του αύριο, τότε αυτό το βιβλίο είναι για εσάς.

Roman V. Yampolskiy

Τεχνητή Νοημοσύνη - Ανεξήγητη - Απρόβλεπτη - Ανεξέλεγκτη

Εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Ο συγγραφέας είναι ένας από τους ιδρυτές του τομέα της ασφάλειας της τεχνητής νοημοσύνης και εξετάζει μερικά από τα πιο συναρπαστικά ερωτήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα, όπως ποια είναι η φύση της νοημοσύνης γενικά, της συνείδησης, των αξιών και της γνώσης. Ξεκινώντας από μια ευρεία εισαγωγή στα βασικά προβλήματα, όπως το απρόβλεπτο των αποτελεσμάτων της τεχνητής νοημοσύνης και η δυσκολία να εξηγηθούν οι αποφάσεις της, το βιβλίο καταλήγει σε πιο σύνθετα ζητήματα, όπως της ιδιοκτησίας και του ελέγχου της τεχνητής νοημοσύνης, μέσα από μια σε βάθος ανάλυση των πιθανών κινδύνων και των ακούσιων συνεπειών. Γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ των τεχνικών λεπτομερειών και των φιλοσοφικών συλλογισμών, το βιβλίο απευθύνεται στους ειδικούς και φανατικούς της τεχνητής νοημοσύνης, που αναζητούν μια ολοκληρωμένη κατανόηση του τομέα, ενώ είναι επίσης γραμμένο για το ευρύ κοινό, που δεν γνωρίζει τη σχετική ορολογία.

Νικολέττα Γιαντοσή-Μελετιάδη

Ιστορία του αστικού φαινομένου - Η ανάδυση των πόλεων της Φλάνδρας κατά τον Μεσαίωνα

Εκδόσεις UNIVERSITYSTUDIOPRESS

Πώς συγκροτήθηκαν οι πόλεις σε μια πυκνοκατοικημένη περιοχή της δυτικής Ευρώπης; Πώς οι αδιαφοροποίητες αρχικά οικιστικές συγκεντρώσεις άλλαξαν κατάσταση και χειραφετήθηκαν πολιτικά; Στο πρώτο κεφάλαιο καταδεικνύεται η διασύνδεση της αστικής ιστορίας της μεσαιωνικής Φλάνδρας, με τις γενικότερες ιστορικές περιοδολογήσεις, αναλύεται το πώς αυτές οι θεωρίες χρησιμοποιήθηκαν για να προβάλουν τις συνέχειες ή τις ασυνέχειες με το ρωμαϊκό παρελθόν της Ευρώπης, αλλά και το ζήτημα της κεφαλαικής συσσώρευσης. Στη συνέχεια διερευνώνται οι φλαμανδικές οικιστικές συγκεντρώσεις από την άποψη της ρωμαϊκής πρωτοϊστορίας, ενώ στα επόμενα κεφάλαια εξετάζονται οι επιδρομές των Βίκινγκς στην περιοχή της Φλάνδρας, που λειτούργησαν ως καταλύτης για τις αναδιευθετήσεις της ισχύος αναδεικνύοντας τον κόμη ως ανερχόμενο εξουσιαστικό παράγοντα. Τέλος, παρουσιάζεται η εσωτερική ζωή των πόλεων της Φλάνδρας από την άποψη κυρίως

της κοινοτικής οργάνωσής τους, της ανάπτυξης των νέου τύπου διοικητικών και δικαστικών θεσμών, και ιδίως, της συντεχνιακής έκφρασης της οικονομικής λειτουργίας τους.

Gottfried Wilhelm Leibniz

Φιλοσοφικά έργα - Δοκίμια, επιστολές, δασαφήσεις

Εκδόσεις ΑΜΟΛΓΟΣ

Ο Leibniz υπήρξε πολυγραφότατος, με ευρύτατο ορίζοντα ενδιαφερόντων, και ίσως ο πιο οικουμενικός φιλόσοφος του ευρωπαϊκού 17ου αιώνα. Ωστόσο, η κατανόηση της σκέψης ενός φιλοσόφου δεν απαιτεί τόσο τη συγκεκριαίωση των γνώσεων που είχε ο ίδιος, όσο την ανακάλυψη της μεθόδου, της εποπτικής ματιάς του συνόλου. Στα κείμενα που απαρτίζουν τον ανά χειράς τόμο, τα οποία καλύπτουν χρονικά όλη τη συγγραφική του δραστηριότητα, ο Leibniz πραγματεύεται τις βασικότερες έννοιες της φιλοσοφίας του: μονάδα, δύναμη και ύλη, επικοινωνία των υποστάσεων, ένωση ψυχής και σώματος, προδιατεταγμένη αρμονία, φύση του χώρου και του χρόνου. Πρόθεση της έκδοσης είναι να προσφέρει στο κοινό μια συνολική επισκόπηση της φιλοσοφίας του Leibniz.

Γιώργος Μητρόπουλος

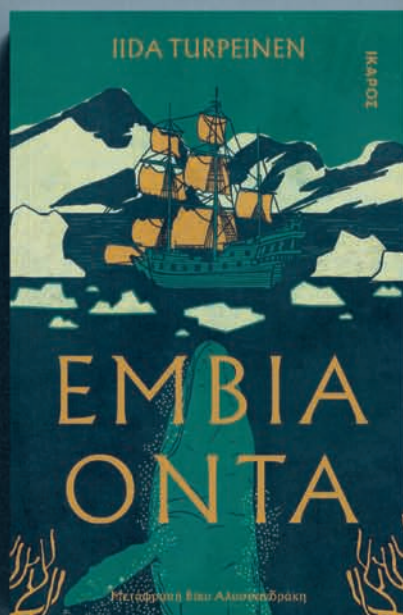
Ο Νέρωνας και η Ελλάδα - Το παιχνίδι των ρόλων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Διαβόητος στο ευρύ κοινό ως παράφρων και εμπερηστές της Ρώμης, ο Νέρωνας έχει δημιουργήσει τον δικό του μύθο, που μέχρι σήμερα επιβάλλεται στην ιστορικά γεγονότα και τα επικαλύπτει. Το βιβλίο επανεξετάζει τη σύνδεση του αυτοκράτορα με την Ελλάδα (ρωμαϊκή επαρχία της Αχαΐας) και το ταξίδι του εκεί, το οποίο χαρακτηρίστηκε από γεγονότα που σημάδεψαν την ηγεμονία του: Ο Νέρωνας συμμετείχε στους μεγάλους πανελλήνιους αγώνες ως κιθαρωδός, ηθοποιός, αρματοπλάτης και κήρυκας. Επίσης, άρπαξε λαμπρά έργα τέχνης, αποπειράθηκε να διανοίξει τον Ισθμό της Κορίνθου και χάρισε την ελευθερία σε ολόκληρη την επαρχία: ενέργειες πρωτόγνωρες, αντιφατικές, που εξάπτουν την περιέργεια ως προς τα κίνητρα και τους σκοπούς τους. Μπορεί άραγε, πέρα από την ιδιαίτερη ψυχοσύνθεση του αυτοκράτορα, η δραστηριότητα του Νέρωνα στην ελληνική περιουσία του να ενταχθεί σε ένα συνεκτικό πλαίσιο ή τουλάχιστον να ερμηνευτεί λογικά;

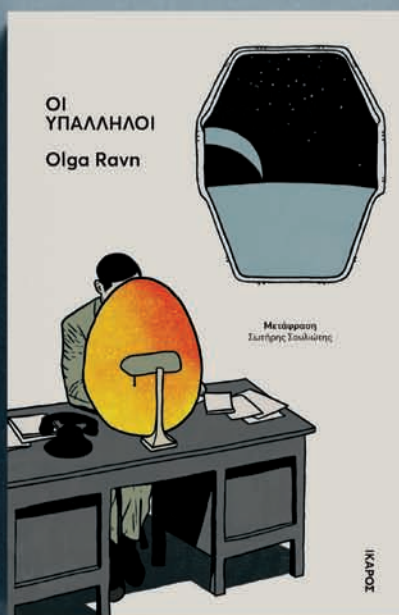

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ

Iida Turpeinen
ΕΜΒΙΑ ΟΝΤΑ

Μια ιστορία για το θαύμα της βιοποικιλότητας και την ικανότητα της φύσης να επουλώνει τις πληγές που προκαλεί η ανθρώπινη απληστία.

Olga Ravn
ΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Ένα συγκλονιστικό έργο που διερευνά τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος, συναισθηματικά και οντολογικά.

Georgi Gospodinov
Ο ΚΗΠΟΥΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Μια σπαρακτική προσωπική ιστορία· ένας ύμνος στον πατέρα με τη μελαγχολική ματιά ενός ποιητή και τη γλώσσα ενός σπουδαίου συγγραφέα.

www.ikarosbooks.gr

www.minoas.gr

ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

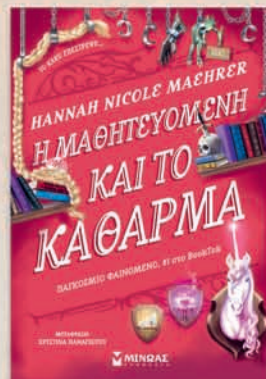
BookTok loves them—Θα τα λατρέψεις κι εσύ!

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ
2.500.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

FELICIA KINGSLEY
Η χαμένη ερωμένη του Σαίξπηρ

Ένας φιλόδοξος κλέφτης και μια μυστικοπαθής κληρονόμος διεκδικούν το πολύτιμο χειρόγραφο.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ BEST SELLER
#1 ΣΤΟ BOOKTOK

HANNAH NICOLE MAEHRER
Η μαθητευόμενη και το κάθαρμα

Ποιος θα το περίμενε ότι το να εργάζεσαι για ένα κάθαρμα θα ήταν τόσο ικανοποιητικό;

ΤΟ VIRAL ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ
ΤΟΥ BOOKTOK

ELIZABETH LIM
Μετά τα μεσάνυχτα
Κι αν η Σταχτοπούτα δεν δοκίμαζε ποτέ το γυάλινο γοβάκι; Μια συναρπαστική σειρά όπου οι κλασικές ιστορίες της Disney ξαναγράφονται!

LIZ BRASWELL
Πριν λυθούν τα μάγια

Κι αν η μητέρα της Μπελ καταριόταν το Τέρας; Σκοτεινές ανατροπές και ήρωες που δοκιμάζονται.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ-ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ BOOKTOK

REBECCA YARROS
Η φλόγα

Από τη Rebecca Yarros, μπεστ σέλερ συγγραφέα των New York Times, μια ρομαντική ιστορία για μια φίλια που μετατρέπεται σε έρωτα...

ΧΡΥΣΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΣΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΚΔΟΤΩΝ

HANNAH LYNN
Μέδουσα
Στην αρχή τη λάτρεψαν. Κατόπιν την κακοποίησαν. Και στο τέλος την έκαναν κακιά. Αυτή είναι η ιστορία ζωής του διασημότερου τέρατος της ελληνικής μυθολογίας: της Μέδουσας.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΤΕ ΤΑ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Ένας τόπος για να επιστρέφεις

Ο Ρόμπερτ Πεν Γουόρεν γράφει για τη ζωή του

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Τέλειωσα την ανάγνωσή του (630 σελίδες) ένα βράδυ του καλοκαιριού, ενώ το βουητό του ανεμιστήρα –γιατί αποφεύγω τα κλιματιστικά– με συντρόφευε σε μια ακόμη μοναχική νύχτα. Άλλωστε κι ο Αμερικάνος συγγραφέας σ' αυτό του το μυθιστόρημα μιλάει αρκετά για τη μοναξιά. Για την ακρίβεια, μιλάει για τα πάντα.

Όσοι έχουν διαβάσει το περίφημο «Όλοι οι άνθρωποι του βασιλιά», αλλά και τον «Αγριότοπο», θα πάρουν στα χέρια τους ευλαβικά αυτό το βιβλίο που μεταφράστηκε εξαιρετικά από την **Αθηνά Δημοτριάδου**.

Διαβάζοντάς το μου θύμιζε έντονα το πλέον αυτοβιογραφικό βιβλίο του Τσαρλς Ντίκενς, τον «Ντέιβιντ Κόπερφιλντ». Παρόμοια με τον Ντίκενς, ο Ρόμπερτ Πεν Γουόρεν γράφει για τη ζωή του, τον θάνατο του πατέρα του, τα φοιτητικά του χρόνια, τη γυναίκα που αγάπησε και πέθανε στα χέρια του, την ακαδημαϊκή του καριέρα, την επόμενη σύζυγό του, την εμμονή του με την

αρχαία Ελλάδα και τους συγγραφείς της, το ζελογισμά του με μια παλιά του γνωριμία, τα ταξίδια του ανά τον κόσμο, ακόμη και τη συμμετοχή του στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Είναι από τα βιβλία εκείνα που λαχταρούσα να συνεχίσω την ανάγνωση επιστρέφοντας κάθε βράδυ στο σπίτι. Τριγύρισα μαζί του στον Αμερικάνικο Νότο, στην Αλαμπάμα και τη Λουιζιάνα, τον ακολούθησα στο Σικάγο, και φτάσαμε παρέα στη Ρώμη και το Παρίσι.

Ιδού τι γράφει για τις ερωτικές σχέσεις:

«Υπάρχει μια φυσική ιστορία των ερωτικών σχέσεων, όπως υπάρχει και των δέντρων, των ανθρώπων και των επαναστάσεων, υπάρχουν δε και ευκρινώς καθορι-

σμένα στάδια. Το μότο του Σταδίου Ι της οποιασδήποτε ιστορίας του έρωτα, είτε νόμιμης είτε παράνομης, είναι το *carpe diem* – ή το *carpe noctem*, ανάλογα με την περίπτωση. Αδραξε τη μέρα –ή τη νύχτα–, γιατί το παν είναι η στιγμή, ούτε το παρελθόν ούτε το μέλλον. Σ' αυτό το στάδιο, οι εραστές μπορεί –κάτι που συχνά κάνουν– να αφηγηθούν ο ένας στον άλλον την προσωπική τους ιστορία, όμως αυτή η ενέργεια στην ουσία δεν είναι μια επιβεβαίωση, αλλά μια άρνηση του παρελθόντος: του παρελθόντος, με όλα του τα λάθη, τις τρέλες, τις απελπισίες και τους εφήμερους θριάμβους, είναι ακριβώς αυτό που ο έρωτας, με τη λυτρωτική του ενέργεια, θα απαλείψει εντελώς. Μπορεί οι εραστές να κάνουν σχέδια για το μέλλον, όμως ο σχεδιασμός αυτός χρησιμεύει κυρίως σαν μια δικαίωση της επόμενης στιγμής του τυφλού κουφτώματος, όπως –εάν το δούμε θεολογικά– και η δημιουργία μιας αθάνατης ψυχής για τη Δόξα του Κυρίου θεωρείται ότι απολυμαίνει τον ρύπο του ζωώδους ζευγαρώματος. Ακόμα δε και ο όρκος της πίστης, εφεξής και για πάντα, είναι μόνο ένας τρόπος για να ειπωθεί πως η πράξη του κουφτώματος –του κουφτώματος με το πολυαγαπημένο πρόσωπο– είναι το παν. Ο όρκος απλώς τυλίγει το μέλλον σε μια μπάλα – και το στριμώχνει στη ζεστή, υγρή, σκοτεινή οπή της αιωνιότητας...»

Σε αυτή ακριβώς τη συγκεκριμένη στιγμή, μια διακοπή ρεύματος με άφησε χωρίς ανεμιστήρα, στριμώχνοντάς με στη ζεστή, υγρή, σκοτεινή οπή του λεκανοπεδίου.

Ρόμπερτ Πεν Γουόρεν
Ένας τόπος για να επιστρέφεις
εκδ. ΠΟΛΙΣ

Πάνος Π. Ζενέλης
Ρεαλισμοί και εικόνα - Κινηματογράφος - αλήθεια, performances και multi media

Εκδόσεις ΜΕΛΟΥΣΑ - ΣΕΛΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Ο ρεαλισμός στον κινηματογράφο επιδίωξε να αποτυπώσει την καθημερινή ζωή με αμεσότητα και αυθεντικότητα. Από τη δεκαετία του 1920 και τον Djiga Vertov, τον εμπνευστή της κάμερας-μάτι, και τον Robert Flaherty, πατέρα του εθνολογικού ντοκιμαντέρ, οι κινηματογραφιστές αναζήτησαν την αλήθεια μέσα από γυρίσματα σε φυσικούς χώρους, τη χρήση μη επαγγελματιών ηθοποιών και θεματολογία που αφορούσε κοινωνικές πραγματικότητες. Στη δεκαετία του 1960, η αναζήτηση της αλήθειας στην εικόνα βρήκε νέα μορφή μέσα από τα ντοκιμαντερίσματα του cinema direct στη Β. Αμερική και του cinema verité στη Γαλλία, με κύριους εκπροσώπους τον D. A. Pennebaker και τον Jean Rouch. Χάρη στη φορητή κάμερα και τον ελαφρύ εξοπλισμό ήχου, οι σκηνοθέτες κατόρθωσαν να εισχωρήσουν στην καθημερινότητα των ανθρώπων και να καταγράψουν γεγονότα σε πραγματικό χρόνο. Οι πρωτοπορίες του '60, όπως η Nouvelle Vague στη Γαλλία, το Free Cinema στη Βρετανία και οι αμερικανικές ανεξάρτητες παραγωγές, επαναπροσδιόρισαν τη σχέση φαντασίας και πραγματικότητας, ανοίγοντας τον δρόμο σε έναν κινηματογράφο πιο πειραματικό, πολιτικοποιημένο και κοινωνικά ευαίσθητο.

Batman: Ο απόλυτος οδηγός

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Η σκληρόδετη αυτή έκδοση εξερευνά τη ζωή, την καριέρα, τις εκπληκτικές περιπέτειες, τους πιστούς συμμάχους και τους εμβληματικούς αντιπάλους του θρυλικού Batman. Μέσα από το μυστήριο και τη δράση της Gotham, οι αναγνώστες θα μάθουν για τη δημιουργία του Σκοτεινού Ιππότη: Πώς γεννήθηκε ο ήρωας που άλλαξε τον κόσμο των κόμικς; Ακόμη: οι βασικοί χαρακτήρες του κόσμου του, με λεπτομερή προφίλ όλων των συμμάχων και των διαβόλων κακοποιών, οι κλασικές Ιστορίες του, μέσω αναδρομών στις αφηγήσεις που καθόρισαν τον αγαπημένο σε όλους χαρακτήρα και τα πλέον κομβικά γεγονότα της καριέρας του. Μια πολυτελής σκληρόδετη έκδοση που θα συναρπάσει τους φίλους των κόμικς. Το βιβλίο είναι διαθέσιμο σε όλα τα μεγάλα βιβλιοπωλεία και τα online καταστήματα.

Graham Moore

Captain America για πρωτάρηδες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Για πρώτη φορά, κυκλοφορεί ένα βιβλίο που συγκεντρώνει με διασκεδαστικό και κατανοητό τρόπο όλη την ιστορία του δημοφιλή ήρωα Captain America, με την εγγυημένη ποιότητα της σειράς «Για πρωτάρηδες». Μάθετε την ιστορία του Captain America, γνωρίστε τους φίλους και τους εχθρούς του και ζήστε τις μεγαλύτερες περιπέτειες και μάχες του. Αυτή η μοναδική παρουσίασή του περιέχει εικονογραφήσεις και φωτίζει κομβικά στοιχεία από τις ιστορίες του θρυλικού ήρωα, ζωντανεύοντας πολλές από τις σπουδαιότερες περιπέτειές του. Με αυτό το βιβλίο θα μάθετε όλα όσα πρέπει να ξέρετε για τον Captain America. Θα ανακαλύψετε τους συνεργάτες του στους Avengers, θα ζήσετε τις πιο δύσκολες μάχες του ενάντια στη Hydra και τον Red Skull, θα γνωρίσετε τους στενούς φίλους και συμμάχους του και θα ανακαλύψετε πώς έχει αλλάξει και εξελιχθεί αυτός ο αγαπημένος χαρακτήρας.

MamaTsita

Μαγειρεύω Χριστούγεννα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος τα Χριστούγεννα ξεκινούν από την κουζίνα. Από καλομαγειρεμένα κρέατα και γιορτινά συνοδευτικά μέχρι αρωματικά γλυκά και αφράτες βασιλόπιτες, κάθε σελίδα είναι έμπνευση για τραπέζια που φέρνουν κοντά οικογένεια και φίλους. Με πρακτικές συμβουλές για προετοιμασία χωρίς άγχος, ιδέες για ιδιαίτερο σερβίρι-

σμα και μικρές λεπτομέρειες που κάνουν τη διαφορά, το βιβλίο αυτό σας βοηθά να απολαύσετε τις γιορτές μέσα από το φαγητό και τη χαρά του να μοιράζεστε. Ένα ζεστό, εμπνευστικό ταξίδι στην κουζίνα των Χριστουγέννων, γεμάτο αγάπη, γεύσεις και τη μοναδική φροντίδα της MamaTsita.

Anna Mathur

Πώς να μεγαλώσεις μια χαρούμενη μαμά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Σταμάτα να ανησυχείς, είσαι η καλύτερη μαμά που μπορείς! Κι αυτό δεν είναι ακόμα ένα βιβλίο γονεϊκότητας. Σε αυτό το βιβλίο δεν θα διαβάσεις πώς να μεγαλώσεις το παιδί σου, αλλά πώς να φροντίσεις εσένα. Αντλώντας από την εμπειρία της ως ψυχοθεραπεύτρια και από την προσωπική της ζωή ως μητέρα, η Mathur ωθεί τις μαμάδες να αντιληφθούν ότι η φροντίδα των παιδιών ξεκινά από τη φροντίδα του εαυτού τους. Η αυτοφροντίδα δεν είναι εγωιστική. Είναι το απαραίτητο συστατικό για να είσαι μια πιο ήρεμη, υπομονετική και κυρίως ευτυχισμένη μητέρα. Με ευαισθησία και χιούμορ, η συγγραφέας αγκαλιάζει κάθε μαμά που αισθάνεται εξαντλημένη, ανεπαρκής ή μόνη και ενθαρρύνει κάθε αναγνώστριά να κατανοήσει ότι είναι η καλύτερη μαμά που μπορεί, απελευθερώνοντάς την από την ενοχή και την εξάντληση.

Σπύρος Ανδριανός

Επαγγελματίας 5 αστέρων

ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Το βιβλίο είναι γραμμένο για σένα που είσαι μισθωτός σε μια δουλειά που δεν σου αρέσει, για σένα που είσαι αυτοαπασχολούμενος και θέλεις να αγγίξεις νέες κορυφές, για σένα που είσαι επιχειρηματίας κι αναζητάς αποτελεσματικές λύσεις σε φαινομενικά άλυτα προβλήματα. Είναι σχεδιασμένο για σένα που δεν αρκείσαι σε μία συμβατική επαγγελματική ζωή, που νιώθεις την ανάγκη να εδραιωθείς και να αφήσεις το στίγμα σου στην αγορά, βιώνοντας ικανοποίηση μέσα στην εργασιακή σου καθημερινότητα. Το «Επαγγελματίας 5 αστέρων» είναι εδώ για να σε ξεβολέψει, να αλλάξεις πορεία, να σπάσεις τις «αλυσίδες» που σε βουλιάζουν. Με περισσότερα από είκοσι χρόνια δραστηριότητας στον επαγγελματικό και επιχειρηματικό κόσμο, τρεις επιχειρήσεις που τις έχτισε απ' το μηδέν και χιλιάδες ανθρώπους που τον εμπιστεύονται για να εξελιχθούν επαγγελματικά, ο Σπύρος Ανδριανός έρχεται να προσφέρει έναν πρακτικό και πλήρως εφαρμοσμένο οδηγό επαγγελματικής επιτυχίας.

Τσιρκολάνος

Ένα πολιτικό ιστορικό δραματοποιημένο μυθιστόρημα του Βασίλη Διαμαντόπουλου, με πλοκή, δράση και κινηματογραφική δομή

➤ **Η ζωή του ζωγράφου Διονύση Σιγούρου**, με φόντο την ιταλική και γερμανική Κατοχή και το «Εβραϊκό Ζήτημα της Ζακύνθου» με συμπτωταγωνιστές τον ταγματάρχη Μάινχαρτ και τον μητροπολίτη Χρυσόστομο, γνώριμο του Χίτλερ. 21 Απριλίου: πραξικόπημα, Αθήνα, απόδραση Αλέκου Παναγούλη. 1974 εισβολή Τούρκων στην Κύπρο – Παρασκήνιο – Ευθύνες Ταξίαρχου Δημητρίου Ιωαννίδη. Μια «περιπέτεια» που θα σας κάνει να συνειδητοποιήσετε ότι ο κόσμος γύρω μας είναι ένα απέραντο τσίρκο... Εγώ ο συγγραφέας, ταπεινός εργάτης της τέχνης σας εγγυώμαι ότι δεν θα βαρεθείτε, δεν θα κουραστείτε, δεν θα απογοητευτείτε και δεν θα δηλητηριαστείτε... Βασίλης Διαμαντόπουλος, σκηνοθέτης - θεατρολόγος, Δρ. Κοινωνιολογίας.

Το βιβλίο Τσιρκολάνος διατίθεται στα βιβλιοπωλεία Ιανός & Πολιτεία από τις εκδόσεις Κομνηνός.

ΤΕΟ Books & Coffee

Το ζεστό βιβλιοκαφέ που έλειπε από τη Γλυφάδα

➤ **Νέα άφιξη στη Γλυφάδα, ένα ζεστό βιβλιοκαφέ, που έλειπε από την περιοχή.** Εδώ θα συναντήσετε ανθρώπους που απολαμβάνουν τον καλοφτιαγμένο καφέ τους σε έναν όμορφο χώρο, μαμάδες που δεν ανησυχούν για τα παιδιά τους μια και βρίσκονται στον απόλυτα ασφαλή μικρό παιδότοπο, φοιτητές που εργάζονται με το laptop τους. Και φυσικά, φίλους του βιβλίου, καθώς στα ράφια του ΤΕΟ Books & Coffee θα βρείτε εκατοντάδες τίτλους λογοτεχνίας σε τρεις γλώσσες, ελληνικά, αγγλικά και ρωσικά, παιδικά βιβλία, αλλά και παιδικά παιχνίδια! Σημειώστε ότι το ΤΕΟ Books & Coffee συχνά διοργανώνει πολύ ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις, όπως βραδιές art & wine, παρουσιάσεις βιβλίων, γνωριμία με συγγραφείς, θεατρικά παιχνίδια και άλλα πολλά. Δευτέρα έως Σάββατο 08.00 με 22.00 και Κυριακές 11.00 με 22.00.

Δούσμανη 3, Γλυφάδα, 2108981681 [fb](#) Teo Books & Coffee
[Insta](#) teobookshop.ath

ΕΛΛΗΝΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Γιορτές χωρίς βιβλία... γίνονται;

1 στους 5 είναι άτομο υψηλής ευαισθησίας.

Μήπως είσαι κι εσύ;

Ωραία! Βρήκες το βιβλίο σου!

Ενημερώσου. Ενδυναμώσου.

Γίνε η καλύτερη εκδοχή του ξεχωριστού εαυτού σου!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ BESTSELLER
ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ 25 ΧΡΟΝΙΑ
Αναθεωρημένη και επικαιροποιημένη με τις νέες έρευνες και ένα νέο εισαγωγικό σημείωμα από τη συγγραφέα

**ΕΜΕΙΣ,
ΤΑ ΑΤΟΜΑ
ΥΨΗΛΗΣ
ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ
(HSPs)**

ΠΩΣ ΝΑ ΕΥΗΜΕΡΟΥΜΕ
ΟΤΑΝ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ ΣΥΝΘΙΒΕΙ

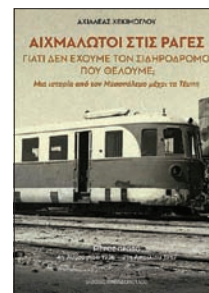
Elaine N. Aron, Ph.D.
«Καθολικός, οξυδερκής... Πρέπει να το διαβάσεις.» Philip. G. Zimbardo

Παγκόσμιο bestseller
Μεταφρασμένο σε 31 γλώσσες!

Γιατί δεν έχουμε τον σιδηρόδρομο που θέλουμε;

Της ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΜΠΙΝΑΖΗ

Αντί να γράψω μία ακόμη βιβλιοκριτική, που το πιθανότερο είναι να περάσει απαρατήρητη, προτίμησα να παρουσιάσω το νέο βιβλίο του **Αχιλλέα Χεκίμογλου** «Αιχμάλωτοι στις ράγες – Γιατί δεν έχουμε τον σιδηρόδρομο που θέλουμε;» (εκδ. Παπαδόπουλος) μέσα από bullets. Σύντομα, καθαρά, όπως του αξίζει. Το κάνω σε μια περίοδο που η ένταση γύρω από τα Τέμπη δεν έχει κοπάσει, αλλά μεταμορφώνεται: από τις απολογίες των υπευθύνων μέχρι τη διαχείριση του Μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτη. Δεν θα μπορούσε να εκδοθεί καταληπτότερη στιγμή αυτό το βιβλίο. Θα έπρεπε να είναι υποχρεωτικό ανάγνωσμα για όλους υπηρέτησαν ή φιλοδοξούν να υπηρετήσουν στο Υπουργείο Μεταφορών και για εκείνους που ετοιμάζονται να μας ξαναζητήσουν την ψήφο, για να θυμούνται πως οι εκτροχιασμοί δεν είναι πάντα θέμα μηχανικής ή ανθρωπίνου λάθους.

Αχιλλέας Χεκίμογλου
Αιχμάλωτοι στις ράγες – Γιατί δεν έχουμε τον σιδηρόδρομο που θέλουμε;
ΕΚΔ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

οδήγησε στην απαξίωση των σιδηροδρόμων.

• **Γιατί διαβάζεται σαν πολιτικό ντοκιμαντέρ** σε μορφή ανάγνωσης. Με αληθινά στοιχεία, αρχεία και πρόσωπα, ξεδιπλώνει τη διοικητική ιστορία της χώρας με ρυθμό μυθιστορήματος.

• **Γιατί δεν χαρίζεται στην εξουσία.** Ανατέμνει τη διαχρονική ανευθυνότητα των πολιτικών, την απουσία θεσμικής συνέχειας και τον φόβο μπροστά σε κάθε μακροπρόθεσμο σχέδιο.

• **Γιατί δεν είναι βιβλίο για τα τρένα,** αλλά για το κράτος. Ο Χεκίμογλου δείχνει πως οι ρά-

γες είναι καθρέφτης της ελληνικής διοίκησης αλλά και της δικής μας ανοχής.

• **Γιατί συνδέει το τότε με το τώρα.** Οι επιθεωρητές του Σχεδίου Μάρσαλ και οι ελεγκτές της Τρόικας μιλούν με την ίδια φρασεολογία: «ιδιοκτησία του προγράμματος».

• **Γιατί καταρρίπτει τη ρομαντική ιδέα του «ανθρώπινου λάθους».** Τίποτα δεν είναι τυχαίο όταν επί δεκαετίες το σύστημα προγραμματίζει την αποτυχία του.

• **Γιατί προσφέρει κάτι σπάνιο:** ιστορική αυτογνωσία. Κι αυτό, σε μια χώρα που προτιμά να ξεχνά τα ατυχήματά της, είναι ίσως το πιο ριζοσπαστικό μήνυμα.

• **Γιατί ο συγγραφέας δεν παίρνει θέση** για όσα συμβαίνουν σήμερα. Κομματικά και ιδεολογικά αχρωμάτιστος.

Το βιβλίο του Χεκίμογλου είναι μια πολιτική ακτινογραφία της χώρας μέσα από τις υποδομές της. Δείχνει πώς ένα σύστημα μπορεί να επιβιώνει επί δεκαετίες παρ' όλη την αποτυχία του και γιατί, ίσως, δεν έχουμε ακόμα μάθει να ξεχωρίζουμε το ανθρωπινό λάθος από τη θεσμική συνηγορία. Δεν πρέπει να λείπει από τη βιβλιοθήκη μας και, κυρίως, από τις βιβλιοθήκες των Ελλήνων βουλευτών.

Γιατί να διαβαστεί

- **Γιατί εξηγεί πώς φτάσαμε στα Τέμπη,** όχι ως μοιραίο δυστύχημα, αλλά ως το τελικό αποτέλεσμα ενός αιώνα παραλείψεων, μικροπολιτικών και διοικητικών τύφλωσης.
- **Γιατί δείχνει τη συνέχεια της ελληνικής παθογένειας.** Από το Σχέδιο Μάρσαλ μέχρι τα Μνημόνια, η ίδια γραφειοκρατική λογική επανέρχεται με νέα προσωπεία.
- **Γιατί φωτίζει το όραμα που χάθηκε στη διαδρομή.** Το δεκαετές σχέδιο του Μεταξά και του στρατηγού Σπυρίδωνος θα μπορούσε να είχε αλλάξει ριζικά τον ενεργειακό και συγκοινωνιακό χάρτη της χώρας.
- **Γιατί αποκαλύπτει τη μάχη** «τρένο εναντίον αυτοκινήτου». Ένας αιώνας πολιτικού φόβου απέναντι στο αυτοκινητιστικό λόμπι και στις ψήφους των επαγγελματιών

Θεόδωρος Κουρεντζής Ανώτερη όλων το καλοκαίρι

Μιά καλόγρια άνοιξε την πόρτα της καμπίνας
Με τὸ δάχτυλο στὰ χεῖλη καθώς μὲ εἶδε, δείχνοντας σιωπὴ
– Κάντε ἡσυχία σὰς παρακαλῶ, τὰ παιδιὰ
κοιμούνται... δὲν εἶναι νεκρὰ τὰ παλικάρια
...κοιμούνται μόνο.

Ὅπου νὰ ἔναι θὰ νυμφευτοῦν, θὰ στεφανωθοῦν...
Συνέχισα τὴν πορεία μου πρὸς τὸ τέλος τοῦ διαδρόμου.
Στὴ γωνία γυρίζοντας δεξιά ξάφνου στὴ σκάλα
ἀντίκρισα τὴν Ἀγαπημένη
Ἀκίνητη, μὲ ἓνα μαῦρο φωτοστέφανο κατάφωτη,
κρατώντας τὸ νεκρὸ μας σκυλὶ στὴν ἀγκαλιά.
Πίσω της, δελφίνια ἀναπηδούσαν
σ' ἓνα οὐράνιο τόξο
ἀπὸ ἐρείπια καὶ σκουπίδια ναυαγίων

Σαγιονάρες, Κασέτες, Ἀμμωνία, Σωσίβια,
Κολόνιες, Βιβλία, Ἀποσμητικά
Ὅλων τῶν πεθαμένων τὰ ἄξεσουάρ

ἔπεσα στὰ γόνατα νὰ Τὴν προσκυνήσω

Ἀνώτερη ὅλων τὸ καλοκαίρι
Τότε πὺν μ' ἀγαπούσες
Πέ μου, ποὺ πιάνει τὸ καράβι;

Το ποίημα είναι από την πρώτη ποιητική συλλογή του σημαντικού διευθυντή ορχήστρας και συνθέτη **Θ. Κουρεντζή** που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Ἰκαρος

Έγραψαν για τη νέα ποιητική συλλογή της Άννας Σωτρίνη

© ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΛΟΥ

Το «Tableau Vivant» της Άννας Σωτρίνη δεν είναι απλώς μια ποιητική συλλογή, είναι ένα ταξίδι μέσα στα δωμάτια της ψυχής, εκεί όπου οι μνήμες ξυπνούν με λέξεις. Σε κάθε ποίημα ένιωσα να καθρεφτίζεται κάτι δικό μου – μια αγάπη, μια πληγή, ένα χαμόγελο. Η Άννα ζωγραφίζει τη σιωπή, και μέσα της αναγνωρίζεις τη δική σου φωνή.

- Πραξιτέλης Σαραντόπουλος, δημοσιογράφος

Όσο κι αν ο τίτλος της ποιητικής συλλογής της Άννας Σωτρίνη – «Tableau Vivant» – παραπέμπει σε μια «ζωτανή εικόνα», στο βάθος δεν στέκεται μπροστά στην πραγματικότητα για να την αναπαραστήσει, αλλά για να τη μετασχηματίσει. Όπως είπε και ο Μαγιακόφσκι: «Η τέχνη δεν είναι καθρέφτης που αντανακλά την πραγματικότητα, αλλά ένα σφυρί με το οποίο της δίνουμε σχήμα».

- Τζίνα Παπαλεξίου, Δρ Φιλοσοφίας ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ

Το «Tableau Vivant» έρχεται να μας θυμίσει ότι η ποίηση ούτε έκφραση συναισθημάτων είναι ούτε διδάσκει. Η ποίηση στοχεύει σε κάτι βαθύτερο: στην ανακάλυψη του χαμένου, και πραγματικού εντέλει, εαυτού μας, αν πιστέψουμε, όπως έχει λεχθεί, ότι «πραγματικοί παράδεισοι είναι ο χαμένος παράδεισος». Κάθε νέα εμπειρία μας επικάθεται σε μια προγενέστερη. Ο ποιητής, για να πετύχει τον στόχο του, οφείλει να μεταχειριστεί τις κατάλληλες λέξεις, εκείνες που θα μας επιτρέψουν να φτάσουμε στον αληθινό μας παράδεισο. Έργο άκρως επίπονο!

- Θεοδόσης Πελεγρίνης, συγγραφέας-ηθοποιός

Μια διεισδυτική ματιά στην υπαρξιακή αγωνία, μια οδυνηρή επαφή με την αδυσώπητη πορεία του χρόνου, αναδύονται μέσα από τους στίχους του «Tableau Vivant». Η πυκνή σκέψη και η θαρραλέα χρήση των λέξεων και των μεταφορών αποδίδουν δυναμικά την ανθρωπινή μοίρα και τον αέναο αγώνα της για διακαίωση.

- Πάγια Βεάκη, Ιστορικός, διευθύντρια Σχολής Βεάκη

ANNA ΣΩΤΡΙΝΗ
Tableau Vivant

ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Tableau Vivant

Η Άννα Σωτρίνη μιλάει στην **ATHENS VOICE** για τη νέα της ποιητική συλλογή που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κέδρος

Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΟΛΛΙΑ

➤ Η ποιητική συλλογή «Tableau Vivant» θα παρουσιαστεί τη Δευτέρα 3 Νοεμβρίου 2025, στις 17.30, στο De Facto (Π. Μελά 19, Θεσσαλονίκη) και η Άννα Σωτρίνη αναφέρεται στη δημιουργική της πορεία, τις εικόνες και τις σιωπές που ζωντανεύουν μέσα στις σελίδες του βιβλίου της.

Πόσο από σένα υπάρχει στα «Tableau Vivant» και πόσο από τους ανθρώπους που κουβαλάς μέσα σου; Το «Tableau Vivant» δεν είναι εξομολόγηση. Υπάρχω μέσα του ως ρυθμός, όχι ως βιογραφία. Οι άνθρωποι που κουβαλώ είναι οι σκιές πίσω από κάθε ποίημα. Φίλοι, νεκροί, εραστές, φωνές. Δεν τους κατονομάζω. Τους αναγνωρίζω. Η συλλογή είναι το σώμα που δεν έχω.

Αν μπορούσες να «ζήσεις» μέσα σε ένα από τα Tableau Vivant, ποιο θα διάλεγες και γιατί; Το Χρόνος πρώτος δίκως τη σκιά του Πεύκου. Είναι οι φίλοι μου. Όχι ως ανάμνηση, αλλά ως παρουσίες και απουσίες ταυτόχρονα. Οι φίλοι είναι οι καθρέφτες μου. Αιχμηροί, αλλιώτικοι, ίδιοι.

Τελικά, τι σημαίνει για σένα να στέκεσαι ακίνητη μέσα σε μια εικόνα που αλλάζει; Σημαίνει να μην τρέχω πίσω απ' την αλλαγή. Να μένω εκεί, όπως είμαι, και να Παρατηρώ τι φεύγει, τι μένει και τι μεταμορφώνεται. Ακίνητη δεν σημαίνει αδρανής. Σημαίνει παρούσα.

Μου λείπουν τα μετρητά μου

Κάτι μέσα μου δεν θέλει να περάσει ολοκληρωτικά στον κόσμο των ανέπαφων πληρωμών

Της ΕΛΕΝΑΣ ΛΑΝΑΡΑ

Ηταν ένα περιστατικό πριν από τρία χρόνια που με έκανε να νιώσω αρκετά άβολα. Είχα βγει για φαγητό με έναν καλό φίλο και ήθελα να κεράσω. Όταν ήρθε ο σερβιτόρος με τον λογαριασμό, άρχισα να ψαχουλεύω στον σάκο μου για να βρω το πορτοφόλι μου — ένα πλαστικό λεοπάρ, λίγο φθαρμένο. Άνοιξα το φερμουάρ του, πράγμα που πήρε λίγη ώρα, γιατί είχε κολλήσει, παραμέρισα κάρτες, ταυτότητα και κέρματα που κουδούνιζαν κι έβγαλα δύο χαρτονομίσματα. Δεν πήρε και πάρα πολλή ώρα όλο αυτό. Στο μεταξύ ο καλός μου φίλος είχε ήδη πληρώσει. Γρήγορα. Ανέπαφα. Με το ρολόι του. Εγώ εκείνη τη στιγμή ένιωσα... παρωχημένη. Αρχαία. Δεινόσαυρος. Το λεοπάρ πορτοφολάκι μου, με το χαλασμένο φερμουάρ και τα κέρματα που κουδούνιζαν μου φάνηκε μίζερο. Η όλη εικόνα οπισθοδρομική και ξεπερασμένη. Κι εγώ η ίδια ύποπτη, μέλος κάποιας περιθωριακής ομάδας ανθρώπων που ακόμη χρησιμοποιούν μετρητά. Με επείκει, τέτοιου είδους ανθρώπους τους λες εκκεντρικούς. Χωρίς επείκει, γραφικούς. Ο φίλος μου, αντίθετα, είναι σύγχρονος άνθρωπος. Το πορτοφόλι του βρίσκεται καιρό τώρα ξεχασμένο στο κομοδίνο και μαζεύει σκόνη. Έχει τις τραπεζικές του κάρτες περασμένες στο ρολόι του και καθόλου δεν θα τον χάλαγε αν τα μετρητά καταργούνταν αύριο κιόλας. Τελευταία φορά που αποπειράθηκε να πληρώσει με χαρτονόμισμα ήταν πέρυσι που πήγε για κούρεμα και ο κουρέας επέμενε. Πήγε λοιπόν στο ATM για ανάληψη και, φυσικά, δεν θυμόταν το πιν του. Όχι, πιν, ATM και ρέστα που κουδουνίζουν τα έχει αφήσει πίσω του. Κάνει ένα swipe με το ρολόι και ξεμπερδεύει.

Θέμα οικονομίας

Εγώ, πάλι, τρία χρόνια αργότερα, συνεχίζω να έχω το ίδιο λεοπάρ πορτοφολάκι. Το οποίο εξακολουθεί να έχει μέσα, πέρα από τις κάρτες, και μερικά μετρητά. Για κάποιον λόγο δεν θέλω να τα αποχωριστώ. Και παρατηρώ ότι δεν είμαι η μόνη. Τα μετρητά έχουν τα πλεονεκτήματά τους και ένα από αυτά —το λέει και η λέξη— είναι ότι μπορείς να τα μετρήσεις. Κι αυτό είναι σημαντικό. Σε βοηθάει να κρατάς λογαριασμό. Η πανδημία υποσχέθηκε ότι θα φέρει μια νέα κοινωνία, χωρίς μετρητά. Και εν μέρει το έκανε. Μάθαμε όλοι να παραγγέλνουμε τα πάντα ονλάιν και να πληρώνουμε ηλεκτρονικά. Και μετά διαπιστώσαμε ότι ξοδεύουμε περισσότερα. Γιατί, όταν πληρώνεις με κάρτα, η όλη διαδικασία είναι λίγο αφηρημένη, λίγο εικονική — τα ίδια τα χρήματα μοιάζουν λίγο αφηρημένα και εικονικά. Λίγο λιγότερο αληθινά. Και είναι πολύ ευκολότερο να εξανεμιστούν. Αντίθετα, όταν τα βλέπεις μπροστά σου, όταν πρέπει να τα βγάλεις από το πορτοφόλι, κατανοείς καλύτερα από το ερώτημα «μα πού πηγαίνουν».

Τα μετρητά μάς δίνουν μια αίσθηση ασφάλειας. Κάποιο πρωτόγονο κομμάτι μας νιώθει σιγουριά όταν έχει να κάνει με κάτι απτό και ορατό.

Κι αυτό δεν το λέω εγώ, που είμαι γεννημένη τον προηγούμενο αιώνα και έχω το ελεύθερο να είμαι λίγο αντιδραστική στην αλλαγή, αλλά και τα πιτσιρίκια — η Gen Z έχει κάνει μόδα τα μετρητά στα σόσιαλ. Στο TikTok τα *#cashstuffing*, *#cashenvelopes* και *#cashenvelopesystem* έχουν συγκεντρώσει μαζί πάνω από τρία εκατομμύρια προβολές. Είναι ένα κόλπο για να κοντρολάρεις τα έξοδα και είναι τρομερά απλό. Παίρνεις τον μισθό σου και τον μοιράζεις σε φακελάκια με ετικέτες — βενζίνη, φαγητό, σούπερ μάρκετ, take away, ρούχα, ή ό,τι άλλα έξοδα έχεις. Στη διάρκεια του μήνα βλέπεις τους φακέλους να αδειάζουν καθώς τραβάς χρήματα για να καλύψεις τις ανάγκες σου. Όταν βλέπεις ότι ο φάκελος take away χάνει σε όγκο, χαλαρώνεις λίγο τις παραγγελίες στη Wolt και κάνεις μια μακαρονάδα. Έτσι κι αδειάζει τελειώς ένας φάκελος, τέλος. Δεν συμπληρώνεις από το φακελάκι που γράφει «έκτακτες ανάγκες». Κι αν ο φάκελος που αδειασε γράφει «μποτέ» και έχει βγει η ρίζα στο μαλλί δυο δάχτυλα; Την πάτησες. Θα τα βάψεις με το που μπει ο επόμενος μήνας, ας έκανες καλύτερο κουμάντο. Αυτό άλλωστε δεν είναι το ζητούμενο; Το σύστημα με τους φακέλους μοιάζει στο απυρόβλητο. Και δεν είναι καινούργιο. Το έκανε ο πατέρας μου από τότε που

τον θυμάμαι. Βέβαια, τότε κάπως το περιφρονούσα, το θεωρούσα υποχόνδριο. «Θα τα δώσεις που θα τα δώσεις, τι τα θες τα φακελάκια», σκεφτόμουν, με την έπαρση της 18χρονης που τα ξέρει όλα και που έχει ένα φακελάκι με το όνομα «Ελενα» να την περιμένει κάθε μήνα. Οι σημερινοί δεκαοχτάρηδες μάλλον σκέφτονται πιο ώριμα. Πάντως το cash stuffing έχει γίνει τόσο μεγάλη τάση, που έχουν βγει ειδικά πορτοφόλια γι' αυτή τη δουλειά — με πάρα πολλές θήκες για τους φακέλους. Τα έχει το Temu. Τα έχει το Shein. Τα βρίσκεις χειροποίητα και στο Etsy. Εγώ το βρήκα και σε λεοπάρ σαν το δικό μου. Λες; Μπα.

Βασικά ένστικτα

Βέβαια, τα μετρητά έχουν και τους κινδύνους τους. Να έχεις όλα σου τα λεφτά στο σπίτι; Να κυκλοφορείς με παραφουσκωμένο πορτοφόλι; Ξαν να πας φιρί φιρί να σε κλέψουν. Άσε που μπορεί να τα δεις (πορτοφόλι, φακελάκια και περιεχόμενό) να τα μασουλάει ο σκύλος σου. Ή να τα κάνει δαντέλα ο γατούλης σου. Γενικά, τα μετρητά είναι μπελάς. Να τα κουβαλās, να τρέχεις σε ATM, να καταλήγεις με τσέπες γεμάτες κέρματα, που κάνεις αγώνα να τα ξεφορτωθείς, και, μόλις τα καταφέρεις, να παίρνεις ταξί και

να σου γκρινιάζει ο οδηγός που δεν έχεις ψιλά. Και άντε πάλι να χαλās και να ξαναγεμίσεις με ψιλά που τελικά αδειάζεις σε κάποιο βαζάκι στο σπίτι, μέχρι να τα καταπιεί η λήθη. Και έχουν βγάλει κακό όνομα. Θυμίζουν τύπους σκοτεινούς που κάνουν παράνομες δοσοληψίες και δεν πληρώνουν φόρους. Και κάτι άλλους παλιούς, που έφτυναν τον αντίχειρα για να αρχίσουν να τα μετρούν, τα έχωναν επιδεικτικά στο τσεπάκι του γιατρού και άναβαν το πούρο με πεντοχίλιαρα. Και κάτι ακόμη. Χωρίς κάρτες χάνεις τα δωράκια, τις επιβραβεύσεις, τις ειδικές προσφορές και όλα αυτά τα όμορφα που οι τράπεζες μας προσφέρουν κι εμείς χρειαζόμαστε για να μη σκεφτόμαστε τα πραγματικά μας προβλήματα.

Παρ' όλα αυτά, τα μετρητά μάς δίνουν μια αίσθηση ασφάλειας. Κάποιο πρωτόγονο κομμάτι μας νιώθει σιγουριά όταν έχει να κάνει με κάτι απτό και ορατό, κάτι που μπορεί να αντιληφθεί με τις αισθήσεις και όχι με τη σκέψη. Ίσως να κάνει καλά. Τον Απρίλιο έγινε ένα εκτεταμένο μπλακ άουτ στην Ισπανία, την Πορτογαλία και σε ένα κομμάτι της Γαλλίας. Κράτησε 10 ώρες. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές παρέλυσαν. Όσοι είχαν μετρητά ήταν προνομιούχοι, μπορούσαν ν' αγοράσουν κάτι να φάνε. Μετά απ' αυτό, πολλοί Ευρωπαίοι άρχισαν να κρατούν κομπόδεμα στο σπίτι για ώρα ανάγκης. Οι ίδιες οι κυβερνήσεις τούς συμβούλεψαν να το κάνουν. Σε καιρούς κρίσης ή αβεβαιότητας ξυπνάει κάποιο παλιό ένστικτο που σου ζητάει να έχεις κάτι στην άκρη — όχι στην τράπεζα, κάτω από το στρώμα. Μπορεί να βρισκόμαστε σε τέτοιους καιρούς.

Μια κοινωνία χωρίς μετρητά είναι μάλλον μονόδρομος. Μπορεί να είναι αναπόφευκτο. Μπορεί να είναι και θρίαμβος της ανθρωπίνης εξέλιξης. Αλλά κάπως μας αποξενώνει. Δεν χωράει τους αστέγους, τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όλους εκείνους που δεν έχουν πρόσβαση σε τραπεζικό λογαριασμό, πόσο μάλλον σε ηλεκτρονικές πληρωμές. Τους υπόλοιπους μας κάνει πιο αδιάφορους. Όταν κάποιος ζητιανεύει στον δρόμο, τον αγνοείς πιο εύκολα αν κυριολεκτικά δεν έχεις καθόλου ψιλά παρά μόνο κάρτες — εσύ δεν φτάς σε κάτι άλλωστε. Τώρα που γράφω είμαι σε φάση μετακόμισης και ξεσκαρτάρω τι θα πάρω μαζί μου και τι θ' αφήσω πίσω. Κοιτάζω λοιπόν προχθές ένα παλιό, ξεφτισμένο δερματινέ τσαντάκι. Πριν το αποχωριστώ για πάντα, τσεκάρω μηχανικά τις θήκες του και βρίσκω 200 ευρώ. Ένας θεός ξέρει απόπότε είναι εκεί. Δωράκι-επιβράβευση της αιώνιας αφηρημάδας μου. Επιβραβεύει το ηλεκτρονικό χρήμα την εκ γενετής αφηρημάδα; Αμφιβάλλω. Θα συνεχίσω λοιπόν να έχω κάποια μετρητά στο πορτοφόλι. Για όσο πάρει. Έχω και τα 200 ευρώ να ξοδέψω. **A**

ZOUBOULAKIS GALLERIES

Τρισδιάστατο εκτυπωμένο βραχιόλι one size
βαμμένο στο χέρι, €60

BCIOPLL

Καπαρντίνα λουστρίνη €155,99

TEZENIS

Σουτιέν Lisbon Pretty Plissé
€18,99

LEGO

Στεφάνι για το Χάλογουιν
€41,99

ESSENCE

Γυαλιστερό lip gloss
«Juicy Bomb»

ZARA

Μακρυμάνικο φόρεμα
από την περιορισμένη συλλογή Anna Sui & ZARA

SWATCH

Ρολόι της συλλογής
«The Simpsons» € 110

theperfectparty.gr

Μπαλόνι νυχτερίδα που φουσκώνει
με αέρα ή με ήλιον €3,95

CATRICE

Μάσκα «Hyper Lash»
για μέγιστο μήκος €6,99

MAC

Μεγάλης διάρκειας foundation
για πλήρη κάλυψη €49

epapoutsia.gr

Δερμάτινα μοβ μποτάκια
Dr. Martens €179

Επιμέλεια
ΕΛΕΝΗ ΒΑΡΔΑΚΗ

BIGSTORE

Κεραμική διακοσμητική κολοκύθα €19,50

PULL & BEAR

Δαντελωτό top €22,99

BERSHKA

Μίνι φούστα-σορτς Von Dutch, τζιν με κέντημα €29,99

CALZEDONIA

Καλσόν με μεγάλο δίχτυ €14,50

**Μόδα είναι
αυτό που σου
προσφέρουν
οι σχεδιαστές
τέσσερις φορές
τον χρόνο.
Στιλ είναι το
τι διαλέγεις.**

— Λορίν Χάτον
ηθοποιός & μοντέλο

VICHY

Αντιγηραντική κρέμα
ματιών Liftactiv Collagen
Specialist 16

Δημήτρης Πικιώνης Το τοπίο ως ζωντανός χώρος εμπειρίας

Η ελληνική παράδοση συναντά τη μοντέρνα ματιά

Η έκθεση «Αισθητική τοπογραφία» αναδεικνύει την ξεχωριστή αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του Δημήτρη Πικιώνη, ο οποίος συνδύασε στο έργο του τη σύγχρονη ευρωπαϊκή αισθητική με την ελληνική παράδοση. Οι επισκέπτες βλέπουν πώς η προσεκτική σύνθεση μονοπατιών και πλατειών μετατρέπει το τοπίο σε ζωντανό χώρο εμπειρίας. Μέσα από σχέδια, φωτογραφίες και μακέτες, αποκαλύπτεται η τέχνη του: η ισορροπία ανάμεσα σε φυσικά υλικά και γεωμετρική τάξη, η σταδιακή ένταξη παραδοσιακών στοιχείων και η σημασία στη λεπτομέρεια.

Η έκθεση χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Η πρώτη, με τίτλο *Ζωγραφική και σκέψη*, παρουσιάζει τις καλλιτεχνικές επιρροές του Πικιώνη, από τον Ροντέν και τον Κλέε, τους οποίους γνώρισε στο εξωτερικό, έως τη δημιουργία του πρωτοποριακού περιοδικού «3ο Μάτι». Η δεύτερη, *Αρχιτεκτονική*, αναδεικνύει τα έργα του και αποκαλύπτει τη μεθοδολογία και τη διαδικασία σχεδιασμού τους. Η τρίτη, *Μακέτα*, παρουσιάζει μια τρισδιάστατη απεικόνιση της Ακρόπολης και του Φιλοπάππου, αποτυπώνοντας την ολοκληρωμένη παρέμβαση του Πικιώνη στο τοπίο. —Νίκη-Μαρία Κοσκινά

Μουσείο Μπενάκη, Πειραιώς 138, 23 Οκτωβρίου έως 25 Ιανουαρίου 2026

Θέατρο,
μουσική,
εκθέσεις,
προβολές.
Πολιτιστικές
προτάσεις
που μας
ιντριγκάρουν
αυτό το
επτάήμερο

1 Στιγμές στην Αθήνα

Η έκθεση «Στης Ακρόπολης τα μέρη» του Παύλου Χαμπίδη παρουσιάζει σχέδια με μελάνι και ακουαρέλες αφιερωμένα στην Αθήνα. Με ευαισθησία και ακρίβεια, ο Χαμπίδης αποτυπώνει τα μνημεία και τις γωνιές της πόλης, αναδεικνύοντας τη διαχρονική της ομορφιά. Μέσα από το φως και το χρώμα, μας καλεί να ξαναδούμε την πόλη μας με βλέμμα καθαρό και τρυφερό. **Electra art space, 23 Οκτωβρίου έως 15 Νοεμβρίου**

«Πανεπιστήμιο»

2 Μια κωμωδία για την απιστία

Ο Γιάννης Κακλέας σκηνοθετεί το έργο «Ράφτης κυριών» του Φεντώ, με πρωταγωνιστή τον Δημήτρη Μακαλιά. Γρήγορος ρυθμός, έξυπνες ατάκες, ζωντανή μουσική και ένα δεμένο σύνολο ηθοποιών προσεγγίζουν το θέμα της απιστίας με τον πιο σατιρικό τρόπο. Η καινοτομία της παράστασης είναι ο ρόλος του μπάτλερ, που επικοινωνεί με το κοινό, θέτοντάς του κάθε τόσο ερωτήματα. **Θέατρο Γκλόρια, από 24 Οκτωβρίου**

3 Η ιστορία της Ελλάδας αλλιώς

Ο Γιάννης Καλαβριανός επιστρέφει στην παράσταση «Γιοι και κόρες» 14 χρόνια μετά την παρουσίασή της στο Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου. Το έργο ξαναζωντανεύει τις ιστορίες των «αφανών» ανθρώπων που, μέσα από τις μικρές τους ζωές, διαμόρφωσαν τη μεγάλη ιστορία. Αληθινές μαρτυρίες μετατρέπονται σε θεατρική αφήγηση για την επιμονή, την απώλεια και την αδιάκοπη ανθρώπινη ανάγκη για ελπίδα και ευτυχία. **Αμφιθέατρο Σπύρου Ευαγγελάτου, από 24 Οκτωβρίου**

4 Ένας διαπολιτισμικός διάλογος με τη μυθολογία

Η Γκιζέλα ΜακΝτόνιελ, η Τσαμόρο καλλιτέχνη από το Γκουάμ (Γκουαχάν στην τοπική γλώσσα), στο πλαίσιο της παραμονής της στην Ελλάδα, σχεδίασε την έκθεση «Pineprtan Istreyas & Αχινός». Ο τίτλος, «απολιθωμένο αστέρι» στα τσαμόρο και «αχινός» στα ελληνικά, συμπυκνώνει την ουσία της δουλειάς της: μια πράξη σύνδεσης, προστασίας και μεταμόρφωσης, που αντλεί έμπνευση από μύθους, φωνές και νησιωτικές διαδρομές. **Γκαλερί Δυο Χωριά, έως 29 Νοεμβρίου**

5 Ζωγραφική στα μονοπάτια της μνήμης

Η νέα έκθεση του Μηνά Καμπιτάκη με τον τίτλο «Γυρεύω τους παλιούς μου τόπους», σε επιμέλεια Ίριδας Κρητικού, είναι μια ζωγραφική περιπλάνηση στον χρόνο και την αίσθηση της χαμένης πατρίδας. Μέσα από φωτεινά τοπία και ποιητικές αναμνήσεις, ο καλλιτέχνης επιστρέφει στη μνήμη και στην πατρίδα της ψυχής του, μετατρέποντας τη νοσταλγία σε ζωγραφική αναγέννηση. **Genesis Gallery, έως 1 Νοεμβρίου**

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο **avguide@athensvoice.gr**

© ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΟΥ

6 Μια σύγχρονη ματιά σε ένα κλασικό έργο

Η «**IRYINA**», σε σύλληψη και σκηνοθεσία της **Γιώτας Αργυροπούλου**, είναι εμπνευσμένη από τις «**Τρεις αδελφές**» του Τσέχωφ. Εδώ η Ιρίνα, ως η νεότερη και η πιο οραματίστρια από τις τρεις, γίνεται το σύμβολο της σύγχρονης γυναίκας. Την ενσαρκώνουν τρεις διαφορετικές ηθοποιοί, σε έναν διάλογο του τότε με το τώρα. Ποια είναι η «Μόσχα» των γυναικών σήμερα; Τι διεκδικούν και τι είναι διατεθειμένες να χάσουν ή να θυσιάσουν; **Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν - Υπόγειο, από 27 Οκτωβρίου**

© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

7 Όταν η εμμονή γίνεται παγίδα

Η **Έλενα Καρακούλη** σκηνοθετεί το «**Misery**» του Στίβεν Κινγκ, με πρωταγωνιστές τη **Φιλαρέτη Κομνηνού** και τον **Αναστάση Ροϊλό**. Ένας διάσημος συγγραφέας, ο Πόλ Σέλντον, σώζεται από ένα δυστύχημα από τη νούμερο ένα θαυμάστριά του. Ανήμπορος να κουνηθεί, βρίσκεται παγιδευμένος στο σπίτι της stalker, απ' όπου δεν φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια διαφυγής. **Άνεσις, από 27 Οκτωβρίου**

© ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

8 Σχέσεις μπότερας και γιου

Βασισμένο στο μυθιστόρημα του Εντουάρ Λουί, το «**Η Μονίκ δραπετεύει**» ανεβαίνει σε σκηνοθεσία **Γιώργου Σουλεϊμάν**. Επί σκηνής η **Θέμις Μπαζάκα** και ο **Δημήτρης Φουρλής**, ενώ τους συνοδεύει η ζωντανή μουσική του Carpette. Ένα ξημέρωμα στην Αθήνα, γιος και μπότερα αναμετρώνται με τη βία, την αγάπη και τα τραύματα μιας ζωής. Η παράσταση εξερευνά την προσωπική ελευθερία, την τρυφερότητα και την οργή, μετατρέποντας κάθε διάλογο σε βιωματική εμπειρία. **Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας, από 23 Οκτωβρίου**

9 Γκίσμο Βαρίγιας ft Monsieur Minimal

Ο Γκίσμο Βαρίγιας, με indie rock, folk και λατινοαμερικάνικες επιρροές, επιστρέφει στην Αθήνα για το πρώτο του προσωπικό live, παρουσιάζοντας τραγούδια από το νέο άλμπουμ «**The World in Colour**». Μαζί του ο **Τζακ Τέρνμπουλ** και ο **Νταβίντ Πασκουαλίνι**. Την εμφάνιση ανοίγει ο Monsieur Minimal, με αγαπημένα indie/rock κομμάτια.

Gagarin 205,
25 Οκτωβρίου

© KATERINA ADRACHTA PHOTOGRAPHY

Magic de Spell

Frank Panx

10 Μια βραδιά ελληνικού ροκ

Έναν χρόνο μετά την εκρηκτική τους συνάντηση, οι **Magic de Spell**, οι **Τσοπάνα Rave** και ο **Frank Panx** με τους **Σαλταδόρους** επιστρέφουν στο Κύτταρο για μια βραδιά γεμάτη ενέργεια, ένταση και αληθινό ροκ. Τρία συγκροτήματα που έχουν σημαδέψει την ελληνική ροκ σκηνή θα βρεθούν μαζί για να παρουσιάσουν αγαπημένα κομμάτια, καλώντας μας να ροκάρουμε μαζί τους. **Κύτταρο, 24 Οκτωβρίου**

© ΕΛΙΝΑ ΓΙΩΝΑΝΝΗ

11 Ο Βασίλης Μπισμπίκης επιστρέφει στο «Άνθρωποι και ποντίκια»

Πιο δυνατή, πιο ανατρεπτική, πιο ζωντανή από ποτέ. Το έργο του Τζον Στάνινγκεκ, σε σκηνοθεσία Βασίλη Μπισμπίκη, επιστρέφει φέτος. Μια ωμή, ρεαλιστική παράσταση για την επιβίωση, τη φιλία και τα διαφυσμένα όνειρα, όπου οι καθημερινοί ήρωες παλεύουν για αξιοπρέπεια σε έναν σκληρό κόσμο. Το θέατρο μετατρέπεται σε βιωματική εμπειρία, αληθινή και σπαρακτική. **Cartel-Τεχνοχώρος, από 24 Οκτωβρίου**

Αφούσης Ένα νέο και ωραίο ρακάδικο στη θέση της ιστορικής ταβέρνας Λεύκα των Εξαρχείων

Της ΕΛΕΝΗΣ ΨΥΧΟΥΛΗ

Η Λεύκα είναι λίγο ιστορία της Αθήνας και πολύ περισσότερο ιστορία των Εξαρχείων. Μαγαζί των φοιτητικών μας χρόνων και μαγαζί από το οποίο πέρασαν γενεές δεκατέσσερις πριν από μας, αφού, για να καταλάβεις, η ιστορία της ξεκινά στο κατώφλι του 20ού αιώνα, το 1900. Καρβουνιάρικο και μανάβικο που πουλούσε, όπως όλα τα καρβουνιάρικα του καιρού του, χύμα ρετσίνα. Το 1927 άνοιξε για 85 χρόνια σαν ταβέρνα, η Ξακουστή Άνδρος, που το 1937 άλλαξε χέρια και βαφτίστηκε Λεύκα από τη φουντωτή, πεντάψηλη Λεύκα της αυλής της, που πρόλαβα κι εγώ. Στερνοί ιδιοκτήτες, ο Βασίλης και ο γιος του, ο Κώστας, που τη δούλεψαν μισό αιώνα, μέχρι που τους πήραν τα χρόνια και η κούραση. Ο Παπαδιαμάντης, ο Παλαμάς... και ποιοι δεν πέρασαν από δω. Η σιδερένια πόρτα έβαλε λουκέτο το 2023 και ήταν μια θλίψη να περνάς και να βλέπεις τη Λεύκα σιωπηλή και ασφαλισμένη, αυτή που άντεξε πολέμους, αντίζα χρόνια, σκοτεινιές και γυρίσματα του καιρού και η οποία –σκεφτόμουν εγώ– λύγισε και δεν κατάφερε «να τα βάλει» με τα Airbnb της νέας εξαρχειώτικης era.

Κι εκεί που με τρόπο περίμενα να αναδυθεί στη θέση της ο σκελετός κάποιου νεόδemptου, με χαρά πληροφορούμαι πως την πήρε η οικογένεια Σουρτζή – βλέπε Σκούφιας, Σαλός Λαγός και πόσα άλλα πετυχημένα στέκια που ντάντεψαν τις νύχτες μας από το '90 ως το σήμερα. Η οποία οικογένεια ξέρει να κάνει μαγαζιά πολύχρωμα, ταπεινά, οικονομικά και κεφάτα, με τη δική της χαρακτηριστική απλότητα κι ένα καθημερινό, σπιτικό και νόστιμο φαγητό. Το άνοιγμα καθυστέρησε, καθώς το κτίσμα παρελήφθη χωρίς νερό, φως και γκάζι, όμως εδώ και ούτε δύο μήνες όλα πια στη Λεύκα έχουν γίνει φως, φρέσκια μπογιά και χρώματα έντονα, κίτρινα και κόκκινα και πράσινα. Η περίκλειστη σαν φωλιά αυλή μεγαλώνει τα φυτά της, μικρές γωνιές και διαφορετικά επίπεδα, ένα γαλάζιο, σαν ουρανός, μπαρ με κίτρινες σαν ήλιο λεπτομέρειες, δεσπόζει στο εσωτερικό πίσω από τις τζαμαρίες. Η σκόνη του χρόνου καθάρισε, όμως πάντα κάτι μένει από την παλιά ιστορία, μια διάχυτη αύρα από τα βάθη του καιρού. Το μαγαζί βαφτίστηκε Αφούσης, από τον γνωστό ικαριώτικο χορό, που αφηγείται την ιστορία ενός Κασιώτη νέου που έχασε τα μυαλά του

σαν είδε τους Τούρκους να σκοτώνουν τον πατέρα του κι άρχισε να κυκλοφορεί αλαφροϊσκιωτος στο νησί, φορώντας απανωτά καπέλα στο κεφάλι του.

Ρακάδικο-μεζεδοπωλείο λοιπόν, με τον γιο Κωνσταντίνο στον ρόλο του οικοδεσπότη και με τη μαμά Κατερίνα στην κουζίνα. Δεινή μαγειρίσσα, έμπειρο χέρι, που εγγυάται τον νόστιμο μεζέ και πολλά πιάτα για τα οποία λαχταράς να επιστρέψεις, όπως τα μοναδικά ντολμαδάκια της, το χιουνκιάρ μπεγιεντί και όλα τα μαγειρευτά της, που κάθε μέρα θα εναλλάσσονται στο μενού. Αυτό που κυρίως θα σε εντυπωσιάσει στον Αφούση είναι οι τιμές του, που έρχονται –μαζί με τη Λεύκα– από άλλες εποχές. Στην αρχή υποψιάζεσαι πως ίσως αντιστοιχούν σε πιατάκια-δείγματα ενός κλασικού καφέ. Όμως, οι Σουρτζήδες με τις κρητικές καταβολές ξέρουν μόνο τα πιάτα τα γεμάτα, τα γενναϊόδωρα. Ίσως γι' αυτό ο Αφούσης να γεμίζει από την πρώτη μέρα και όχι μόνο από ένα φοιτητικό κοινό. Όλες οι ηλικίες μαζεύονται και στα λάιβ, που ξεκίνησαν εδώ και κάτι μέρες, με έντεχνα και λαϊκά του κεφιού και της χαράς. Στο τραπέζι έχει την ωραία φάβα τους, που τη σερβίρουν πρωτότυπα με τριμμένη φρέσκια ντομάτα, ελαιόλαδο και κάρπαρη, έχει τον πλούσιο ντάκο τους με τη φέτα, τον άπαιχτο κολοκυθοκεφτέ με αρώματα φρέσκα από δυόσμο και μαϊντανό, καλαμαράκια κοκκινιστά πάνω σε σαφρανάτο ρυζάκι, ταμπουλέ. Στα πιο χορταστικά, τα κλασικά κεφτεδάκια με πατάτες, τα λεπτά, τρυφερά μπιρζολάκια, η πανσέτα, το μαγικό σφακιανό αρνάκι με τα χόρτα και τα φρέσκα μυρωδικά και το ψαρονέφρι με τα αμπελόφυλλα και τη φέτα. Στο τέλος, κλασικά η σφακιανή πίτα με το μέλι, φτιαγμένη σε μια από τις πιο ανάλαφρες, αιθέριες εκδοχές της, από τα χεράκια της Κατερίνας.

Ο Αφούσης δεν είναι μόνο η πιο οικονομική απάντηση για σπιτικό φαγητό στα Εξαρχεία. Είναι, κυρίως, αυτό που πολύ μας λείπει τελευταία: ένα μαγαζί με οικοδεσπότες, μια οικογένεια που σε καλοδέχεται όπως παλιά, που κρατά μόνη της την κουζίνα και τη σάλα, στην εποχή μιας απρόσωπης εστίασης. Και όλο αυτό είναι η παλιά Λεύκα και ό,τι έχει απομείνει απ' το παλιό πλην διαχρονικό χρώμα των Εξαρχείων.

Μαυρομιάλη 121 & Βουλγαροκτόνου, 2130283201

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

SWEET

LOVE

VERS

Λένε ότι κάθε γλυκό είναι κι ένα ταξίδι στην καρδιά. Στις σελίδες που ακολουθούν περιπλανιόμαστε σε παλιά, εμβληματικά ζαχαροπλαστεία με ιστορία δεκαετιών, αλλά και σε νέες δημιουργικές επιχειρήσεις που τολμούν να επαναπροσδιορίσουν το γλυκό μέσα από καινοτόμες συνταγές και αισθητική. Γνωρίζουμε τους ανθρώπους πίσω από τους πάγκους και ανακαλύπτουμε τις ιστορίες που κρύβονται πίσω από κάθε σοκολατάκι, κάθε πάστα και κάθε μπουγάτσα.

Της ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ

έτερο LUKUMÁS

Οι πιο fancy λουκουμάδες της πόλης

Κάτι νέο και πολύ γλυκό συμβαίνει στην πόλη. Το έτερο LUKUMÁS ATHENS μόλις άνοιξε και ήδη συζητιέται, όχι μόνο για τους φανταστικούς λουκουμάδες του, αλλά και για την ιδέα πίσω από αυτούς: χειροποίητες γεύσεις με φαντασία, design που κόβει την ανάσα και δημιουργικότητα σε κάθε λεπτομέρεια. Η Ιφιγένεια Σιδηροπούλου, ο άνθρωπος που εμπνεύστηκε το έτερο LUKUMÁS ATHENS, μαζί με την ομάδα της έχουν κάθε λόγο να είναι περήφανοι. Σε χρόνο-ρεκόρ το κοινό έχει αγκαλιάσει τη νέα άφιξη, που καταφέρνει να επαναπροσδιορίσει το comfort dessert με τρόπο που φλερτάρει ταυτόχρονα με το

παραδοσιακό και το καινοτόμο. Η λίστα των best sellers είναι σκέτος πειρασμός: ο πιο τολμηρός συνδυασμός είναι εκείνος με κόλλυβα και πραλίνα αμυγδάλου – ένα συγκινητικό flashback στη συνταγή της γιαγιάς, σε ένα modern twist. Οι «μπουγατσένιοι» λουκουμάδες με γέμιση κρέμα σερβίρονται με άχνη και κανέλα, όπως η αυθεντική μπουγάτσα. Το παγωτό ρυζόγαλο, φτιαγμένο από πρόβειο γάλα και την αυθεντική συνταγή, είναι τόσο ιδιαίτερο που έγινε instant talk of the town, ενώ το παγωτό φιστίκι έχει ήδη αποκτήσει φανατικούς φίλους. Θα λατρεύσεις ακόμη τα χειροποίητα cookies και τα αφράτα maritozzi με γέμιση χειροποίητο γλυκό κουταλιού. Για τους λάτρεις του καλού καφέ, το έτερο προσφέρει specialty coffee και συγκεκριμένα το blend Capri by Dimello (90% Arabica, 10% Robusta). Το design του χώρου φέρει την υπογραφή του αρχιτεκτονικού γραφείου 314, με επικεφαλής τον Παύλο Χατζηπαγγελίδη. Μια δημιουργία που κινείται μεταξύ Γκαουρντί και ελληνικού νησιού, με art pounveau πινελιές και φωτισμό που αναδεικνύει κάθε καμπύλη, κάθε υλικό, κάθε απόχρωση. Το αποτέλεσμα είναι ένα αισθητικό statement που μαγνητίζει το βλέμμα, όχι τυχαία – άλλωστε, το Designboom και το Room Diseno έχουν ήδη γράψει γι' αυτό.

INFO

Παλλάδος 24-26
Ψυρρή
211406 5282
f Etero
@ etero_lukumas

ΠΕΤΕΚ

Για τραγανό μιλφέιγ και τα ακαταμάχητα σιροπιαστά

Ανάμεσα στην πολύβουη Ομόνοια και την ιστορική πλατεία Βικτωρίας, υπάρχει ένα σημείο που μοσχοβολάει παιδικές αναμνήσεις και αληθινή βανίλια. Το Ζαχαροπλαστείο Πετέκ, από το 1964 συνεχίζει να γράφει τη δική του γλυκιά ιστορία, που ξεκίνησε από τα χέρια ενός Κωνσταντινουπολίτη παππού και περνά σήμερα στη δεύτερη και τρίτη γενιά της οικογένειας.

Το μιλφέιγ του Πετέκ είναι ο αδιαμφισβήτητος πρωταγωνιστής. Με τραγανό φύλλο και βελούδινη κρέμα είναι το best seller του καταστήματος και πρώτο στις προτιμήσεις όσων έχουν δοκιμάσει έστω και μία φορά. Στις βιτρίνες θα βρεις ακόμα 15 είδη πάστας και πλούσια ποικιλία σε σιροπιαστά, όλα φτιαγμένα με φρέσκιες πρώτες ύλες και σταθερή ποιότητα που μένει αναλλοίωτη στον χρόνο. Εδώ και έξι δεκαετίες, αποδεικνύει ότι η παράδοση, όταν έχει «γλυκάδα», δεν παλιώνει ποτέ.

INFO

3ης Σεπτεμβρίου 81
Αθήνα, 2108223955
f petek.pastry.shop
i petek.patisserie

LE CACAoyer

Τα premium σοκολατάκια που ανεβάζουν τον πήχη στην απόλαυση

Από το 2017, το Le Cacaoyer στην Κόρινθο μετατρέπει τη σοκολάτα σε τέχνη. Οι δημιουργοί του, Ιωάννα και Δημήτρης, δύο έμπειροι σοκολατιέ, υπογράφουν bonbon υψηλής αισθητικής, με γεμίσεις από πραλίνες, ganache και ζελέ φρέσκων φρούτων, φτιαγμένα με σοκολάτα άριστης ποιότητας. Κάθε σοκολατάκι είναι μοναδικό, ζωγραφισμένο στο χέρι ή με αερογράφο, φέροντας τις μικρές «ατέλειες» που μαρτυρούν το μεράκι της χειροποίητης δημιουργίας. Σήμα κατατεθέν της, η premium κασετίνα με 9 σοκολατάκια bonbon, ένα εκλεπτυσμένο δώρο για τους αγαπημένους σας. Για όσους αναζητούν περισσότερη ποικιλία, υπάρχουν κασετίνες 6 έως 24 τεμαχίων, με δυνατότητα να δημιουργήσεις τη δική σου συλλογή. Τα bonbon του Le Cacaoyer ταξιδεύουν με ασφάλεια σε όλη την Ελλάδα, φέροντας τη γεύση της πολυτέλειας παντού.

INFO

Κολοκοτρώνη 22
Κόρινθος, 2741401900
www.lecacaoyer.gr
f Cacaoyer.chocolat#
i cacaoyer.chocolat

MAPLE SUGAR & SPICE

Εκεί όπου η ζάχαρη συναντά τα μπαχαρικά και η κάθε μέρα γίνεται πιο γλυκιά

Ποιος είπε ότι η απόλαυση περιορίζεται μόνο στο Σαββατοκύριακο; Στην καρδιά της Νέας Ιωνίας, το Maple Sugar & Spice έχει μετατρέψει την καθημερινότητα σε γιορτή γεύσης, χαλάρωσης και δημιουργικότητας. Από το 2017, το Maple δεν είναι απλώς ένα καφέ, είναι μια εμπειρία που συνδυάζει τη θαλπωρή της γειτονιάς με την αίσθηση ενός μικρού γαστρονομικού ταξιδιού. Μόλις περάσεις την πόρτα της οδού Αλέκου Παναγούλη 55 σε υποδέχεται ένα φωτεινό, ζεστό περιβάλλον, που μυρίζει

φρεσκοψημένα pancakes, καφέ και... καλή διάθεση. Εδώ το πρωινό μετατρέπεται σε τελετουργία και το brunch σε μια μικρή απόδραση. Οι επιλογές ατελείωτες: αφράτα pancakes με πραλίνα ή red velvet, χειροποίητα γλυκά που φτιάχνονται καθημερινά με φροντίδα, αλλά και αλμυρές δημιουργίες που κλέβουν την παράσταση – από bagels και δροσερές σαλάτες μέχρι πλούσιες ομελέτες, που σε κάνουν να ξεχνάς το ρολόι.

Το Maple, όμως, είναι κάτι παραπάνω από τις γεύσεις του. Είναι η φιλοσοφία του. Η ευγένεια και το χαμόγελο του προσωπικού, η προσεγγισμένη αισθητική του χώρου και η συνεχής ανανέωση του μενού δημιουργούν μια ατμόσφαιρα που σε κάνει να νιώθεις ότι βρίσκεσαι σε ένα στέκι φίλων.

Δεν είναι τυχαίο που έχει αποκτήσει φανατικό κοινό στα social media – ένα community που μοιράζεται φωτογραφίες, στιγμές και χαμόγελα από κάθε του επίσκεψη.

Είτε ψάχνεις το ιδανικό σημείο για ένα cozy πρωινό, είτε θέλεις να χαλαρώσεις με φίλους το απόγευμα, το Maple είναι πάντα εκεί, γλυκό, μυρωδάτο και γεμάτο έμπνευση.

INFO

Αλέκου Παναγούλη 55
Νέα Ιωνία, 2102712200
f MAPLE sugar & spice
i maple_sugarspice

ΠΕΤΕΚ

Για τραγανό μιλφέιγ και τα ακαταμάχητα σιροπιαστά

Ανάμεσα στην πολύβουη Ομόνοια και την ιστορική πλατεία Βικτωρίας, υπάρχει ένα σημείο που μοσχοβολάει παιδικές αναμνήσεις και αληθινή βανίλια. Το Ζαχαροπλαστείο Πετέκ, από το 1964 συνεχίζει να γράφει τη δική του γλυκιά ιστορία, που ξεκίνησε από τα χέρια ενός Κωνσταντινουπολίτη παππού και περνά σήμερα στη δεύτερη και τρίτη γενιά της οικογένειας.

Το μιλφέιγ του Πετέκ είναι ο αδιαμφισβήτητος πρωταγωνιστής. Με τραγανό φύλλο και βελούδινη κρέμα είναι το best seller του καταστήματος και πρώτο στις προτιμήσεις όσων έχουν δοκιμάσει έστω και μία φορά. Στις βιτρίνες θα βρεις ακόμα 15 είδη πάστας και πλούσια ποικιλία σε σιροπιαστά, όλα φτιαγμένα με φρέσκιες πρώτες ύλες και σταθερή ποιότητα που μένει αναλλοίωτη στον χρόνο. Εδώ και έξι δεκαετίες, αποδεικνύει ότι η παράδοση, όταν έχει «γλυκάδα», δεν παλιώνει ποτέ.

INFO

3ης Σεπτεμβρίου 81
Αθήνα, 2108223955
f petek.pastry.shop
i petek.patisserie

LE CACAoyer

Τα premium σοκολατάκια που ανεβάζουν τον πήχη στην απόλαυση

Από το 2017, το Le Cacaoyer στην Κόρινθο μετατρέπει τη σοκολάτα σε τέχνη. Οι δημιουργοί του, Ιωάννα και Δημήτρης, δύο έμπειροι σοκολατιέ, υπογράφουν bonbon υψηλής αισθητικής, με γεμίσεις από πραλίνες, ganache και ζελέ φρέσκων φρούτων, φτιαγμένα με σοκολάτα άριστης ποιότητας. Κάθε σοκολατάκι είναι μοναδικό, ζωγραφισμένο στο χέρι ή με αερογράφο, φέροντας τις μικρές «ατέλειες» που μαρτυρούν το μεράκι της χειροποίητης δημιουργίας. Σήμα κατατεθέν της, η premium κασετίνα με 9 σοκολατάκια bonbon, ένα εκλεπτυσμένο δώρο για τους αγαπημένους σας. Για όσους αναζητούν περισσότερη ποικιλία, υπάρχουν κασετίνες 6 έως 24 τεμαχίων, με δυνατότητα να δημιουργήσεις τη δική σου συλλογή. Τα bonbon του Le Cacaoyer ταξιδεύουν με ασφάλεια σε όλη την Ελλάδα, φέροντας τη γεύση της πολυτέλειας παντού.

INFO

Κολοκοτρώνη 22
Κόρινθος, 2741401900
www.lecacaoyer.gr
f Cacaoyer.chocolat#
i cacaoyer.chocolat

MAPLE SUGAR & SPICE

Εκεί όπου η ζάχαρη συναντά τα μπαχαρικά και η κάθε μέρα γίνεται πιο γλυκιά

Ποιος είπε ότι η απόλαυση περιορίζεται μόνο στο Σαββατοκύριακο; Στην καρδιά της Νέας Ιωνίας, το Maple Sugar & Spice έχει μετατρέψει την καθημερινότητα σε γιορτή γεύσης, χαλάρωσης και δημιουργικότητας. Από το 2017, το Maple δεν είναι απλώς ένα καφέ, είναι μια εμπειρία που συνδυάζει τη θαλπωρή της γειτονιάς με την αίσθηση ενός μικρού γαστρονομικού ταξιδιού. Μόλις περάσεις την πόρτα της οδού Αλέκου Παναγούλη 55 σε υποδέχεται ένα φωτεινό, ζεστό περιβάλλον, που μυρίζει

φρεσκοψημένα pancakes, καφέ και... καλή διάθεση. Εδώ το πρωινό μετατρέπεται σε τελετουργία και το brunch σε μια μικρή απόδραση. Οι επιλογές ατελείωτες: αφράτα pancakes με πραλίνα ή red velvet, χειροποίητα γλυκά που φτιάχνονται καθημερινά με φροντίδα, αλλά και αλμυρές δημιουργίες που κλέβουν την παράσταση – από bagels και δροσερές σαλάτες μέχρι πλούσιες ομελέτες, που σε κάνουν να ξεχνάς το ρολόι.

Το Maple, όμως, είναι κάτι παραπάνω από τις γεύσεις του. Είναι η φιλοσοφία του. Η ευγένεια και το χαμόγελο του προσωπικού, η προσεγγισμένη αισθητική του χώρου και η συνεχής ανανέωση του μενού δημιουργούν μια ατμόσφαιρα που σε κάνει να νιώθεις ότι βρίσκεσαι σε ένα στέκι φίλων.

Δεν είναι τυχαίο που έχει αποκτήσει φανατικό κοινό στα social media – ένα community που μοιράζεται φωτογραφίες, στιγμές και χαμόγελα από κάθε του επίσκεψη.

Είτε ψάχνεις το ιδανικό σημείο για ένα cozy πρωινό, είτε θέλεις να χαλαρώσεις με φίλους το απόγευμα, το Maple είναι πάντα εκεί, γλυκό, μυρωδάτο και γεμάτο έμπνευση.

INFO

Αλέκου Παναγούλη 55
Νέα Ιωνία, 2102712200
f MAPLE sugar & spice
i maple_sugarspice

ZILVER PATISSERIE

Η νέα, γλυκιά άφιξη
στη φιλοθέη

Zilver στα ολλανδικά σημαίνει ασήμι και θα το δεις να αστράφτει σε ένα «γλυκό» σημείο στη Φιλοθέη. Ξεχωρίζει για τα χειροποίητα γλυκά του, φτιαγμένα από φρέσκα υλικά, χωρίς έτοιμα μείγματα. Στο μενού θα βρεις την ανεπανάληπτη τάρτα λεμόνι, την τάρτα γλυκιάς κολοκύθας, την τάρτα μύρτιλο, την «Παιδική ανάμνηση», με μπισκότο πτι-μπερ, διπλή σοκολάτα, φουντούκι και πραλίνα, καθώς και το κέικ καρότου, ενώ τα Σαββατοκύριακα η Ρανίονα σε διάφορες γεύσεις κερδίζει τις εντυπώσεις. Η ιδιοκτήτρια, Ελένη Θεοδοσοπούλου, ήθελε έναν χώρο όπου ο κόσμος θα συνδυάζει τον καφέ με το γλυκό του, όπως στα παλιά ζαχαροπλαστεία, ενώ το βράδυ θα απολαύσεις το κρασί σου συνοδεία πλατό τυριών και αλλαντικών.

INFO

Θράκης 2
Φιλοθέη
2106851918
f Zilver Patisserie
@ zilver_patisserie

ΤΟ ΠΡΩΤΟ

Το φημισμένο
γαλακτομπούρεκο

Από το 1954, το Πρώτο Γαλακτομπούρεκο παραμένει ένα από τα πλέον εμβληματικά ονόματα στη ζαχαροπλαστική. Το πρώτο κατάστημα του Ελληνικού (Γούναρη 4) διαχειρίζεται η αδερφή του ιδιοκτήτη, Χρήστου Κροκίδα. Η τρίτη γενιά, πλέον, συνεχίζει να τιμά καθημερινά τη γλυκιά αυτή κληρονομιά, με τον ίδιο σεβασμό στην παράδοση. Η φήμη του στήθηκε γύρω από το αυθεντικό γαλακτομπούρεκο με το τραγανό φύλλο, τη βελούδινη κρέμα και το σιρόπι. Από το ρυζόγαλο και τα σιροπιαστά μέχρι τα φρεσκοψημένα γλυκά, κάθε παρασκευή φέρει τη σφραγίδα μιας χειροποίητης διαδικασίας που δεν έχει αλλοιωθεί εδώ και επτά δεκαετίες. Με τη δική του παραγωγική μονάδα, το Πρώτο περνά στη νέα εποχή, παρουσιάζοντας το δικό του παγωτό, φτιαγμένο από αγνά υλικά, σε λιανική αλλά και σε χονδρική.

INFO

Εθνικής Αντιστάσεως 57
Δραπετσώνα, 2104610678 /
Στρατηγού Μακρυγιάννη 22
Μοσχάτο, 2110137870 /
Ζησιμοπούλου 83, Π. Φάληρο
2160704570
f ΤΟ ΠΡΩΤΟ γαλακτομπούρεκο
@ to_prwto_galaktomppureko

DESIRE

Μια σταθερή αξία
στη γλυκιά πλευρά
της πόλης

Από το 1962, το Desire είναι από εκείνα τα ζαχαροπλαστεία που ξέρουν τι σημαίνει σταθερή ποιότητα και αυθεντική γεύση. Όλα φτιάχνονται στο δικό του εργαστήριο, με πρώτης ποιότητας υλικά και τη φροντίδα που ξεχωρίζει το κατάστημα εδώ και δεκαετίες. Με τον ερχομό του φθινοπώρου, επιστρέφουν τα ανεπανάληπτα μελομακάρονα και οι κουραμπιέδες που λιώνουν στο στόμα, ενώ στις πάστες θα βρεις νέες γεύσεις όπως φουντούκι με καραμέλα βουτύρου και σοκολάτα. Και φυσικά, το φημισμένο Saint Honore παραμένει το διαχρονικό hit. Στο μικρό σεπάρ, από το πρωί μέχρι το βράδυ, μπορείς να απολαύσεις καφέ και τσάι με το γλυκό ή την quiche lorraine της επιλογής σου, σε έναν χώρο που κρατά το ίδιο αυθεντικό ύφος, όπως άλλωστε και οι γεύσεις του.

INFO

Δημοκρίτου 6, Κολωνάκι
2103632333
www.desire.com.gr
f Desire ζαχαροπλαστείο – catering
@ desire_patisserie

follow @tastevoice on

Instagram

tag your pics with

#tastevoice

to be featured

Taste lovers, join us!

ΚΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ

Από το 1982 γλυκαίνει
τη ζωή μας στου Ζωγράφου

Αν τύχει και περάσεις από τη γειτονιά του Ζωγράφου, δύσκολα θα αντισταθείς στις μυρωδιές που βγαίνουν από το Ζαχαροπλαστείο Καγγέλης. Από το 1982 μέχρι σήμερα, συνεχίζει να γράφει τη δική του γλυκιά ιστορία, με γεύσεις που έχουν μεγαλώσει γενιές και γενιές.

Εδώ, κάθε μέρα ξεκινάει στο εργαστήριο, με ολόφρεσκα υλικά, χειροποίητες συνταγές και πολύ μεράκι. Κάθε γλυκό είναι μια μικρή γιορτή, με αμέτρητες προτάσεις για κάθε γούστο και περί-

σταση: φημισμένα μακαρόν, φανταστικές πάστες, προφιτερόλ, ζουμερά γλυκά του ταψιού, παγωτά που δεν αποχωρίζεσαι ούτε τον χειμώνα, μυρωδάτα τσουρέκια, σοκολατάκια, βουτήματα, σιροπιαστά, λαχταριστά κέικ που λιώνουν στο στόμα, αλλά και τούρτες που εντυπωσιάζουν!

Να θυμάστε ακόμη ότι, μια και πλησιάζουν οι γιορτές, την περίοδο των Χριστουγέννων το σκηνικό γίνεται μαγικό, με τα ζουμερά μελομακάρονα, τους αφράτους κουραμπιέδες, τις παραδοσιακές δίπλες και τις ξεχωριστές βασιλόπιτες να κάνουν το πιο γλυκό ποδαρικό. Κι αν έχετε κάποια γιορτή, γενέθλια, βάπτιση, γάμο, παιδικό πάρτι, ένα τραπέζι στο σπίτι για τους αγαπημένους σας, οι φιλόξενοι άνθρωποι του Ζαχαροπλαστείου Καγγέλης θα κάνουν την εμπειρία σας αξέχαστη.

Ανοιχτό καθημερινά από τις 07.00, προσφέροντας και καλοφτιαγμένο καφέ για το καλύτερο ξεκίνημα της ημέρας, έως τις 22.30.

INFO

Χλόςης 37
& Λεωφόρος
Κουσιόη
Γρηγορίου 30
Χωγράφου,
2107756729
f zaxaroplasteio
kaggelis

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

SWEET LOVERS

ΡΟΔΟΝ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ

53 χρόνια σημείο αναφοράς
για αυθεντικά γλυκά

Για περισσότερες από πέντε δεκαετίες, το Ζαχαροπλαστείο Ρόδον στα Σεπόλια αποτελεί σταθερό σημείο αναφοράς για όσους εκτιμούν τα αυθεντικά γλυκά. Από το 1972 μέχρι σήμερα, η επιχείρηση έχει καταφέρει να διατηρήσει τη ρετρό ταυτότητά της, ενσωματώνοντας παράλληλα νέες τάσεις στη ζαχαροπλαστική και στον τρόπο παρουσίασης των προϊόντων της. Κεντρική θέση στη βιτρίνα και στις προτιμήσεις το προφιτερόλ, σήμα κατατεθέν του Ρόδον. Διατίθεται τόσο σε

ατομική μερίδα όσο και σε τούρτα, και ξεχωρίζει για την ισορροπία στη γεύση, την ανάλαφρη κρέμα και τη σοκολάτα υψηλής ποιότητας. Η φετινή φθινοπωρινή σεζόν έφερε μαζί της και νέες προτάσεις. Ανάμεσά τους, τα Choux Craquelin, με γέμιση κρέμα πατισερί και φριστίκι, τα οποία προσθέτουν ένα πιο σύγχρονο, γαλλικό στοιχείο στη συλλογή του Ζαχαροπλαστείου. Το μενού περιλαμβάνει ακόμη μια ευρεία γκάμα από πάστες –όπως αμυγδάλου, bueno και ραφαέλο–, αλλά και πιο «νοσταλγικές» επιλογές όπως η πάστα ποντικάκι και η bitter mousse 72%, με πλούσια σοκολατένια γεύση και αφράτη υφή. Για όσους προτιμούν περισσότερες γλυκές απολαύσεις, το Ρόδον προσφέρει κεράσματα, εκλεράκια, ταρτάκια, κοκάκια με γλάσο σοκολάτας γάλακτος, και φυσικά την κλασική Black Forest, που παραμένει σταθερά δημοφιλής επιλογή του κοινού. Μάλιστα, μετά από 52 χρόνια επιτυχημένης παρουσίας στα Σεπόλια, το Ρόδον επεκτείνει τη δραστηριότητά του εγκαινιάζοντας το νέο του κατάστημα στο Μαρούσι, στην οδό Περικλέους 1.

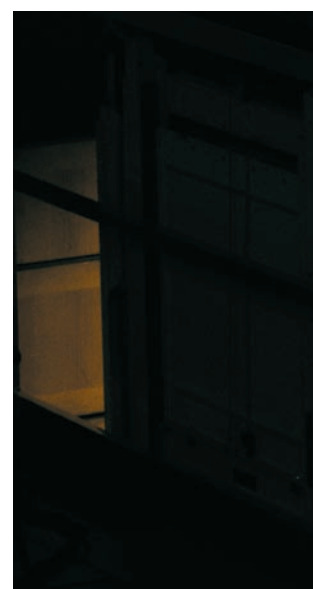

INFO

Αυλώνας 42
Σεπόλια, 210 5123495 /
Περικλέους 1
Μαρούσι, 2110084714
f zaxaroplasteio
rodon
@ zaxaroplasteio_rodon

Πέντε φιλμ που θα δούμε οπωσδήποτε στο 66ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης

Την επόμενη βδομάδα (30 Οκτωβρίου)
το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της
Θεσσαλονίκης ανάβει τα φώτα του κι εμείς
σας παρουσιάζουμε 5 φιλμ που αξίζει να βάλετε
στην ατζέντα σας.

Στο καλοσχεδιασμένο διεθνές πρόγραμμα του 66ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης συναντάμε διάσημους ηθοποιούς, ξεχωριστούς δημιουργούς και συναρπαστικές επιστροφές. Ξεχωρίζουμε τα πέντε παρακάτω φιλμ που παρουσιάζονται στο φεστιβάλ με αρκετά εγκωμιαστικά σχόλια και υψηλές προσδοκίες.

Τα «**Ξεφούσκωτα όνειρα**» (The Souffleur) του δεξιότεχνη **Γκαστόν Σολνίτσκι** προβάλλονται στο τμήμα των Ανοιχτών Οριζόντων κι έχουν ως μεγαλύτερο δέλεαρ την παρουσία του πάντα τολμηρού **Γουίλεμ Νταφόε** στον πρωταγωνιστικό ρόλο. Ο Αμερικανός ηθοποιός υποδύεται τον επί τριακονταετία διευθυντή του πολυτελούς ξενοδοχείου Intercontinental της Βιέννης, Λούσιους Γκανζ. Καθώς βρίσκεται πλέον στη δύση της επαγγελματικής του ζωής, ο γερασμένος ήρωας αναπολεί τις μέρες δόξας του παρελθόντος κι ενός «αιώνα γεμάτου συγκινήσεις». Ταυτόχρονα βρίσκεται στη δύσκολη θέση να βιώνει την παρακμή του ξενοδοχείου, που παραπαίει οικονομικά και κινδυνεύει να πωληθεί σε νεαρό Αργεντινικό νεόπλουτο, ο οποίος σκοπεύει να το μεταμορφώσει ριζικά. Γλυκόπικρο φιλμ, με αυτοσαρκασμό και διάχυτη μελαγχολία για όσα συμβολίζει ο χαρακτήρας του ήρωα, που επιχειρεί να βάλει ένα φρένο στη σύγχρονη σαρωτική μανία όπου όλα γίνονται θυσία στον βωμό του χρήματος. Ένα φιλμ αποχαιρετισμός στις αξίες μιας αλλοτινής εποχής αλλά κι ένας φόρος τιμής στην εντυπωσιακά φωτογραφημένη Βιέννη, με την ερμηνεία του Νταφόε να θυμίζει κάτι από τη χαρακτηριστική ιδιοσυγκρασιακή χαρμολύπη του Γκράουτσο Μαρξ.

Ακόμη ένα φιλμ που θα προβληθεί στους Ανοιχτούς Οριζόντες είναι το «**Όσα ξέρει η Μαριέλ**» (What Marielle Knows) του **Φρέντρικ Χάμπαλεκ**. Εδώ η Τζούλια και ο Τόμπιας μοιάζουν να είναι το τέλειο ζευγάρι, όμως τα προβλήματα της καθημερινότητας πυκνώνουν και η λεπτή ισορροπία στη σχέση τους σπάει απότομα. Αφορμή γι' αυτό είναι

η αλλαγή που εντοπίζουν στη μικρή κόρη τους Μαριέλ, που αναπτύσσει ξαφνικά τηλεπαθητικές ικανότητες. Καθώς η Μαριέλ έχει πλέον τη δύναμη να βλέπει και ν' ακούει όλα όσα κάνουν οι γονείς της, είναι σχεδόν αδύνατο να εξαπατηθεί. Σύντομα, τα πιο βαθιά κρυμμένα μυστικά των δύο γονιών έρχονται στην επιφάνεια, σηματοδοτώντας μια σειρά επώδυνων αποκαλύψεων. Μια απρόσμενη οικογενειακή δραμεντί, σχηματισμένη από την οξυδερκή ματιά του σκηνοθέτη, που ταυτίζει την κάμερά του με το βλέμμα του μικρού παιδιού κι εντοπίζει στο σατιρικό σενάριο τα βασικά συστατικά των παράλογων σύγχρονων σχέσεων. Η ταινία θα κυκλοφορήσει από το Cinobo το 2026 και στη συνέχεια θα είναι διαθέσιμη στο cinobo.com.

Στο σαφώς ενισχυμένο και άκρως ελκυστικό φετινό πρόγραμμα των Ανοιχτών Οριζόντων συναντάμε και την ταινία-φαινόμενο της Ιαπωνίας, που έσπασε αρκετά εισπρακτικά ρεκόρ και αποτέλεσε την πρόταση της χώρας της Άπω Ανατολής για τα 98α Βραβεία Όσκαρ. Το φιλμ «**Kokuho**» επιβεβαίωσε τη φήμη του **Σανγκ-ιλ Λι** ως ενός από τους κορυφαίους σκηνοθέτες της Ιαπωνίας, παρουσιάζοντας την εικόνα μιας χώρας που αλλάζει ραγδαία. Όλα ξεκινούν από το Ναγκασάκι το 1964, όταν ο 14χρονος Κικούο, γιος ενός δολοφονημένου αφεντικού της Γιακούζα, υιοθετείται από διάσημο ηθοποιό της αρχαίας τέχνης Καμπούκι. Μαζί με τον μαναχογιό του ηθοποιού, ο Κικούο αφιερώνεται στα αυστηρά μαθήματα της σχολής, που τους προετοιμάζει για τη λάμψη της μεγάλης σκηνής. Παρότι τα δύο αγόρια μεγαλώνουν μαζί και νιώθουν αδελφική αγάπη, θα αναγκαστούν να χωρίσουν λόγω του ανταγωνισμού. Η αφήγηση εστιάζει στον χρόνο που περνά και σηματοδοτείται από σκάνδαλα, επιτυχίες και προδοσία, καθώς μόνο ο ένας από τους δύο θα αναδειχθεί στον κορυφαίο δάσκαλο του Καμπούκι. Επική διάσταση, εικαστική μεγαλοπρέπεια και συναισθηματικά φορτισμένη δραματολογία συνδυάζονται με ιστορικό ενδιαφέρον, καθώς δίνεται μια ενδελεχής ματιά πάνω στην πολιτιστική κληρονομιά της Ιαπωνίας.

Το «**Ένα πράγμα με φτερά**» (The Thing With Feathers) αποτελεί σκηνοθετικό ντεμπούτο του Βρετανού **Ντίλαν Σάουθερν** και παρουσιάζεται στις ειδικές προβολές του φεστιβάλ. Ο νεαρός σκηνοθέτης καταγράφει μια διαφορετική μελέτη του πένθους και της επιβίωσης. Μετά τον ξαφνικό θάνατο της συζύγου του, ένας νεαρός πατέρας (**Μπένε-ντικτ Κάμπερματς**) αποσύρεται με τα δύο του παιδιά σε μια καλύβα δίπλα σε μια λίμνη. Μακριά από τον κόσμο, τα μέλη της «λαβωμένης» οικογένειας αρχίζουν να νιώθουν την παρουσία μιας παράξενης οντότητας που τα παρακολουθεί. Κάνοντας χρήση ενός εντυπωσιακού φυσικού φωτός και με ποιητικές εκφάνσεις, η σκηνοθεσία του Σάουθερν αποτυπώνει τόσο την ευαλωτότητα όσο και την αντοχή των ανθρώπινων σχέσεων. Η ταινία θα κυκλοφορήσει σύντομα στις αίθουσες από τη Weirdwave.

Τέλος, το «**Μάγια, πες μου έναν τίτλο**» (Maya, Give Me a Title), που παίζεται επίσης στις ειδικές προβολές, είναι η τελευταία ταινία του **Μισέλ Γκοντρί**, του οραματιστή σκηνοθέτη που μας χάρισε πριν από 20 σχεδόν χρόνια την «**Αιώνια λιακάδα ενός καθαρού μυαλού**». Πρόκειται για ένα animation αυστηρά προσωπικό, καθώς γεννήθηκε από τον πρωτότυπο τρόπο που βρήκαν ο σκηνοθέτης και η κόρη του, Μάγια, να γεφυρώσουν την απόσταση που τους χώριζε όταν ζούσαν σε διαφορετικές ηπείρους. Πατέρας και κόρη έπαιζαν το δικό τους παιχνίδι, που ξεκίνησε όταν ο Μισέλ ζήτησε από την 4χρονη Μάγια να του δώσει έναν τίτλο κι εκείνος επιδόθηκε σε μια μικρή ιστορία κινουμένων σχεδίων. Καθώς το συγκεκριμένο παιχνίδι τους χάριζε πραγματική επαφή κι έσβηνε τη μεταξύ τους απόσταση, συνεχίστηκε για πολύ καιρό. Η συρραφή των ιστοριών από αυτό το τρυφερό πάρε δώσε μεταξύ πατέρα και κόρης, περιλαμβάνει δράση (καταδιώξεις με αυτοκίνητα, σεισμούς κ.ά.) αλλά και ευφάνταστα επεισόδια με νεράιδες, αστεία και, φυσικά, συγκίνηση. Το απολαυστικό για εκείνους προσωπικό παιχνίδι κράτησε έξι ολόκληρα χρόνια (μέχρι η Μάγια να γίνει δέκα ετών) και αποτελεί ένα θαυμάσιο χειροποίητο εύρημα αγάπης και εγγύτητας.

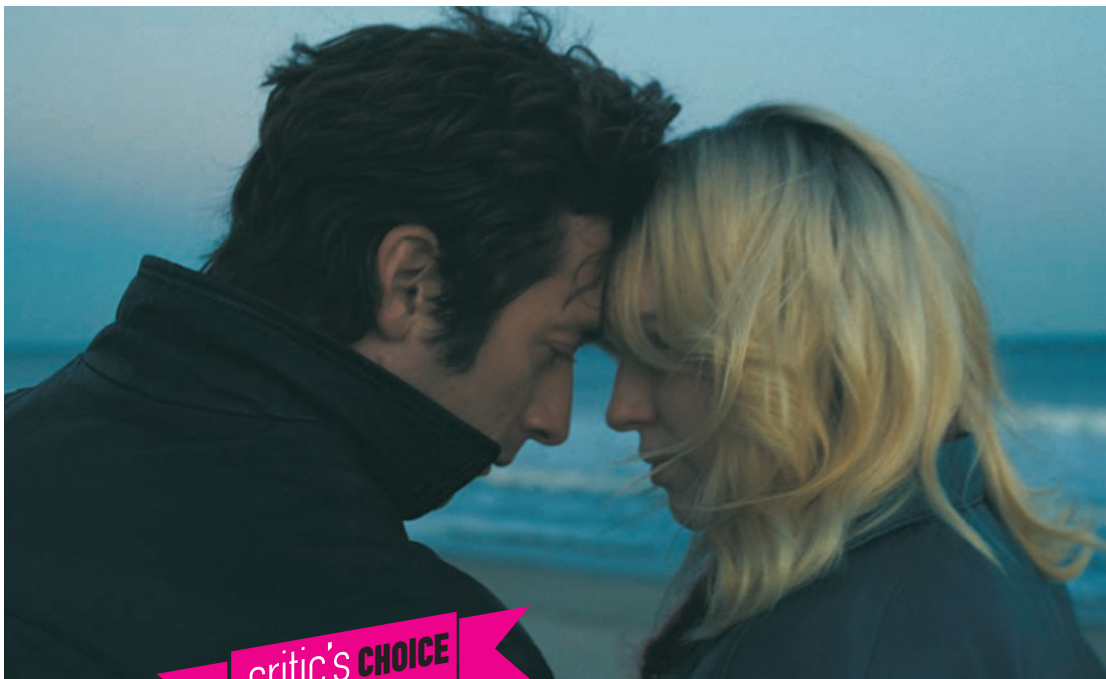
«Όσα ξέρει η Μαριέλ»

«Ξεφούσκωτα όνειρα»

«Kokuho»

critic's CHOICE

Springsteen DELIVER ME FROM NOWHERE ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Σκοτ Κούπερ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τζέρεμι Αλεν Γουάιτ, Τζέρεμι Στρονγκ, Στίβεν Γκρέιαμ, Οντέσα Γιανγκ

Παρότι εισπράττει την πλήρη αποδοχή κριτικής και κοινού χάρη στην επιτυχία του «*The River*», ο 30χρονος Μπρους Σπρίνγκστιν κλείνεται στον εαυτό του και σχεδιάζει να φτιάξει ένα προσωπικό άλμπουμ το οποίο θα βασίζεται σε ιδέες που πηγάζουν τόσο από τα παιδικά του βιώματα όσο και από το φιλμ «*Badlands*» του Τέρενς Μάλικ, το οποίο βλέπει μια μέρα τυχαία στην τηλεόραση του σπιτιού του. Το «*Nebraska*» μόλις έχει αρχίσει να παίρνει σάρκα και οστά.

Κάνει κάτι πολύ ενδιαφέρον εδώ ο Σκοτ Κούπερ. Ο σκηνοθέτης των «*Crazy Heart*» (Όσκαρ ερμηνείας Α΄ ρόλου το 2009 για τον Τζεφ Μπρίτζες) και «*Σκουριασμένη πόλη*» συνθέτει μια όχι και τόσο τυπική βιογραφία για τον θρυλικό Αμερικανό μουσικό –το παραδέχεται κι ο ίδιος στην εισαγωγή του φιλμ– βασίζοντας την αφήγησή του στην ίδια λογική με την οποία ο Σπρίνγκστιν σχεδίασε το άλμπουμ του. Δηλαδή, μια στεγνή, χαμηλόφωνη και δίχως υψηλές δραματουργικές εντάσεις αφήγηση που εστιάζει στην περίοδο της δημιουργίας του κορυφαίου άλμπουμ για αρκετούς φαν του Boss «*Nebraska*», αλλά και στην πάλη του Σπρίνγκστιν με την κατάθλιψη. Στον απαιτητικό ρόλο ο Τζέρεμι Αλεν Γουάιτ («*The Bear*») τα καταφέρνει εξαισία είτε στις σκηνές που ο ήρωας παλεύει με τους εσωτερικούς του δαίμονες είτε στα μουσικά στιγμιότυπα από τα live του Boss στο κλαμπ Rony ή τις εξαντλητικές ηχογραφήσεις στο στούντιο. Σκηνοθέτης και πρωταγωνιστής έχουν την τύχη να λαμβάνουν ιδανική υποστήριξη από τους δευτεραγωνιστές Τζέρεμι Στρονγκ (υποδύεται τον μάνατζερ Τζον Λάνταου) και Στίβεν Γκρέιαμ, που αναλαμβάνει τον ρόλο του πατέρα του Σπρίνγκστιν στα λίγα αλλά κομβικά ασπρόμαυρα φλας μπακ από το παρελθόν. Το παρασκήνιο της δημιουργίας του «*Nebraska*», που βγήκε στα δισκοπωλεία τον Σεπτέμβριο του 1982 χωρίς διαφήμιση και προωθητικές ενέργειες, είναι εκείνο όμως που έχει το ζουμί. Από την εμμονή που αναπτύσσει ο Σπρίνγκστιν βλέποντας και ξαναβλέποντας το φιλμ του Μάλικ με τους Μάρτιν Σιν και Σίσι Σπέισεκ, έως την έρευνα που κάνει για την πραγματική ιστορία του 19χρονου δολοφόνου Τσαρλς Σταρκγουέδερ, που σκότωσε 10 ανθρώπους στις ΗΠΑ των 50s (αρχικά το άλμπουμ ονομαζόταν «*Starkweather*»), παρακολουθούμε την αποφασιστικότητά του να φτιάξει ένα έργο ανόθευτης ειλικρίνειας και οδύνης προκειμένου να βρει την αλήθεια της δικής του ύπαρξης. Παράλληλα γινόμαστε μάρτυρες της δημιουργίας και του εμβληματικού «*Born in the USA*» που δούλεψε ο Σπρίνγκστιν την ίδια εποχή (αρχικά ήταν σενάριο γραμμένο από τον Πολ Σρέιντερ, ο οποίος σκόπευε να κάνει μια ταινία με τον Μπρους δίπλα στον Ρόμπερτ ντε Νίρο!) αλλά και της βαθιάς ενοχής που νιώθει ο τραγουδιστής για το γεγονός πως αρχίζει να εγκαταλείπει τον κόσμο από τον οποίο προέρχεται.

ΑΚΟΜΗ

►►► Τα «*Τέρματα του Αυγούστου*» **½ του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου είναι μια τρυφερή ματιά στην καθημερινότητα των κατοίκων ενός χωριού στην Ήπειρο, που λατρεύουν την τοπική ποδοσφαιρική ομάδα. ►►► Στο animation «*Τομ και Τζέρι: Η απαγορευμένη πυξίδα*» (Tom and Jerry: Forbidden Compass)(-) του Γκανγκ Ζανγκ όλα ξεκινούν όταν το άτακτο δίδυμο ανοίγει μια πύλη για άλλο κόσμο. ►►► Με το «*Chainsaw Man – Η ταινία: Reze Arc*» (Chainsaw Man – The Movie: Reze Arc)(-) του Τατσούγια Γιοσιχάρα, άλλο ένα animation, για πρώτη φορά ο Chainsaw Man κάνει την εμφάνισή του στη μεγάλη οθόνη.

Το φιλί της γυναίκας αράχνης

(KISS OF THE SPIDER WOMAN) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μπιλ Κόντον ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ντιέγκο Λούνα, Τονάτιου, Τζένιφερ Λόπεζ

Στην Αργεντινή των αρχών των 80s δύο άντρες μοιράζονται το κελί μιας φυλακής. Ο Βαλεντίν, πολιτικός κρατούμενος, κι ο Μολίνα για προσβολή δημοσίας αιδούς. Αν και τους χωρίζουν πολλά, θα βρουν κώδικα επικοινωνίας όταν ο Μολίνα αρχίζει να αφηγείται την ιστορία της αγαπημένης του ταινίας.

Η σινεφιλία είναι το σήμα κατατεθέν του φιλμ, που βασίζεται στο μυθιστόρημα του Μανουέλ Πουίχ, και μεταφέρθηκε πρώτη φορά στο σινεμά από τον Έκτορ Μπαμπένκο το 1985. Ο Κόντον ενισχύει τον λυτρωτικό ρόλο του σινεμά –και ειδικά του μιούζικαλ– σε ένα φιλμ άνισο και με πρόβλημα προσανατολισμού, παρότι οι δύο πρωταγωνιστές βάζουν τα δυνατά τους. Τα φαντασμαγορικά μουσικοχορευτικά κομμάτια με την Τζένιφερ Λόπεζ έχουν αξία, αλλά θα ταίριαζαν περισσότερο σε άλλη ταινία.

Η κατάρα του Σέλμπι Όουκς (SHELBY OAKS) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κρις Στάκμαν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Καμίλ Σάλιβαν, Σάρα Ντερν, Μάικλ Μπιτς, Ρόμπιν Μπάρτλετ, Κιθ Ντέιβιντ

Τέσσερις νεαροί παρουσιαστές εκπομπής στο YouTube με θέμα τα παραφυσικά φαινόμενα εξαφανίζονται μυστηριωδώς. Η αδελφή της μίας εκ των αγνοουμένων κάνει τη δική της έρευνα για να μάθει τι συνέβη.

Το σκηνοθετικό ντεμπούτο του YouTuber Κρις Στάκμαν είναι μια ενδιαφέρουσα δημιουργία που υπηρετεί αρκετά αποτελεσματικά (η ανατριχιαστική ατμόσφαιρα του μεγάλου ατού) τις κλασικές επιταγές του φιλμ τρόμου. Είναι προφανές ότι οι φιλοδοξίες του σκηνοθέτη δεν εξαντλούνται στο να φτιαχτεί ένα απλό αντίγραφο του «*Blair Witch Project*» –θυμάστε την επιτυχία του φιλμ από το 1999, που είχε πείσει το κοινό ότι όσα έβλεπε στην οθόνη ήταν αυθεντικά;–, αλλά να κατασκευαστεί μια αλληγορία τρόμου με πολιτικά χαρακτηριστικά (ο μαρasmus της αμερικανικής κωμόπολης του τίτλου). Όμως η ιστορία της εξαφανισμένης ηρωίδας που από μικρή είχε παρουσιάσει σημάδια ενόρασης μπαίνει σε προβλέψιμα και χιλιοειδωμένα κλισέ, που οδηγούν σε μια αμήχανη λύση.

Αχινός (URCHIN) **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Χάρις Ντίκινσον ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Φρανκ Ντίλαν, Νταϊάν Αξφορντ, Μουράτ Ερκέκ, Μο Χασίμ, Καρίνα Χιμτσούκ, Χάρις Ντίκινσον

Ένας 28χρονος άστεγος τοξικομανής περιπλανιέται στους δρόμους του Λονδίνου ψάχνοντας να βρει κρησφύγετο αλλά και χρήματα για την επόμενη δόση του.

Η πρώτη σκηνοθετική δουλειά του ηθοποιού Χάρις Ντίκινσον είναι φτιαγμένη με καλές προθέσεις αλλά και ζωηρές καλλιτεχνικές αναζητήσεις που θυμίζουν το σινεμά των Νταρντέν ή του Λόουτς, ενώ στα λίγα χιουμοριστικά ενταντάνε αντιλαμβανόμαστε την επιρροή του Ρούμπεν Έστλοντ. Το δράμα του ήρωα, που δύσκολα μπορεί να βρει διέξοδο στην εγκλωβισμένη ζωή του, δίνεται με απόλυτη ειλικρίνεια, αν και δεν αποφεύγονται κάποιες διδακτικές κορώνες, που ο Ντίκινσον επιχειρεί να τις μετράσει πριμοδοτώντας τον ζωηρό ρεαλισμό. Εξαισίας ο πρωταγωνιστής, κατάφερε να αποσπάσει το βραβείο ερμηνείας στο τμήμα Ένα Κάποιο Βλέμμα του Φεστιβάλ Καννών, ενώ και ο σκηνοθέτης κέρδισε το βραβείο της FIPRESCI στο αντίστοιχο τμήμα.

«ΑΚΟΥΩ ΠΟΛΛΕΣ ΚΑΣΕΤΕΣ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΥ. ΜΕ ΒΟΗΘΑΕΙ ΠΟΛΥ». (ΑΧΙΝΟΣ)

100 χρόνια από τη γέννηση του Μάνου Χατζιδάκι. Ο Μάνος και το τραγούδι.

Στις 23 Οκτωβρίου του 1925, πριν από ακριβώς 100 χρόνια, γεννήθηκε ο Μάνος Χατζιδάκις. Διαβάζω ξανά και ξανά τα γραπτά κι αυτή τη φορά καταπιάνομαι με τις σκέψεις του για το τραγούδι.

Ήδη από το 1965, στους πρώτους στίχους της «Μυθολογίας» του, ο Μάνος Χατζιδάκις βάζει το θέμα του τραγουδιού: «Έφυγε / Σκίζοντας τ' όνειρο στα δυο / Τραγουδιστά». Γιατί στον δικό του κόσμο, το τραγούδι είναι υπερβατικό: «Είναι μια σχέση υπεύθυνη, μια πράξη ερωτική ανάμεσά μας, που μας αποκαλύπτει. Τελετουργία που απαιτεί, τόσο από σας όσο και από μένα, μια προετοιμασία θρησκευτική, επίμονη άσκηση γνώσης και αθωότητας, αποκαλύψεως και ανιχνεύσεως, μνήμης και προφητείας».

Κι αν ο Χατζιδάκις έχει μια βαθύτατη διανοητική προσέγγιση στο ζήτημα του τραγουδιού –όπως την παρουσιάζει στα προγράμματα των συναυλιών του το 1973 και το 1984, βλ. τον τόμο «Ο καθρέφτης και το μαχαίρι» (εκδ. Ίκαρος)–, έχει και μια ακρότατα συναισθηματική, που εκφράζει σε ένα από τα Σχόλια του Τρίτου, στις 4 Ιουνίου του 1978, εκείνο με τον τίτλο «Οι ανθυγιεινές επιπτώσεις της κλασικής μουσικής. Σπουδή σ' ένα αναγεννησιακό λάθος»: «Με το τραγούδι μίλησαν οι άνθρωποι στα πουλιά κι αυτά με τη σειρά τους στους ανθρώπους. Με το τραγούδι στείλαν μηνύματα οι πρόγονοι στους απογόνους. Και μ' ένα τραγούδι θα πούμε καλημέρα ένα πρωί στους άλλους πλανήτες».

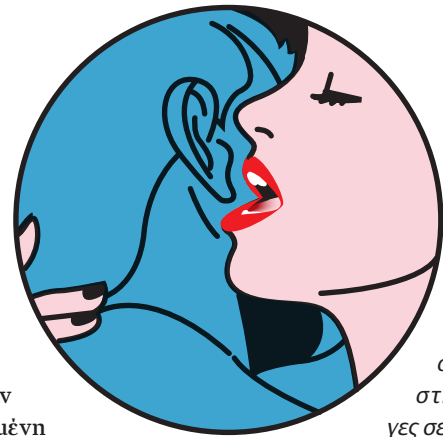
Η συναισθηματική προσέγγιση του Μάνου Χατζιδάκι είναι καθοριστική για τους νεότερους. Ειδικά για εμάς που έχουμε την τύχη να βρισκόμαστε σήμερα πίσω από τα μικρόφωνα του Τρίτου Προγράμματος. Όμως, εκείνος πάνω απ' όλα θέλει να τοποθετήσει τον εαυτό του μ' έναν πολύ συγκεκριμένο τρόπο απέναντι στο τραγούδι αλλά και απέναντι στο κοινό του: «Το τραγούδι είναι μια μαγική στιγμή κι εγώ ένας πανηγυριώτης μάγος, εκπρωσώπος σας, που θα φωτίσω τις κρυφές και αθέατες γωνιές σας, θα σας εκπλήξω, θα σας γεμίσω ερωτήματα και μελωδίες, που ίσως γεννούν δικές σας, και θα μεταφερθούν στο σπίτι σας, έτσι που να κοπεί ο ύπνος σας και να χαθεί για πάντα –αν είναι δυνατόν– ο εφηρησμός σας». Το τελευταίο που θα έκανε ο Χατζιδάκις είναι να

κολακέψει το κοινό του. Κι έτσι, δεν διστάζει να μιλήσει έξω από τα δόντια για τα «εύκολα» τραγούδια, εκείνα που περνούν συνεχώς από τα αυτιά μας χωρίς να δημιουργήσουν κανένα συναίσθημα, ίσα ίσα για να θρέψουν τα πιο ταπεινά στοιχεία του εαυτού μας.

Έτσι, δεν διστάζει να «τα χώσει» τόσο στον ρηκό κόσμο του τραγουδιού όσο και στη δική μας ρηκότητα: «Δεν είναι το τραγούδι μου απλοϊκό κι ευχάριστο σαν το τενεκεδένιο σήμα μιας πολιτικής παράταξης ή ενός αθλητικού συλλόγου. Δεν κολακεύει τις συνήθειές σας ούτε και διασκεδάζει την αμνηχανία σας, την οικογενειακή σας πλήξη ή την ερωτική σας ανεπάρκεια. Δεν είναι το τραγούδι μου μια μονόφωνη αρτηρία, ούτε μια πολυφωνική και λαϊκή υστερία. Είναι μια μυστική πηγή, μια στάση πρόποσα και ηθική απέναντι στα ψεύδη του καιρού μας, ένα παιχνίδι ευφάνταστο μ' απρόβλεπτους κανόνες, μια μελωδία απρόσμενη, που γίνεται δική σας, δεμένη αδιάσπαστα με άφθαρτες λέξεις ποιητικές και ξαναγεννημένες».

Τι είναι όμως για τον Χατζιδάκι η τέχνη του τραγουδιού; «Πιστεύω πως η τέχνη του τραγουδιού αποτελεί κοινωνικό λειτουργήμα, γιατί το τραγούδι μάς ενώνει μέσα σ' ένα μύθο κοινό. Κι όπως στον χορό ενώνουμε τα χέρια μεταξύ μας για ν' ακολουθήσουμε ίδιες ρυθμικές κινήσεις, έτσι και στο τραγούδι ενώνουμε τις ψυχές μας για ν' ακολουθήσουμε μαζί τις ίδιες εσωτερικές δονήσεις. Κι όσο για τον κοινό μύθο που δεν υπάρχει στις μέρες μας, τον σχηματίζουμε καινούργιο κι απ' την αρχή κάθε φορά. Κάθε φορά που νιώθουμε βαθιά την ανάγκη να τραγουδήσουμε».

Ανακατεύω συνεχώς μέσα μου τα τραγούδια, τα κείμενα, τα ποιήματα του Χατζιδάκι. Ύστερα από κάθε επαφή με το έργο του νιώθω πιο νέος. «Η μουσική άρχισε μ' ένα τραγούδι και θα τελειώσει πάλι μ' ένα τραγούδι. Όταν ο άνθρωπος θα βρει τη φύση του. Θα γίνει Άνδρας, Γυναίκα και Πουλί». Και για κάποιον παράξενο προσωπικό λόγο, αναζητώντας την ουσία της σκέψης και των συναισθημάτων του Μάνου, πάντα επιστρέφω στην ποιητική πλευρά του: «Ένα παιδί / Από τ' αντικρινό παράθυρο / Με βλέπει μ' απορία να κοιμάμαι / Θέλει να διαπιστώσει / Αν είμαι δράκος για θεός ή ένα πουλί που τραγουδά περίεργα τραγούδια».

Εκείνος, ο παλιός συμμαθητής. Εκείνη, η νέα εκδοχή σου. Εσύ δεν πήγες στην τουαλέτα, πήγες σε mission of revenge glamour. Και πέτυχε! Τώρα όμως αναρωτιέσαι... Να του στείλω; Να τον «πειράξω» λίγο; Η αλήθεια είναι πως μπορείς να το κάνεις, αλλά όχι για να τον πικάρεις. Κάν' το μόνο αν μέσα σου υπάρχει κάτι περισσότερο από την ανάγκη της επιβεβαίωσης. Αν πραγματικά θες να ξαναδείς τι θα μπορούσε να υπάρξει ανάμεσά σας, τότε ναι, ένα έξυπνο, χαλαρό μήνυμα τύπου «Κοίτα να δεις ποιον πέτυχα τελικά στο παλιό μας στέκι...» μπορεί να ανοίξει μια πόρτα!

Συμβαίνει κάτι έντονο και ωραίο στη ζωή σου, το καταλαβαίνω, αλλά θα σου πρότεινα να το πάρεις για αρχή λιγούλακι πιο χαλαρά. Μπορείς να του πεις κάτι απλό, φυσικό, μετά τη προπόνηση. Κάτι φιλικό, χωρίς πίεση. Άσε την ενέργεια να κάνει τη δουλειά της. Γιατί στο τέλος, ακόμα κι αν δεν προκύψει ρομάντζο, ήδη έχεις κερδίσει κάτι: μια νέα αγάπη για τη γυμναστική και μια καινούργια πλευρά του εαυτού σου, που δεν ήξερες ότι υπήρχε!

Επιτέλους σου γράφω, γιατί θέλω γνώμη. Λοιπόν, πριν κάτι μέρες βγήκα με 2 φίλες μου για καφέ μετά τη δουλειά σε ένα παλιό μας στέκι. Είχαμε καιρό να τα πούμε και ήμασταν και οι 3 κοντά και βόλεψε να πάμε εκεί. Καθόμαστε, λοιπόν, και στο παραδιπλανό τραπέζι βλέπω μετά από χρόνια έναν παλιό μου συμμαθητή με τον οποίο εγώ είχα τρελό κόλλημα. Αυτός καθόταν μόνος του. Σηκώνομαι επιδεικτικά και πάω στην τουαλέτα για να με δει. Πάω και του κάνω ένα τρελό face control, με είδε και ικανοποιήθηκα και μόνο γιατί κατάλαβα μια αμνηχανία στο πρόσωπό του. Σκέφτομαι να του στείλω κάτι στο Instagram να τον πικάρω, αλλά δεν ξέρω!

Και κάπως έτσι, ένα απογευματινό καφεδάκι με τις φίλες μετατράπηκε σε ένα μικρό ταξίδι στο παρελθόν.

Νιώθω ανάμεικτα συναισθήματα με κάτι που έγινε πριν από λίγες μέρες. Μένω σε μια επαρχιακή πόλη και πήγα στην Αθήνα για κάτι δουλειές. Στην Αθήνα, έμεινα σε Airbnb, το είχα κλείσει για 3 μέρες και τελικά έκατσα 5. Είχα μιλήσει με τον ιδιοκτήτη, κι όταν έφτασα, βρεθήκαμε να μου δώσει κάποιες οδηγίες κ.λπ. Το βραδάκι γυρίζω στο διαμέρισμα και διαπιστώνω ότι δεν είχε καθόλου ζεστό νερό. Τον παίρνω τηλέφωνο, έρχεται στο καπάκι, έφτιαξε εκεί κάτι στον πίνακα και έφυγε. Αυτός πολύ ωραίος. Πάρα πολύ ωραίος. Την άλλη μέρα, ήθελα να τον ξαναδώ και του είπα ψέματα πως ξανακάλασε το νερό. Ήρθε πάλι και ήπιε με ένα καφεδάκι αφού είδε τον θερμοσίφωνα. Μόλις έφυγε, μου είπε «για την αναστάτωση, σου δίνω 2 μέρες free αν θες, γιατί δεν έχω άμεσα κρατήσεις». Anyway, τον έψαξα στα social και πρέπει να έχει δεσμό. Τώρα έφυγα από την Αθήνα, αλλά τον σκέφτομαι, τι να κάνω;

Φωτιές μάς άναψε ο θερμοσίφωνας. Πιστεύω έπαθες έναν ενθουσιασμό της στιγμής και πάμε παρακάτω. Εφόσον έχει κοπέλα, όπως μου γράφεις, δεν βλέπω κανένα λόγο να ασχοληθείς περαιτέρω.

Κράτα αυτή τη μικρή ιστορία εκεί που ανήκει: στις τρεις μέρες και δύο free νύχτες μιας Αθήνας που σου θύμιζε πως ακόμα μπορείς να νιώσεις κάτι απρόσμενο.

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή σου εβδομάδα, αγαπητέ μου Κριέ! Νέο επταήμερο και νέες ισορροπίες! Τι καλύτερο; Πρόκειται πάντως για μια περίοδο κατά την οποία πρέπει τόσο να είσαι τέρμα ξεκάθαρος σ' αυτά που λες, όσο όμως και να κάνεις μόνο συνειδητές επιλογές. Κοινώς, μην αφήνεις πια τίποτα στην τύχη! Από την άλλη, σου προτείνω να μη βιαστείς να δεσμευτείς σε κανέναν τομέα. Στα προσωπικά σου, αν είσαι ελεύθερο πουλί, ή που θα γνωρίσεις νέο γκομενάκι μέσω κάποιας εξόδου ή που θα το βρεις κάπου στη δουλειά σου. Άρα έχει τα μάτια σου ανοιχτά! Αν δεν είσαι ελεύθερο πουλί, διαχώρισε το πραγματικό απ' αυτό που είναι αποκύημα της φαντασίας σου για να βρεις λύσεις στα θέματα που έχεις με αμώρε.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταύρε! Αν ξεκινήσεις με μικρές αλλαγές στο πρόγραμμα και στις συνήθειές σου –ειδικά τις επιβλαβείς–, θα δεις πόσο πιο αποδοτικός και πρακτικός θα γίνεις, κάτι που δεν θα περάσει απαρατήρητο από τους γύρω σου. Ωστόσο θα ήθελα να σου τονίσω πως πρέπει να προσέξεις λίγο παραπάνω την υγεία σου, χωρίς βέβαια να γίνεις υπερβολικός ή... αρρωστοφοβικός. Στα ερωτικά, αν είσαι ελεύθερος και προκύψει νέα γνωριμία, κυρίως μέσα από τη δουλειά, φρόντισε να ξεκαθαρίσεις τις προθέσεις σου από την αρχή για να μην ψάχνεσαι μετά. Αν δεν είσαι ελεύθερος, μη λες ό,τι να 'ναι, γιατί μπορεί και να επαναφέρεις παλιά ζητήματα που είχαν ταλαιπωρήσει εσένα και το έτερον ήμισυ.

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμε! Φουλ στην έμπνευση, φουλ και στη δημιουργικότητα! Οπότε επιβάλλεται –κατά μία έννοια– το να εκφράσεις και τις νέες σου ιδέες. Εκμεταλλεύσου το αυτό στις συναντήσεις/συζητήσεις που θα κάνεις, γιατί να σου πω πως αυτές τις μέρες θα είναι και πολλές! Ωστόσο, πριν πεις ή κάνεις οτιδήποτε, φρόντισε να το έχεις σκεφτεί πολύ καλά. Στα της καρδιάς, αν είσαι αδέσμευτος, μην περιμένεις πολλά, μόνο κάτι ψιλο-ανούσια φλερτ, καθώς αυτό που σε καίει είναι να βρεις τι θέλεις πραγματικά. Αν, πάλι, δεν είσαι αδέσμευτος, μη μιλήσεις απότομα και ωμά στο αμώρε απλώς και μόνο επειδή ζητάς ξεκάθαρες απαντήσεις! Αντιθέτως, βρες τρόπους να ανανεώσεις τη σχέση σου.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, Καρκίνε μου! Αυτό που χαρακτηρίζει το επταήμερό σου είναι το μαγικό τρίπτυχο των Α, δηλαδή ανάνεωση, αλλαγή και ασφάλεια! Όσο κάνεις τις αλλαγές που έχεις κατά νου στο σπίτι και στην οικογένεια, τόσο μεγαλύτερη ασφάλεια θα νιώθεις. Και μια που πήρες φόρα, ανανεώσου λύνοντας τα θέματα που υπάρχουν εκεί ή ξανααστυνώνοντας τον εαυτό σου. Στα θέματα καρδιάς, αν είσαι μόνος, η παθιασμένη διάθεσή σου δεν καπελώνει την ανάγκη σου για ασφάλεια και για κάτι πιο σταθερό, το οποίο θα πετύχεις μέσω μιας νέας γνωριμίας. Αν έχεις ήδη δεσμό, μπορείς να περάσεις ονειρεμένες στιγμές με το έτερον ήμισυ, αρκεί να μην ανέβεις στο ροζ σου σύννεφο.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λεοντά μου! Το επταήμερο αυτό σου παρέχει ουκ ολίγες ευκαιρίες. Μια απ' αυτές θα έρθει μέσα από τις επικοινωνίες σου, γι' αυτό φρόντισε να μιλήσεις όμορφα και όχι σαν ζώ@ν! Ωφέλιμες επαφές μάλλον θα «γεννηθούν» και ωφέλιμες προτάσεις για δουλειά ή και για ερωτοτροπίες... Επομένως μην αρνηθείς προτάσεις για όμορφες μετακινήσεις, γιατί, αν δεν πετύχει το παραπάνω, τουλάχιστον θα χαλαρώσεις! Αν είσαι μόνος, πολλές οι νέες γνωριμίες και το φλερτ, μεγάλη και η ανάγκη σου για ασφάλεια. Βρες τις ισορροπίες ανάμεσα σ' αυτά τα δυο. Αν δεν είσαι μόνος, μπορείς τώρα να συζητήσεις σοβαρά θέματα με το ταίρι σου, και μάλιστα με ωριμότητα!

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε μου! Έντονο το κλίμα του επταημέρου, αλλά αυτό θα σε επηρεάσει μόνο όσο το αφηρείς εσύ. Αν, ας πούμε, αρχίσεις τις λεκτικές επιθέσεις κι ανάψεις τα αίματα, θα εμπλακείς σε αντιπαράθεσεις. Άρα νομίζω ψιλοκατάλαβες πώς πάει το πράγμα. Στα οικονομικά υπάρχουν (μικρές) ευκαιρίες για κάποιο εξτραδάκι, οι οποίες όμως θα σου προσδώσουν (μεγάλη) σιγουριά για το μέλλον. Στα αισθηματικά, αν είσαι single, βγες από το μυαλό σου και ζήσε στην αληθινή ζωή, μπας και γνωρίσεις και κανένα αληθινό γκομενάκι. Κοινώς, κόψε την ονειροπόληση και τις φαντασιώσεις. Αν δεν είσαι single, σταμάτα να είσαι τόσο ανυπόμονος, γιατί κουράζεις το ταίρι σου!

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγέ! Σε νοιάζει να θέσεις νέους στόχους ή να βελτιώσεις την εικόνα που βγάζεις προς τα έξω; Το επταήμερο αυτό είναι εδώ και σου κουνάει πράσινο πανί! Άρα όρμα! Ωστόσο, απαιτείται να έχεις αυτοπεποίθηση και ξεκάθαρες προθέσεις, έτσι; Κοινώς, μην το παίξεις πονηρή αλεπού! Η αλήθεια είναι πως έχεις ζοριστεί τελευταία, αλλά τώρα είναι η στιγμή που θα γευτείς τους καρπούς των κόπων σου. Όσον αφορά τον έρωτα, αν είσαι μόνος, ίσως γνωρίσεις κάποιον που θα σε κάνει να αλλάξεις εντελώς την κοσμοθεωρία σου. Εγώ θα σου πω να μείνεις προσγειωμένος. Αν δεν είσαι μόνος, μην είσαι τόσο ζηλιάρης και κτητικός, δεν είναι cute. Πάντως μπορείς να ανανεώσεις τη σχέση σου, αν το επιθυμείς.

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ μου! Σου προτείνω να παραμείνεις για λίγο ακόμα εστιασμένος στο μέσα σου και μακριά από τα πολλά και αδιάκριτα βλέμματα, γιατί ακόμα δεν έχεις καταφέρει να αποδεσμευτείς απ' όσα σε βαρύνουν. Άρα τήρησε σιγή ιχθύος και σκέψου πολύ προσεκτικά το επόμενο σου βήματα. Από την άλλη, δεν σημαίνει πως επειδή παίρνεις τον χρόνο σου πρέπει και να στερηθείς αυτά που σε γεμίζουν χαρά, έτσι; Στα ερωτικά, αν δεν έχεις δεσμό, θα σε πλησιάσουν άτομα που θα σε κοιτούν στα μάτια –κοινώς θα σε θαυμάζουν–, και είσαι σε θέση να ξεκινήσεις κάτι που να έχει προοπτικές εξέλιξης. Αν έχεις ήδη δεσμό, άσε τον έρωτα να «λούσει» εσένα και το αμώρε. Γίνε και πιο τρυφερός. Τι έχεις να χάσεις;

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Τοξότη! Αυτό το επταήμερο σε βρίσκει διπλωμάτη. Κατάλαβες, φαίνεται, πως, για να δικτυωθείς, δεν αρκεί μόνο το μπλα μπλα, κάτι στο οποίο δίνεις ρέστα. Έρχομαι τώρα λοιπόν να σου πω πως πρέπει όχι μόνο να έχεις σκεφτεί πολύ καλά αυτό που θα πεις –πριν το πεις–, αλλά και να έχεις το θάρρος να μοιραστείς τις ιδέες σου, καθώς αυτές θα φέρουν προτάσεις στο τραπέζι. Όμως μην πάρεις αποφάσεις τώρα. Στα γκομενικά, αν είσαι χωρίς ταίρι, δεν θα σου λείψουν οι περιπέτειες. Μην περιμένεις όμως κάτι περισσότερο απ' αυτό, γιατί λίγο δύσκολο όταν πετάς από κανάρα σε κανάρα, σωστά; Αν, πάλι, είσαι ήδη με ταίρι, πάρε ώριμες αποφάσεις για την πορεία της σχέσης σου και μείνε σταθερός σ' αυτές.

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, Αιγόκερε! Μάθε να εστιάζεις στην ουσία των πραγμάτων και μην παθαίνεις διάσπαση προσοχής όταν επικρατεί βαβούρα γύρω σου. Σ' το λέω αυτό γιατί οι συζητήσεις που θα κάνεις αυτές τις μέρες θα έχουν κύρος και βαρύτητα για σένα και για την εξέλιξή σου. Στα επαγγελματικά, αν κάνεις τις σωστές κινήσεις, θα έρθεις ένα βήμα πιο κοντά στη φήμη και στο να αναγνωριστούν οι κόποι σου. Όσον αφορά τον έρωτα, αν είσαι μπακουρομπακούρο, έχεις ανάγκη για κοινωνικότητα, κάτι που σου φέρνει νέες γνωριμίες. Κάνε λοιπόν την καλύτερη επιλογή! Αν δεν είσαι μπακουρομπακούρο, συζήτησε ώριμα με το αμώρε. Υπάρχουν ευκαιρίες για αναζωπύρωση της μεταξύ σας φλόγας, δεν μπορώ να πω!

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε μου! Θα σου πρότεινα να μην αγνοείς τις ιδέες σου, γιατί είναι αυτές που θα σε βοηθήσουν να αλλάξεις κατεύθυνση και να βγεις από το τέλμα στο οποίο έχεις πέσει. Αν προκύψει κανένα ταξίδι μην πεις «όχι», γιατί μέσω αυτού θα μπορέσεις και να ανανεωθείς, αλλά και να επεκτείνεις κατά πολύ την προοπτική σου –μπας και χωρέσει καμιά διαφορετική άποψη! Στα ερωτικά, αν είσαι μόνος, περίμενε πρώτα να γνωρίσεις τη φιλοσοφία και το mindset της άλλης πλευράς και μετά δήλωσε ερωτευμένος, ναι; Αν, πάλι, δεν είσαι μόνος, να ξέρεις πως μόνο μέσα από τον εποικοδομητικό διάλογο θα μπορέσεις να πάρεις ώριμες αποφάσεις για τη σχέση σου και το μέλλον της.

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ιχθύ μου! Αυτό το επταήμερο, εκτός του ότι στρέφει την προσοχή σου στα οικονομικά, σε κάνει και λίγο πιο ευαίσθητο όσον αφορά τις αξίες σου. Επομένως, μάθε όχι μόνο να είσαι εσύ πάντα ειλικρινής, αλλά το ίδιο να απαιτείς κι από τους άλλους. Ωστόσο βάλε και κάποια όρια. Αυτό θα σε κάνει να νιώσεις ασφαλή και ίσως βάλει ένα φρένο στην γκρίνια σου. Αμήν! Πάμε στα ερωτικά τώρα. Αν είσαι μπακούρι, εκπέμπεις γοητεία και ερωτισμό κι αυτά προσελκύουν πολλούς μνηστήρες. Αν δεν είσαι μπακούρι, συζήτησε για το μέλλον της σχέσης σου, καθώς αυτό μπορεί να σας οδηγήσει σε μια νέα και άκρως ανανεωτική φάση. Όμως περιορίσε κάπως τη ζήλια σου.

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο athensvoice.gr/zodia

* Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάξεις και τον ωρακόπο σου

Επιστήμη Μπινάζη & Διονύσης Νοταράκης
Mon - Fri 08:00 - 10:00

Γιάννης Νένες
Mon - Fri 10:00 - 12:00

Γιοβάννα Βλασσοπούλου
Mon - Fri 12:00 - 14:00

Αθηνά Κλήμη
Mon - Fri 14:00 - 16:00

Χαρά Αλεξανδροπούλου
Mon - Fri 16:00 - 18:00

Δημήτρης Αθανασιάδης
Mon - Fri 18:00 - 20:00

Σωτήρης Ρουμελιώτης
Mon - Fri 20:00 - 22:00

voice 102.5
 To soundtrack της πόλης

Linsten Live

ON AIR

COSMOTE 5G

Βρες το πιο κοντινό parking στο λιμάνι
και δώσε μου οδηγίες

Magenta AI

Η COSMOTE TELEKOM
φέρνει τη δύναμη του AI
σε όλους

Ανακάλυψε το Magenta AI στα νέα T Phone & T Tablet.

Οι νέες συσκευές T Phone 3, T Phone 3 Pro και T Tablet 2 έρχονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, διαθέτοντας ενσωματωμένο βοηθό τεχνητής νοημοσύνης που υποστηρίζεται από το Perplexity. Απόκτησέ τις από 189,90€ ή εντελώς δωρεάν, στα προγράμματα της COSMOTE TELEKOM.

powered by

perplexity

Picsart

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις. Μάθε περισσότερα στο cosmote.gr

